

Kutseaasta

Täiendõpe

Kutseaasta

Esmaõpe

Kutseaasta VI etapi seire kokkuvõte
2009/2010

Tallinn 2010

Kutseaasta seire läbiviimist on toetanud EV Haridus- ja teadusministeerium.

Koostajad: Epp Reiska ja Eve Eisenschmidt

Andmetöötlus: Epp Reiska

Ankeetide läbiviijad: Sirje Ideon, Tallinna Ülikooli kutseaasta programmijuht

Anne Raam, Tartu Ülikooli kutseaasta programmijuht

Veebiversioon: www.tlu.ee/kutseaasta, www.ht.ut.ee/kutseaasta

Kontakt: eve@hk.tlu.ee

ISSN: 1736-6798

Autoriõigus: Epp Reiska, Eve Eisenschmidt, 2010

Autoriõigus: Tallinna Ülikool, 2010

Sisukord

SISUKORD	3
SISSEJUHATUS	6
VALIMI KIRJELDUS	9
ÕPINGUD KÕRGKOOLIS	13
ÕPPIMISE PLANEERIMINE JA JUHTIMINE	14
ÕPIKESKKONNA KUJUNDAMINE	16
ÕPPIMISE JUHENDAMINE	17
ÕPPIJA ARENGU JA ÕPPEPROTSESSI ANALÜÜSIMINE JA HINDAMINE	19
KOOSTÖÖ	20
MOTIVEERIMINE	21
SUHTLEMINE	23
ENESEANALÜÜS JA KUTSEALANE ARENG	24
MINA ÕPETAJANA	26
JUHENDAMINE	26
ALTERNATIIVSETE SELGITUSTE PAKKUMINE	27
ÕPPIMIST JA MÕTLEMIST SOODUSTAVATE KÜSIMUSTE KÜSIMINE	28
ALTERNATIIVSETE ÕPETAMISSTRATEEGIATE RAKENDAMINE	29
ÕPPIJATE RASKETELE KÜSIMUSTELE REAGEERIMINE	30
TUNNI/ TEGEVUSE KOHANDAMINE ÕPPIJATE INDIVIDUAALSUSEGA	31
ÕPETATUST ARU SAAMISE HINDAMINE	33
VÄLJAKUTSET PAKKUVATE ÜLESANNETE PAKKUMINE ANDEKATELE	34
ERINEVATE HINDAMIS/TAGASISIDESTRATEEGIATE KASUTAMINE	35
KLASSI VÕI RÜHMA JUHTIMINE	37
VÕIMEKUS KONTROLLIDA SEGAVAT KÄITUMIST KLASSIS/ RÜHMAS	38
VÕIMEKUS PANNA LAPSI KLASSIS/ RÜHMAS KÄITUMISE KODUKORDA JÄRGIMA	39
OSKUS RAHUSTADA VAHELESEGAVAT VÕI LÄRMAKAT ÕPPIJAT	42
SUUTLIKKUS JUHTIDA ERINEVAID ÕPPIJATE GRUPPE	44
SUUTLIKKUS OHJATA PROBLEEMSEID ÕPPIJASID KLASSIS/RÜHMAS	44
SUUTLIKKUS REAGEERIDA ÕPPIJATE VÄLJAKUTSUVALE KÄITUMISELE	45
SUUTLIKKUS SELGITADA OOTUSI ÕPPIJATELE NENDE KÄITUMISE KOHTA	45
SUUTLIKKUS TUNNITÖÖD/TEGEVUST SUJUVALT LÄBI VIIA	46
ÕPPIJATE KAASAMINE	49
VÕIMEKUS PANNA ÕPPIJASID USKUMA, ET NAD TULEVAD ÕPPIMISEGA TOIME	50
VÕIMEKUS AIDATA ÕPPIJASID ÕPPIMIST VÄÄRTUSTADA	50
OSKUS MOTIVEERIDA/INNUSTADA ÕPPIJASID, KELLEL ON VÄHE HUVI ÕPPIMISE VASTU	51
VÕIMEKUS TOETADA PERESID, AITAMAKS NENDE LASTEL HÄSTI EDASI JÕUDA	54
VÕIMEKUS MÕISTA ÕPPIJASID, KES EI TULE ÕPPIMISEGA TOIME	56
OSKUS AIDATA ÕPPIJASID KRIITLISELT MÕELDA	58
OSKUS ARENDADA ÕPPIJASID LOOVUST	59
OSKUS JÕUDA KÕIGE RASKEMATE ÕPPIJASIDENI	61
MOTIVATSIOON ÕPETAJASID JÄTKAMISEKS; PÕHJUSED MITTE JÄTKAMISEKS	63

KOOL/ LASTEAED/ KUTSEKOOL KUI ÕPIKESKKOND	64
ÕPETAJAD, NII NAGU ÕPPIJAD, ÕPIVAD ANTUD ORGANISATSIOONIS	65
ÕPETAJAD MEIE ORGANISATSIOONIS USUVAD, ET KÕIK ÕPPIJAD VÕIVAD OLLA EDUKAD	65
ME SAAME ORGANISATSIOONIS OMA MURESID JAGADA ÜKSTEISEGA AVATULT	67
ÕPPIJATE VANEMAIK NÄHAKSE MEIE ORGANISATSIOONIS OLULISTE KOOSTÖOPARTNERITENA	68
ÕPETAJAD ON ORGANISATSIOONI ARENDUSSE KAASATUD	69
ÕPETAJAD MEIE ORGANISATSIOONIS ON AVATUD MUUTUSTELE	69
ÕPETAJAD ARVESTAVAD ÕPPIJATE SEISUKOHTADEGA JA ON ÕIGLASED	69
MULLE MEELDIB TÖÖTADA ANTUD ORGANISATSIOONIS	70
MEIE ÕPETAJAD TUNNEVAD UHKUST OMA ORGANISATSIOONI JA ÕPPIJATE ÜLE	70
MEIE ORGANISATSIOON TOETAB LASTEVANEMATE ARENGUT, PAKKUNDES KOOLITUSI JA KAASATES NEID ORGANISATSIOONI TEGEVUSTESSE	70
ÕPETAJAD MEIE ORGANISATSIOONIS ON UHKED, ET NAD ON ÕPETAJAD	71
MA TUNNEN, ET MINU IDEID KUULATAKSE JA VÄÄRTUSTATAKSE ANTUD ORGANISATSIOONIS	72
TÄHTSAD OTSUSED MEIE ORGANISATSIOONIS LANGETATAKSE KÕIGI OSAPOOLTEGA LÄBI RÄÄKIDES/ NENDE OSALUSEL	72
MEIE ORGANISATSIOONI JUHT ON AVATUD ÕPPIMISELE JA ARENGULE	72
MEIE ORGANISATSIOONIS ON OLEMAS "MEIE" TUNNE	73
JUHTKOND TEEB KOOSTÖÖD ÕPETAJATEGA, ET MUUTA ANTUD ORGANISATSIOONI TÖÖ TÕHUSAMAKS	73
UUSI ORGANISATSIOONI LIKMEID TOETATAKSE JA AIDATAKSE KOHANEDA	73
PROBLEEME KÄSITLETAKSE MEIE ORGANISATSIOONIS KUI VÕIMALUSI ÕPPIMISEKS	73
ÕPETAJAID JULGUSTATAKSE UUENDUSTELE	74
ÕPETAJAD TEEVAD KOOSTÖÖD, ET LAHENDADA ÕPPIJATEGA SEOTUD PROBLEEME	75
JUHTKOND HOOLIB OMA ALLUVATEST JA SEISAB NENDE VAJADUSTE EEST	75
MEIE ORGANISATSIOONIS ON KOLLEEG, KELLELE VÕIN ALATI LOOTA	76
INIMESED MEIE ORGANISATSIOONIS HOOLIVAD ÜKSTEISEST	77
OMA ORGANISATSIOONIS TUNNEN, ET MA OLEN VAJALIK	77
MINA ÕPPIJANA	78
SOTSIALISEERUMINE	78
ARUTAN ÕPETAMIST PUUDUTAVAD TEEMASID PEAMISELT TEISTE KUTSEAASTA ÕPETAJATEGA	78
ARUTAN ÕPETAMIST PUUDUTAVAD TEEMASID PEAMISELT OMA KOLLEEGIDEGA	78
KOLLEEGID ON ISE PAKKUNUD MULLE NÄIDISEKS OMA TÖÖKAVASID JA ÕPPEMATERJALE	79
TEISTE ÕPETAJATEGA MINU ARENGUT ARUTADES RÄÄGIME ÕPETAJA KUTSEALASTEST PÄDEVUSTEST	81
SUHTLEN SAGELI TEISTE KUTSEAASTA ÕPETAJATEGA KUTSEALASELT KASUTADES INFOTEHNOLOOGIAT	81
SUHTLEN SAGELI ERIALASELT KOLLEEGIDEGA KASUTADES INFOTEHNOLOOGIAT	82
OLEN ESIMESEL TÖÖAASTAL KÕIGE ROHKEM ÕPPINUD OMA ÕNNESTUMISI JA EBAÕNNESTUMISI KOOS KOLLEEGIDEGA ANALÜÜSIDES	84
EKSTERNALISEERIMINE	85
PLANEERIN ALATI OMA KUTSEOSKUSTE ARENGUT ÕPETAJA KUTSESTANDARDILE MÕELDES	85
PANEN OMA KUTSEOSKUSTE ARENGU OLULISED MOMENDID ALATI KIRJA	86
JAGAN OMA KUTSEALASEID ÕNNESTUMISI JA EBAÕNNESTUMISI TEISTE KUTSEAASTA ÕPETAJATEGA	87
JAGAN OMA TEADMISI JA ENDA POOLT LOODUD ÕPPEMATERJALE TEISTE KOLLEEGIDEGA	87
KOMBINEERIMINE	87
KÜSIN NÕU OMA ENDISTELT ÜLIKOOLI ÕPPEJÕUDUDEL	88
SAAN KOLLEEGIDELT TAGASISIDET ENDA LOODUD ÕPPEMATERJALIDE KOHTA	88
MINU MENTOR TUNNEB HUVI MINU KUTSEOSKUSTE ARENGUT NÄITAVATE ÕPPEMATERJALIDE, TUNNIKONSPEKTIDE JA KIRJALIKE REFLEKTSIOONIDE VASTU	90

KUTSEAASTA TUGIPROGRAMMIS SAAN PIISAVALT TAGASISIDET OMA ÕPETAJAOSKUSTE ARENGU KOHTA	90
ÕPETAJATE NÕUPIDAMISTEL ARUTAME, MILLISEID UUSI ÕPETAMISMEETODEID JA MATERJALE PEAKS RAKENDAMA	91
TEISTE KUTSEAASTA ÕPETAJATEGA ARUTAME, MILLISEID UUSI ÕPETAMISMEETODEID JA MATERJALE PEAKS RAKENDAMA	91
INTERNALISEERIMINE	92
KUTSEAASTA TUGIPROGRAMMI JUHILT OLEN SAANUD SOOVITUSI KOOLIS MÕNDA ÕPETAMISMEETODIT VÕI PEDAGOOGILIST VÕTET RAKENDADA	93
OLEN SAANUD RAKENDADA OMA TÖÖS UUDSEID ÕPETAMISMEETODEID	93
KOLLEEGID ON PROOVINUD KATSETADA MINU POOLT SOOVITATUD ÕPETAMISMEETODEID	94
OLEN PROOVINUD KATSETADA KOLLEEGIDE POOLT SOOVITATUD ÕPETAMISMEETODEID JA ÕPPEMATERJALE	95
OLEN PROOVINUD TUTVUSTADA KOLLEEGIDELE ÜLIKOOI ÕPPEJÕUDUDE POOLT SOOVITATUD ÕPETAMISMEETODEID JA MATERJALE	97
OLEN KÕIGE ROHKEM ÕPPINUD KOLLEEGIDELT SAADUD ÕPPEMATERJALIDEST	97
KOKKUVÕTE	99
KASUTATUD ALLIKAD	101
LISA 1	102
LISA 2	104

Sissejuhatus

2009/2010 õppeaastal rakendati kutse aasta tugiprogrammi viiendat korda. Kutse aasta seire eesmärk on sel etapil saada tõendusmaterjali algajate õpetajate tugitegevuste kavandamiseks ja esmaõppe arendamiseks.

Kutse aasta selle aasta seire eesmärgiks on analüüsida kutse aastat läbivate õpetajate rahulolu läbitud õpetajakoolitusega ning õpetajatööga. Küsitlus viidi läbi õppe aasta alguses ja lõpus. Küsimustik koosnes neljast osast. Esimeses osas hindasid algajad õpetajad läbitud õpetajakoolitust andes hinnangu kutse oskuste erinevatele valdkondadele vastavalt õpetaja kutsestandardile (Õpetaja V): õppimise planeerimine ja juhtimine, õpikeskkonna kujundamine, õppimise juhendamine, õppija arengu ja õppeprotsessi analüüsimine ja hindamine, suhtlemine, motiveerimine, koostöö, eneseanalüüs ja professionaalne areng, teises osas hindavad õpetajad ennast kui õppijat (enesetõhusus), kolmandas osas kooli kui arengukeskkonda (koolikliima), neljandas osas enda õppimist teadmusloome teooriast lähtuvalt.

Koolivaheaegadel toimuvatel kogunemistel viidi kutse aasta keskuse poolt läbi tagasisideküsitlused (algajatele õpetajatele ja ka mentoritele), mis hindavad mentorlust ja kutse aasta rakendumist koolis (mentori tugi jne) ning kutse aasta tugiprogrammi tõhusust.

Küsimustike teoreetiline taust

Õpetaja enesetõhusus (self-efficacy)

Toetudes varasematele uurijatele (Bandura 1997; Tschannen-Moran jt 1998), võib öelda, et õpetajana toimetuleku üks võtmetegureid on õpetaja enesetõhusus (*self-efficacy*) – veendumus, et õpetajana suudetakse muutusi ellu viia. Enesetõhusus kui usk oma võimesse tegutseda ülesande täitmiseks otstarbekalt ja tulemuslikult, mõjutab oluliselt seda, kui palju õpetajad õpetamise panustavad, milliseid õpieesmärke nad seavad, mida peavad oluliseks oma tegevuse kavandamisel ja töö organiseerimisel. Kõrge enesetõhusus toetab suuresti ka algaja õpetaja õppimist ja toimetulekut esimestel tööaastatel. Uurimused on näidanud seda, et õpetaja enesetõhusus ennustab suuresti õpetaja käitumist klassiruumis (Bandura 1997; Tschannen-Moran jt 1998, Poom- Valickis 2007). Kõrgema enesetõhususega õpetajad on avatumad uutele ideedele ning enam valmis katsetama õppemeetodeid, mis vastaksid paremini õppijate vajadustele. Vähemoluline pole ka see, et kõrgema enesetõhususega õpetajad õpetavad suurema entusiasmiga, panustavad enam oma töösse ega loobu tõenäoliselt õpetajaametist (Tschannen-Moran jt 1998; Tschannen-Moran and Woolfolk Hoy, 2001; Wheatley 2002).

Käesolevas uuringus kasutatakse õpetajate enesetõhususe uurimisel Tschannen-Moran & Woolfolk Hoy (2001) poolt loodud küsimustikku Ohio State Teacher Efficacy Scale (OSTES), mille pikem 24- küsimusega versiooni on sobiv algajate õpetajate enesetõhususe mõõtmiseks.

Kool kui algaja õpetaja töö- ja arengukeskkond. Kooli kliima (School climate)

Algaja õpetaja arengut mõjutavad aga lisaks isiksuslikele teguritele ka kontekstuaalsed tegurid (Vonk 1988, Eisenschmidt 2006). Lähtudes arusaamast, et kool kui organisatsioon peaks olema toetav ja arendav õpikeskkond lisaks õpilastele ka kõigile õpetajatele, lisati küsimustikku plakk küsimusi, mis on seotud algaja õpetaja töökeskkonnaga.

Kooli kui töö- ja õpikeskkonda iseloomustavad erinevad karakteristikud, sh nii kooli füüsiline keskkond kui ka sotsiaal-psühholoogiline keskkond. Kooli kliima kui uurimisobjekt

on mitmedimensionaalne ja kompleksne, koosnedes väga erinevatest aspektidest ning mõjutades väga erinevaid sihtrühmi, sh õppijaid, lastevanemaid, kooli personali ning kogukonda. Kooli kliima uurimisel on kasutatud väga erinevaid mõõtmisvahendeid, küsimustikest intervjuude ja osalusvaatluseni (Freiberg, 1998). Enim kasutust on antud nähtuse uurimisel leidnud erinevad küsimustikud. Uurijad on leidnud, et positiivne kooli kliima mõjutab kooli kui organisatsiooni erinevaid valdkondi ning inimesi koolis. Näiteks on leitud, et positiivne kooli kliima toob kaasa õpilaste käitumis- ja emotsionaalsete probleemide vähenemise ning tõstab nende saavutuste taset (Kuperminc et al., 1997; McEvoy&Welker, 2000). Taylor ja Tashakkori (1995) leidsid õpetajaid ja kooli juhtkonda uurides, et positiivne kooli kliima tõstab koolipersonali tööga rahulolu. Samuti on leitud, et positiivne koolikliima toetab positiivsete hariduslike ja psühholoogiliste eesmärkide saavutamist nii õppijatel kui õpetajatel ning vastupidi negatiivne takistab optimaalset õppimist ja arengut (Freiberg 1998, Kupermic, Leadbeater & Blatt, 2001). Seega positiivne kooli kliima loob toetava keskkonna nii personaalseks kasvuks, kui akadeemiliseks eduks nii õpilastele, kui ka õpetajatele.

Käesoleva küsimustiku koostamisel võeti aluseks üks laialt kasutatud kooli kliima mõõtmise küsimustikest so *Charles F. Kettering Ltd. (CFK) School Climate Profile*. Kasutati modifitseeritud kujul antud küsimustiku A osa ehk nn üldised kooli kliima faktorid (*General Climate Factors*). Antud osa koosneb kaheksast alaskaalast, mis annavad infot järgmiste kooli kliima tegurite kohta:

- Austus (*Respect*)
- Usaldus (*trust*)
- Kõrge moraal (*high morale*)
- Kaasatus (*opportunity for input*)
- Pidev akadeemiline ning sotsiaalne kasv (*continuous academic & social growth*)
- Ühtekuuluvus (*cohesiveness*)
- Uuendusmeelsus (*School renewal*)
- Hoolimine (*caring*)

Õpetaja õppijana

Nonaka ja Takeuchi (1995) järgi toimub teadmuse loome organisatsiooni sees lähtudes organisatsiooni visioonist, rühma (kogukonna) visioonist ja individuaalsest visioonist.

Sotsialiseerumine on implitsiidse teadmuse omavahel rühmas jagamise faas (suulised diskussioonid, kontaktid omavahel, interaktsioon), näiteks kuidas see toimub kutseasta õppijate vahel, kuidas see toimub mentori ja õppijate vahel. Kui vaba on suhtlemine. Sotsialiseerimisel on olulised organisatsiooni visioon ja normid (nt. meil on visiooniks ehk õppekava teatud eesmärkidest juhendumine, õpetaja kutsestandardist juhendumine, kas on olemas mingi tunnetuslik õpetajaideaal, kes on eeskujuks).

Järgneb teadmuse väljendamine teadmusobjektidena. Võib vaadata, kas toimub nt. õppejõu/mentori/kutseasta üliõpilase poolt teadmuse väljendamise (kirjaliku refleksiooni) käigus juhendumine visioonist ja normidest. Faasis on peamiselt üksi teadmuse väljendamine. Siin võiks küsida ka üksinda õpiobjektide loomise kohta. Võiks ka küsida, kas õpiobjektid seotakse kutsealase refleksiooniga kui näited oma arengust. Faasis on oluline avatus organisatsiooni tasandil oma refleksioonide ja õpiobjektide jagamiseks.

Kombineerimise faasis toimub väljendatud teadmusobjektide arutelu organisatsioonis ja ka piiriülevalt, et harmoniseerida olemasolevat ja luua uut visiooni ja norme. Näiteks võiks siia alla panna seminarid, kus üheskoos püütakse luua uut õpetaja kutse printsiipe või mingi õpimetoodika aluseid, kusjuures kasutatakse refleksioone internaliseerimise faasist. Kaasatus

ja osalus võiks olla väidetes sees. Mil määral on kombineerimise faasis kaks organisatsiooni (kool –ülikool ja kaks kogukonda professionaalne õpetaja ka kutseaasta õpetaja omavahel seotud ja omavad sama visiooni).

Tähtis on ka, et kombineerimise faasis loodud tulem muutub uueks organisatsioonis kasutatavaks teadmuseobjektiks, uueks normiks või visiooniks.

Internaliseerimise e. omaksvõtmise faas on sisuliselt organisatsiooni ja teiste teadmusest õppimise faas. Kui loodi üheskoos uusi norme ja visioone, siis mismoodi on need seotud õppimisprotsessi ülesannete, -hindamise ja enesearengu planeerimisega.

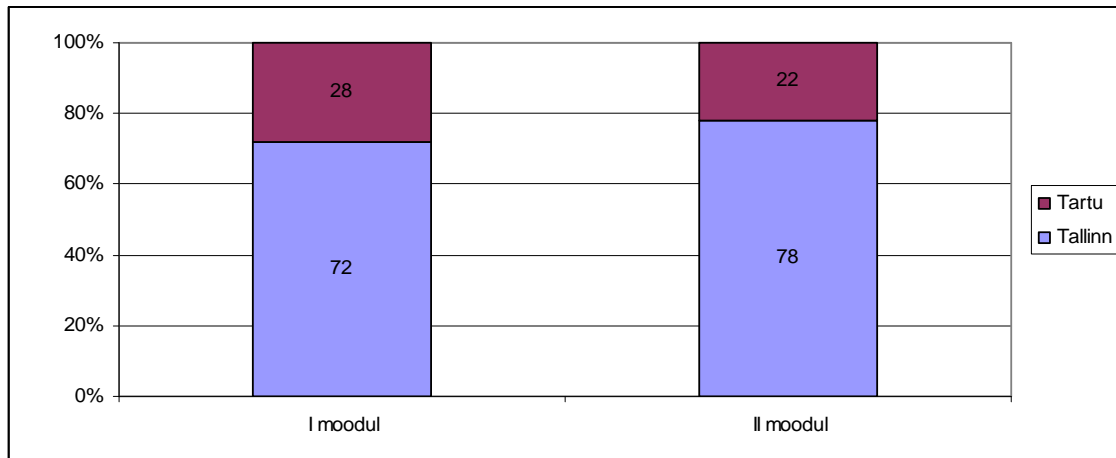
Küsimused toetuvad SECI- mudelile (socialization, externalization, collaboration, internalization).

Sel aastal osales kutseaasta seires 103 õpetajat õppeaasta alguses küsimustiku täitmisel ja 112 õpetajat õppeaasta lõpu küsimustiku täitmisel. Lisaks järgnevale kirjeldavale andmestikule kavandatakse materjali põhjal sügavamad andmeanalüüsi, mis võimaldab leida seoseid erinevate õpetaja arengut puudutavate näitajate vahel.

Valimi kirjeldus

I mooduli raames, sügisel, täitsid küsimustikku 103 kutseaastat läbivat nooremõpetajat. 72% neist olid kutseaasta läbijad Tallinnas ja 28% kutseaasta läbijad Tartu Ülikooli juures (Joonis 1).

Kevadel, II mooduli raames oli vastajaid veidi rohkem, 112. Neist 78% läbis kutseaasta programmi Tallinnas ja 22% Tartus (Joonis 1).

Joonis 1 Õppimise ja õpetamise küsimustikku täitnud nooremõpetajad kutseaasta läbimise koha lõikes (%)

Üle 90% vastajatest olid mõlemas moodulis naised.

Rahvuseliselt erineb veidi valimi koosseis I ja II mooduli puhul: I moodulis oli veidi suurem osakaal vene keelt oma emakeeleks märkinud vastajaid (11%; II moodul- 6%).

Ka vastajate vanusegruppide lõikes on kahe mooduli vahel väiksed erinevused: I moodulis on 58% vastajaid kuni 24 aastased, II mooduli puhul on sellesse vanusegruppi kuulujaid 43%. II moodulis on jällegi suurem 25- 30 aastaste respondentide osakaal. Võimalik, et see on osalt tingitud sellest, et õpetajad on talve jooksul aasta vanemaks saanud ja liikunud noorimast vanusegrupist keskmisesse. Vanima vanusegrupi. 31 aastaste ja vanemate, osakaal on umbes viiendik mõlema mooduli küsimustikule vastanute hulgas (Tabel 1).

Vastajate keskmine vanus on samuti teises moodulis veidi kõrgem (26,7) kui esimeses moodulis (26,3). Noorim vastaja on I moodulis 20 aastane (teises 21 aastane) ja vanim vastaja 47 aastane (teises 48 aastane).

Tabel 1 Vastajate sotsiaaldemograafiline profiil (%) (N (I moodul)= 103; N (II moodul)= 112)

		I moodul	II moodul
Sugu ¹	Naine	91	93
	Mees	9	7
Emakeel ²	Eesti	89	94
	Vene	11	6
Vanus ³	kuni 24 aastased	58	43
	25- 30 aastased	22	39
	31 aastased ja vanemad	19	18

¹ Teie sugu ... 1- Naine 2- Mees

² Teie emakeel 1- Eesti 2- Vene 3- Muu

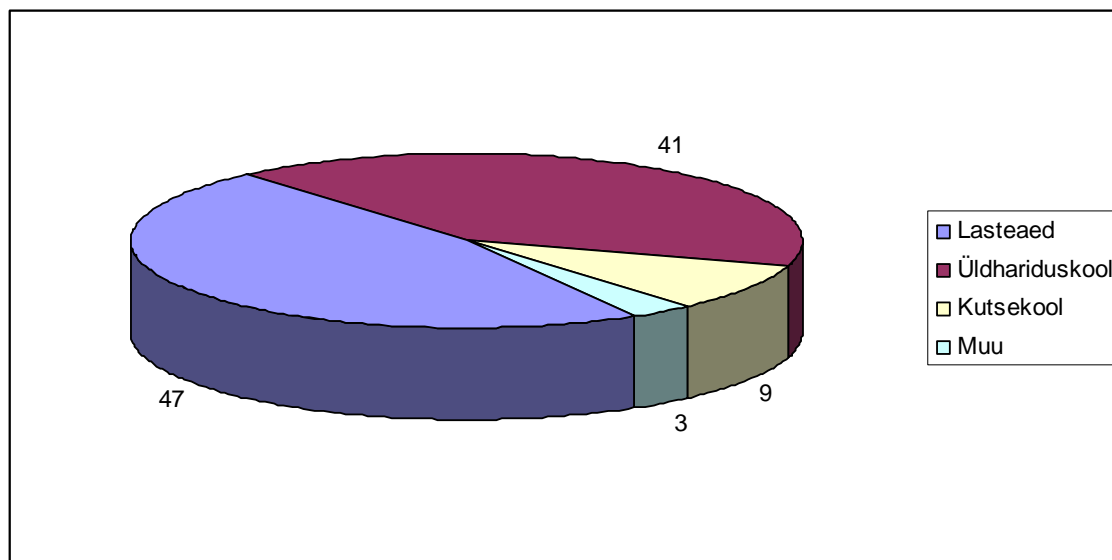
³ Teie vanus täisaastates....

Mõlemas moodulis on suurim osakaal Tallinna Ülikooli lõpetajaid (I- 30%; II- 25%). Pea võrdselt viiendik on mõlemas moodulis Tallinna Pedagoogilise Seminari lõpetajaid ja Tartu ülikooli vilistlasi. 15% vastajatest on lõpetanud TLÜ Rakvere Kolledži ja 6- 7% TLÜ Haapsalu Kolledži. Umbes kümnendik on mõlemas moodulis neid, kes on lõpetanud mõne muu kooli peale loetletute (Tabel 2). Muude koolide lõpetajad on oma hariduse omandanud Eesti Muusika- ja Teatriakadeemias, Tallinna Tehnikaülikoolis, Eesti Mereakadeemias, Eesti Maaülikoolis, Tallinna Tehnikakõrgkoolis, Kehtna MTK-s ja Hamburgi ülikoolis.

Tabel 2 Lõpetatud ülikool (%) (N (I moodul)= 103; N (II moodul)= 112)⁴

	I moodul	II moodul
Tallinna Ülikool	30	25
TLÜ Rakvere Kolledž	15	15
TLÜ Haapsalu Kolledž	7	6
Tallinna Pedagoogiline Seminar	20	23
Tartu Ülikool	21	22
Muu	8	9
Kokku	100	100

Lisas 1 on esitatud ka lõpetatud erialade loend.

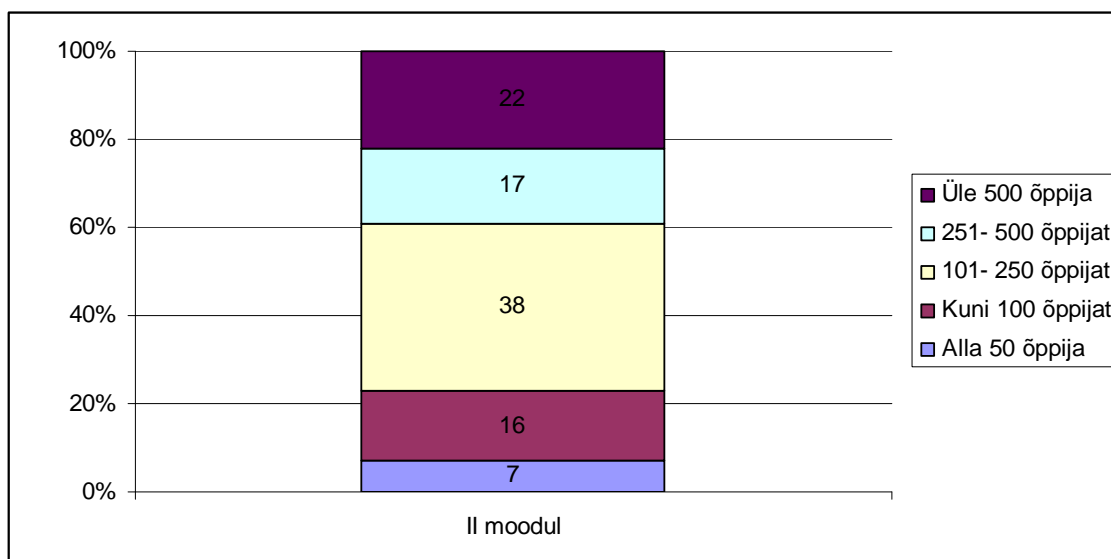
Joonis 2 Haridusasutus, kus vastajad töötavad (%) (II moodul)⁵

Joonisel 2 on esitatud nooremõpetajate vastused küsimusele, kus nad hetkel töötavad. Kuna vastajate jaotus erinevate haridusasutuste vahel oli mõlema mooduli puhul sarnane, on joonisel välja toodud jaotus II mooduli põhjal.

Suurim osa, 47%, vastajatest töötas lasteaias. Samuti suhteliselt suur osakaal, 41%, töötasid üldhariduskoolis. Kümnendik vastajatest olid õpetajad kutsekoolis ning 3% töötas mingites muudes õppeasutustes (Joonis 2). Muude õppeasutustena mainiti lastead- algkoole ja erikoole.

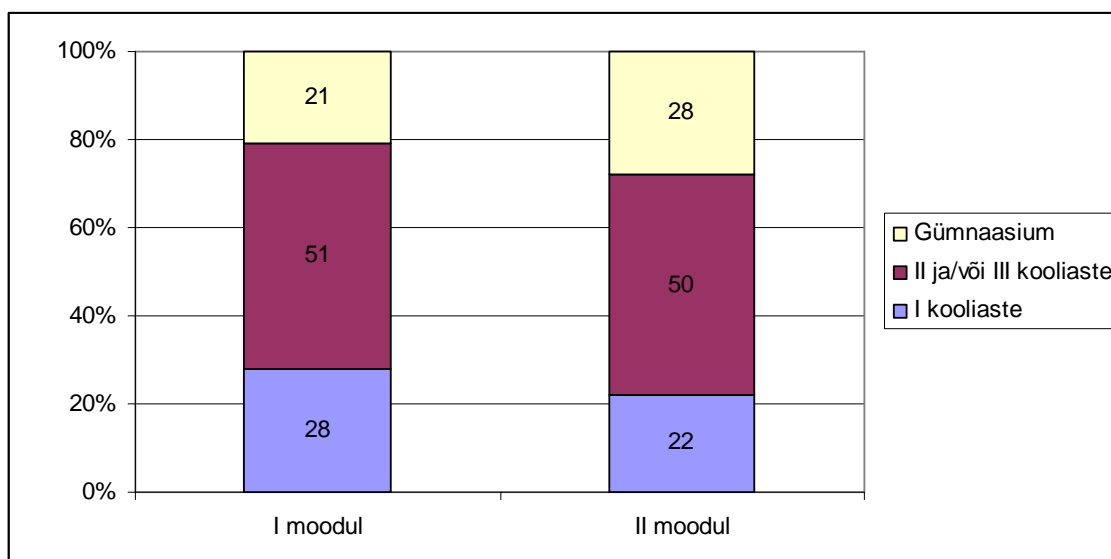
⁴ Ülikool, mille te olete lõpetanud...

⁵ Haridusasutus, kus te hetkel töötate 1- Lasteaed 2- Üldhariduskool 3- Kutsekool 4- Muu

Joonis 3 Õppijate arv haridusasutuses (%) (II moodul)⁶

Suurim osa nooremõpetajaid (38%) töötas õppeasutuses, kus oli 101- 250 õppijat. Viiesandik töötas suurtes õppeasutustes (üle 500 õppijaga). Veidi vähem (16- 17%) töötasid asutustes, kus õppis 251- 500 õppijat või kuni 100 õppijat. Alla kümnendiku nooremõpetajatest töötas asutustes, kus õppijaid oli alla 50 (Joonis 3).

Joonis 4 Kooliaste, kus nooremõpetaja õpetab (%) (Vastasid vaid üldhariduskoolides töötavad nooremõpetajad) (N (I moodul)= 47; N (II moodul)= 50)⁷

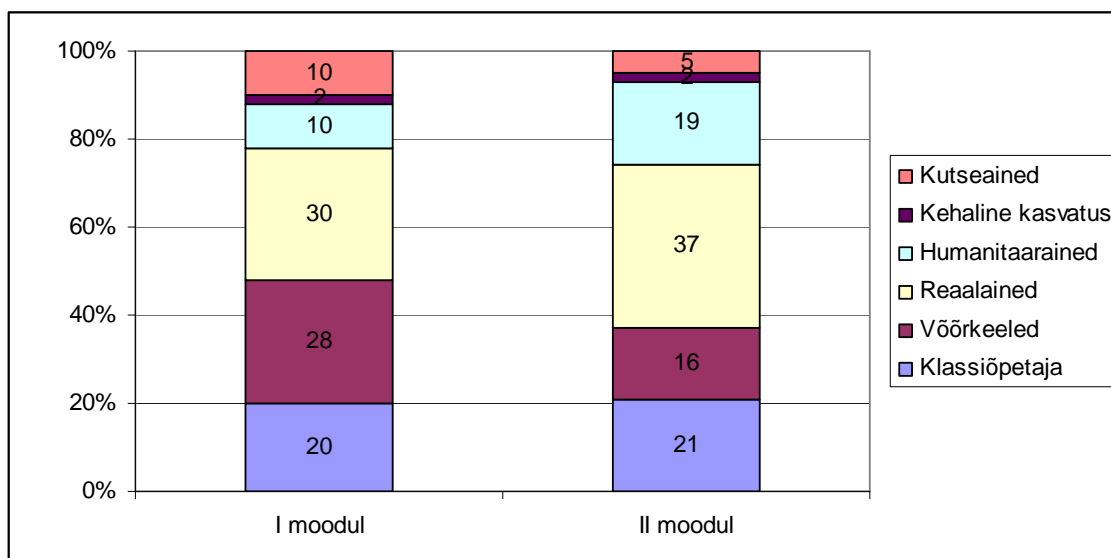
Hoolimata sellest, et küsimuses paluti nooremõpetajatel määratleda üks kooliaste, kus ta peamiselt õpetab, ei pidanud paljud seda võimalikuks ning märkisid mitu. Kuna kõige

⁶ Õppijate arv haridusasutuses, kus te hetkel õpetate 1- Alla 50 õppija 2- Kuni 100 õppijat 3- 101- 250 õppijat 4- 251- 500 õppijat 5- Üle 500 õppijat

⁷ Juhul, kui töötate õpetajana üldhariduskoolis, siis mis kooliastmes te põhiliselt õpetate? (palun ringitage sobiv vastuse variant) 1- I aste (I- III klass) 2- II aste (IV- VI klass) 3- III aste (VII- IX klass) 4- Gümnaasium (X- XII klass)

sagedamini märgiti, et õpetatakse nii II kui ka III kooliastmes, siis osutus vajalikuks need kategooriad ühendada.

Pooled nooremõpetajatest märkisid mõlema mooduli küsimustikus, et õpetavad peamiselt II ja/ või II kooliastmes. I mooduli raames oli võrreldes II mooduli sama muutuja (I moodul gümnaasium 28%, II moodul gümnaasium 22%) ja võrreldes I kooliastmes õpetavate õpetajatega (I moodul 21%) veidi rohkem neid, kes märkisid, et õpetavad gümnaasiumis. Teise mooduli puhul oli veidi suurem osakaal I kooliastmes õpetavaid vastajaid (Joonis 4).

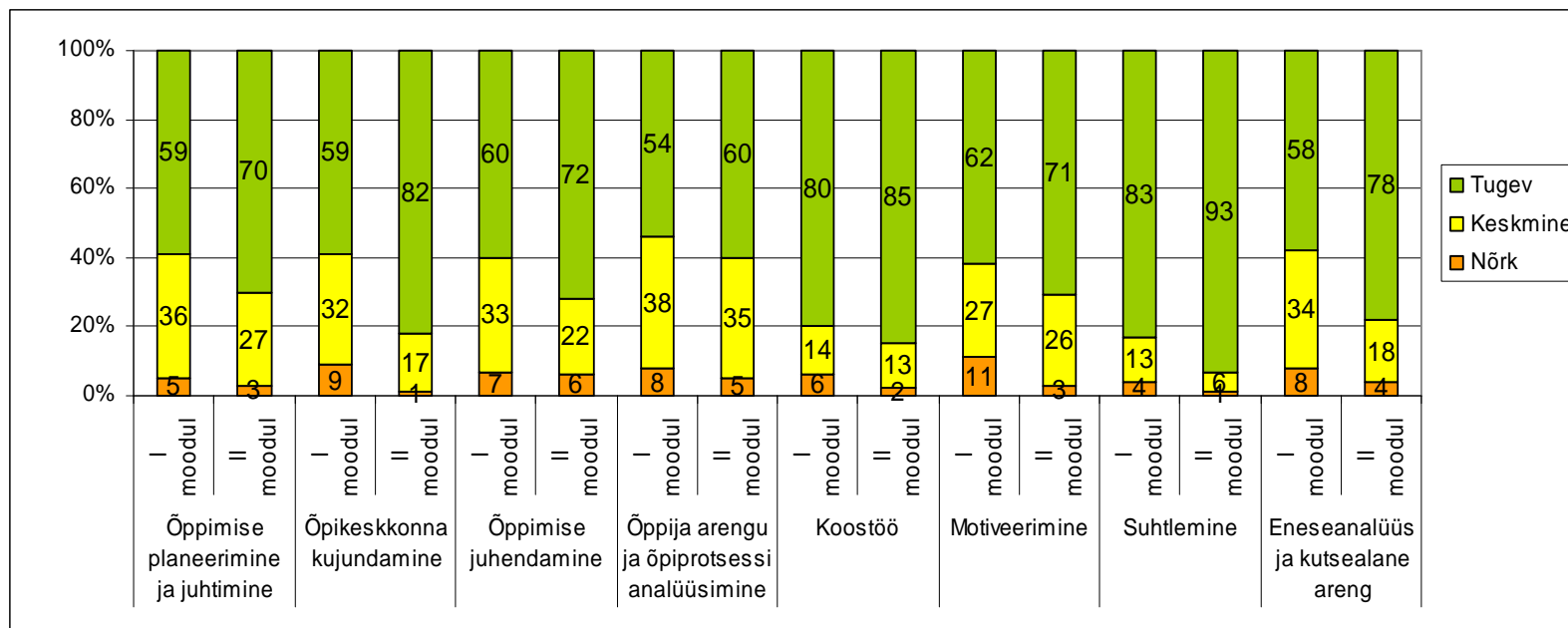

Joonis 5 Ainevaldkonnad, mida nooremõpetaja õpetab (%) (Vastasid vaid üldhariduskoolides töötavad nooremõpetajad) (N (I moodul)= 50; N (II moodul)= 57)

Suurim osa nooremõpetajaid olid mõlemas moodulis reaalainete õpetajad (kolmandik või rohkem). I moodulis vastasid küsimustikule pea sama suur osakaal võõrkeelte õpetajaid, II moodulis oli nende osakaal väiksem. Võrdselt viiendik oli mõlema küsimustiku osa täitnute hulgas klassiõpetajaid. Humanitaarainete õpetajaid oli I mooduli puhul kümnendik, ning II mooduli puhul ligi 20%. Kutseainete õpetajad moodustasid I mooduli vastajatest 10% ja II mooduli vastajatest 5%. 2% kõikidest nooremõpetajatest mõlemas moodulis andsid kehalise kasvatuse tunde.

Õpetatavate ainete täielik loetelu ja kodeerimine kirjeldatud kategooriatesse on lisas 1.

Õpingud kõrgkoolis

Joonis 6 Hinnang oma ettevalmistusele lähtuvalt kutsestandardi valdkondadest (%)⁸

⁸ Palun andke hinnang läbitud õpetajakoolitusele kutsestandardi valdkondadest lähtuvalt. Millise hinnangu annate enda ettevalmistumisele? 1- Väga nõrk 2- Väga hea

Õppimise planeerimine ja juhtimine

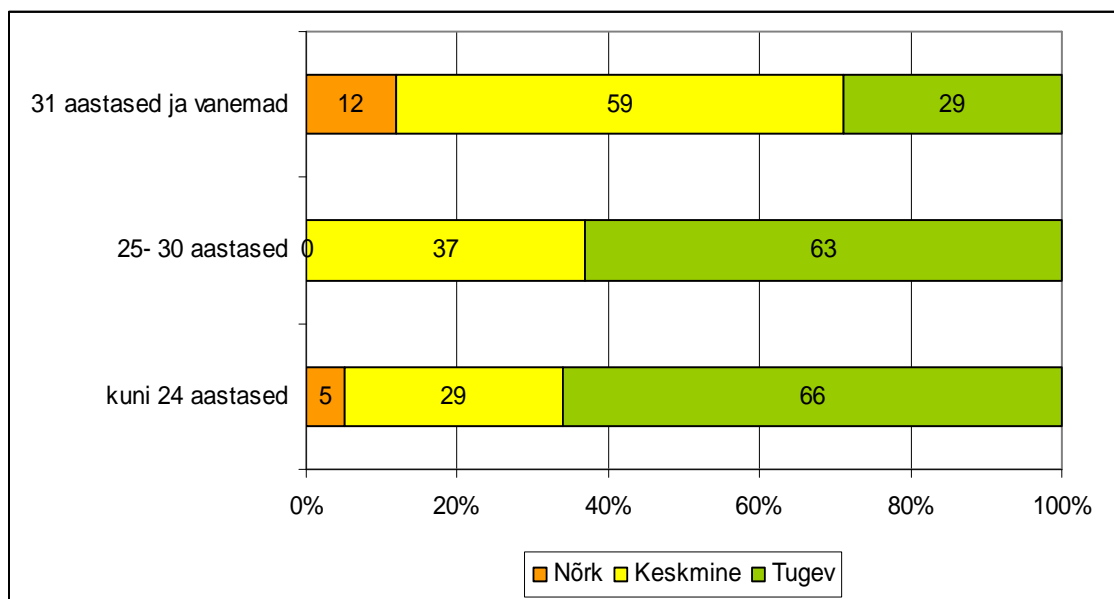
Sügisel ankeeti täites leidis umbes 60% respondentidest, et nende õpe ülikoolis oli neid hästi ette valmistanud õppe planeerimiseks ja juhtimiseks. Kevadeks, pärast kutseaasta kogemuse saamist ning esimest tööaastat koolis, tõusis sellise vastuse andnud õpetajate osakaal 70 protsendile (Joonis 6).

Küsimusest selle kohta, mis oli õpetajakoolituses seda pädevust vaadates hästi ja millest jäi puudu said paraku väga paljud nooremõpetajad valesti aru, ega vastanud õpetajakoolituse kohta vaid andsid hinnanguid kutseaasta programmile. Samuti ei toodud sageli välja konkreetseid aineid vaid öeldi lihtsalt, et oli hästi või et jäi puudu. Sama probleem oli ka kõigi teiste kutsestandardi valdkondade puhul. Seetõttu on vastajaid nende küsimuste puhul vähem ja üldistusi teha raske.

Õppimise planeerimise ja juhtimise oskusele andsid nooremõpetajate meelest kõige rohkem juurde erinevad didaktikad (mainiti 21 korda) ja koolipraktikad (mainiti 9 korda). Puudu oli nooremõpetajate sõnul praktilisest poolest loengutes ja planeerimise eriti pikaajalise planeerimise käsitlemisest õppes (Lisa 2, Tabel 7).

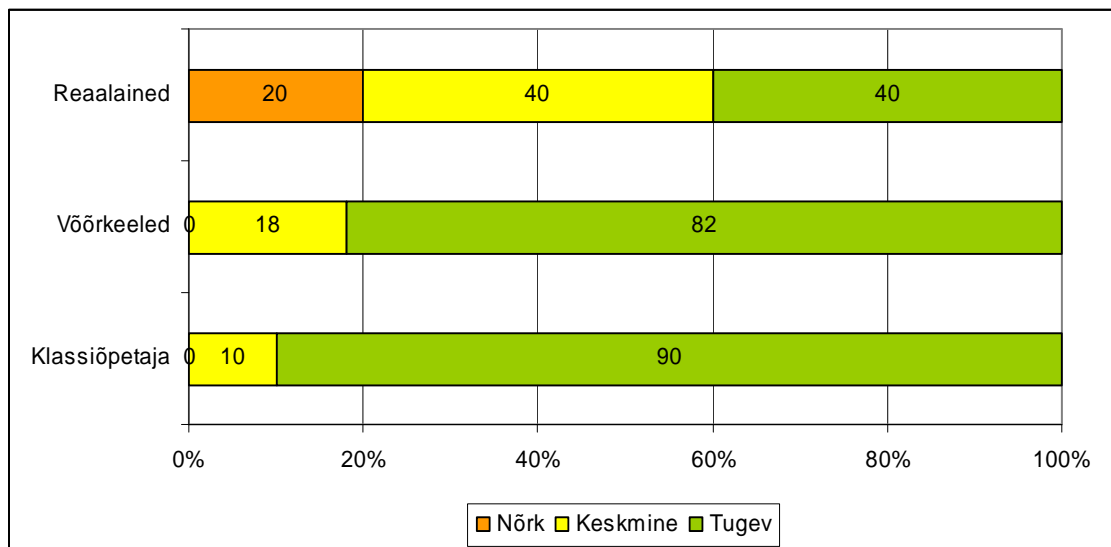
I mooduli raames antud vastustes esines mitmeid olulisi erinevusi võrreldavate gruppide lõikes. Samas II mooduli raames enamust neist erinevustest enam ei olnud, mis viitab sellele, et kas esimene tööaasta või kutseaasta programm andis ka esialgu pessimistlikke hinnanguid andnutele teatava kindlustunde oma õpitud oskustes.

Vanemate vastajate hinnangud oma ettevalmistusele õppe planeerimise ja juhtimise vallas olid tunduvalt madalamad kui kahe noorema vanusegrupi omad: 31 aastastest ja vanematest vastajatest arvas vaid kolmandik, et nende ettevalmistus nendeks tegevusteks oli tugev, samas kui kuni 30 aastaste vastajate hulgas hindas ettevalmistust tugevaks kaks kolmandikku respondentidest (Joonis 7).

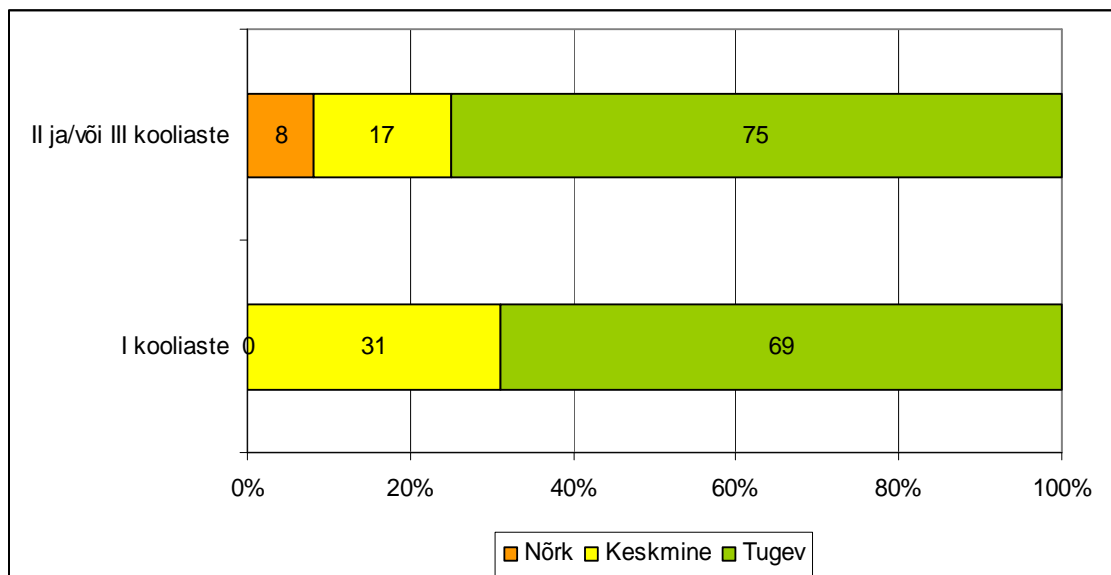
Joonis 7 Õppimise planeerimine ja juhtimine, hinnangud vanusegruppide lõikes (I moodul) (%)

Õpetatavate ainete lõikes saab samuti välja tuua olulisi erinevusi. Reaalaineid õpetavad vastajad hindasid oma ettevalmistust nõrgemaks kui võõrkeelte õpetajad või klassiõpetajad: 40% reaalainete õpetajatest arvas, et nende ettevalmistus on tugev, samas kui võõrkeelte õpetajatest leidis sama 82% ja klassiõpetajatest lausa 90% (Joonis 8).

Joonis 8 Õppimise planeerimine ja juhtimine, hinnangud õpetatavate ainete lõikes (I moodul) (%)

Mõnevõrra vastuoluliselt eelmise joonisega hindavad oma ettevalmistust tugevamaks II ja/või III kooliastmes õpetavad vastajad (Tugev- 75%) võrreldes I kooliastmes õpetavate õpetajatega (Tugev- 69%). Samas on II ja/või III õpetavate noorte seas ligi kümnendik neid, kes ettevalmistust nõrgaks hindavad, samas kui I kooliastme õpetajate seas pole sellist vastust andnud keegi (Joonis 9).

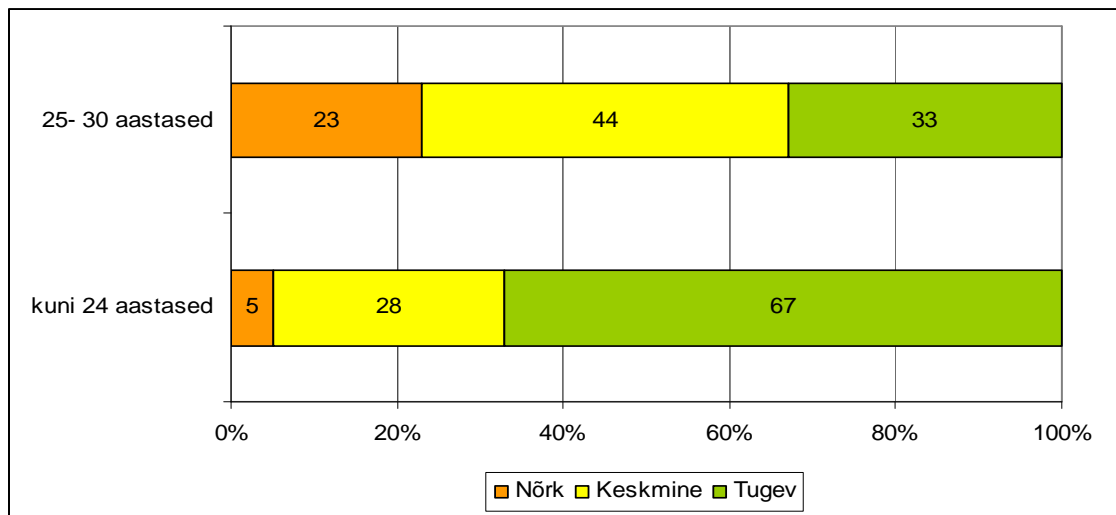
Joonis 9 Õppimise planeerimine ja juhtimine, hinnangud õppeastmete lõikes (I moodul) (%)

Õpikeskkonna kujundamine

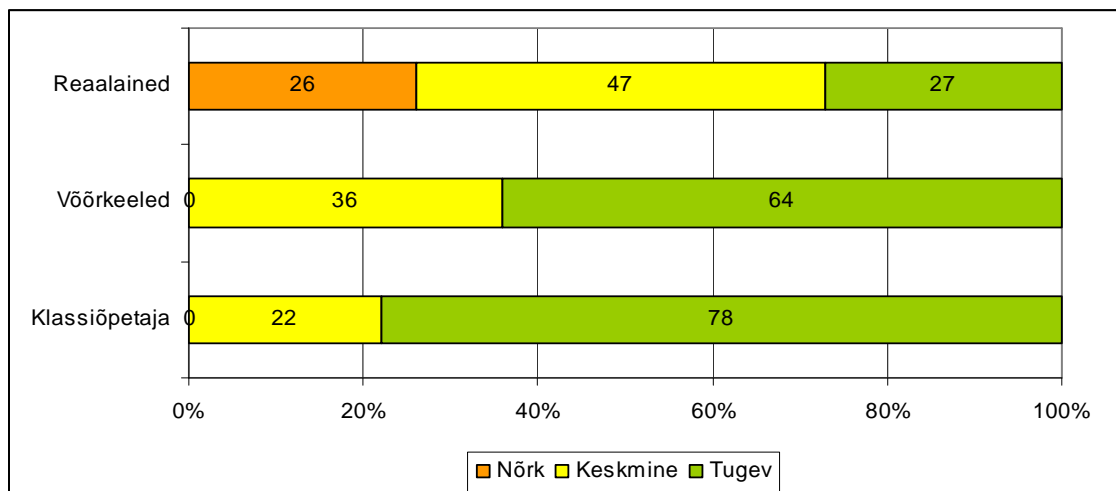
Hinnangud ettevalmistusele õpikeskkonda kujundada muutusid aasta jooksul tunduvalt. Sügisel arvas 60%, et nende ettevalmistus selles vallas on tugev, kevadel oli selliseid hinnanguid juba 82% (Joonis 6 Hinnang oma ettevalmistusele lähtuvalt kutsestandardi valdkondadest (%) Joonis 6).

Samuti nagu õppeprotsessi juhtimise ja planeerimise puhul toetasid nooremõpetajate meelest ka õpikeskkonna kujundamist erinevad didaktikad (mainitud 15 korda), mainiti ka aineid nagu eelkoolipedagoogika (mainiti 5 korda) ja laps ja tema arengukeskkond (4 korda). Puudulikuks peeti õppe praktilist poolt (mainiti 10 korda) (Tabel 8).

Oma ettevalmistust õpikeskkonna kujundamiseks pidasid I mooduli raames täidetud ankeedis tugevamaks kõige nooremad kuni 24 aastased vastajad (Tugev- 67%), võrreldes 25- 30 aastaste vastajatega (Tugev- 33%). Samuti ütles viimatinimetatutest veerand, et nende ettevalmistus oli nõrk (Joonis 10).

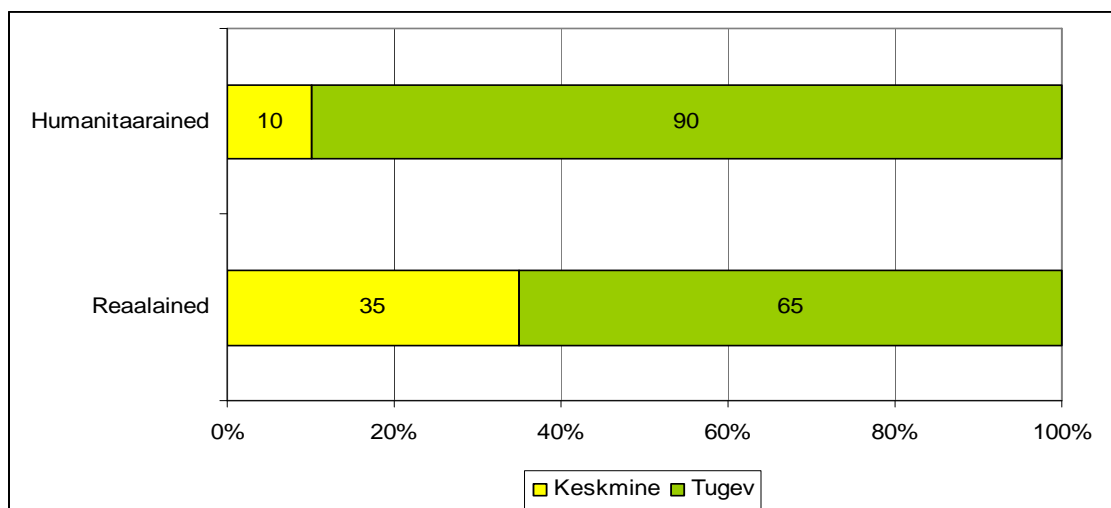
Joonis 10 Õpikeskkonna kujundamine, hinnangud vanusegruppide lõikes (I moodul) (%)

Joonis 11 Õpikeskkonna kujundamine, hinnangud õpetatavate ainete lõikes (I moodul) (%)

Hinnangud oma ettevalmistusele õpikeskkonda kujundada erinesid ainevaldkondade lõikes nii I kui ka II moodulis. I mooduli puhul hindasid reaalinete õpetajatest (Tugev- 27%) oma ettevalmistust tugevamaks võõrkeelte õpetajad (Tugev- 64%) ja klassiõpetajad (Tugev- 78%). Reaalinete õpetajate hulgas oli ka veerand neid, kes arvasid, et nende ettevalmistus oli nõrk (Joonis 11).

II moodulis erinesid reaalinete ja humanitaarinete õpetajad. Taaskord hindasid reaalinete õpetajad oma ettevalmistust õpikeskkonda kujundada nõrgemaks: 65% leidis, et ettevalmistus on tugev, samas kui humanitaarinete õpetajate seas andis sellise vastuse 90% (Joonis 12).

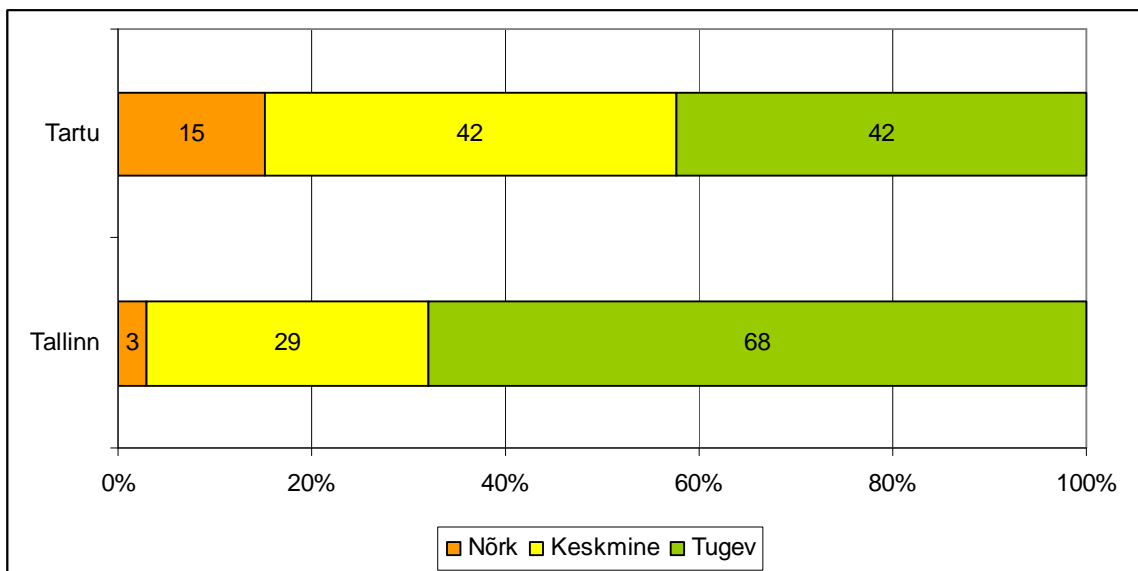
Joonis 12 Õpikeskkonna kujundamine, hinnangud õpetatavate ainete lõikes (II moodul) (%)

Õppimise juhendamine

Sügisel hindas 60% vastajates oma ettevalmistust õppimise juhendamiseks tugevaks. Kevadel andis sellise vastuse 72% (Joonis 6).

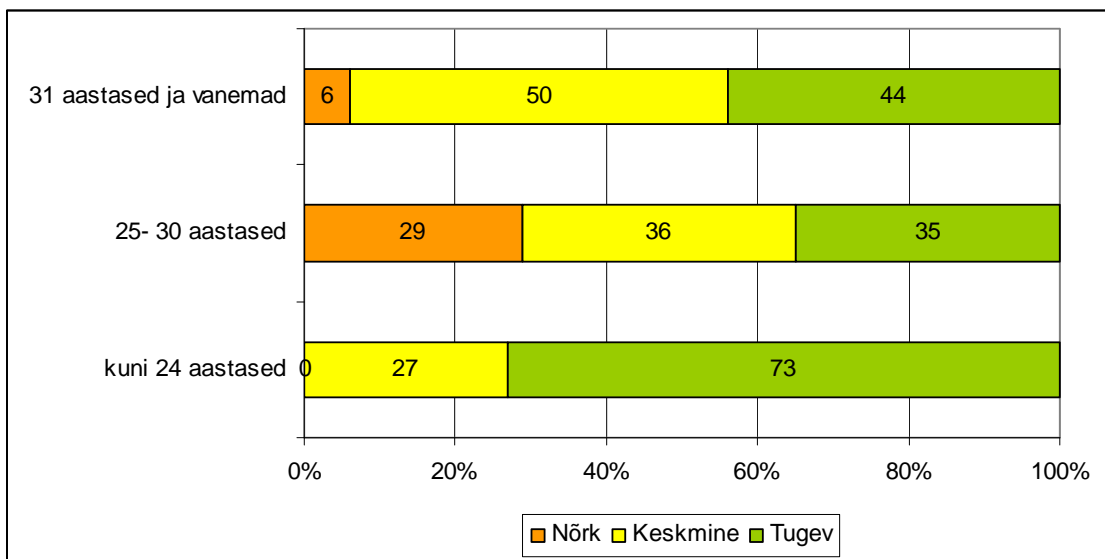
Ka õppimise juhendamise omandamiseks peeti kõige kasulikumaks läbitud didaktika loenguid (mainiti 24 korda). Samuti aitas noori õpetajaid läbitud praktika (mainiti 17 korral). Puudusi toodi selle oskuse arendamise juures välja vähem, kui teiste valdkondade puhul. Kahel korral mainiti, et puudu jäi õpetustest, kuidas seostada erinevaid ainevaldkondi (Tabel 9).

Oma ettevalmistust õppimise juhendamiseks pidasid tugevamaks Tallinna Ülikooli kutse aasta programmi läbinud: 68% arvas, et nende ettevalmistus on tugev, samas kui Tartu Ülikooli juures programmi läbinutest arvas seda vaid 42%. Samuti oli Tartu kutse aasta programmi läbinute hulgas 15% neid, kes pidasid ettevalmistust nõrgaks (Tallinn- 3%) (Joonis 13).

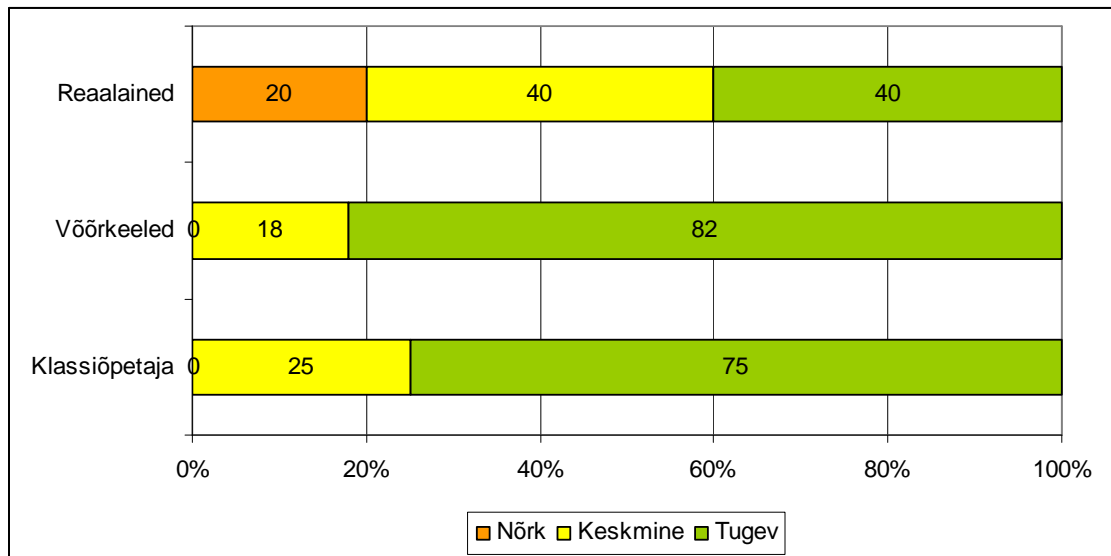
Joonis 13 Õppimise juhendamine, hinnangud kutse aasta programmi läbimise koha järgi (I moodul) (%)

Samuti arvasid noorimad vastajad võrreldes teiste vanusegruppidega (73%; 25- 30 aastased- 35%; 31 ja vanemad- 44%), et nende ettevalmistus õppimise juhendamiseks oli tugev. Kuna teise mooduli lõikes seda erinevust enam ei esinenud võib oletada, et ehk oli noorimate õpetajate nii kõrge hinnang tingitud praktiliste kogemuste nappusest neid omandatud oskusi rakendada (Joonis 14).

Joonis 14 Õppimise juhendamine, hinnangud vanusegruppide lõikes (I moodul) (%)

Paremini olid endi sõnul õppimise juhendamiseks ette valmistatud klassiõpetajad ja võõrkeelte õpetajad (ligi 80% hindas ettevalmistust tugevaks). Seevastu reaalinete õpetajate seas pidas ettevalmistust tugevaks vaid 40%, 20% aga leidis, et saadud ettevalmistus õppimise juhendamiseks oli nõrk (Joonis 15).

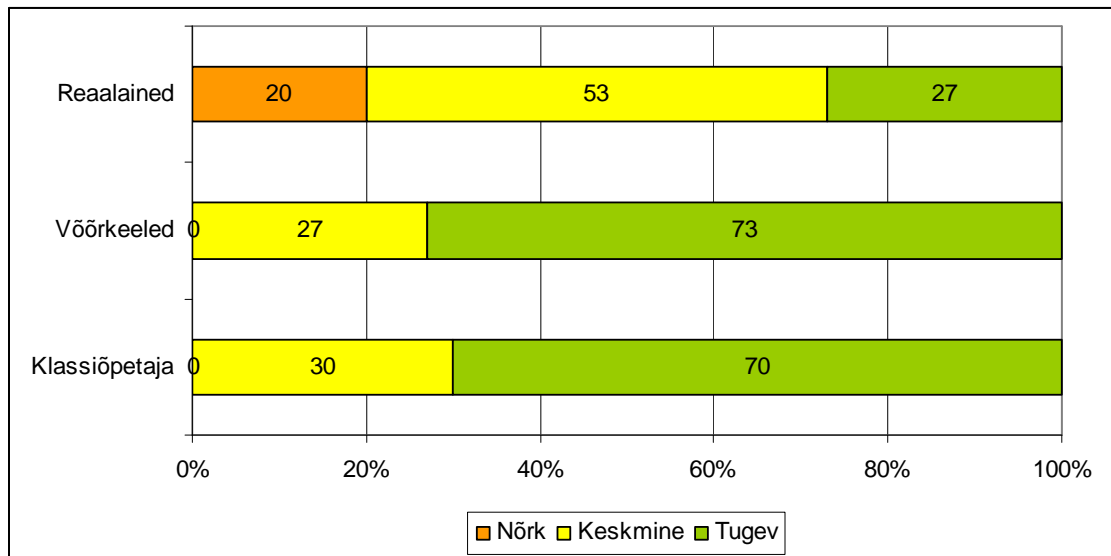
Joonis 15 Õppimise juhendamine, hinnangud õpetatavate ainete lõikes (I moodul) (%)

Õppija arengu ja õppeprotsessi analüüsimine ja hindamine

Hinnangud ettevalmistusele õppija arengut ja õpiprotsessi analüüsida olid madalaimad kõigist kaheksast kutsepädevusest. Sügisel hindasid ettevalmistust tugevaks veidi üle poolte vastajatest, samas ei kasvanud seda vastust andnute hulk kevadeks oluliselt (60-le protsendile) (Joonis 6).

Kõige rohkem aitas nooremõpetajate sõnul sellele kaasa erinevate praktikate läbimine (mainiti 12 korda). Samuti mainiti 6 korral aineid nagu laste arengu jälgimine, arengupsühholoogia ja lasteaia kvaliteet ja hindamine. Samas oli ka neid, kes ütlesid, et pole midagi selles vallas õppinud ning et analüüsimist õpetati liiga vähe (Tabel 10).

Selle oskuse ettevalmistuse puhul esinesid erinevused vaid õpetatavate ainevaldkondade lõikes. Nagu ka eelnevate oskuste puhul, hindasid oma ettevalmistust kehvemaks reaalainete õpetajad võrreldes võõrkeelte õpetajate ja klassiõpetajatega. Viimastest leidsid üle 70% et ettevalmistus oli tugev, sellele arvamusele oli reaalainete õpetajate hulgas aga vaid 27% vastajajaid. Viiendik reaalainete õpetajatest arvas aga, et ettevalmistus õppija arengu ja õpiprotsessi analüüsimiseks oli nõrk (Joonis 16).

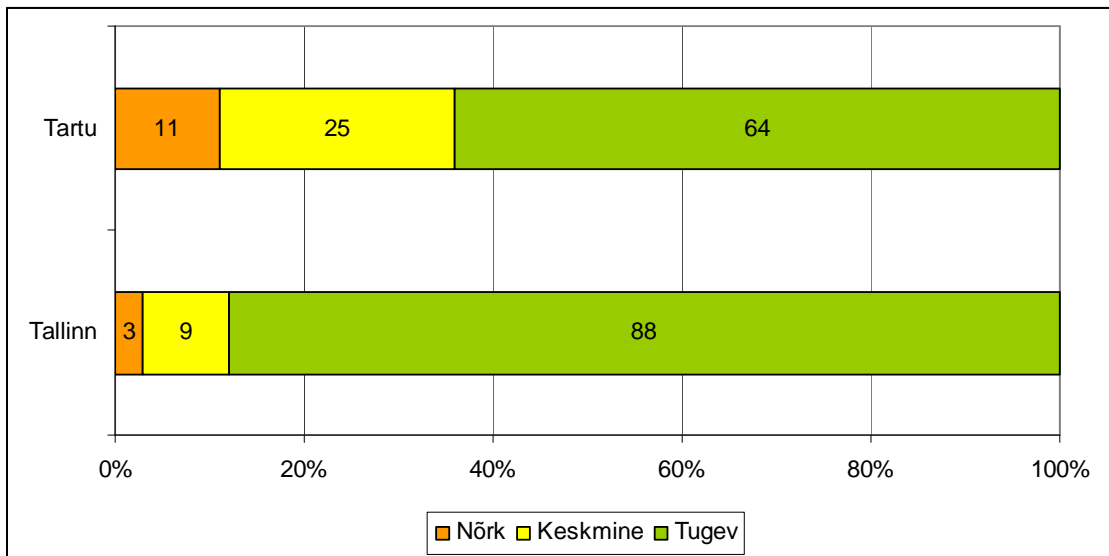
Joonis 16 Õppija arengu ja õppeprotsessi analüüsimine ja hindamine, hinnangud õpetatavate ainete lõikes (I moodul) (%)

Koostöö

Hinnangud ettevalmistusele koostööd teha olid pea kõrgeimad teiste kutseoskustega võrreldes. Sügisel leidis 80% vastajatest, et ettevalmistus koostöö tegemiseks oli tugev, kevadel arvasid seda 85% respondentidest (Joonis 6).

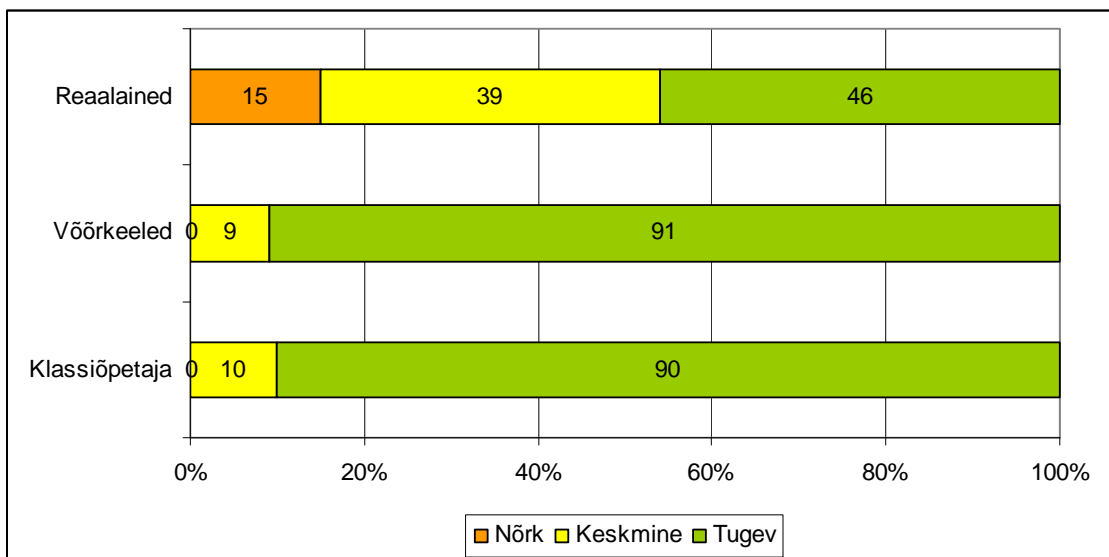
Samas ei mainitud peaaegu ühtegi ainet, mis otseselt koostöö oskusele kaasa aidanud oleks. Näib, et koostöö oskus on miski, mida omandatakse pigem erinevate tegevuste käigus, mitte teoreetilise materjali põhjal, sest nimetati rühmatöid, praktika käigus omandatud ning ülikoolis valitsevat õhkkonda kui head eeskju. Ettevalmistusele heideti ette seda, et koostööst lapsevanematega räägiti liiga vähe (Tabel 11).

Oma ettevalmistust hindasid tugevamaks Tallinna Ülikooli juures kutse aasta programmi läbinud noored. Ettevalmistust koostöö tegemiseks pidas neist heaks 88%. Tartu Ülikooli juures programmi läbinutest pidas ettevalmistust tugevaks 64% respondentidest (Joonis 17).

Joonis 17 Koostöö, hinnangud kutseasta programmi läbimise koha järgi (I moodul) (%)

Nagu ka teiste kutseoskuste puhul andsid reaalainete õpetajad võrreldes võõrkeelte ja klassiõpetajatega oma ettevalmistusele kriitilisema hinnangu. Alla poole neist arvas, et on koostöö tegemiseks hästi ette valmistatud. Võõrkeelte õpetajatest ja klassiõpetajatest pidas ettevalmistust tugevaks üle 90% vastajatest (Joonis 18).

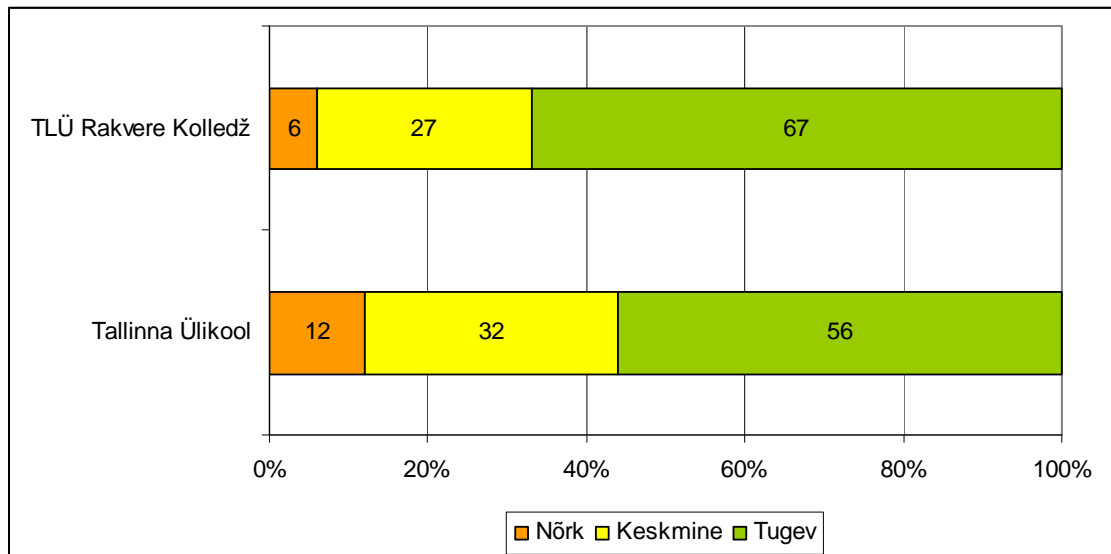
Joonis 18 Koostöö, hinnangud õpetatavate ainete lõikes (I moodul) (%)

Motiveerimine

62% vastajatest I mooduliraames leidis, et nende ettevalmistus motiveerimise vallas oli tugev. II mooduli raames kevadel hindasid ettevalmistust tugevaks 71% nooremõpetajatest (Joonis 6).

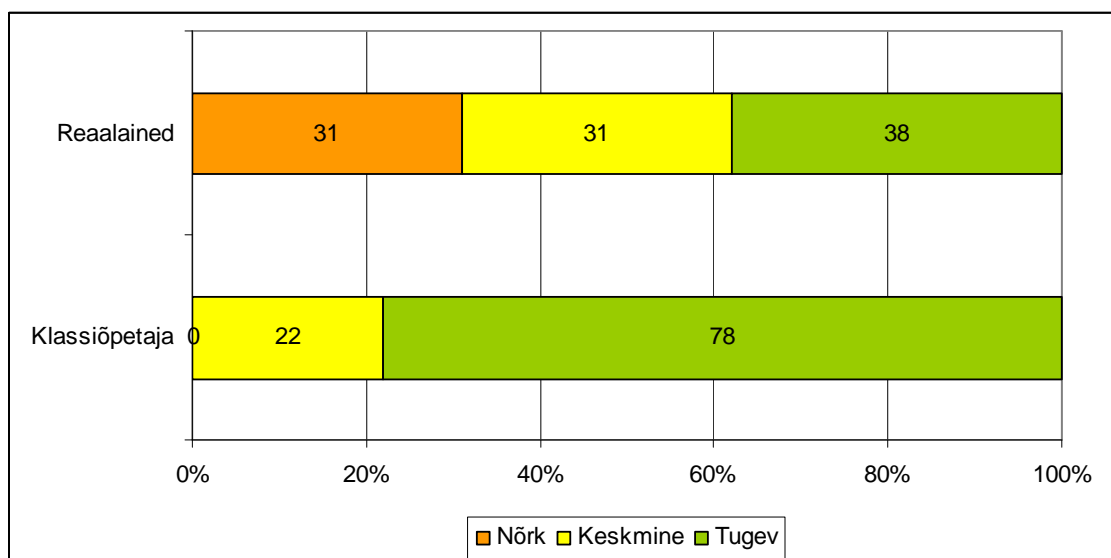
Ka motiveerimise puhul ei osanud noored õpetajad aineid täpselt välja tuua. Paaril korral mainiti, et puudu jäi praktilistest näpunäidetest (Tabel 12).

Motiveerimise osas pidasid oma ettevalmistust paremaks Rakvere Kolledži lõpetajad võrreldes TLÜ lõpetajatega (TLÜ Rakvere Kolledž- 67%; Tallinna Ülikool- 56%) (Joonis 19).

Joonis 19 Motiveerimine, hinnangud lõpetatud koolide lõikes (I moodul) (%)

Reaalainete õpetajatest kolmandik pidas ettevalmistust motiveerimisoskuste osas nõrgaks ja kolmandik keskmiseks. 38% leidis, et ettevalmistus oli tugev. Klassiõpetajate hulgas seevastu pidasid ettevalmistust tugevaks 78% ja keskmiseks 22%. Keegi neist ei arvanud, et ettevalmistus motiveerimise osas oli nõrk (Joonis 20).

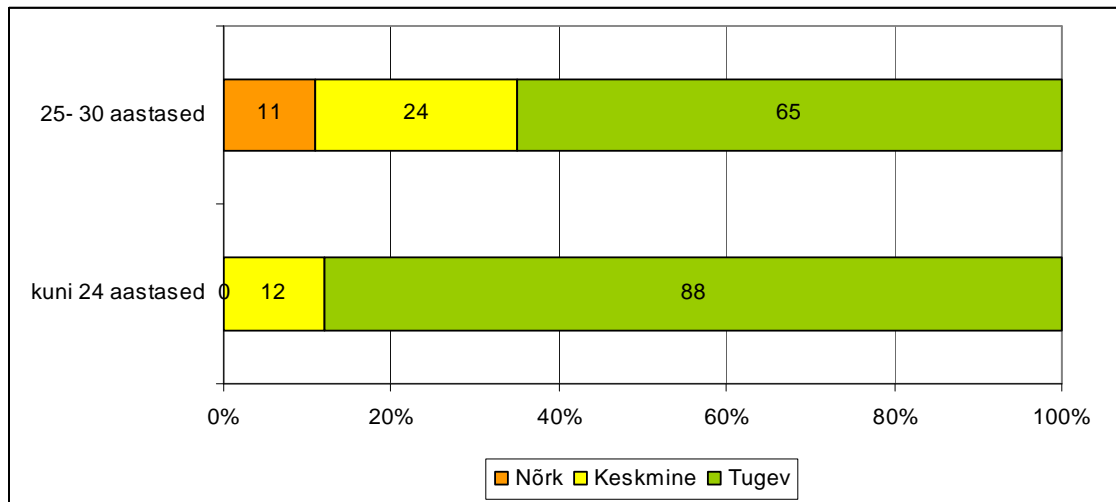
Joonis 20 Motiveerimine, hinnangud õpetatava aine järgi (I moodul) (%)

Suhtlemine

Ettevalmistusele edukaks suhtlemiseks andsid nooremõpetajad kõige kõrgemaid hinnanguid kõikidest kutseoskustest. I mooduli raames arvas 83%, ettevalmistus oli tugev, II moodulil arvas seda aga juba 93% vastajatest (Joonis 6).

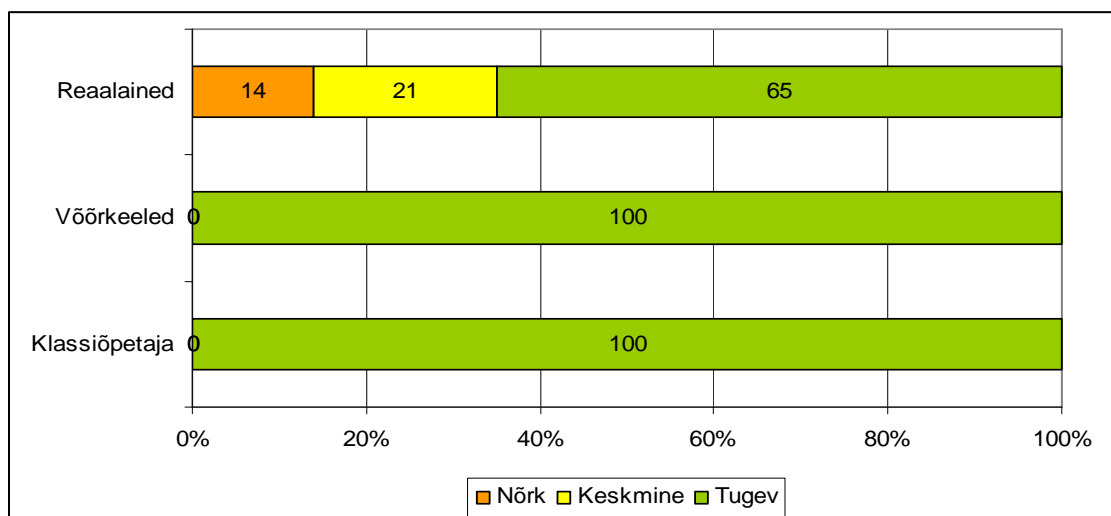
Nooremõpetajad ei osanud välja tuua aineid, mis väljaõppe käigus toetasid suhtlemisoskuste arengut. Oli nii neid, kes leidsid, et üldiselt oli teave piisav, kui ka neid, kelle meelest see jäi puudulikuks. Puudustena mainiti lapsevanematega suhtlemisele vähest tähelepanu pööramist (Tabel 13).

Suhtlemiseks ettevalmistamist pidasid sügisel tugevamaks kõige nooremasse vanusegruppi kuulunud vastajad, kellest 88% leidis, et see oli tugev ja 12%, et keskmine. Nõrgaks ei pidanud ettevalmistust neist keegi. Keskmises vanusegrupis seevastu pidas ettevalmistust tugevaks 65%. Kümnendik oli neid, kelle meelest ettevalmistus suhtlemiseks oli nõrk (Joonis 21).

Joonis 21 Suhtlemine, hinnangud vanusegruppide lõikes (I moodul) (%)

Kõik ankeeti täitnud klassiõpetajad ja võõrkeelte õpetajad arvasid, et ettevalmistus suhtlemiseks oli tugev. Reaalainete õpetajate hulgas seevastu oli sellisel arvamusel 65% vastajatest, viiendik arvas, et ettevalmistus oli keskmine ning 14%, et nõrk (Joonis 22).

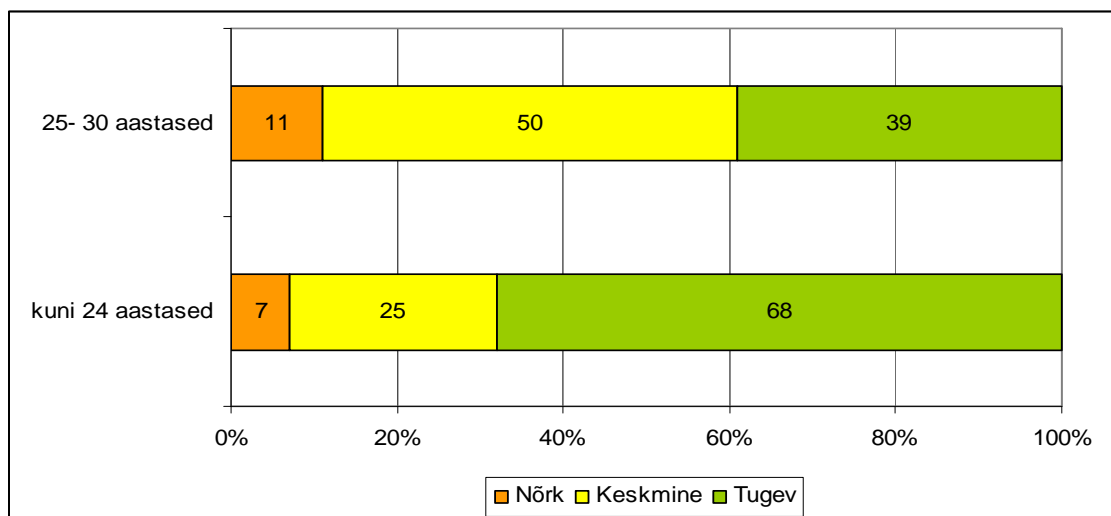
Joonis 22 Suhtlemine, hinnangud õpetatavate ainete lõikes (I moodul) (%)

Eneseanalüüs ja kutsealane areng

Sügisel ankeeti täites leidis 58% vastajatest, et ettevalmistus eneseanalüüsiks ja –arenguks oli tugev, kolmandik leidis, et ettevalmistuse tase oli keskmine ning 8%, et nõrk. Kevadel andis kiitva hinnangu 78% nooremõpetajatest, viiendik arvas, et ettevalmistus oli keskmine ja 4%, et nõrk (Joonis 6).

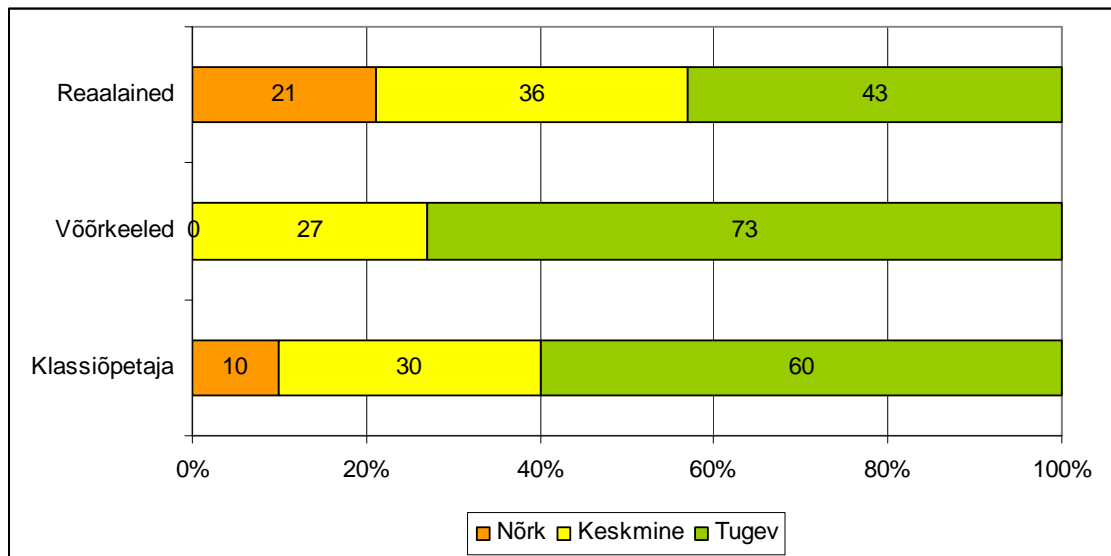
Ka selles kutseoskuste valdkonnas ei osanud noored õpetajad seda arengut toetanud aineid välja tuua, samas mainisid mitmed, et eneseanalüüsi ei õpetatud üldse või et seda teemat oleks võinud põhjalikumalt käsitleda (Tabel 14).

Ettevalmistust eneseanalüüsiks ja –arenguks pidasid tugevamaks noorimad, kuni 24 aastased, vastajad. 68% neist leidis, et ettevalmistus on tugev ja veerand, et see on keskmine. Keskmissesse vanusegruppi kuulujatest leidis vaid 39%, et ettevalmistus on tugev, pooled leidsid, et ettevalmistus on keskmine ning kümnendik, et nõrk (Joonis 23).

Joonis 23 Eneseanalüüs ja kutsealane areng, hinnangud vanusegruppide lõikes (I moodul) (%)

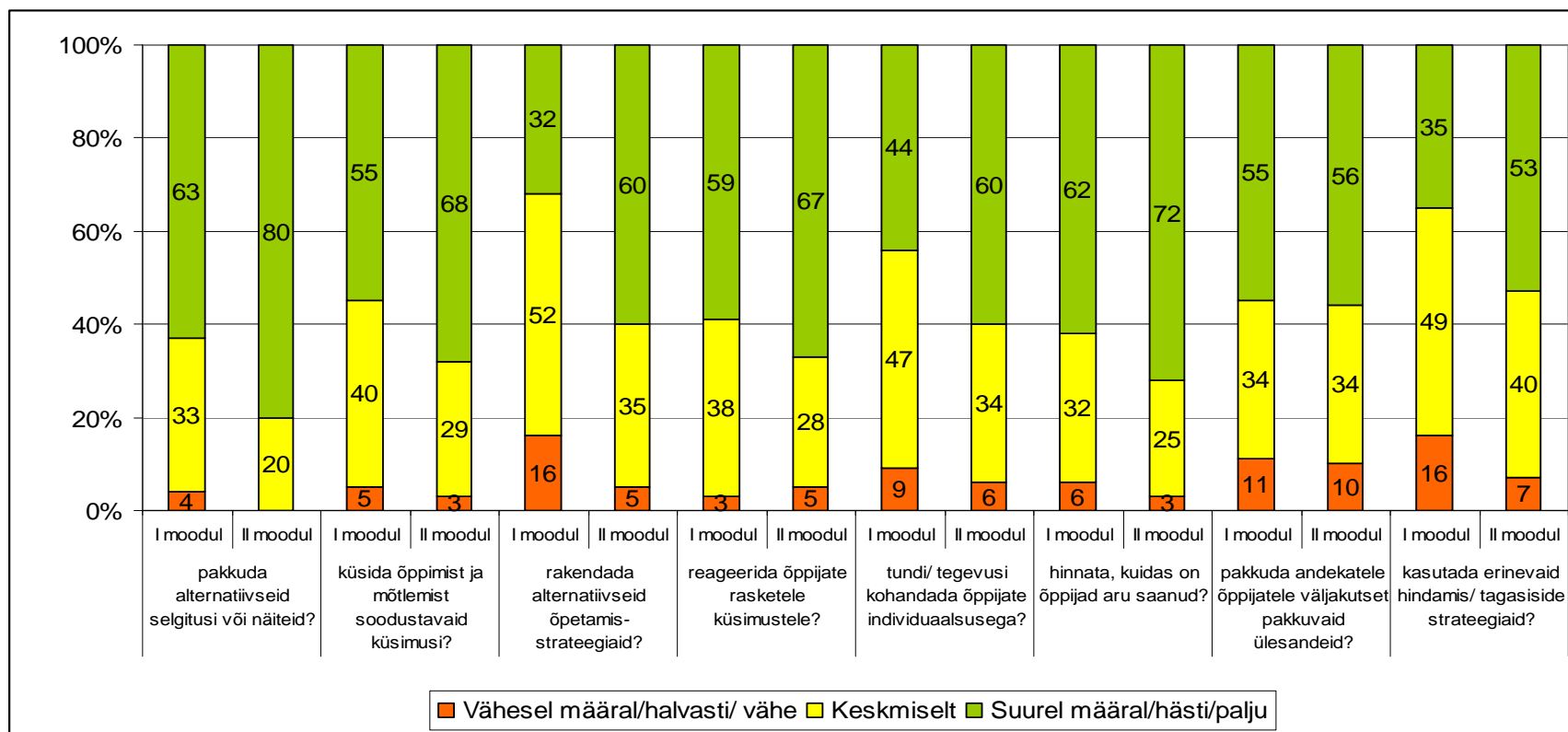
Oma ettevalmistatust eneseanalüüsiks ja kutsealaseks arenguks hindasid kõige paremaks võõrkeelte õpetajad, kelledest 73% leidis, et ettevalmistus oli tugev ja 27%, et keskmine. Ka klassiõpetajatest enamus (60%) leidis, et ettevalmistus on tugev, kolmandik, et keskmine ja kümnendik, et nõrk. Reaalainete õpetajatest seevastu oli ettevalmistusega rahul vaid 43% ja viiendik arvas, et see oli nõrk (Joonis 24).

Joonis 24 Eneseanalüüs ja kutsealane areng, hinnangud õpetatavate ainete lõikes (I moodul) (%)

Mina õpetajana

Juhendamine

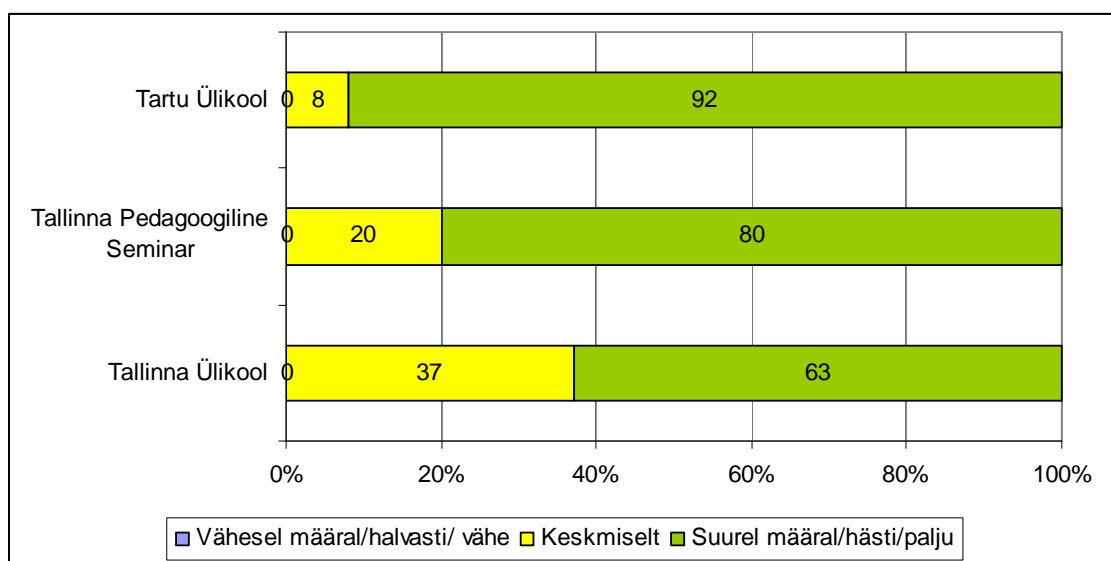

Joonis 25 Juhendamine- hinnangud oma suutlikkusele õpetajana

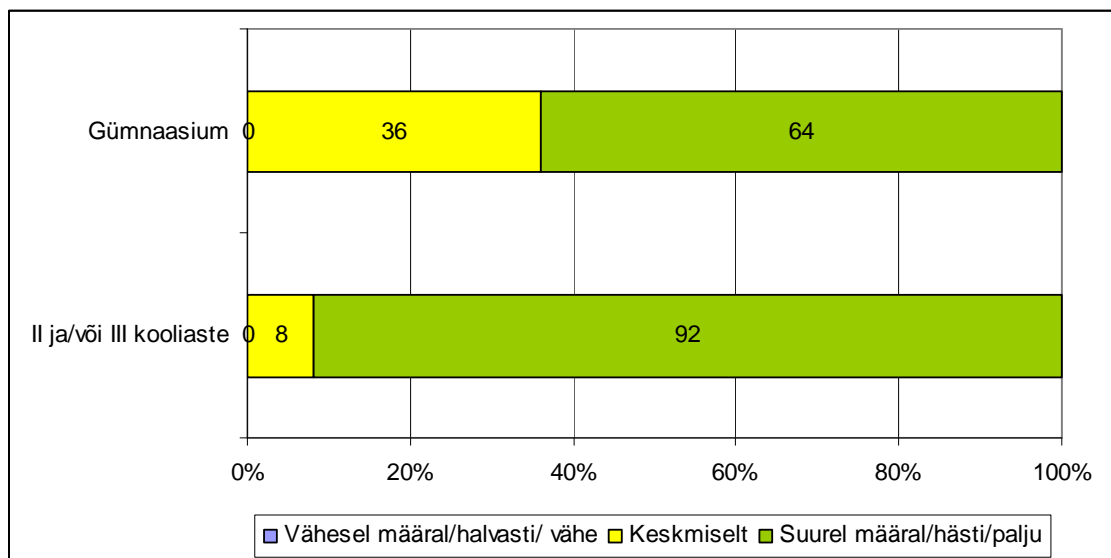
Alternatiivsete selgituste pakkumine

Oma oskust pakkuda alternatiivseid selgitusi või näiteid hindasid noored õpetajad kõigest juhendamist puudutavatest pädevustest kõige tugevamaks. Sügisel leidis 63%, et suudab seda teha alati, kui vaja. Kevadel arvas sama aga koguni 80% vastajatest. Selliseid, kes leidsid, et nad seda teha ei oska, enam kevadeks ei olnud (Joonis 25).

Oma oskust alternatiivseid selgitusi ja näiteid pakkuda pidasid parimaks Tartu Ülikooli vilistlased, kellest kevadel 92% leidis, et oskavad seda teha hästi. Pedagoogilise Seminari lõpetanutest andis sama vastuse 80%. Tallinna Ülikooli lõpetajad seevastu polnud oma oskuses alternatiivseid selgitusi ja näiteid pakkuda eriti kindlad: vaid 63% leidsid, et teevad seda hästi (Joonis 26).

Joonis 26 Alternatiivsete selgituste ja näidete pakkumise oskus lõpetatud ülikoolide lõikes (%) (II moodul)

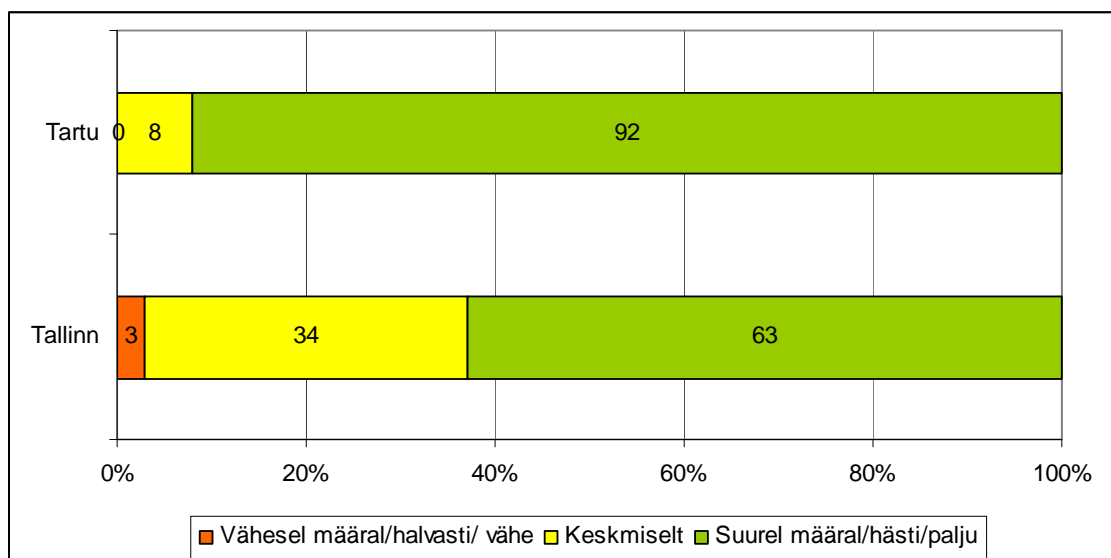

Joonis 27 Alternatiivsete selgituste ja näidete pakkumise oskus kooliastmete lõikes (%) (II moodul)

Oma oskust alternatiivseid selgitusi ja näiteid pakkuda peavad II ja/ või III kooliastmes õpetavad õpetajad tunduvalt paremaks kui gümnaasiumis õpetavad vastajad. Esimestest arvas 92%, et oskab seda hästi, viimatinimetatutest aga vaid 64% (Joonis 27).

Õppimist ja mõtlemist soodustavate küsimuste küsimine

Umbes pooled õpetajatest arvasid sügisel, et oskavad hästi küsida õppimist ja mõtlemist soodustavaid küsimusi. Pärast aastast töökogemust leidsid 68%, et on selles vallas pädevad. Seejuures kahanes tunduvalt nende hulk, kes leidsid, et teevad seda keskmiselt aga jäi pea samaks nende nooremõpetajate hulk, kes arvasid, et ei oska selliseid küsimusi küsida (I moodul- 5%; II moodul- 3%) (Joonis 25).

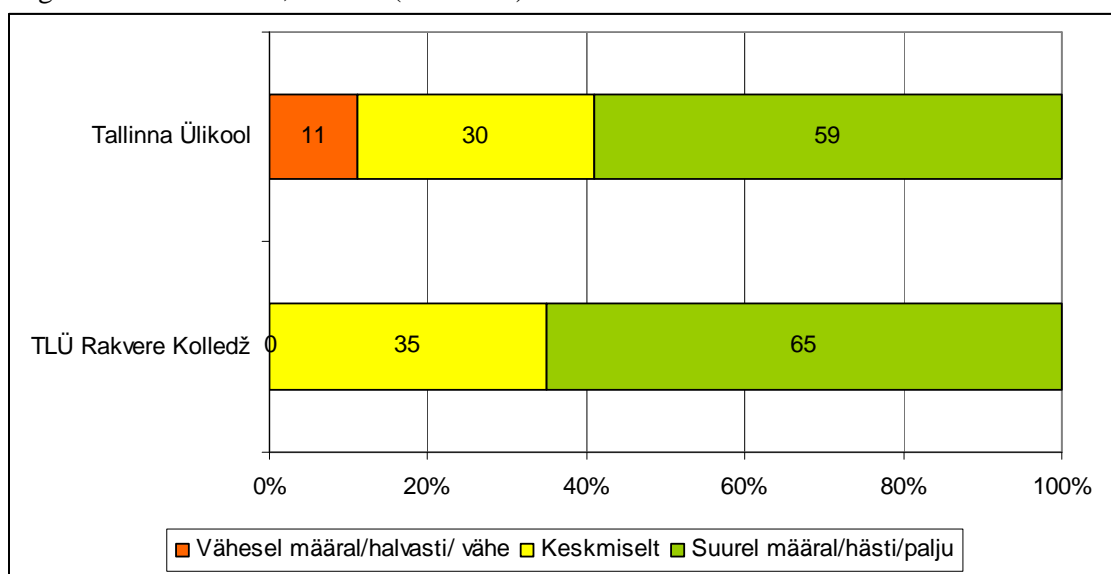
Joonis 28 Õppimist ja mõtlemist soodustavate küsimuste küsimine programmi läbimise kohtade lõikes (%) (II moodul)

Oma oskust küsida õppimist ja mõtlemist soodustavaid küsimusi pidasid paremaks Tartus kutseasta programmi läbinud nooremõpetajad, kelledest 92% leidis, et teeb seda hästi. Tallinna Ülikooli juures programmi läbinutest arvas vaid 63%, et oskab hästi selliseid küsimusi küsida (Joonis 28).

Alternatiivsete õpetamisstrateegiate rakendamine

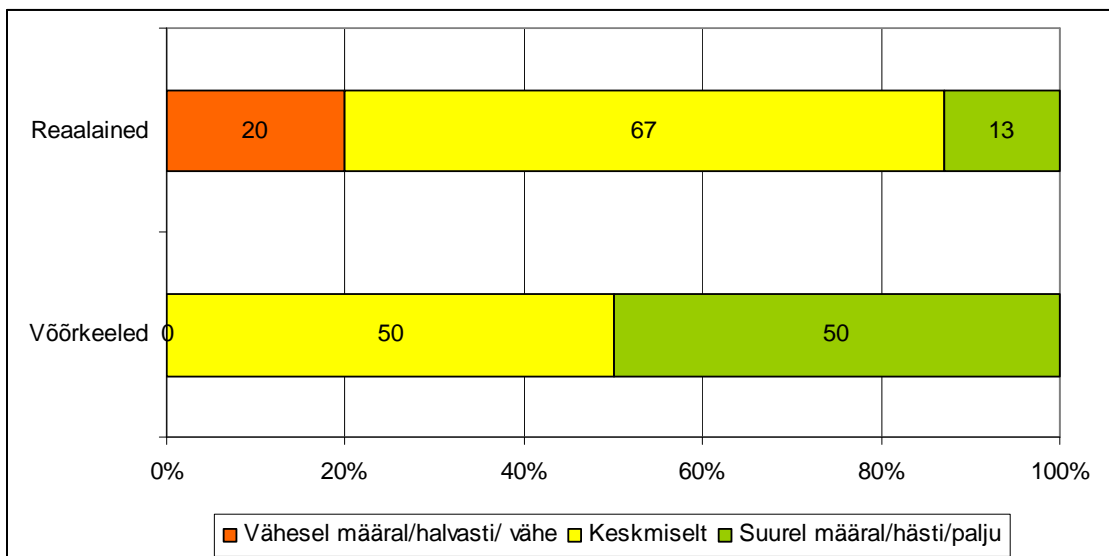
Sügisel oli vaid kolmandik nooremõpetajaid kindel, et oskavad alternatiivseid õpetamisstrateegiaid rakendada. See on väiksem osakaal võrreldes teiste juhendamisega seotud tegevustele antud hinnangutega. Pooled nooremõpetajad arvasid, et oskavad seda teha keskmiselt ning 16%, et halvasti. Oma oskusi kehvaks hindavate vastajate osakaal oli selle juhendamise dimensiooni juures võrreldes teistega suurim (Joonis 25).

Olulised erinevused selle küsimuse osas esinesid Tallinna Ülikooli ja Rakvere Kolledži lõpetajate vahel. Esimesed neist olid oma oskuses erinevaid õpetamisstrateegiaid kasutada ebakindlamad: kümnendik leidis, et teeb seda halvasti, kolmandik, et keskmiselt ja ülejäänud, et hästi. Rakvere Kolledži lõpetajate puhul polnud neid, kes oma oskusi alternatiivseid õpetamisstrateegiaid rakendada, halvaks pidasid, kolmandik leidis, et teeb seda keskmiselt ning kaks kolmandikku, et hästi (Joonis 29).

Joonis 29 Alternatiivsete õpetamisstrateegiate rakendamise oskus lõpetatud ülikoolide lõikes (%) (II moodul)

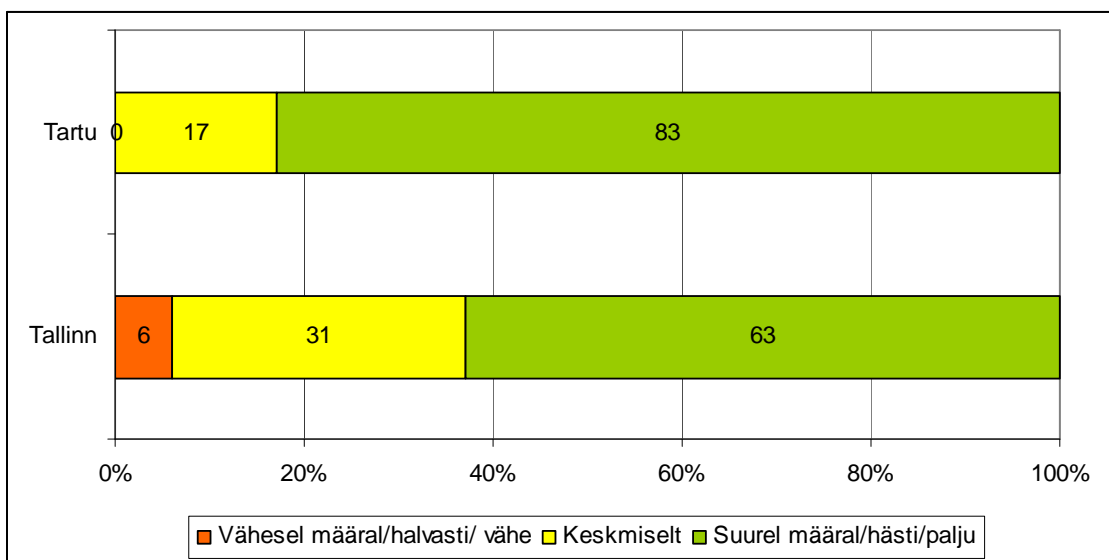
Alternatiivsete õpetamisstrateegiate rakendamises on õpetajate endi sõnul võrreldes reaalinete õpetajatega tugevamad võõrkeelte õpetajad jagunedes kaheks: pooled oskavad seda endi sõnul hästi ja pooled keskmiselt. Reaalinete õpetajate puhul on viiendik neid, kes arvavad, et ei oska alternatiivseid õpetamisstrateegiaid rakendada ja vaid 13% neid, kes leiavad, et teevad seda hästi (Joonis 30).

Joonis 30 Alternatiivsete õpetamisstrateegiade rakendamise oskus ainevaldkondade lõikes (%) (I moodul)

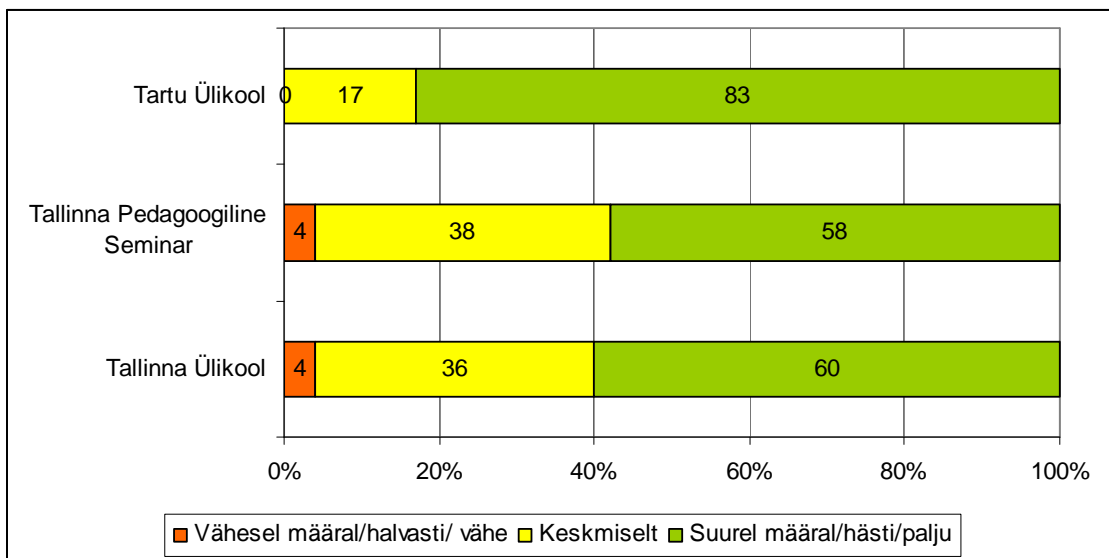
Õppijate rasketele küsimustele reageerimine

Oma oskust õppijate rasketele küsimustele reageerida hindavad nooremõpetajad võrreldes teiste juhendamisoskustega üpris kõrgeks. Sügisel arvasid 59% vastajatest, et oskab seda hästi, kevadel andis sellise vastuse veidi rohkem vastajaid (67%) (Joonis 25).

Joonis 31 Õppijate rasketele küsimustele reageerimine programmi läbimise kohtade lõikes (%) (II moodul)

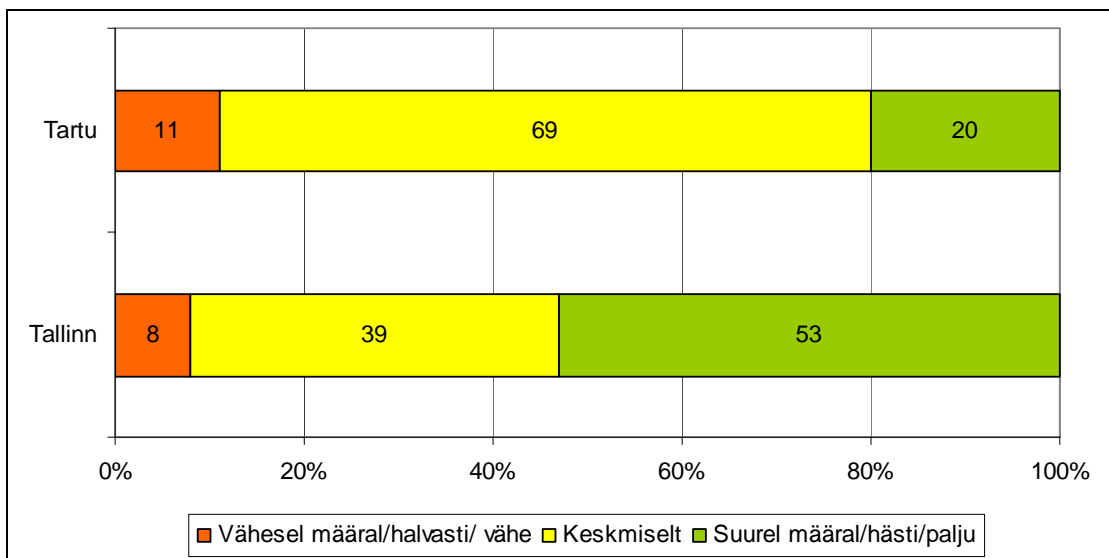
Tartu Ülikooli juures kutse aasta programmi läbinud noored arvasid sagedamini, et oskavad hästi õppijate rasketele küsimustele reageerida (Hästi 83%; Tallinn- 63%). Tallinna Ülikooli juures programmi läbinutest leidis kolmandik, et oskab rasketele küsimustele reageerida keskmiselt ning 6%, et halvasti (Joonis 32).

Joonis 32 Oskus õppijate rasketele küsimustele reageerida lõpetatud ülikoolide lõikes (%) (II moodul)

Tunni/ tegevuse kohandamine õppijate individuaalsusega

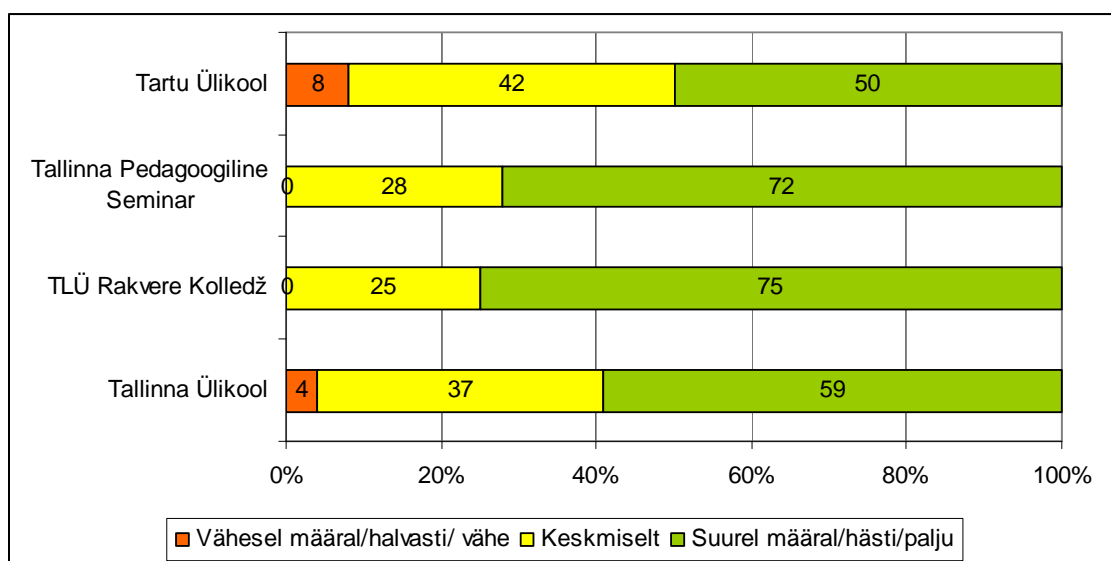
Noored õpetajad polnud sügisel eriti kindlad oma oskuses tunde/tegevusi kohandada õppijate individuaalsusega. Vaid 44% neis leidis, et oskavad seda teha hästi, 47% hindas oma oskusi selles vallas keskmiseks ning 9% oli neid, kes arvasid, et ei oska eriti tunde ja tegevusi õpilaste individuaalsusega kohandada. Hinnangud oma oskusele tunde või tegevusi kohandada paranesid kevadeks: 60% vastajatest arvas kevadel, et oskab seda teha hästi (Joonis 25).

Joonis 33 Tunni/Tegevuse kohandamine õpilaste individuaalsusega programmi läbimise koha lõikes (%) (I moodul)

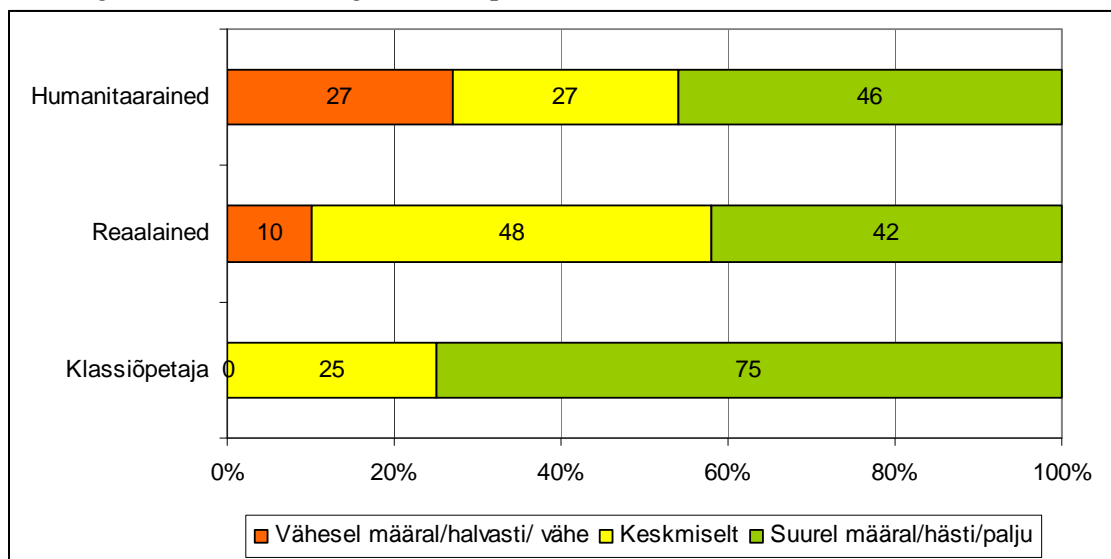
Tallinna Ülikooli juures programmi läbinud nooremõpetajad olid oma oskuses tunde või tegevusi õpilaste individuaalsusega kohandada kindlamad: üle poolte leidis, et teeb seda hästi, 39%, et keskmiselt ja umbes kümnendik, et halvasti. Sarnaselt kirjeldatud grupiga oli ka Tartus programmi läbinute seas umbes kümnendik neid, kes arvas, et ei oska tunde või

tegevusi õpilaste individuaalsusega kohandada. Samas leidis valdav enamus (69%) seal programmi läbinud nooremõpetajatest, et oskab seda teha keskmiselt ja vaid viiendik, et hästi (Joonis 33).

Joonis 34 Oskus tundi/tegevusi kohandada vastavalt õpilaste individuaalsusele lõpetatud ülikoolide lõikes (%) (II moodul)

Oma oskusi tundi või tegevust kohandada õppijate individuaalsusega pidasid paremaks Rakvere Kolledži ja Pedagoogilise Seminari lõpetajad, kellest mõlemast umbes veerand arvas, et teeb seda keskmiselt ja ülejäänud, et hästi. Neist mõnevõrra madalamaid hinnanguid andsid Tartu ja Tallinna ülikooli lõpetajad, kellest alla 10% leidis, et teeb seda halvasti, 40% ringis, et keskmiselt ning vähemalt pooled, et hästi (Joonis 34).

Joonis 35 Oskus tundi/tegevusi kohandada vastavalt õpilaste individuaalsusele ainevaldkondade lõikes (%) (I moodul)

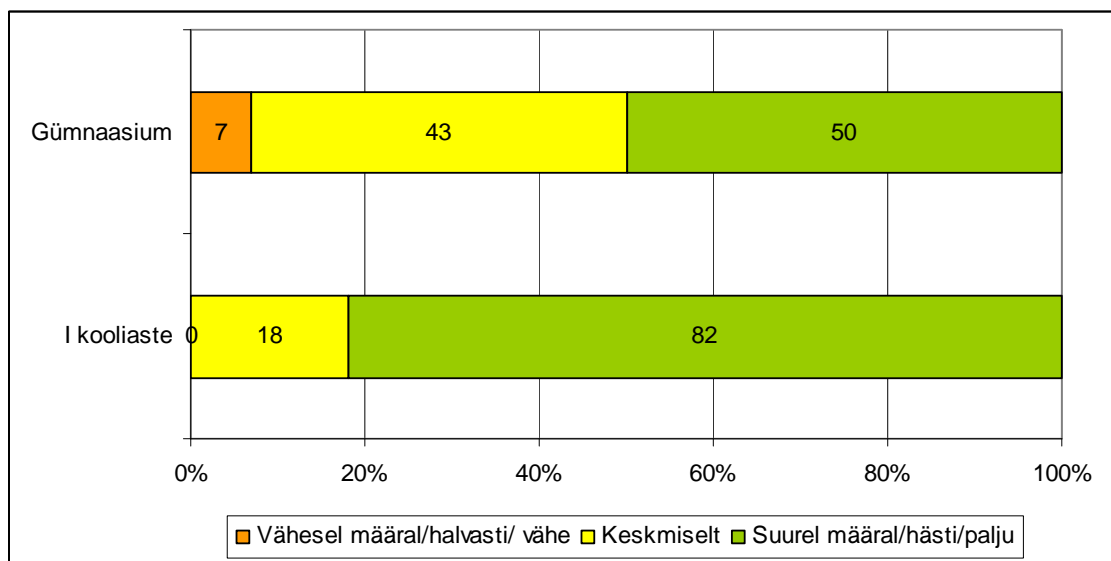
Oma oskust tunde õppijate individuaalsusega kohandada pidasid parimaks klassiõpetajad, kellest seda enda sõnul teeb hästi kolmveerand. Reaalainete õpetajatest kümnendik leidis, et teeb seda halvasti, 48%, et keskmiselt ja 42%, et hästi. Humanitaarainete õpetajate puhul oli

veerand neid, kes arvas, et oska halvasti tunde õppijate individuaalsusega kohandada ja samuti veerand leidis, et teeb seda keskmiselt. Alla poolte humanitaarainete õpetajatest oskab enda meelest hästi tunde õppijate individuaalsusega kohandada (Joonis 35).

Õpetatust aru saamise hindamine

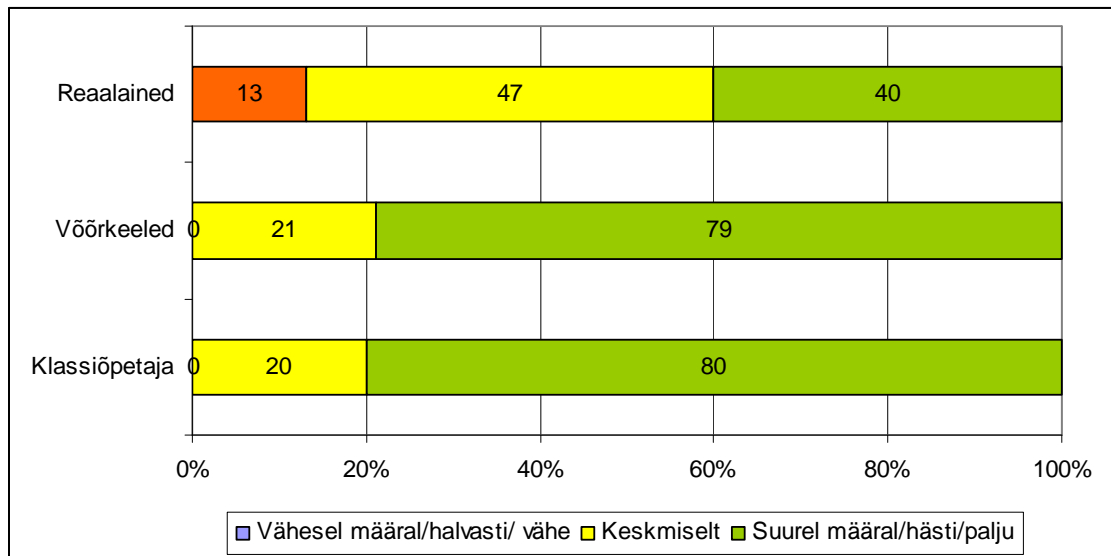
Nooremõpetajad hindasid väga heaks oma oskust hinnata, kuidas õppijad on õpetatust aru saanud. Sügisel uskus 62%, et oskab seda hästi, kevadel arvas sama 72% nooremõpetajatest, mis on alternatiivsete selgituste pakkumise oskuse järel kõige kõrgemad hinnangud selle küsimuste bloki raames (Joonis 25).

Kevadel hindasid oma oskusi selles vallas palju tugevamaks I kooliastmes õpetavad vastajad võrreldes gümnaasiumis õpetavate respondentidega. 1.- 3. klassis õpetavatest noortest leidis koguni 82%, et saavad hästi aru, kuivõrd õpilane on õpetatust aru saanud, gümnaasiumis õpetavatest vastajatest arvasid sama pooled, 43% leidis, et oskab arusaamist hinnata keskmiselt ning 7%, et halvasti (Joonis 36).

Joonis 36 Oskus aru saada sellest, kui paljust õppi on aru saanud kooliastmete lõikes (%) (II moodul)

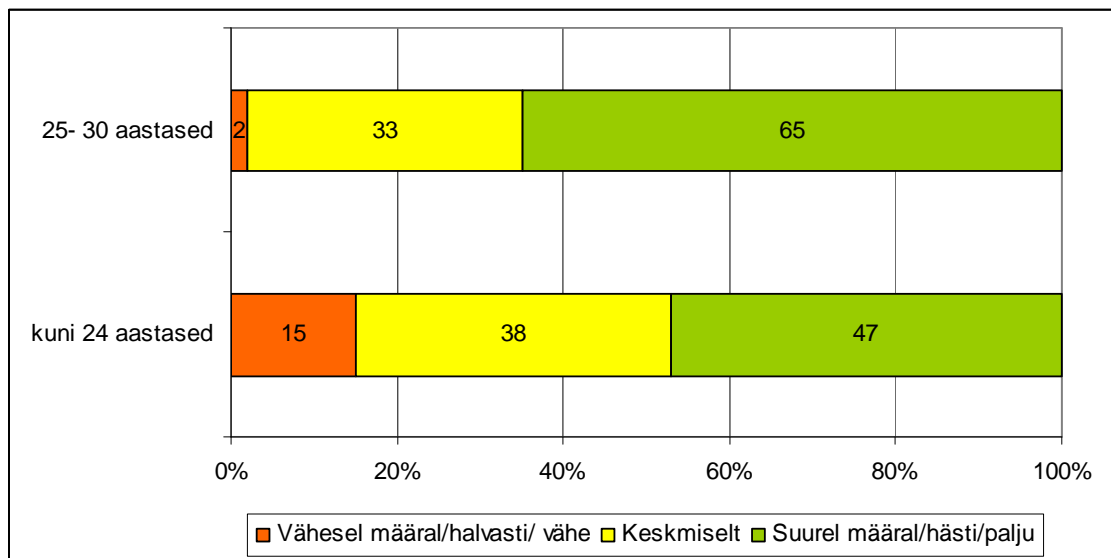
Samuti olid oma oskustes kindlamad võõrkeelte õpetajad ja klassiõpetajad, kelledest umbes 80% leidis, et saavad hästi aru sellest, kas õppi mõistis õpetatut. Samas ei ole reaalainete õpetajad oma oskustes eriti kindlad: vaid 40% hindas oma oskusi heaks, 47% keskmiseks ja 13% halvaks (Joonis 37).

Joonis 37 Oskus aru saada sellest, kui paljust õppija on aru saanud ainevaldkondade lõikes (%) (I moodul)

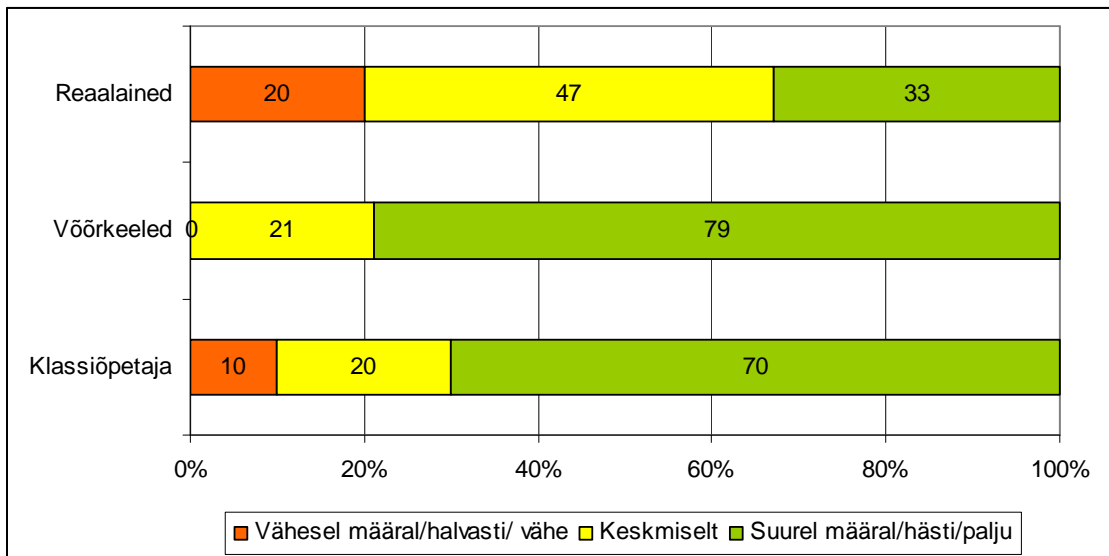
Väljakutset pakkuvate ülesannete pakkumine andekatele

Usk oma oskusesse pakkuda andekatele õpilastele väljakutset pakkuvaid ülesandeid ei paranenud oluliselt kutse aasta läbimise jooksul. Mõlema mooduli raames vastasid veidi üle poolte respondentidest, et oskavad seda hästi, kolmandik, et keskmiselt ning umbes 10%, et halvasti (Joonis 25).

Joonis 38 Oskus pakkuda andekatele õppijatele väljakutset pakkuvaid ülesandeid vanusegruppide lõikes (%) (II moodul)

Keskmissesse vanusegruppi kuulunud õpetajad arvasid võrreldes noorimatega sagedamini, et oskavad pakkuda andekatele väljakutset pakkuvaid ülesandeid. Noorimate hulgas oli aga võrreldes keskmise vanusegrupiga suurem osakaal õpetajaid (15%), kes leidsid, et ei oska andekatele õppijatele väljakutset pakkuvaid lisäülesandeid anda (Joonis 38).

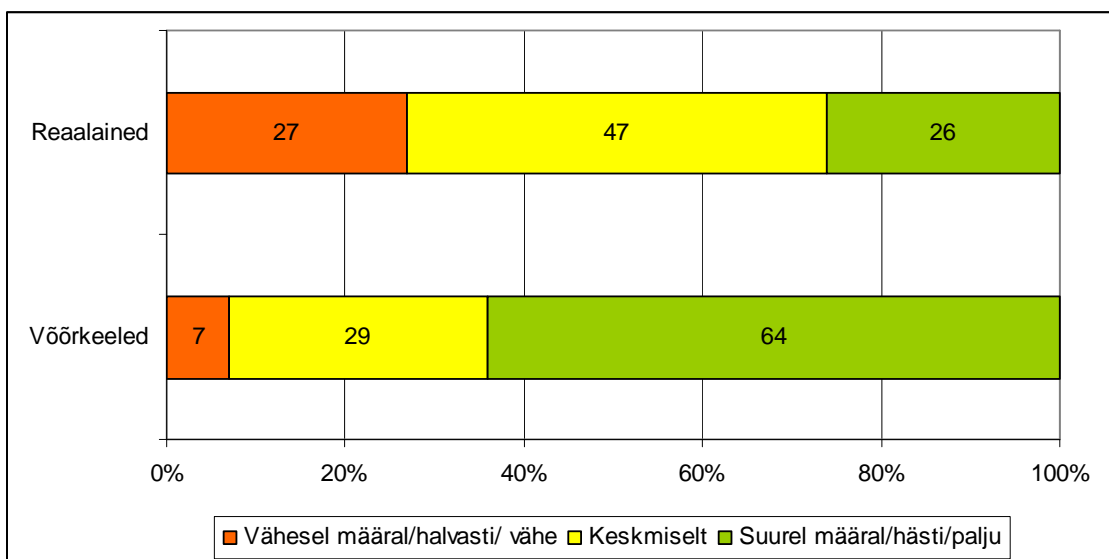

Joonis 39 Oskus pakkuda andekatele õpilastele väljakutset pakkuvaid ülesandeid (%) (I moodul)

Lisaülesannete pakkumine oli kõige lihtsam võõrkeelte õpetajatele, kellest 79% leidis, et nad teevad seda hästi ja 21%, et keskmiselt. Klassiõpetajate seas oli neid, kes pidasid oma oskusi heaks, veidi vähem (70%), samas leidis aga kümnendik neid, kelle jaoks lisaülesannete pakkumine andekatele oli keeruline. Kõige raskemaks pidasid seda aga reaalainete õpetajad, kellest vaid kolmandik arvas, et oskavad hästi väljakutset pakkuvaid lisaülesandeid anda, pooled leidsid, et teevad seda keskmiselt ning viiendik, et halvasti (Joonis 39).

Erinevate hindamis/tagasisidestrategieate kasutamine

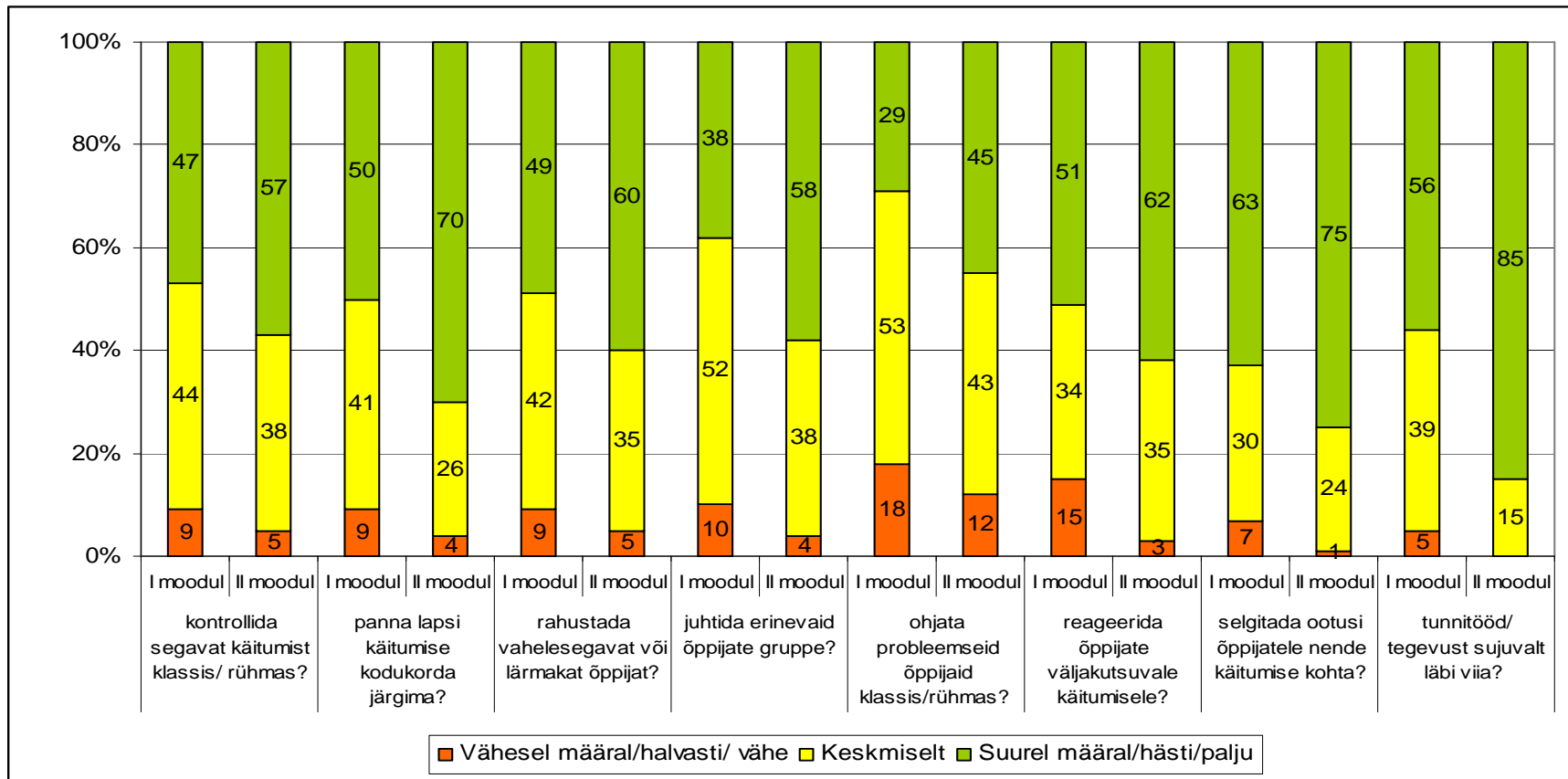
Nooremõpetajad hindavad oma oskust kasutada erinevaid hindamise ja tagasiside andmise strategiasid võrreldes teiste selles blokis loetletud oskustega suhteliselt nõrgaks. Sügisel leidis vaid 35%, et oskab seda teha hästi. Kevadeks tõusis sellise vastuse andnute osakaal 53 protsendile, mis aga siiski on suhteliselt madal, võrreldes teiste oskustega (Joonis 25).

Joonis 40 Oskus kasutada erinevaid hindamise/ tagasisidestrateegiaid (%) (I moodul)

Võõrkeelte õpetajad hindavad oma oskust kasutada erinevaid hindamise ja tagasisidestrateegiaid tunduvalt paremaks, kui reaalainete õpetajad. Esimestest oskab enda sõnul 64% teha seda hästi ning kolmandik keskmiselt. Reaalainete õpetajatest aga vaid veerand leiab, et oskab hästi kasutada erinevaid hindamise ja tagasisidestrateegiaid, pooled leiavad, et teevad seda keskmiselt. Suhteliselt suur, veerand, on ka nende osakaal, kes peavad oma oskusi kesisteks (Joonis 40).

Klassi või rühma juhtimine

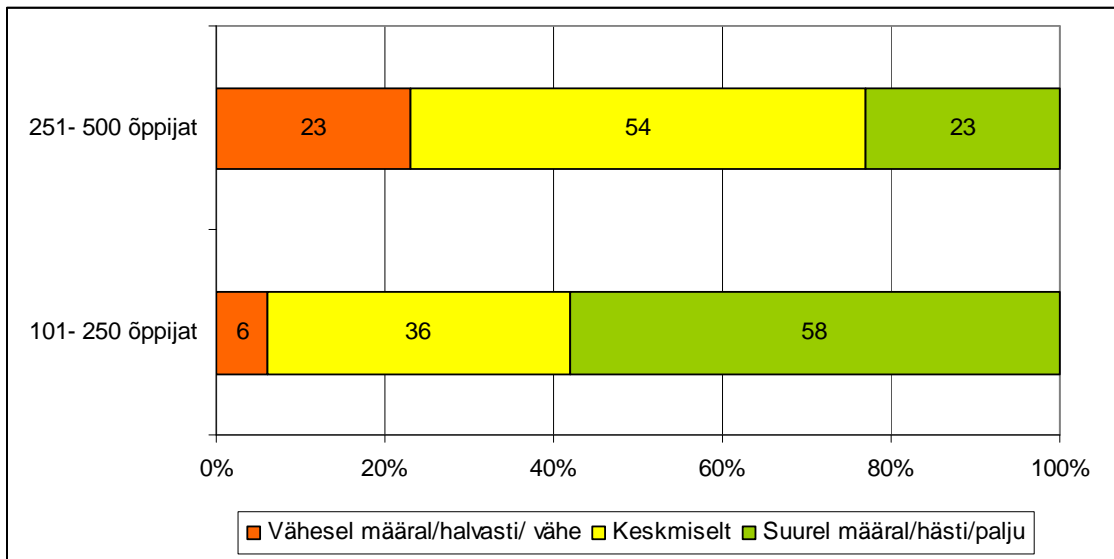

Joonis 41 Klassi/rühma juhtimine- hinnangud oma suutlikkusele õpetajana (%)

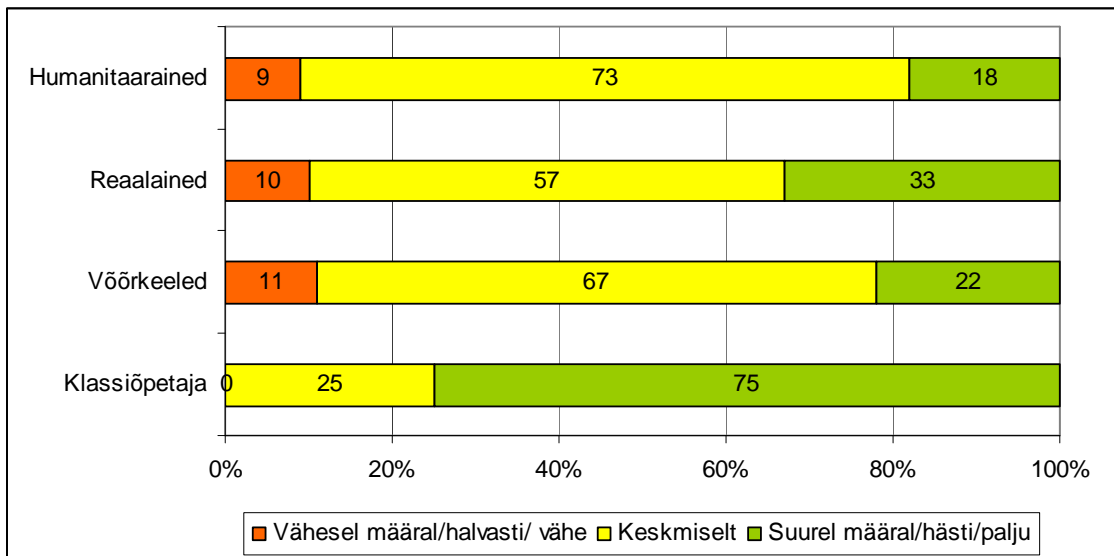
Võimekus kontrollida segavat käitumist klassis/ rühmas

Nooremõpetajad ei hinda oma oskust segavat käitumist kontrollida eriti kõrgeks, samuti ei muutunud see hinnang eriti palju esimese tööaasta jooksul. Sügisel arvas 47%, et suudab edukalt segavat käitumist kontrollida, kevadel leidis sama 57% (Joonis 42).

Oma oskust segavat käitumist kontrollida pidasid paremaks need nooremõpetajad, kes töötasid koolides, kus käis 101- 250 õppijat võrreldes veidi suuremate koolidega (251- 500 õppijat). 58% esimestest leidis, et suudab hästi sellist käitumist kontrolli all hoida, samas kui suuremates koolides töötajatest arvas sama vaid veerand (Joonis 42).

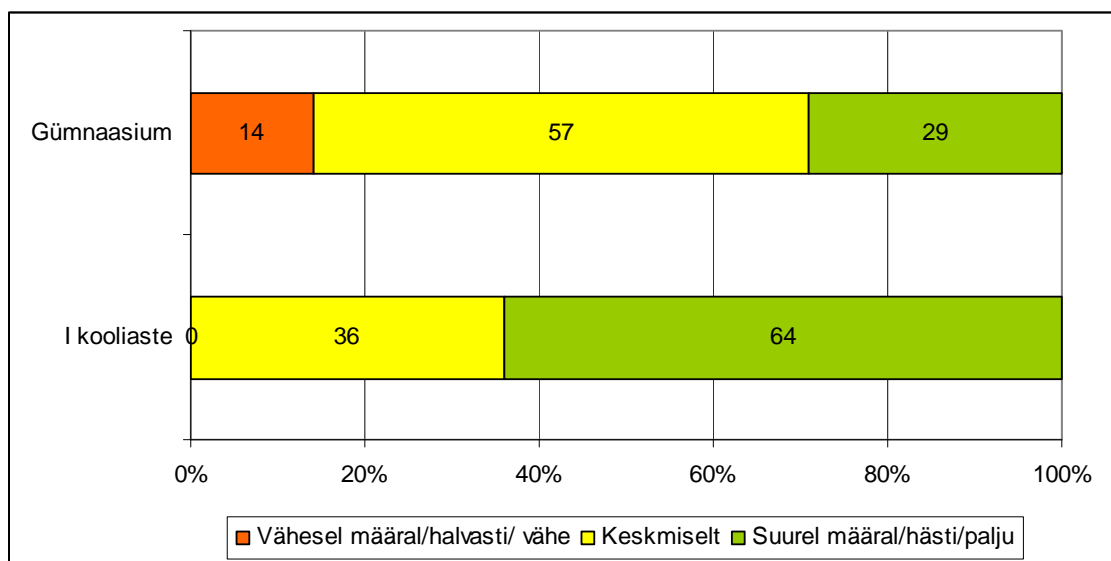
Joonis 42 Võimekus kontrollida segavat käitumist klassis/ rühmas erineva suurusega õppeasutuste lõikes (%) (I moodul)

Joonis 43 Võimekus kontrollida segavat käitumist klassis ainevaldkondade lõikes (%) (II moodul)

Klassiõpetajad hindasid oma oskust segavat käitumist kontrollida võrreldes teistega tunduvalt kõrgemaks: kolmveerand neist leidis, et suudavad seda hästi ja veerand, et keskmiselt. Neid, kes oleksid arvanud, et ei oska segavat käitumist kontrollida, polnud. Humanitaarainete ja võõrkeelte õpetajad hindasid oma oskusi selles vallas kõige kehvemaks: vaid viiendik neist arvas, et teeb seda hästi. Reaalainete õpetajatest kolmandik oskab enda sõnul hästi segavat käitumist klassis kontrollida, aga erineb sellegipoolest oluliselt klassiõpetajatest (Joonis 43).

Joonis 44 esitab ilmselt sama trendi, mis joonis 43-gi. Oma võimekust segavat käitumist kontrollida hindavad tunduvalt paremaks I kooliastmes õpetavad noored, võrreldes gümnaasiumis õpetavatega (Joonis 44). Arvatavasti langevad aga kokku positiivsemaid hinnanguid andnud vastajad siin ja eelmises jaotuses, sest I kooliastmes õpetavadki valdavalt klassiõpetajad.

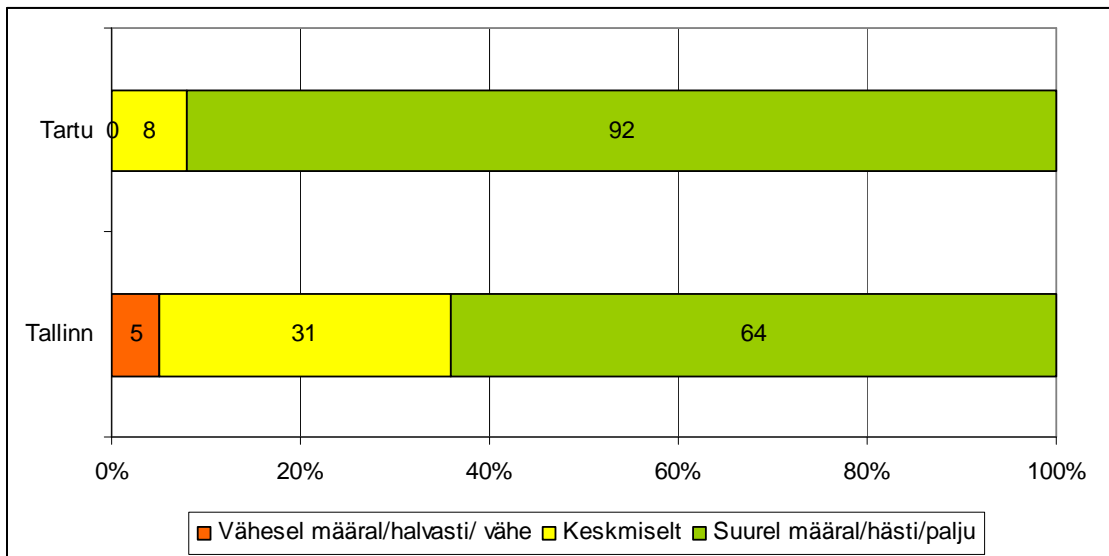

Joonis 44 Võimekus kontrollida segavat käitumist klassis kooliastmete lõikes (%) (II moodul)

Võimekus panna lapsi klassis/ rühmas käitumise kodukorda järgima

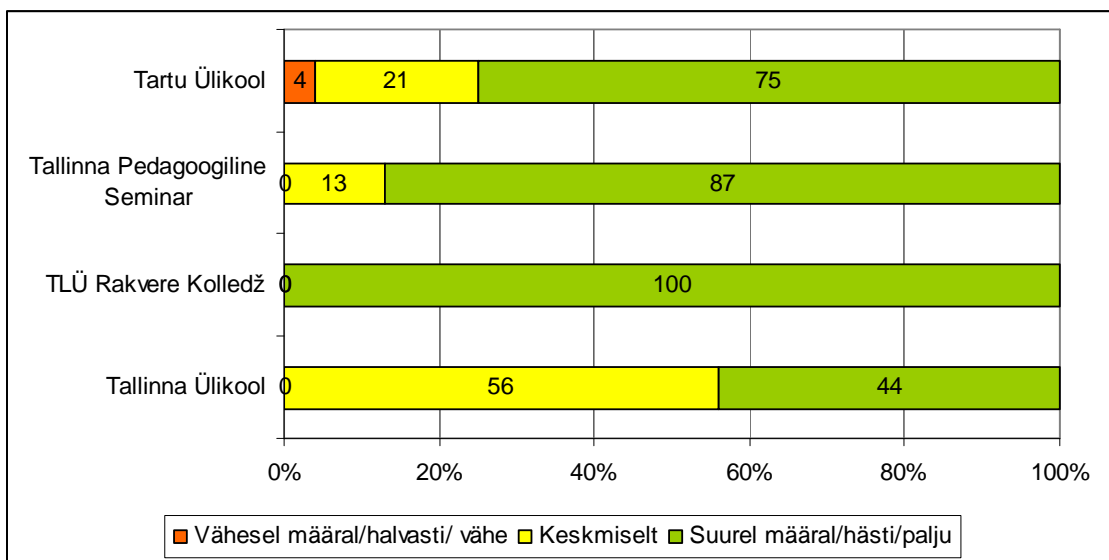
Oma võimet panna lapsi klassis/ rühmas kodukorda järgima hindavad nooremõpetajad suhteliselt heaks: kevadel oskas seda enda sõnul hästi 70% vastajatest. Samuti oli hinnangute paranemine aasta jooksul märgatav, kuna õppeaasta alguses pidasid oma oskusi heaks vaid pooled respondentidest (Joonis 41).

Tartus programmi läbinud andsid sellele väitele tunduvalt positiivsemaid hinnanguid võrreldes Tallinnas programmi läbinutega. Üle 90% neist leidis, et oskavad seda hästi, samas kui Tallinnas andis sellise vastuse vaid 64% respondentidest (Joonis 45).

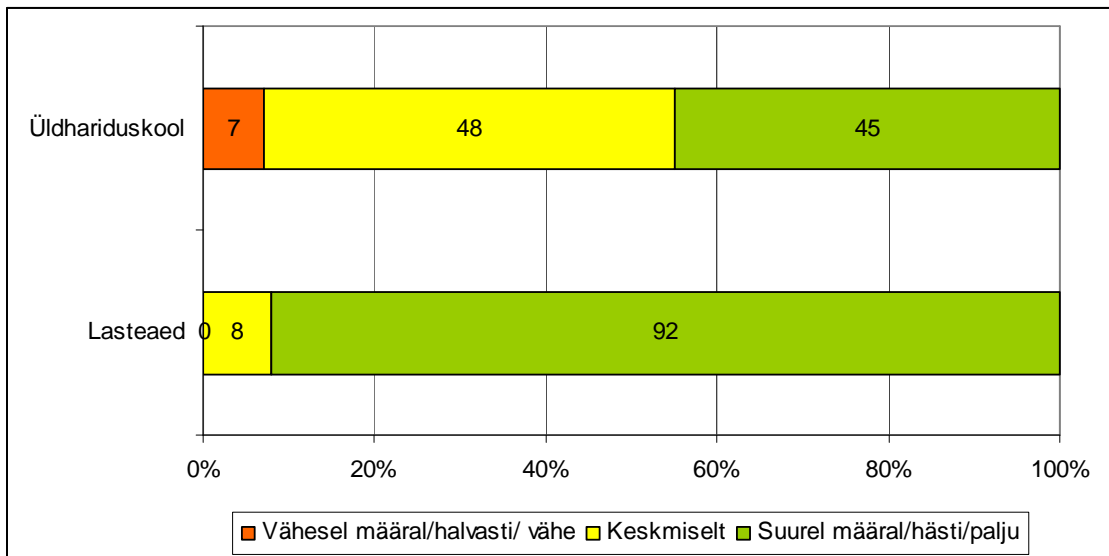
Joonis 45 Võimekus panna lapsi klassis/rühmas käitumise kodukorda järgima programmi läbimise koha lõikes (%) (II moodul)

Oma võimekust panna lapsi klassis/rühmas kodukorda järgima pidasid kõige paremaks TLÜ Rakvere Kolledži lõpetajad, kellest kõik pidasid oma oskusi selles vallas heaks. Tallinna Pedagoogilise Seminari ja Tartu Ülikooli lõpetajate seas andis selle vastuse vastavalt 87 ja 75%. Tallinna Ülikooli lõpetajatest seevastu vaid 44% arvasid, et oskavad hästi lapsi kodukorda järgima panna (Joonis 46).

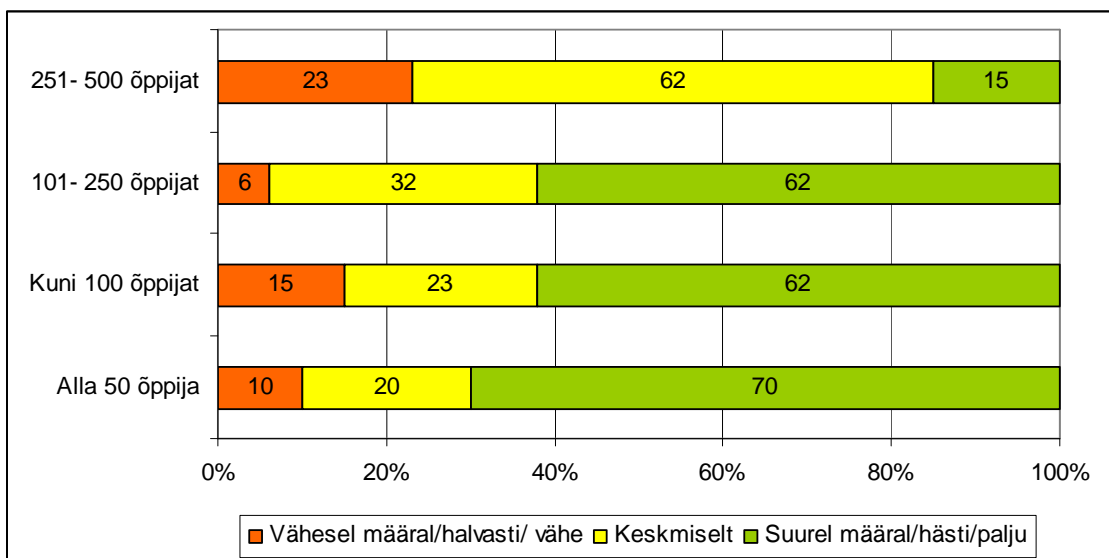
Joonis 46 Võimekus panna lapsi klassis/rühmas kodukorda järgima lõpetatud ülikoolide lõikes (%) (II moodul)

Lasteaegades õpetavad vastajad uskusid tunduvalt rohkem, et suudavad panna lapsi rühmas kodukorda järgima: koguni 92% arvas, et suudavad seda teha hästi ning ülejäänud leidsid, et keskmiselt. Üldhariduskoolides õpetavad respondendid seevastu olid oma võimekuses ebakindlamad: pooled arvasid, et oskavad teha seda keskmiselt, 45%, et hästi ja 7% halvasti (Joonis 47).

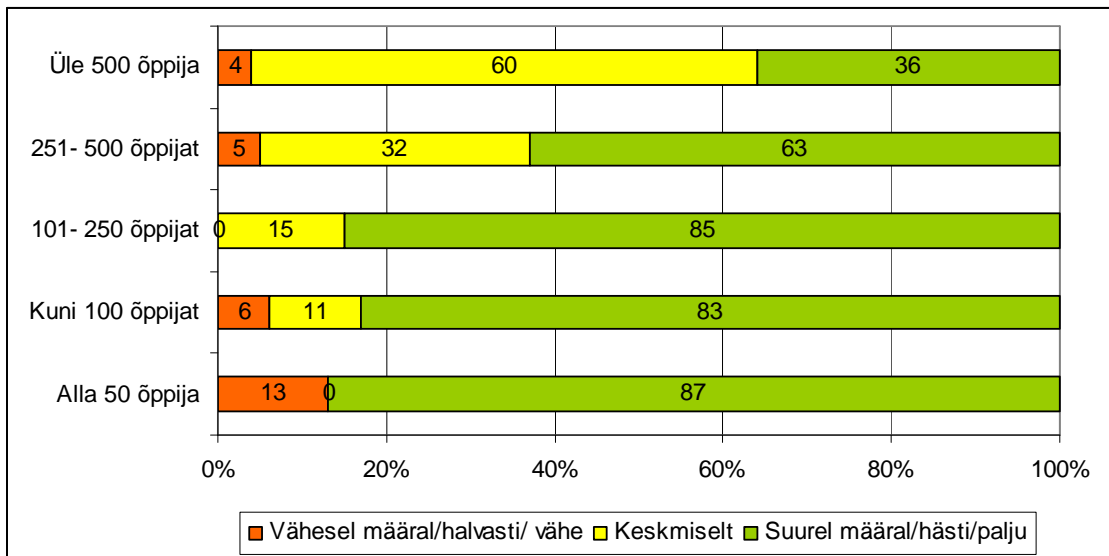
Joonis 47 Võimekus panna lapsi klassis/rühmas kodukorda järgima õppeasutuste lõikes (%) (II moodul)

Näib, et suuremates koolides on kodukorra järgimist raskem saavutada, sest võrreldes alla 50, kuni 100 ja 101- 250 õppijaga koolidega hindasid 251- 500 õppijaga koolides töötavad nooremõpetajad oma võimekust selles vallas kehvemaks. Samas ei esinenud I moodulis sellele küsimusele vastates olulisi erinevusi kõige suuremates üle 500 õppijaga koolides õpetavate nooremõpetajate ja teiste gruppide vahel (Joonis 48).

Joonis 48 Võimekus panna lapsi klassis/rühmas kodukorda järgima õppeasutuse suuruse lõikes (%) (I etapp)

II mooduli raames samale küsimuste vastates ilmnes vastustes sarnane muster, selle vahega, et teistest eristusid nii 251- 500 õppijaga koolides õpetavad vastajad kui ka üle 500 õppijaga koolides töötavad õpetajad (Joonis 49).

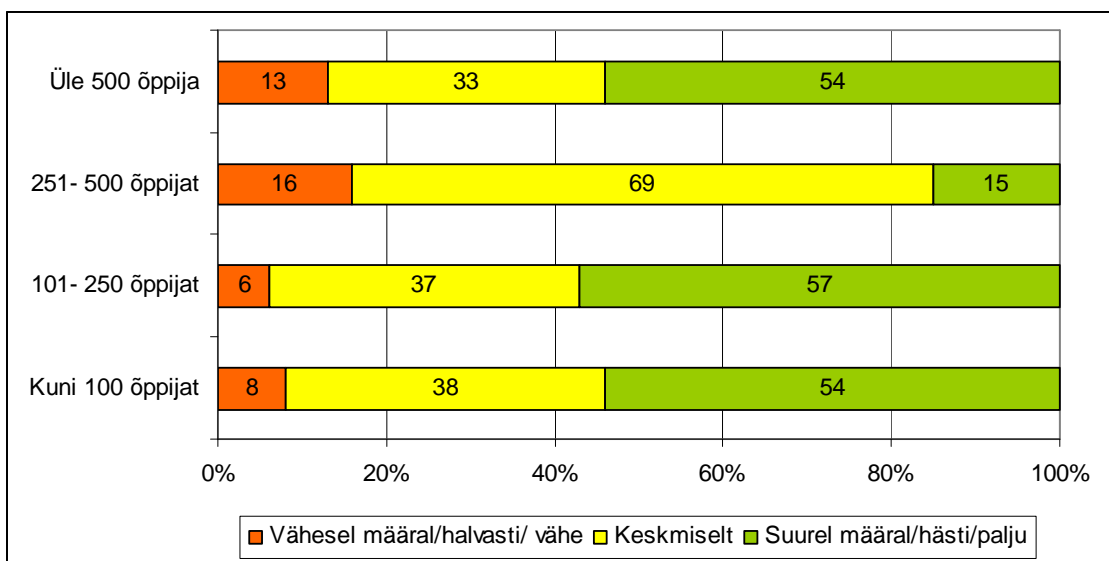

Joonis 49 Võimekus panna lapsi klassis/rühmas kodukorda järgima õppeasutuse suuruse lõikes (%) (II etapp)

Oskus rahustada vahelesegavat või lärmat õppijat

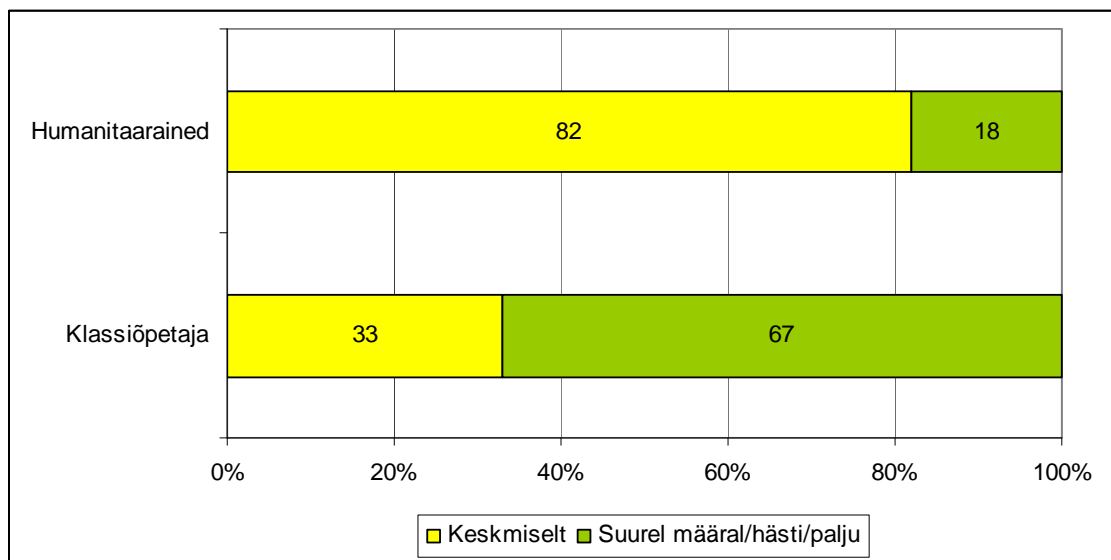
Oma oskust rahustada vahelesegavat või lärmat õppijat ei pidanud nooremõpetajad eriti heaks: I mooduli raames vastates arvasid umbes pooled, et teevad seda hästi ning II mooduli raames 60%. Seega polnud ka hinnangute paranemine võrreldes teiste juhtimisoskustega eriti märgatav (Joonis 41).

Erinevate suurustega koolides õpetavaid respondente võrreldes ilmneb, et 251- 500 õppijaga koolides õpetavad vastajad hindavad oma oskusi kõige kehvemaks: vaid 15% leiab, et oskavad vahelesegavat või lärmat õppijat hästi rahustada, 69% leiavad, et teevad seda keskmiselt (Joonis 50).

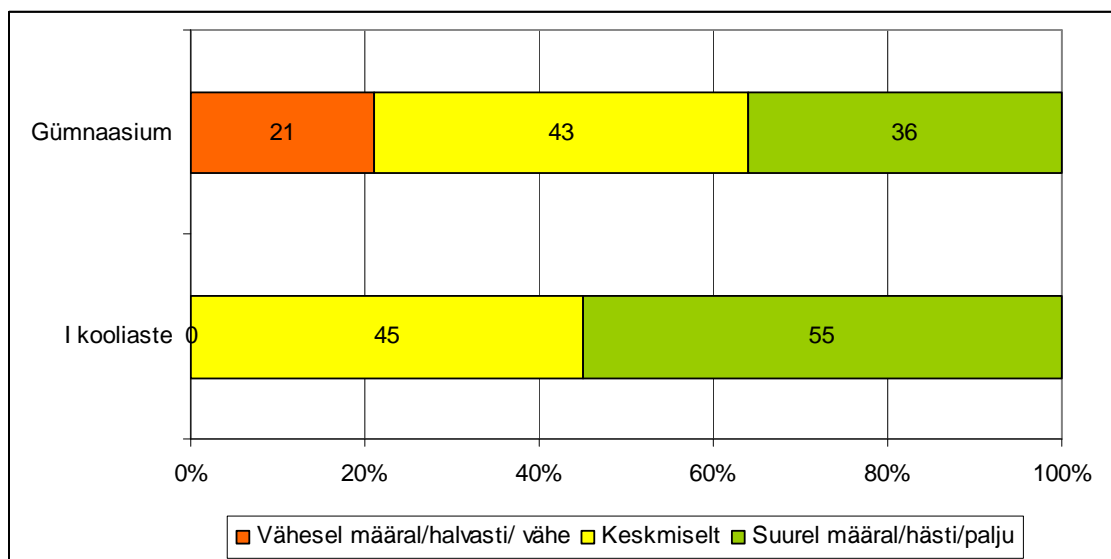
Joonis 50 Oskus rahustada vahelesegavat või lärmat õppijat õppeasutuse suuruse lõikes (%) (I moodul)

Klassiõpetajad hindavad oma oskust vahelesegavat või lärmakat õppijat rahustada tunduvalt paremaks kui humanitaarainete õpetajad: esimestest kaks kolmandikku leiavad, et oskavad seda teha hästi, samas kui teiste hulgas andis sama vastuse vaid viiendik (Joonis 51).

Joonis 51 Oskus rahustada vahelesegavat või lärmakat õppijat ainevaldkondade lõikes (%) (II moodul)

Olulised erinevused esinesid ka noorimaid ja vanimaid vanusegruppe õpetavate nooremõpetajate vahel. I kooliastmes õpetavatest vastajates leidsid üle poolte, et oskavad hästi lärmakat või vahelesegavat õppijat rahustada. Gümnaasiumiastmes tunde andvatest õpetajatest hindas oma oskusi heaks kolmandik, 43% arvasid, et suudavad teha seda keskmiselt ning lausa viiendik oli neid, kes oma oskusi selles vallas lausa halvaks pidasid (Joonis 52).

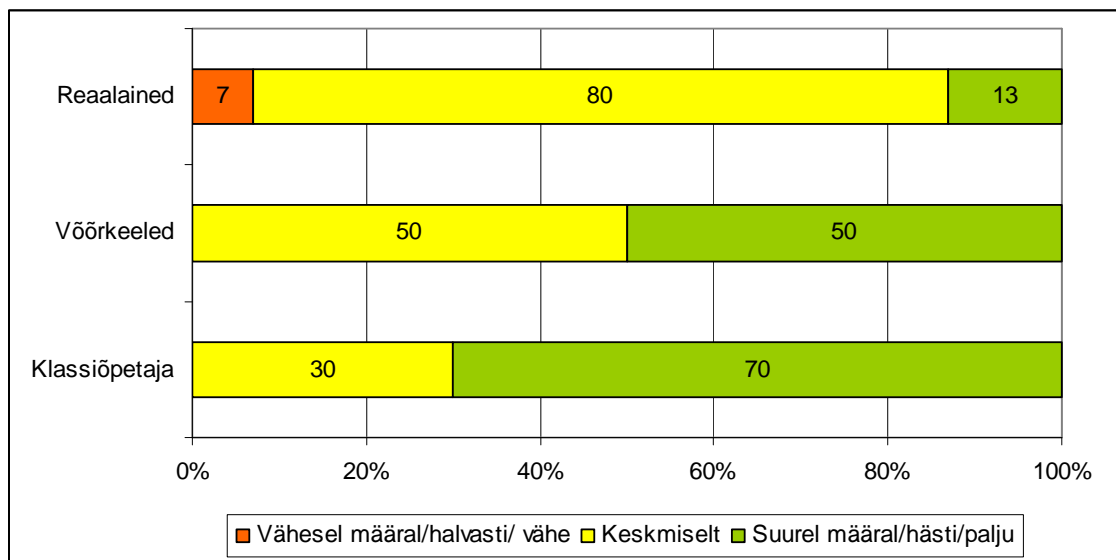

Joonis 52 Oskus rahustada vahelesegavat või lärmakat õppijat kooliastmete lõikes (%) (II moodul)

Suutlikkus juhtida erinevaid õppijate gruppe

Nooremõpetajad ei pea oma suutlikust erinevaid gruppe juhtida eriti heaks: sügisel hindas oma oskusi heaks vaid 38% vastajaid, mis on üks madalamaid numbreid võrreldes teiste juhtimisoskustega, kevadel pidas oma oskusi heaks 58%. Seega võib öelda, et olenemata sellest, et oskusi hinnati üldiselt kehvemaks, toimus aasta jooksul siiski päris märgatav tõus oma oskustele antud hinnangutes (Joonis 41).

Ainsad erinevused selle küsimuse puhul olid reaalinete õpetajate ning võõrkeelte ja klassiõpetajate vahel. Kõige paremaks hindasid oma oskusi taaskord klassiõpetajad, võõrkeelte õpetajatest arvasid pooled, et oskavad hästi erinevaid õppijate gruppe juhendada. Reaalinete õpetajate hulgas seevastu pidas suurem osa oma oskusi keskmiseks, vaid 13% leidis, et need on head (Joonis 53).

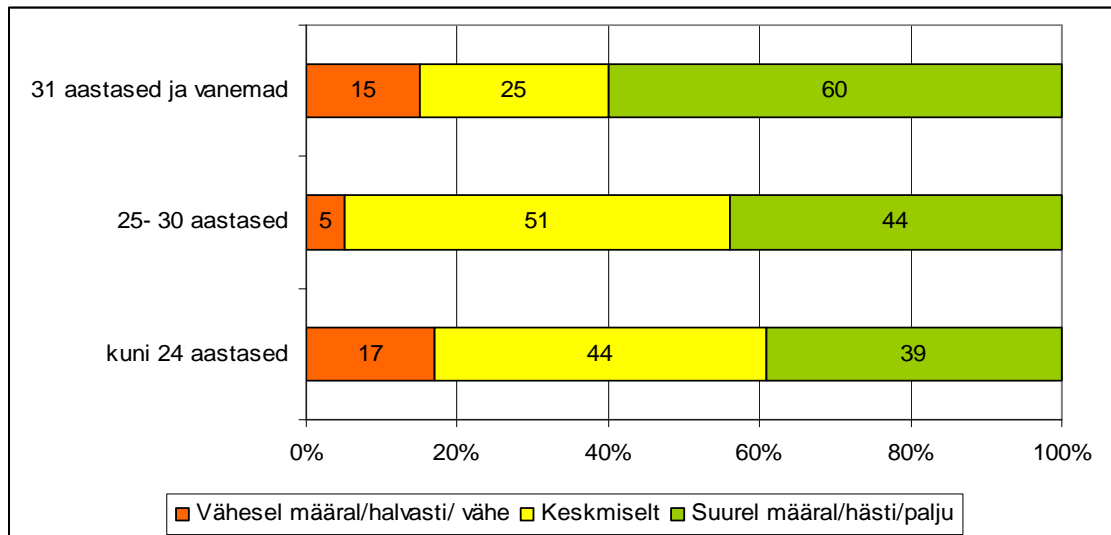

Joonis 53 Suutlikkus juhtida erinevaid õppijate gruppe ainevaldkondade lõikes (%) (I moodul)

Suutlikkus ohjata probleemseid õppijaid klassis/rühmas

Hinnangud oma suutlikkusele ohjata probleemset õppijat klassis olid kõigile juhtimisoskustele antud hinnangutest kõige madalamad. Sügisel arvas vaid kolmandik nooremõpetajaid, et oskab seda hästi teha, pooled leidsid, et saavad probleemse õppija ohjamisega hakkama keskmiselt ning viiendik, et halvasti. Kevadeks olid hinnangud võrreldes esialgsetega küll oluliselt paranenud, aga ka aasta lõpus oli probleemsete õppijate ohjamine õpetajatele kõige raskem juhtimisülesanne (Joonis 41).

Ilmselt sõltub oskus probleemseid õppijaid ohjata peale töökogemuse ka elukogemusest, sest 31 aastaste ja vanemate vastajate hulgas oli suurim osa neid, kes hindasid oma oskusi selles vallas heaks (60%). Keskmise vanusegrupp paigutub ka oskuste tasemelt keskmiseks- 44% sellesse kuulujatest leiab, et oskavad probleemset õppijat hästi ohjata. Noorimad, kuni 24 aastased vastajad, on ilmselt kõige enam hädas probleemsete õppijatega (Joonis 54).

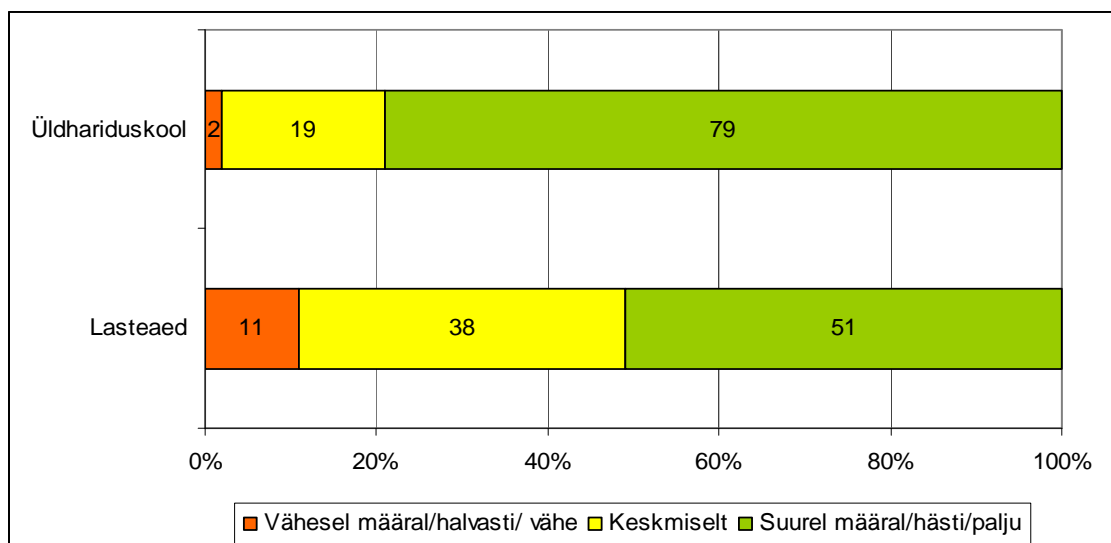
Joonis 54 Suutlikkus ohjata probleemseid õppijaid klassis/rühmas vanusegruppide lõikes (%) (II moodul)

Suutlikkus reageerida õppijate väljakutsuvale käitumisele

Oma suutlikust reageerida väljakutsuvale käitumisele hindavad õpetajad pigem keskmiseks ning esimese tööaasta jooksul väga silmapaistvat muutust hinnangutes ei toimunud: sügisel arvasid pooled respondendid, et oskavad seda hästi, kevadel olid sellisel arvamusel 62% (Joonis 41).

Suutlikkus selgitada ootusi õppijatele nende käitumise kohta

Oma suutlikkust selgitada õppijatele ootusi nende käitumise kohta peavad nooremõpetajad üpris heaks, aga selle hinnangu muutus on tööaasta lõikes suhteliselt väike. Sügisel leidsid 63%, et oskavad hästi ootusi selgitada, kevadel hindasid oma oskusi heaks 75% (Joonis 41).

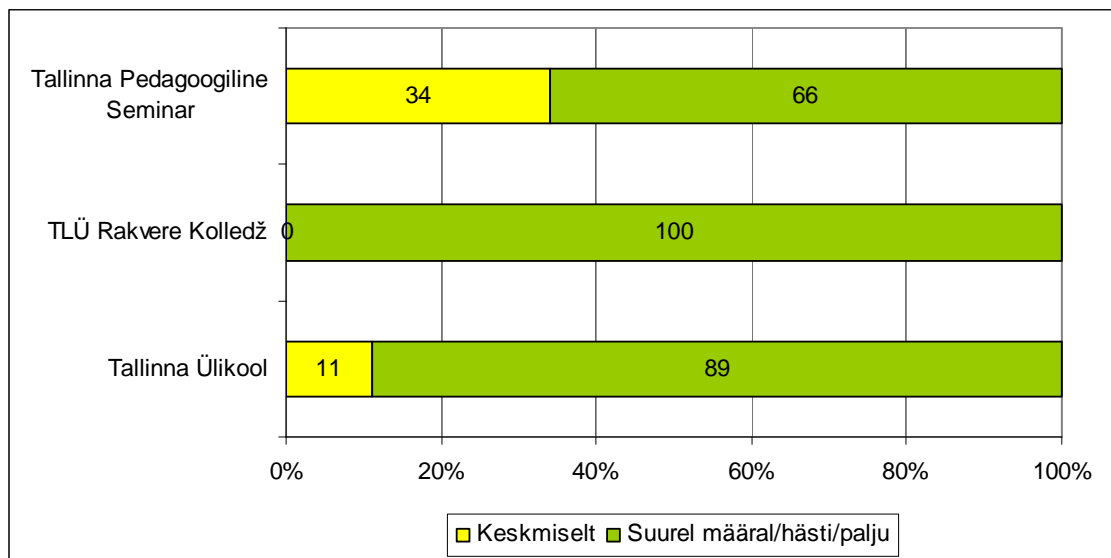
Joonis 55 Suutlikkus selgitada ootusi õppijatele nende käitumise kohta õppeasutuste lõikes (%) (I moodul)

Oletatavasti laste ealiste erinevuste tõttu on õppijatele ootuste selgitamine tunduvalt lihtsam üldhariduskoolides töötavatele nooremõpetajatele võrreldes lasteaedades töötavate vastajatega. Üldhariduskoolis õpetavatest noortest leiab 79%, et suudab ootusi käitumise kohta õppijatele hästi selgitada. Lasteaias töötavatest respondentidest hindab oma suutlikkust selles vallas heaks vaid 51% (Joonis 55).

Suutlikkus tunnitööd/tegevust sujuvalt läbi viia

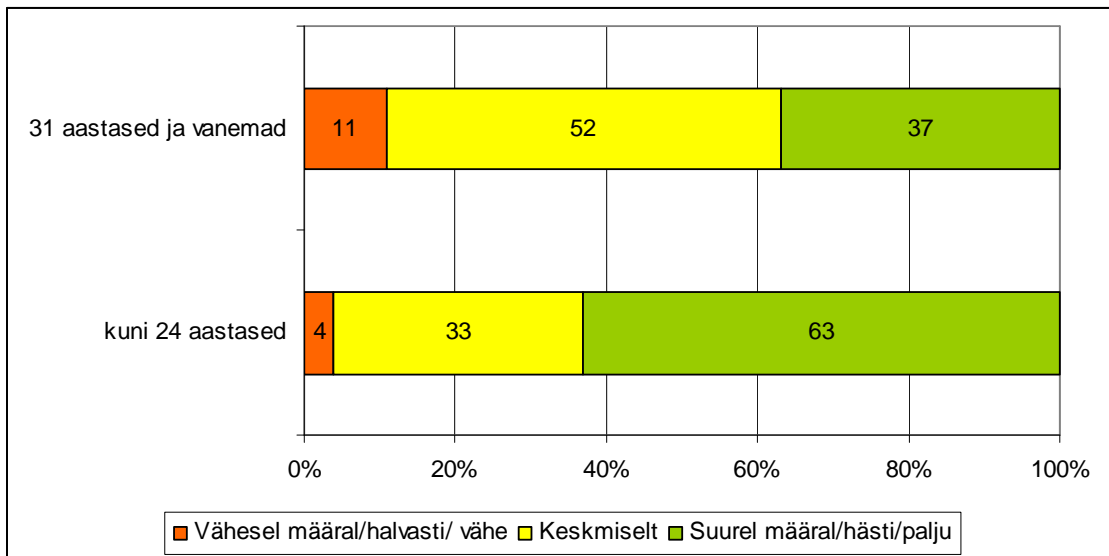
Tunnitööd või tegevust sujuvalt läbi viia oskavad nooremõpetajad enda sõnul kõigist juhtimisülesannetest kõige paremini. Sügisel tegi seda enda meelest hästi 56% vastajatest, samas kevadeks kasvas sellise vastuse andnud respondentide osakaal 85%-ni. Asetleidnud muutus oli samuti võrreldes teiste alajaotuses esitatud väidetele antud hinnangutega suurim (Joonis 41). Esinesid mitmed erinevused erinevate gruppide lõikes.

Kõik küsimustikku täitnud Rakvere Kolledži lõpetajad hindasid oma oskust tegevusi sujuvalt läbi viia heaks. Ka Tallinna Ülikooli lõpetajatest valdav osa (89%) leidis, et oskab tunnitööd või tegevusi sujuvalt läbi viia. Pedagoogilise Seminari lõpetajate hulgas seevastu hindas oma oskusi heaks kaks kolmandikku vastanutest (Joonis 56).

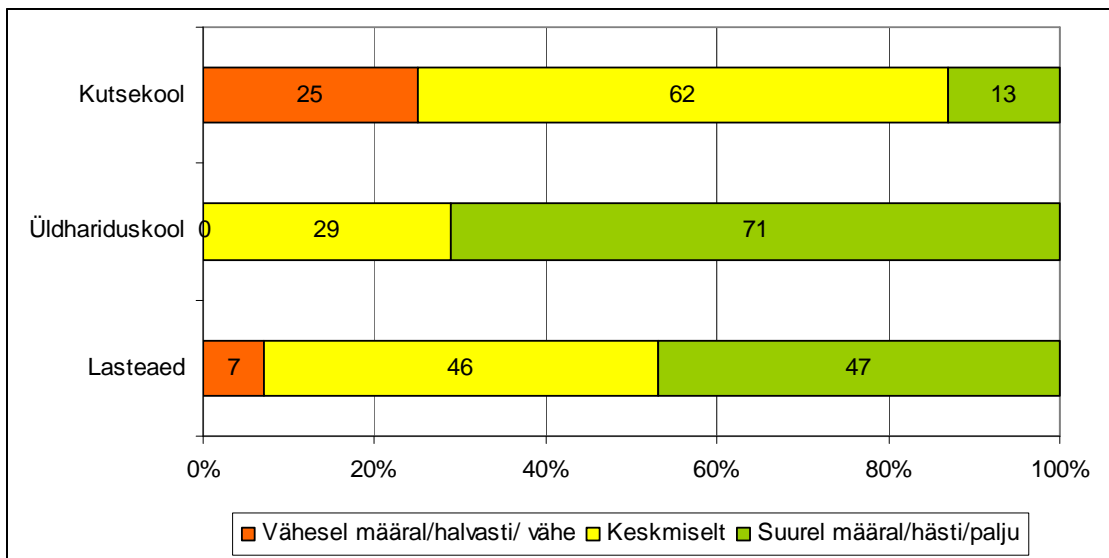
Joonis 56 Suutlikkus tunnitööd/tegevust sujuvalt läbi viia lõpetatud ülikoolide lõikes (%) (II moodul)

Teineteisest erinesid oluliselt ka noorimad ja vanimad vastajad. Mõnevõrra ootamatult usub tunduvalt rohkem noorimasse vanusegruppi kuulujaid (63%), et oskavad hästi tunnitööd/tegevust sujuvalt läbi viia (31 aastased ja vanemad- 37%) (Joonis 57).

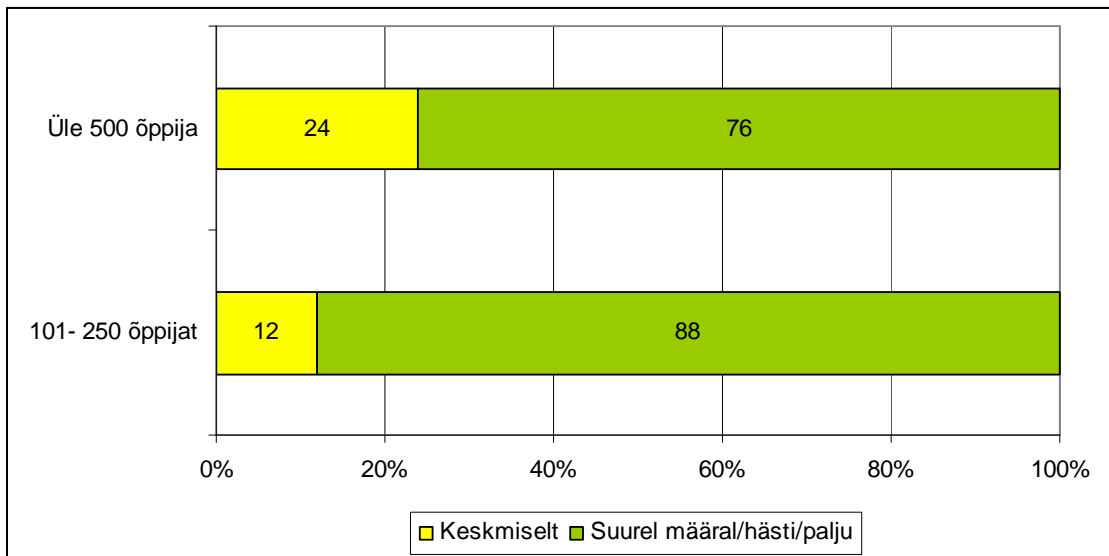
Joonis 57 Suutlikkus tunnitööd/tegevust sujuvalt läbi viia vanusegruppide lõikes (%) (I moodul)

Kõige paremini oskavad endi meelest tunnitööd sujuvalt läbi viia üldhariduskoolides õpetavad nooremõpetajad, kellest 71% leiab, et teeb seda hästi. Lasteaedades töötavad vastajad hindavad oma oskusi veidi nõrgemaks: umbes pooled neist teevad seda enda meelest hästi. Kutsekoolides tunde andvad nooremõpetajad seevastu ei oska eriti hästi enda hinnangul tundi sujuvalt läbi viia: vaid 13% neist usub, et teeb seda hästi. Võimalik, et siinkohal mängib rolli väiksem õpetamisalane ettevalmistus enne tööleasumist (Joonis 58).

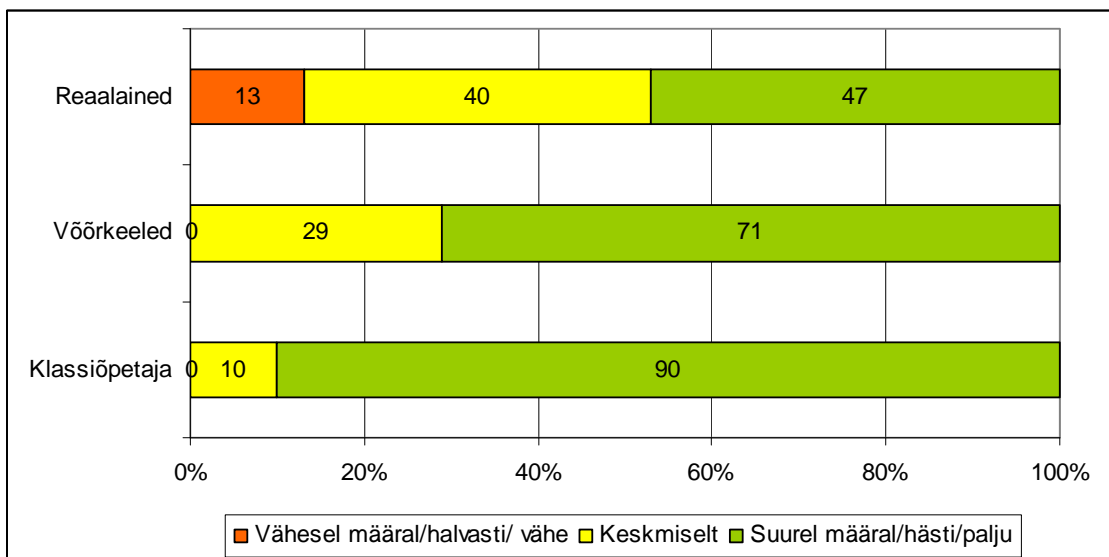
Joonis 58 Suutlikkus tunnitööd/tegevust sujuvalt läbi viia õppeasutuste lõikes (%) (I moodul)

101- 250 õppijaga koolides õpetavad vastajad võrreldes üle 500 õppijaga koolides õpetavate vastajatega hindavad oma oskust tunnitööd sujuvalt läbi viia paremaks (Joonis 59). Võimalik, et erinevus nende koolide vahel seisneb pigem klasside suuruses, mis võib mõjutada seda, kuivõrd lihtne on tundi sujuvalt läbi viia.

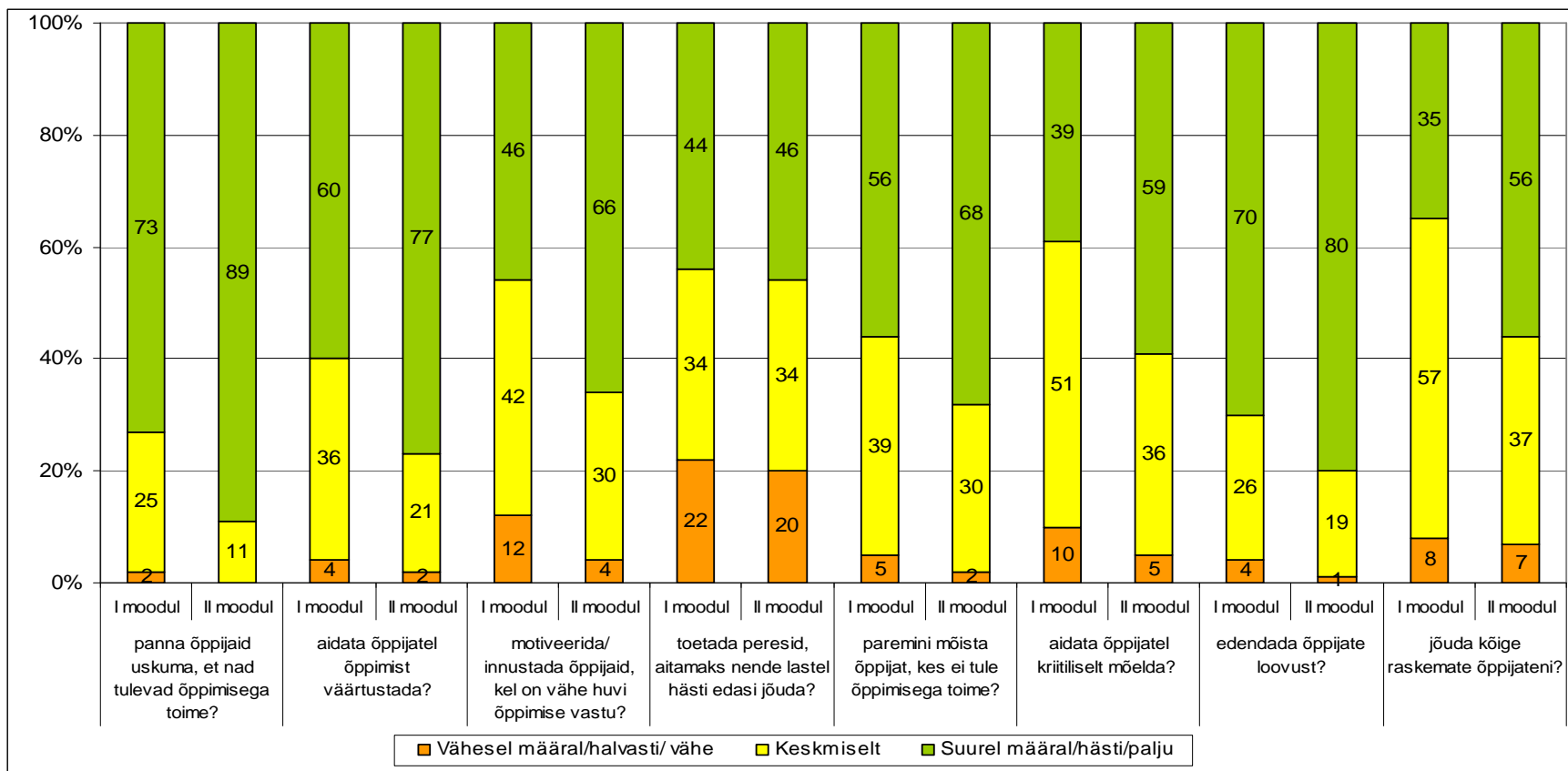
Joonis 59 Suutlikkus tunnitööd/tegevust sujuvalt läbi viia (%) (II moodul)

Kõige paremini oskavad tunnitööd sujuvalt läbi viia klassiõpetajad, kellest 90% arvab, et teeb seda hästi. Võõrkeeli õpetavad vastajad arvasid mõnevõrra vähem (71%), et tunni sujuv läbiviimine tuleb neil hästi välja. Kõige raskem on tunni sujuv läbiviimine reaalainete õpetajatele, kellest vaid pooled arvavad, et suudavad seda teha hästi (Joonis 60).

Joonis 60 Suutlikkus tunnitööd/tegevust sujuvalt läbi viia (%) (I moodul)

Õppijate kaasamine

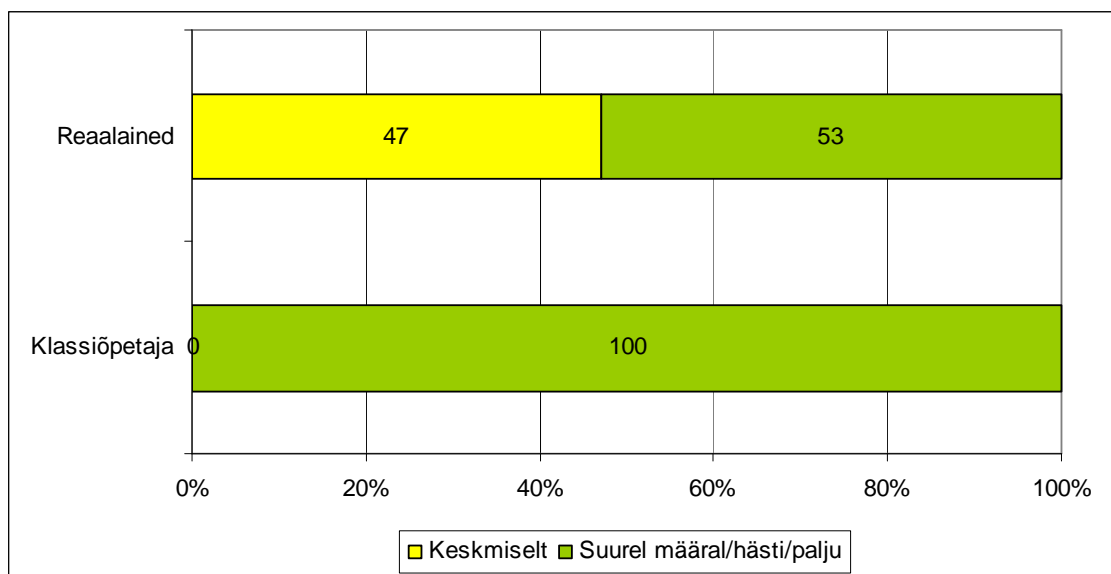

Joonis 61 Õppija kaasamine- hinnangud oma suutlikkusele õpetajana (%)

Võimekus panna õppijaid uskuma, et nad tulevad õppimisega toime

Väga suur osa noori õpetajaid uskus, et oskab hästi panna õppijaid uskuma, et nood saavad õppimisega hakkama – kevadeks arvas seda koguni 89% vastajatest. Võrreldes teiste õppija kaasamise oskustega oli see kõrgeim antud hinnang. Samuti oli toimunud muutus esimese tööaasta jooksul suhteliselt märgatav (Joonis 61).

Teineteisest erinesid oluliselt sellele küsimusele vastuseid andes klassiõpetajad ja reaalainete õpetajad. Kõik klassiõpetajad olid täiesti kindlad, et suudavad panna õppijaid uskuma, et nad saavad õppimisega hakkama. Reaalainete õpetajatest uskusid seda vaid pooled (Joonis 62).

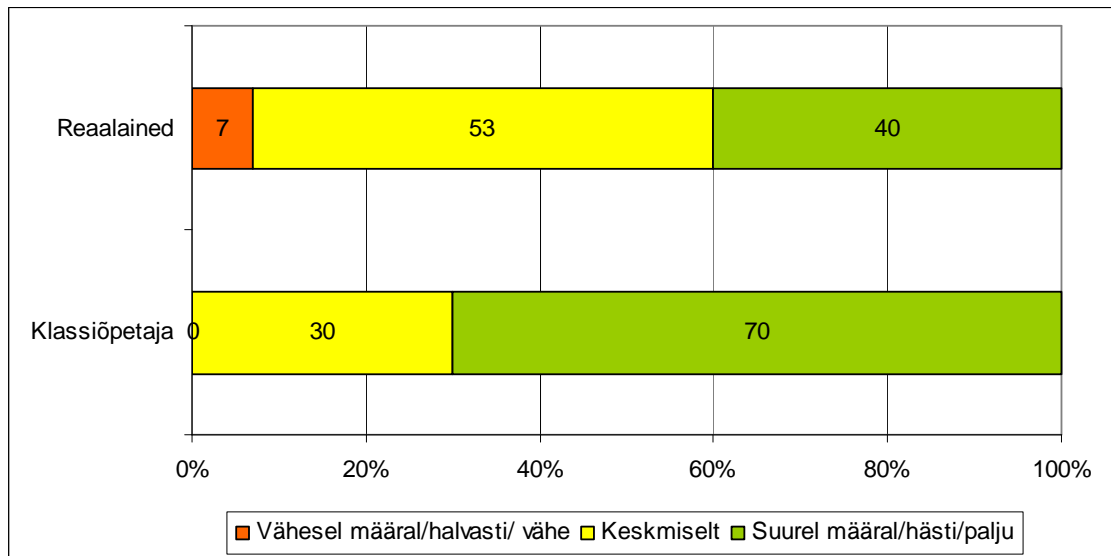

Joonis 62 Võimekus panna õppijaid uskuma, et nad tulevad õppimisega toime ainevaldkondade lõikes (%) (I moodul)

Võimekus aidata õppijatel õppimist väärtustada

Õppeaasta lõpus uskus kolmveerand vastajatest, et oskavad hästi panna õppijaid õppimist väärtustama. Võrreldes teiste võimekustega oli see hinnang üpris kõrge. Ka aasta jooksul toimunud muutus oli üpriski märkimisväärne (Joonis 61).

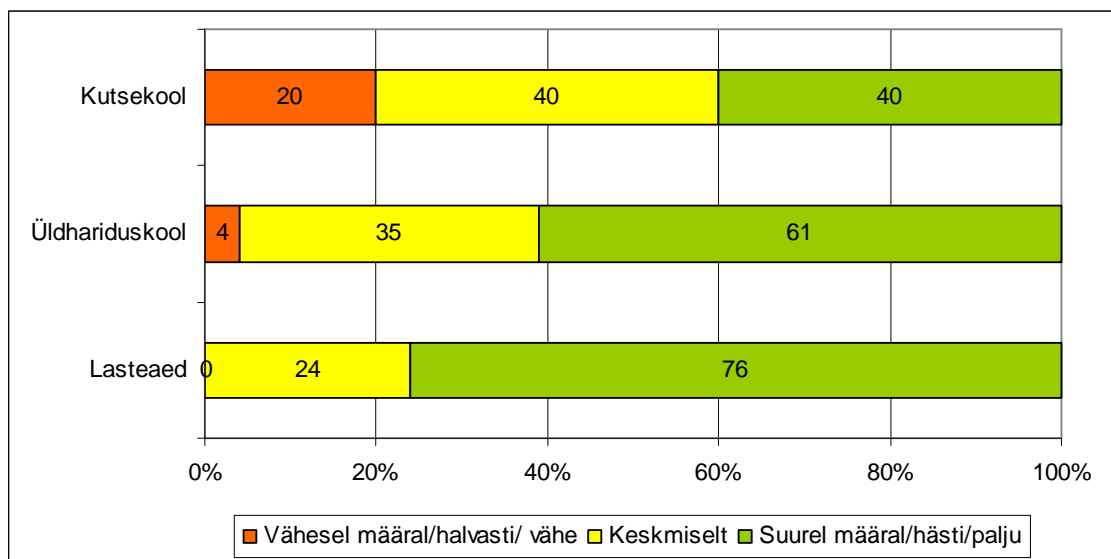
Ka selle võimekuse puhul erinesid teineteisest klassiõpetajad ja reaalainete õpetajad. 70% klassiõpetajatest uskus, et oskavad hästi aidata õppijatel õppimist väärtustada. Reaalainete õpetajatest uskus seda vaid 40% (Joonis 63).

Joonis 63 Võimekus aidata õppijatel õppimist väärtustada ainevaldkondade lõikes (%) (I moodul)

Oskus motiveerida/innustada õppijaid, kellel on vähe huvi õppimise vastu

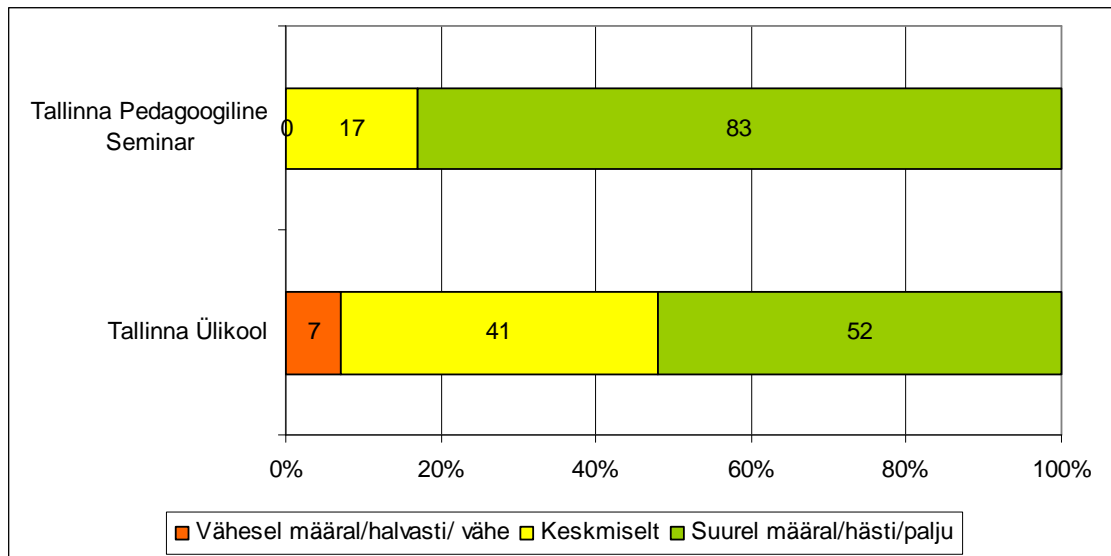
Kaks kolmandikku noortest õpetajatest uskus tööaasta lõpuks, et oskab hästi õppimise vastu vähe huvi tundvaid õppijaid motiveerida. Võrreldes teiste selles blokis antud vastustega ei ole see hinnang oma oskustele eriti kõrge. Samas paranes vastajate hinnang oma oskustele selles vallas tööaasta lõikes silmapaistvalt, sest sügisel küsimustikku täites uskusid oma oskuste headusse alla poolte respondentidest (Joonis 61).

Joonis 64 Oskus motiveerida/innustada õppijaid, kel on vähe huvi õppimise vastu õppeasutuste lõikes (%) (II moodul)

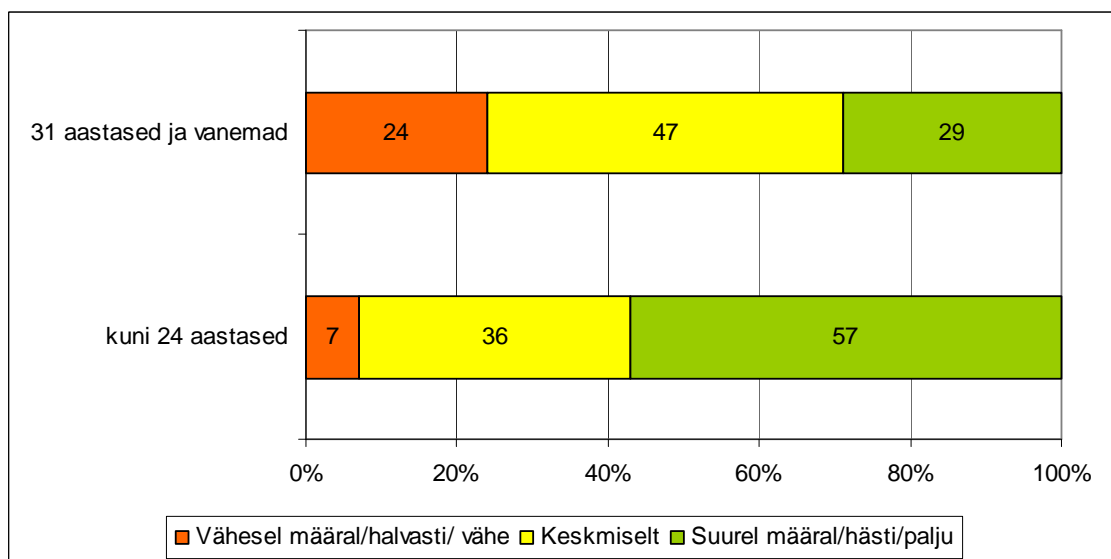
Kutsekoolides õpetavad nooremõpetajad hindavad oma oskust õppimise vastu ükskõikseid õppijaid motiveerida kõige kesisemaks: vaid 40% neist leiab, et oskab seda teha hästi, 40%, et keskmiselt ning 20% arvab, et oskab seda halvasti. Üldhariduskoolides töötavad vastajad andsid veidi positiivsemaid hinnanguid: 61% leiab, et oskab õppijaid hästi motiveerida. Kõige

paremaks hindavad oma oskusi selles vallas lasteaedades töötavad nooremõpetajad, kellest kolmveerand usub, et oskab hästi lapsi innustada (Joonis 64).

Joonis 65 Oskus motiveerida/innustada õppijaid, kel on vähe huvi õppimise vastu lõpetatud ülikoolide lõikes (%) (II moodul)

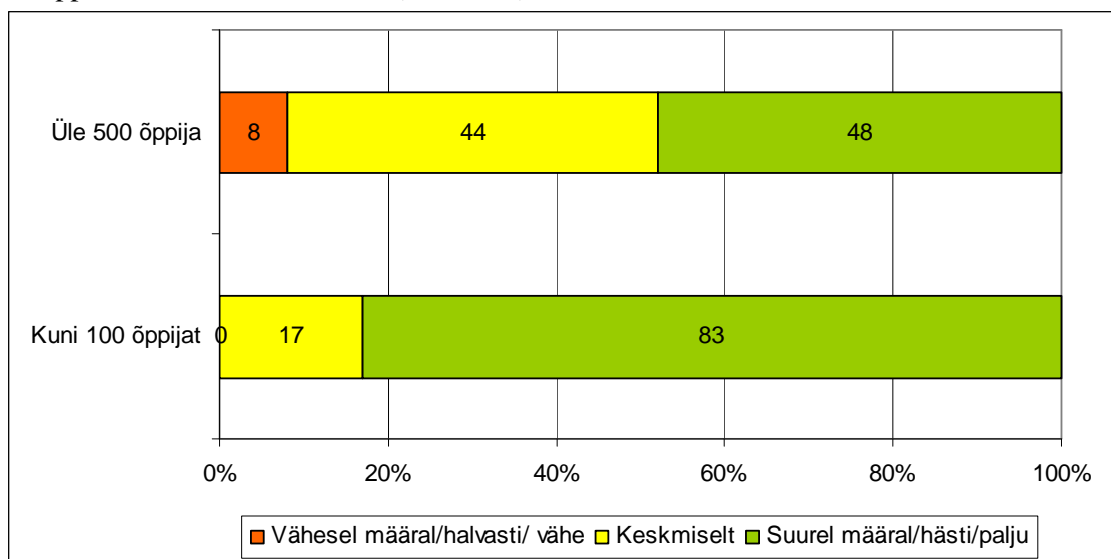
Väljendades ilmselt samu hinnangute erinevusi, mida kirjeldati eelneva joonise juures, pidasid oma oskust õppijaid motiveerida paremaks Tallinna Pedagoogilise Seminari lõpetanud respondendid võrreldes Tallinna Ülikooli lõpetajatega. 83% Pedagoogilise Seminari lõpetajatest usub, et suudavad hästi innustada lapsi, kes õppimise vastu huvi ei tunne. Tallinna Ülikooli lõpetajatest arvavad sama vaid pooled (Joonis 65).

Joonis 66 Oskus motiveerida/innustada õppijaid, kel on vähe huvi õppimise vastu vanusegruppide lõikes (%) (I moodul)

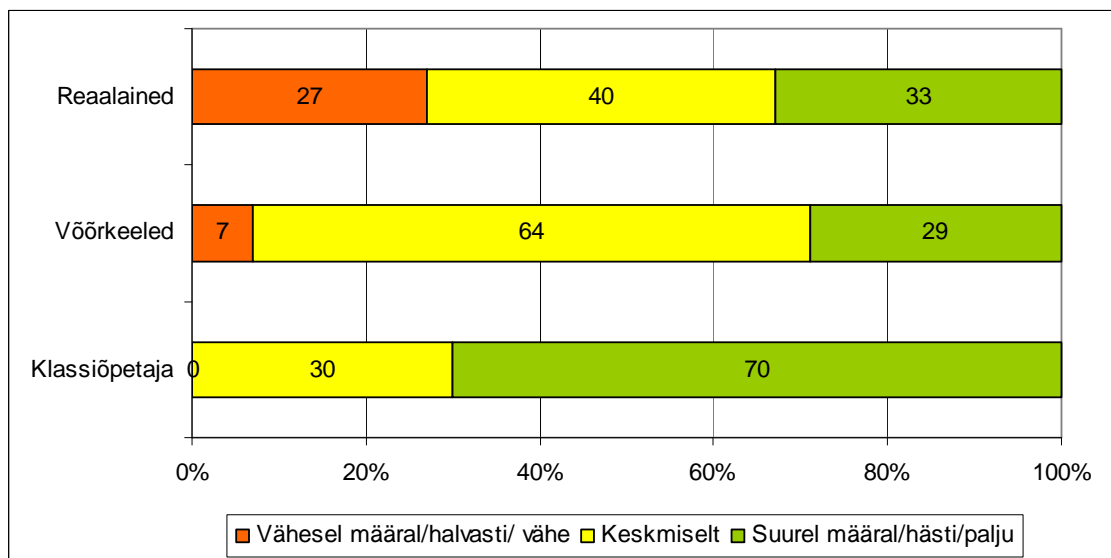
Nooremad vastajad usuvad rohkem, et suudavad motiveerida õppijaid, kellel on vähe huvi õppimise vastu: üle poolte nendest leidis, et teeb seda hästi. Vanimasse vanusegruppi kuuluvad vastajad olid oma hinnangutes veidi tagasihoidlikumad. Vaid kolmandik 31

aastastest ja vanematest vastajatest uskus, et suudavad suurel määral innustada õppijaid, kes ise õppimise vastu huvi ei tunne (Joonis 66).

Joonis 67 Oskus motiveerida/innustada õppijaid, kel on vähe huvi õppimise vastu õppeasutuse suuruse lõikes (%) (II moodul)

Näib, et õppijate motiveerimine on lihtsam väiksemates õppeasutustes töötavatele nooremõpetajatele, kellest 83% leiab, et suudab suurel määral õppimise vastu mitte huvi tundvat õppijat motiveerida. Üle 500 õppijaga koolides usuvad sel määral oma võimetusse vaid pooled vastajad (Joonis 67).

Joonis 68 Oskus motiveerida/innustada õppijaid, kel on vähe huvi õppimise vastu ainevaldkondade lõikes (%) (I moodul)

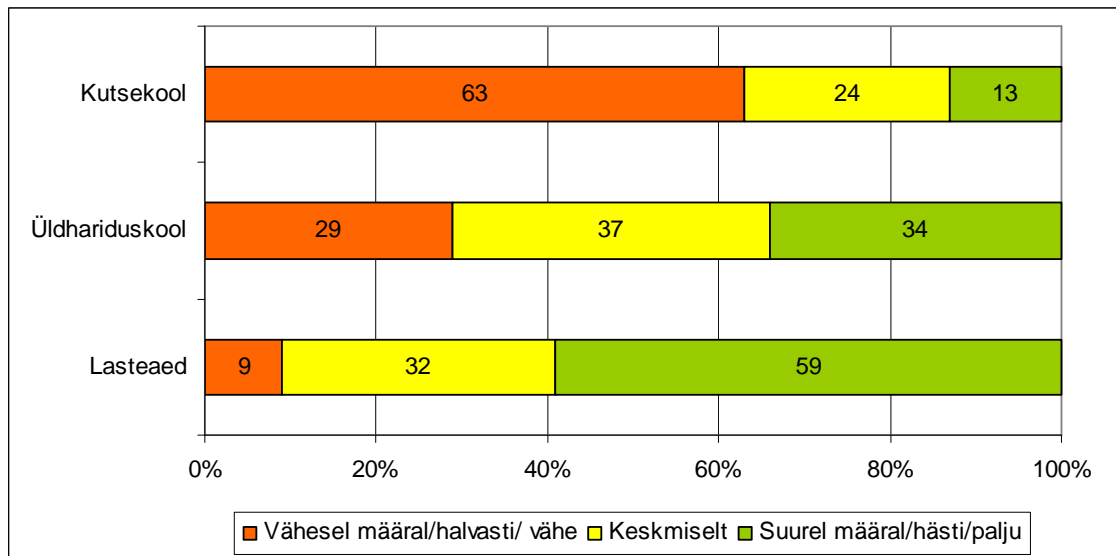
Õppijate innustamine on lihtsam klassiõpetajatele, kellest 70% leiab, et suudab seda teha suurel määral. Võõrkeelte õpetajatest ja reaalainete õpetajatest usub sama vaid kolmandik. Reaalainete õpetajate hulgas on kolmandik ka neid, kes arvavad, et saavad õppijaid motiveerida vaid vähesel määral, samas kui võõrkeelte õpetajate hulgas on nii pessimistlikul seisukohal vaid 7% (Joonis 68).

Võimekus toetada peresid, aitamaks nende lastel hästi edasi jõuda

Oma võimalusi toetada peresid peavad õpetajad kõige kehvemaks võrreldes teiste õppijate toetamise võimalustega, mida selle küsimuste bloki raames puudutati. Alla poolte vastajatest leiab, et nende võimuses on suurel määral peresid toetada eesmärgiga aidata lastel paremini hakkama saada ning viiendik leiab, et ei suuda seda üldse teha. Ühtlasi pole esimese tööaasta jooksul aset leidnud olulist muutust antud hinnangutes (Joonis 61).

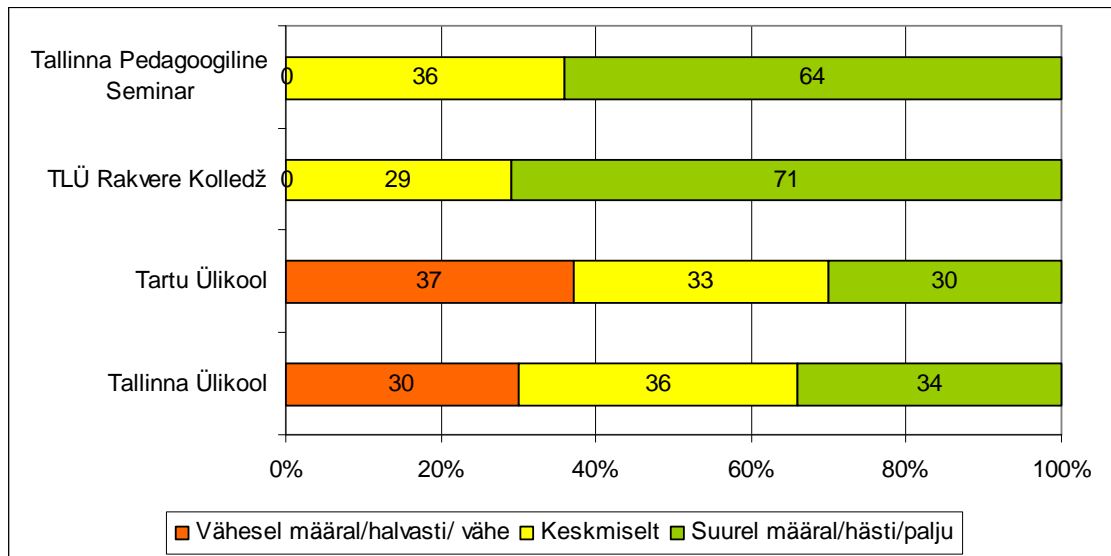
Võimalus vanemate toetamise kaudu õppijal paremini hakkama saada aidata on ilmselt seotud õppija eaga. See paistab välja mitmete erinevate gruppide lõikes tehtud võrdlustest.

Lasteaedades töötavad nooremõpetajad on kõige optimistlikumad selle suhtes, et suudavad suurel määral peresid toetada: neist usub seda 59%. Kutsekoolide õpetajatest seevastu valdav enamus ei usu sellesse võimalusse. Üldhariduskoolide õpetajad paigutuvad nende kahe äärmuse vahele (Joonis 69).

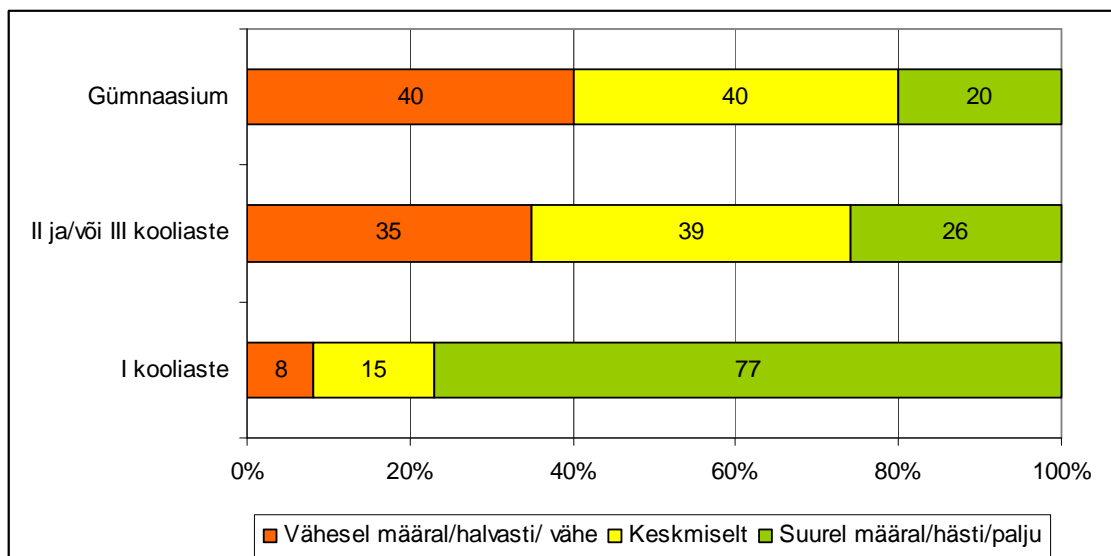
Joonis 69 Võimekus toetada peresid, aitamaks lastel hästi edasi jõuda õppeasutuste lõikes (%) (I moodul)

Sama muster paistab välja ka võrdluses lõpetatud koolide lõikes, kus Pedagoogilise Seminar ning Rakvere Kolledži lõpetajad, kus valdavalt koolitatakse õpetajaid lasteaedadesse, on tunduvalt suuremas osas (ligi 70%) veendunud, et suudavad hästi peresid aidata. Tartu ja Tallinna Ülikoolide lõpetajad seevastu ei uskunud eriti sellesse võimalusse (Joonis 70).

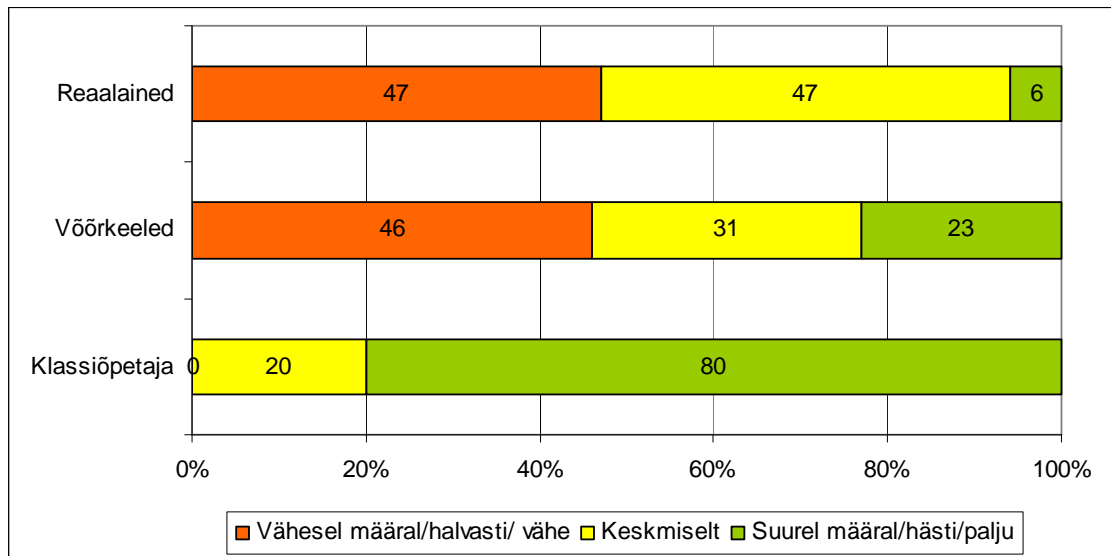
Joonis 70 Võimekus toetada peresid, aitamaks lastel hästi edasi jõuda lõpetatud ülikoolide lõikes (%) (II moodul)

Kooliastmete võrdluses leiab 77% I kooliastmes õpetavaid vastajaid, et saavad suurel määral peresid toetada, et aidata lastel paremini hakkama saada. Vanemates kooliastmetes õpetavate respondentide seas usub sama umbes veerand (Joonis 71).

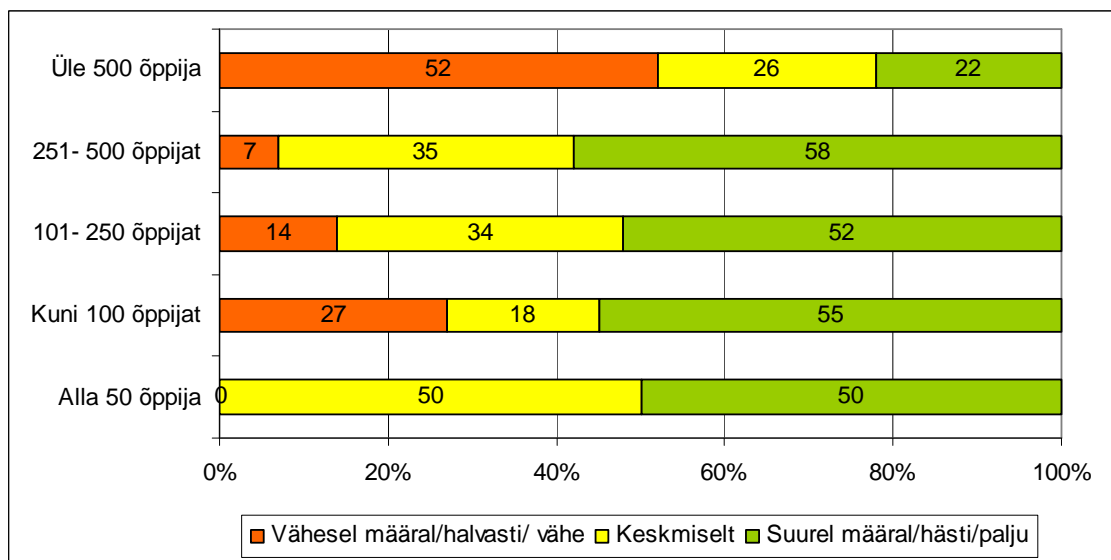
Joonis 71 Võimekus toetada peresid, aitamaks lastel hästi edasi jõuda kooliastmete lõikes (%) (I moodul)

Ilmselt sama erisust peegeldades ütleb 80% klassiõpetajatest, et suudavad suurel määral peresid toetada, et aidata lastel hästi hakkama saada. Ilmselt on neil selleks tunduvalt suuremad võimalused kui võõrkeelte või reaalinete õpetajatel, kellest pooled on kindlad, et ei saa suurt midagi perede toetamiseks ette võtta (Joonis 42).

Joonis 72 Võimekus toetada peresid, aitamaks lastel hästi edasi jõuda ainevaldkondade lõikes (%) (I moodul)

Perede toetamise koha pealt erinevad ka suuremates ja väiksemates koolides õpetavad vastajad. Võib öelda, et laias laastus erinevad teistest üle 500 õppijaga koolides töötavad nooremõpetajad, kellest viiendik leiab, et saab suurel määral vanemaid toetada, et aidata lastel paremini hakkama saada. Väiksemates koolides töötavatest vastajatest usub seda umbes pool (Joonis 73).

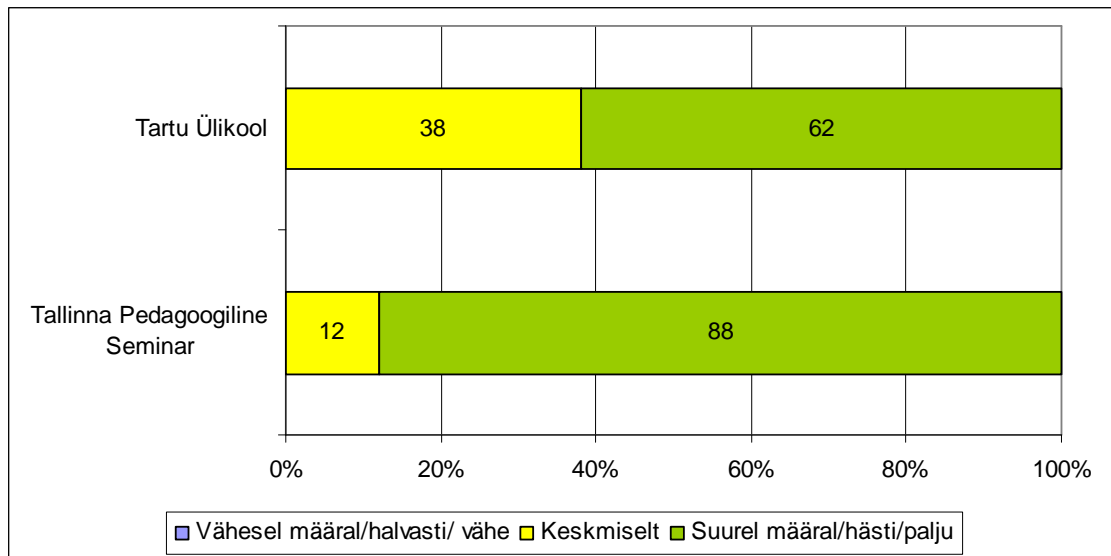

Joonis 73 Võimekus toetada peresid, aitamaks lastel hästi edasi jõuda õppeasutuse suuruse lõikes (%) (I moodul)

Võimekus mõista õppijat, kes ei tule õppimisega toime

Oma võimekust mõista õppijat, kes ei tule õppimisega toime ei hinnanud nooremõpetajad võrreldes teiste oskustega eriti heaks. Kevadel arvas 68%, et suudab suurel määral mõista

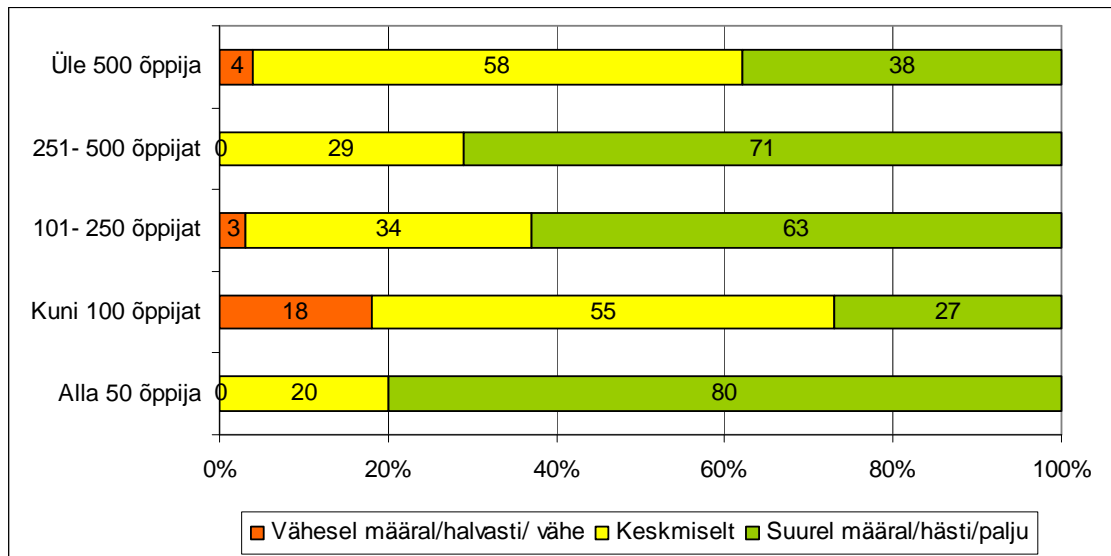
õppijat, kes ei tule õppimisega toime. Aasta jooksul hinnangud sellele võimekusele olulisel määral ei muutunud (Joonis 61).

Joonis 74 Võimekus mõista õppijat, kes ei tule õppimisega toime lõpetatud ülikoolide lõikes (%) (II moodul)

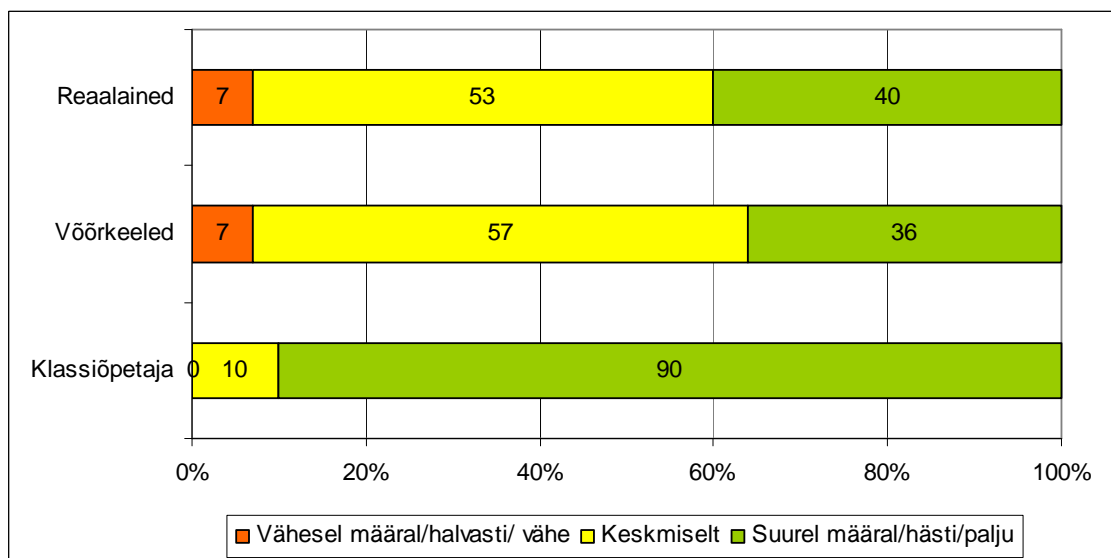
Pedagoogilise Seminari lõpetanud vastajad hindavad oma võimekust mõista õppimisega mitte hakkama saavat last paremaks kui Tartu Ülikooli lõpetajad. Pedagoogilise seminari lõpetanutest usub 88%, et suudavad seda teha suurel määral, Tartu Ülikoolis aga arvab sama vaid 62% (Joonis 74).

Olulisi erinevusi ilmnes ka erineva suurusega koolides õpetavate vastajate vahel. Mingit ühest mustrit on siin aga raske välja tuua. Võiks öelda, et väiksemates õppeasutustes arvavad õpetajad sagedamini, et suudavad õppimisega raskustes olevat õppijat mõista: väikseimates, alla 50 õppijaga asutustes töötavatest vastajatest, usub koguni 80%, et suudab õppijat mõista. Üle 500 õppijaga õppeasutustes töötajatest on samal arvamusel ainult 38%. Erandiks on siinkohal aga kuni 100 õppijaga õppeasutustes töötavad vastajad, kellest vaid 27% arvab, et suudab suurel määral mõista õppimisega raskustes olevat õppijat (Joonis 75).

Joonis 75 Võimekus mõista õppijat, kes ei tule õppimisega toime õppeasutuse suuruse lõikes (%) (I moodul)

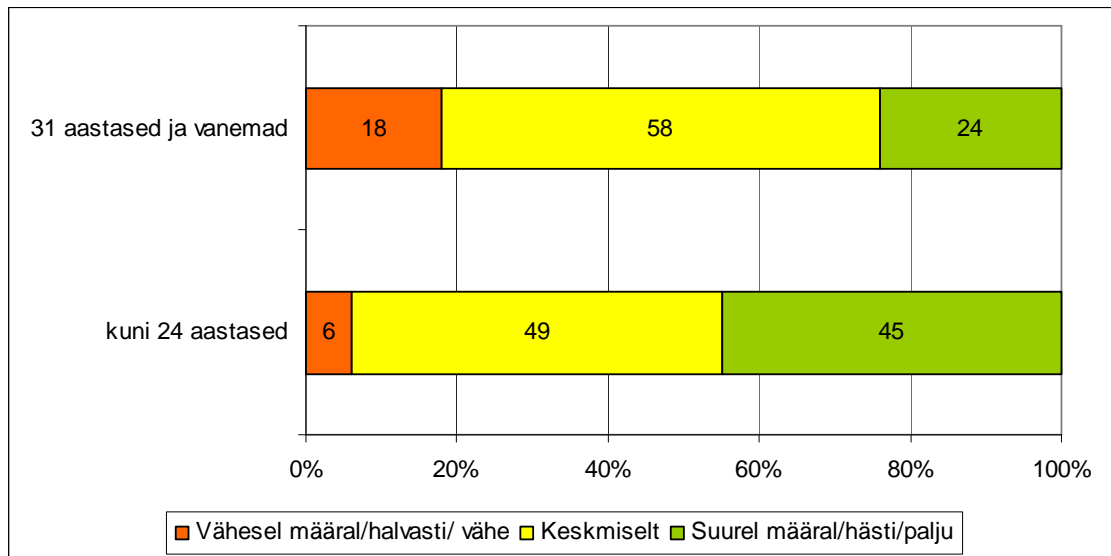
Klassiõpetajad võrreldes võõrkeelte ja reaalinete õpetajatega peavad oma võimekust mõista õppijat, kes ei tule õppimisega toime, paremaks. Klassiõpetajatest leiab 90%, et suudavad seda suurel määral. Reaalinete ja võõrkeelte õpetajate seas on sellisel seisukohal aga alla 40% (Joonis 76).

Joonis 76 Võimekus mõista õppijat, kes ei tule õppimisega toime ainevaldkondade lõikes (%) (I moodul)

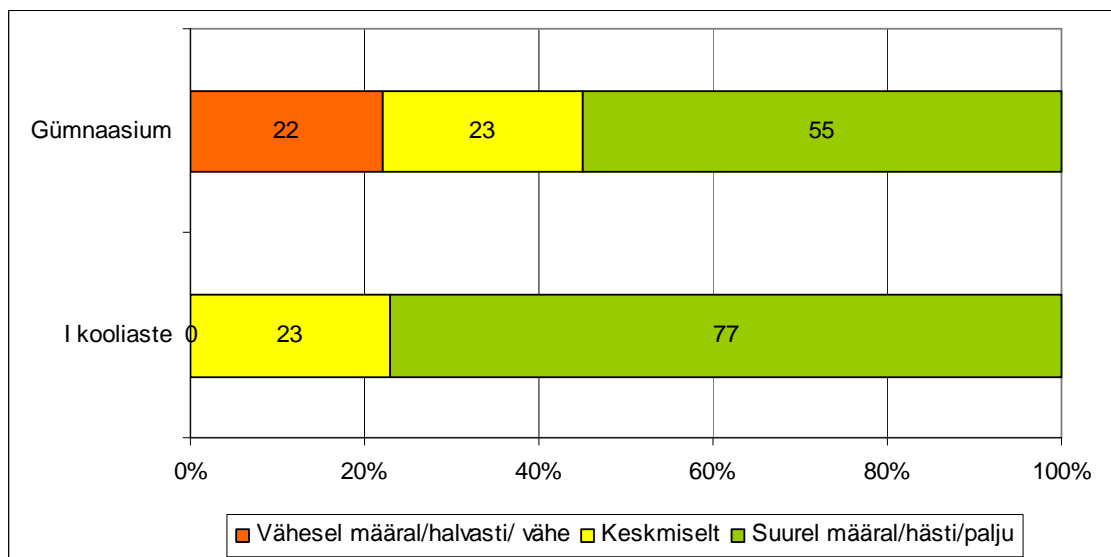
Oskus aidata õppijatel kriitiliselt mõelda

Kriitilise mõtlemise toetamise oskust ei pidanud nooremõpetajad eriti tugevaks. Kevadel arvasid vaid 59%, et suudavad teha seda suurel määral. Samas toimus esimese tööaasta jooksul märgatav muutus antud hinnangutes: sügisel arvasid vaid 39%, et suudavad suurel määral aidata õppijatel kriitiliselt mõelda (Joonis 77).

Joonis 77 Oskus aidata õppijatel kriitiliselt mõelda vanusegruppide lõikes (%) (I moodul)

Kriitilise mõtlemise oskuse soodustamine on ilmselt lihtsam vanemate õppijate puhul, sest gümnaasiumis õpetavatest õpetajatest arvas umbes 80%, et suudavad seda teha hästi. I kooliastmes tunde andvatest vastajatest arvas sama vaid 40%. Pooled hindasid oma oskusi keskmisteks ning kümnendik halvaks (Joonis 78).

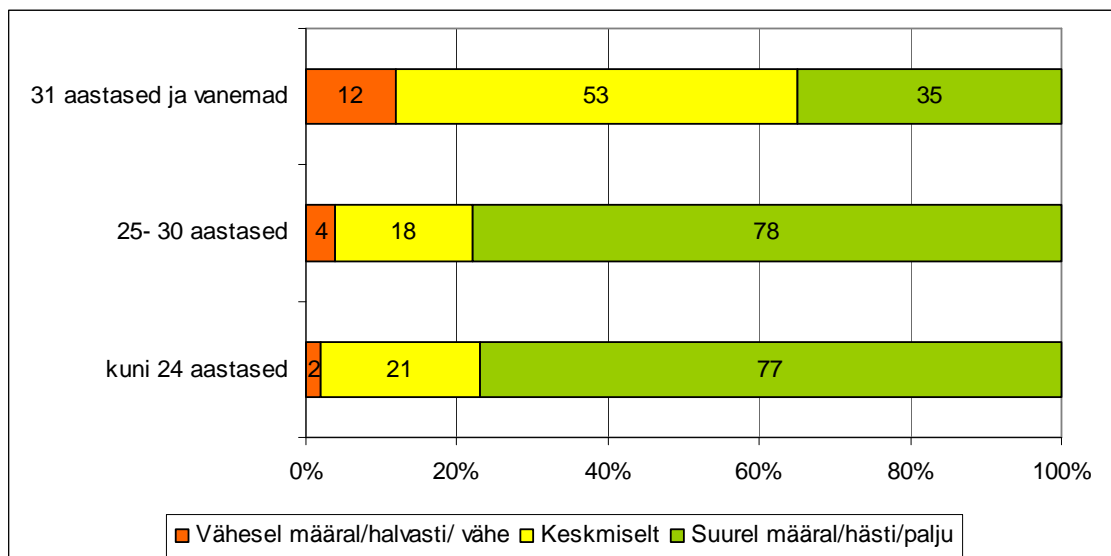

Joonis 78 Oskus aidata õppijatel kriitiliselt mõelda kooliastmete lõikes (%) (II moodul)

Oskus arendada õppijate loovust

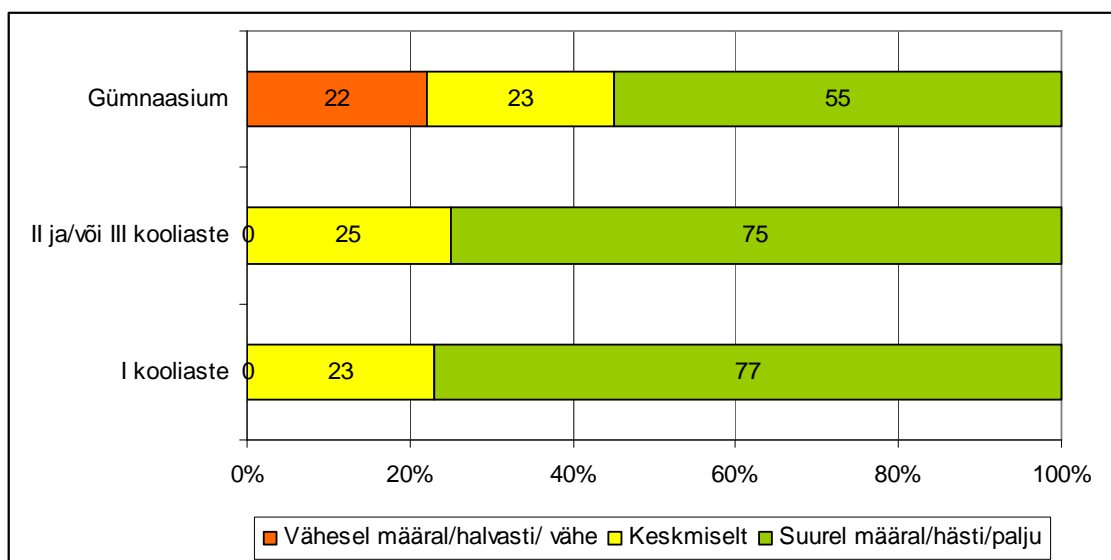
Oma suutlikkust edendada õppijate loovust pidasid vastajad üpris heaks: 80% neist leidis, et teeb seda hästi. Hinnangud sellele võimekusele aasta jooksul väga oluliselt ei muutunud (Joonis 61).

Vanimale vastajate vanusegrupile on loovuse arendamine kõige keerukam: vaid kolmandik neist leiab, et suudab suurel määral õppijate loovust arendada. Nooremates vanusegruppides seevastu on sellel arvamusel ligi 80% respondentidest (Joonis 79).

Joonis 79 Oskus arendada õppijate loovust vanusegruppide lõikes (%) (I moodul)

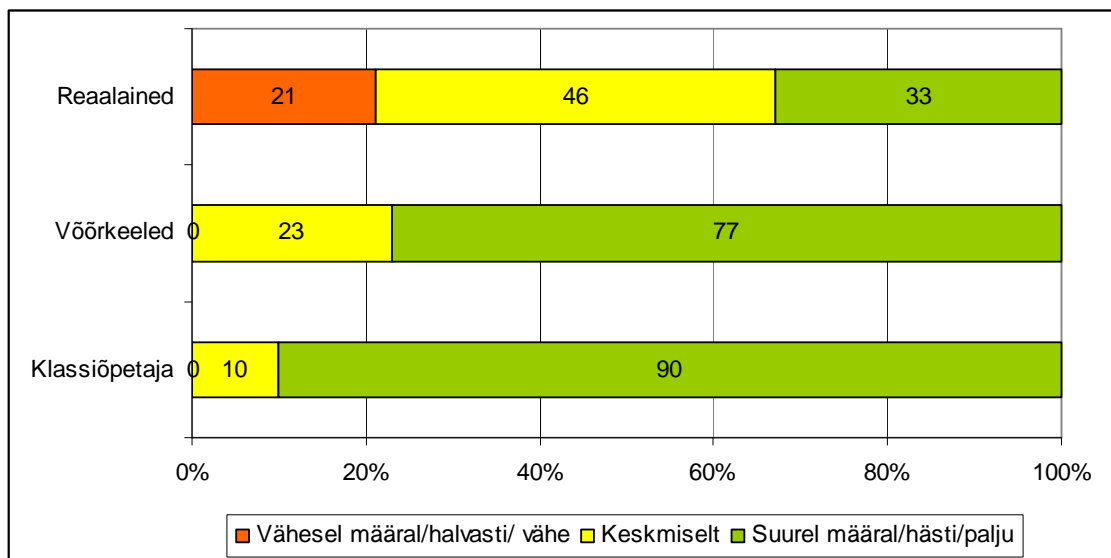
Loovuse arendamine, erinevalt eelmises alajaotuses käsitletud kriitilise mõtlemise arendamisest näib olevat kergem nooremas kooliastmes õpetavatele õpetajatele. Nii I kui ka II ja/või III kooliastmes õpetavatest õpetajatest leiavad umbes kolmveerand, et suudavad seda teha suurel määral. Samas gümnaasiumis tunde andvatest respondentidest on sellisel seisukohal vaid pooled (Joonis 80).

Joonis 80 Oskus arendada õppijate loovust kooliastmete lõikes (%) (I moodul)

Peegeldades joonisel 80 välja toodut ilmneb järgmisel joonisel, et klassiõpetajad, kes õpetavad just nooremates kooliastmetes, peavad oma suutlikkust õppijate loovust arendada tunduvalt paremaks (90% suudab seda enda hinnangul suurel määral). Võõrkeelte õpetajate hulgas on hinnangud samuti üpris positiivsed, jäädes küll alla klassiõpetajate omadele. Suur

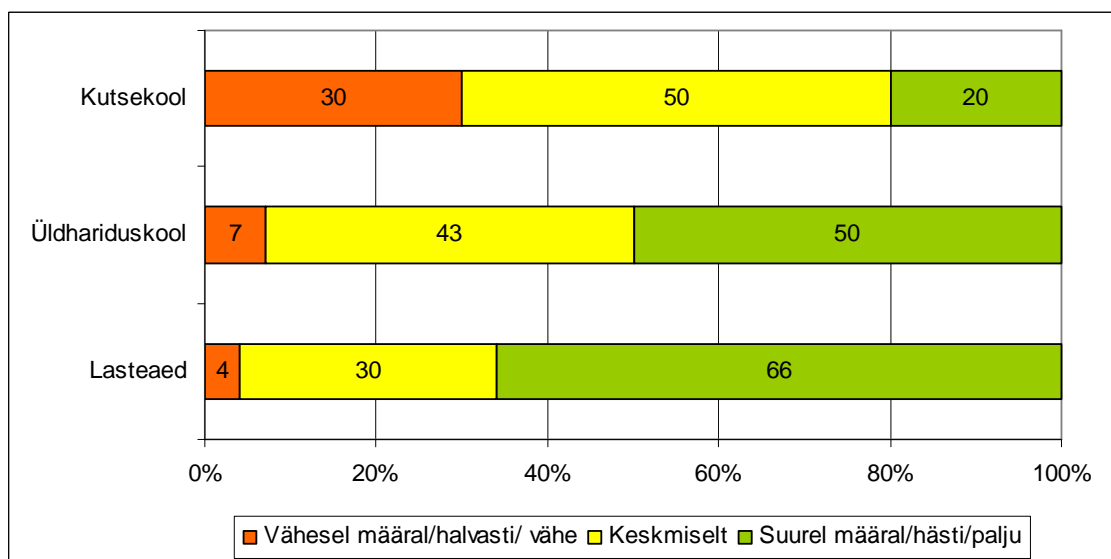
osa reaallainete õpetajatest, võimalik, et oma erineva ainevaldkonna tõttu, seevastu ei näe võimalust õppijate loovust arendada (Joonis 81).

Joonis 81 Oskus arendada õppijate loovust ainevaldkondade lõikes (%) (I moodul)

Oskus jõuda kõige raskemate õppijateni

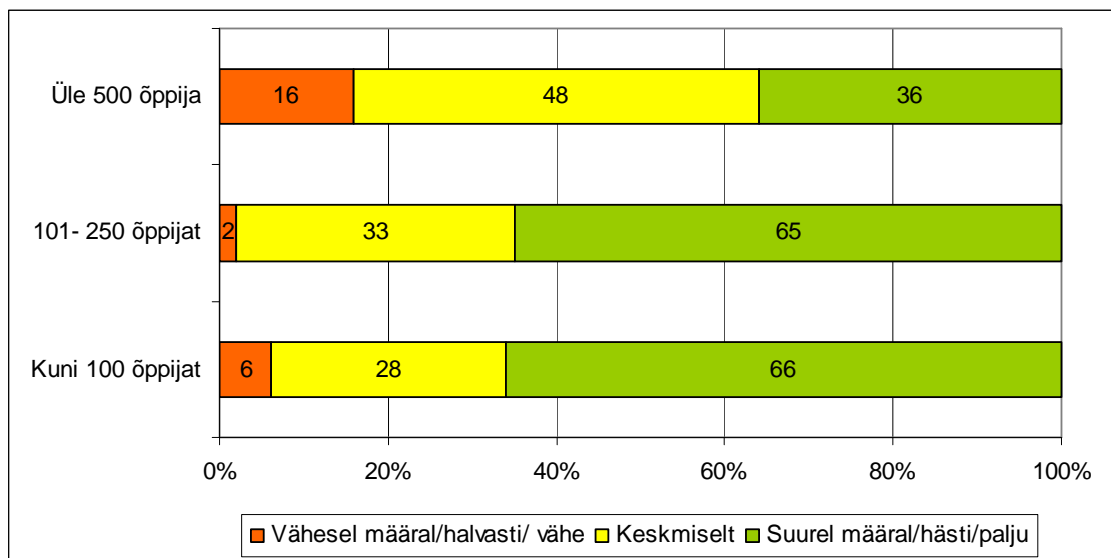
Vaid pooled respondendid leiavad, et suudavad hästi jõuda ka kõige raskemate õppijateni. Võrreldes teiste õppijate kaasamist puudutavate oskustega on see noortele õpetajatele nende hinnangute kohaselt üks raskemaid ülesandeid. Samas on vastajad esimese tööaasta jooksul saanud selles vallas oluliselt kindlust juurde, sest nende hinnangud oma oskustele on paranenud märkimisväärselt (Joonis 61).

Joonis 82 Oskus jõuda kõige raskemate õppijateni õppeasutuste lõikes (%) (II moodul)

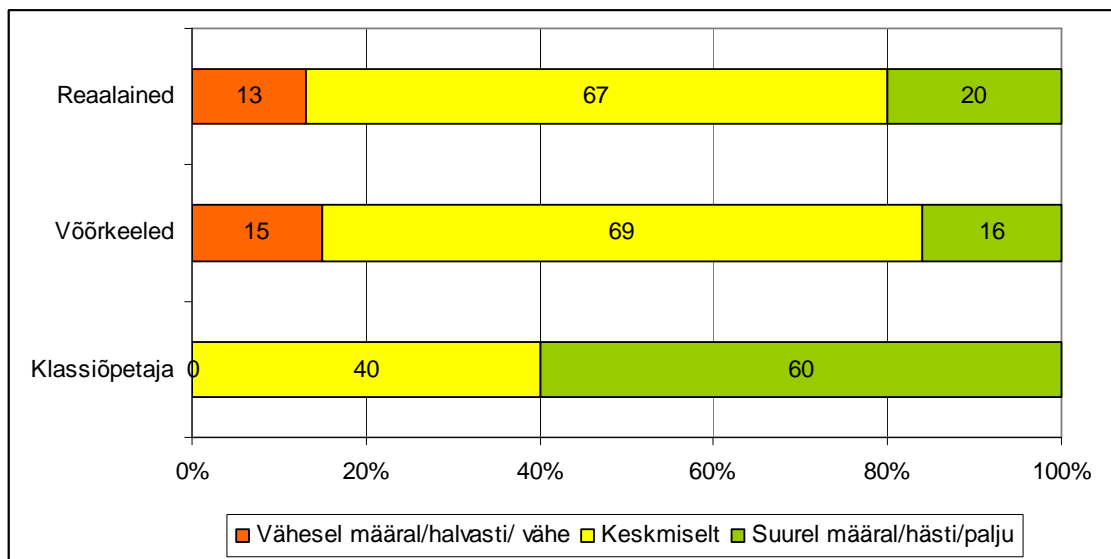
Raskemate õppijateni jõudmine on lihtsam lasteaedades töötavatele vastajatele, kellest kaks kolmandikku leiab, et suudab nendeni jõuda pea alati. Üldhariduskoolis õpetavatest

respondentidest arvavad pooled, et oskavad seda teha hästi. Kutsekoolides seevastu on sellisel arvamusel vaid viiendik (Joonis 82).

Joonis 83 Oskus jõuda kõige raskemate õppijateni õppeasutuse suuruse lõikes (%) (II moodul)

Raskemate õppijateni jõudmine on kergem klassiõpetajatele, kelledest 60% suudab seda enda sõnul teha hästi. Võõrkeelte ja reaalinete õpetajate puhul seevastu on alla viiendiku neid, kes hindavad oma sellealaseid oskusi heaks, valdav osa leiab, et suudab raskemate õppijateni jõuda vahetevahel ning üle kümnendiku, et sellega on raskusi peaaegu alatai (Joonis 84).

Joonis 84 Oskus jõuda kõige raskemate õppijateni ainevaldkondade lõikes (%) (I moodul)

Motivatsioon õpetajaametis jätkamiseks; põhjused mitte jätkamiseks

Enimmainitud põhjused, miks õpetajaametis jätkata olid üldisemat laadi: meeldivad õpetajatöö ning lapsed/õpilased. Väga oluliseks peeti samuti võimalust olla osaline lapse/õpilase arengu kujundamisel. Samuti peeti tööd huvitavaks ning arenemisvõimalusi pakkuvaks. Tabeli alumisse otsa jäävad motivaatorid, mis pole otseselt õpetamisega seotud: karjäärivõimalused, stabiilne töö, toredad kolleegid ning hea graafik (Tabel 3).

Tabel 3 Põhjused, miks jätkata õpetajaametis (Arv)⁹

	Arv
Lapsed/õpilased pakuvad rõõmu	34
õpetajatöö on meeldiv	26
võimalus olla osaline lapse/õpilase arenguprotsessis	25
õpetajatöö on huvitav	23
arengupotentsiaal ja - võimalus õpetajaametis	19
õpetajatöö on kutsumus	14
õpetajatöö on oluline	12
õpetajatöö pakub väljakutseid	12
soov jagada oma teadmisi	10
õpilased väärtustavad tehtud tööd	7
hea graafik	6
toredad kolleegid	6
stabiilne töökoht	5
oskab oma tööd hästi	5
õpetajatöö pole rutiinne	3
soov muuta osaliselt koolis kasutatavaid õpetamis meetodeid	1
karjäärivõimalus	1

Põhjusi, miks mitte õpetajana jätkata on mitut laadi. Ühelt poolt morjendab noori õpetajaid tööga seotu: stress, vähene tunnustus, laste karistamatus ja distsipliiniprobleemid. Teisalt ei olda rahul pakutava palgaga. Samuti mainiti mitmel juhul, et õpetajaamet on küll huvitav, samas tahetakse end arendada ka mõnes teises valdkonnas või erialal, mille tõttu tuleks õpetamisest loobuda (Tabel 4).

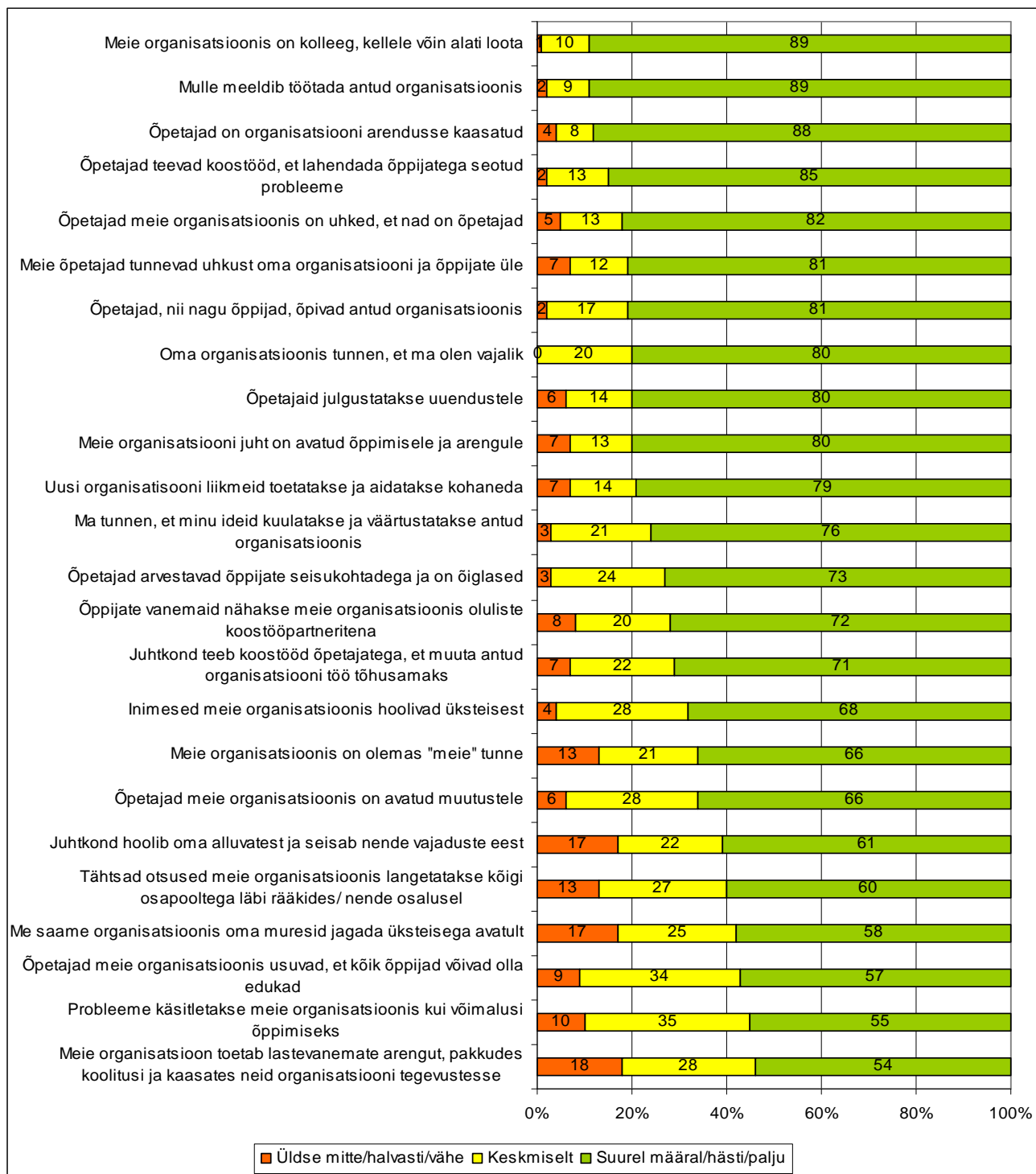
Tabel 4 Põhjused, miks mitte jätkata õpetajaametis (Arv)¹⁰

	Arv
liiga väike palk liiga suure töö eest	6
tööst tingitud stress	5
muud huvid	5
vähene tunnustus ühiskonnas õpetajaametile	2
laste karistamatuse tunne vähendab motivatsiooni	1
raskused distsipliini kehtestamisel	1
kahtlused selle suhtes, mida tehtud töö muudab	1

⁹ Kui te arvate, et te jätkate õpetajaametis ka tulevikus, siis miks? Palun pange siia kirja olulisemad põhjused...

¹⁰ Kui te arvate, et te ei jätkate tõenäoliselt tulevikus õpetajaametis, siis miks? Palun pange siia kirja olulisemad põhjused...

Kool/ lasteaed/ kutsekool kui õpikeskkond

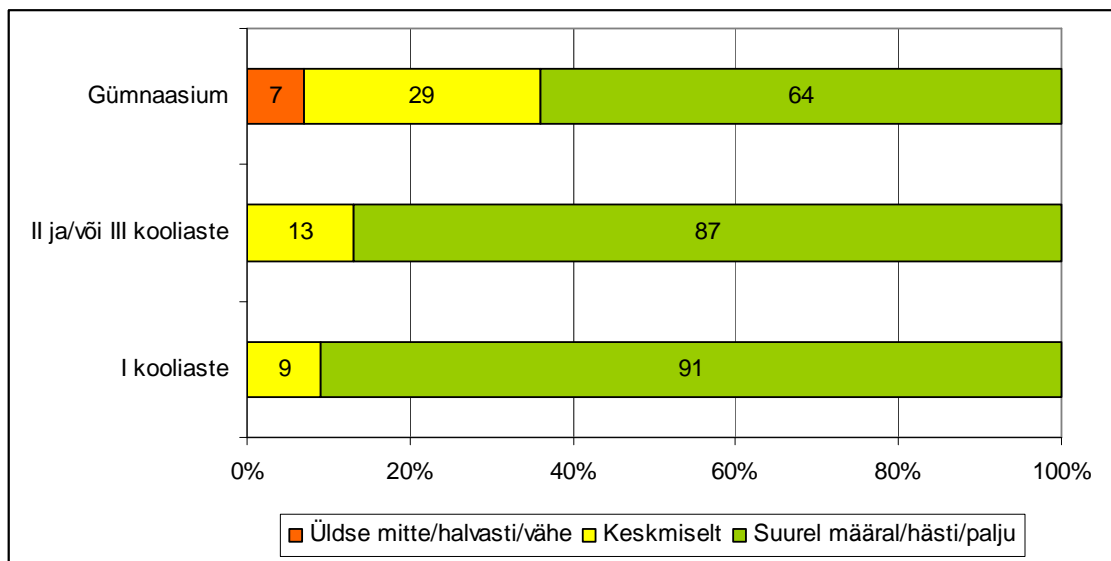
Joonis 85 Hinnangud töökohale kui õpikeskkonnale (%)¹¹

¹¹ Mõeldes haridusasutusele, kus te hetkel töötate, palun hinnake kuivõrd antud väited iseloomustavad teie organisatsiooni

Õpetajad, nii nagu õppijad, õpivad antud organisatsioonis

Suur enamus (81%) respondentidest on seisukohal, et asutuses, kus nad töötavad, õpivad õpetajad, sama moodi kui õppijad. Minimaalselt on neid, kes selle väitega ei nõustu (Joonis 85).

Olulised erinevused ilmneseid kooliastmete lõikes, kus vastajad peamiselt õpetavad. Nooremates kooliastmetes ollakse enam veendunud, et organisatsioonis õpetajad õpivad sama moodi kui õpilased (I kooliaste 91%; II ja/või III kooliaste 87%). Peamiselt gümnaasiumis tunde andvate nooremõpetajate hulgas oli väitega nõustumine mõnevõrra väiksem. Kaks kolmandikku neist leidsid, et õpetajad, nii nagu õppijad, õpivad antud organisatsioonis. 7% oli neid, kes selle väitega üldse nõus polnud (sellist vastust ei andnud teistes kooliastmetes õpetavatest vastajatest keegi) (Joonis 86).

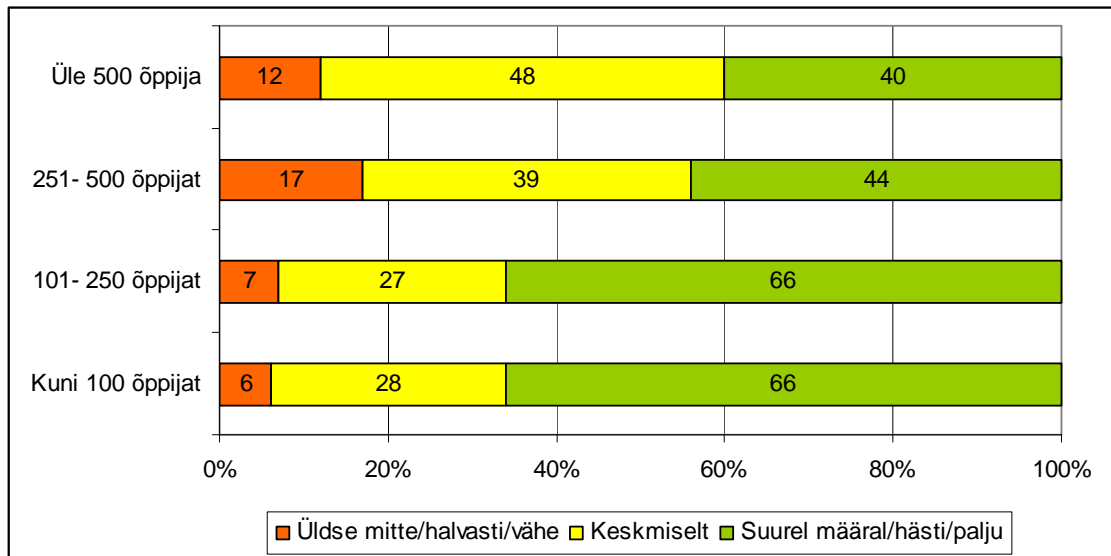

Joonis 86 Õpetajad, nii nagu õppijaid, õpivad antud organisatsioonis kooliastmete lõikes (%)

Õpetajad meie organisatsioonis usuvad, et kõik õppijad võivad olla edukad

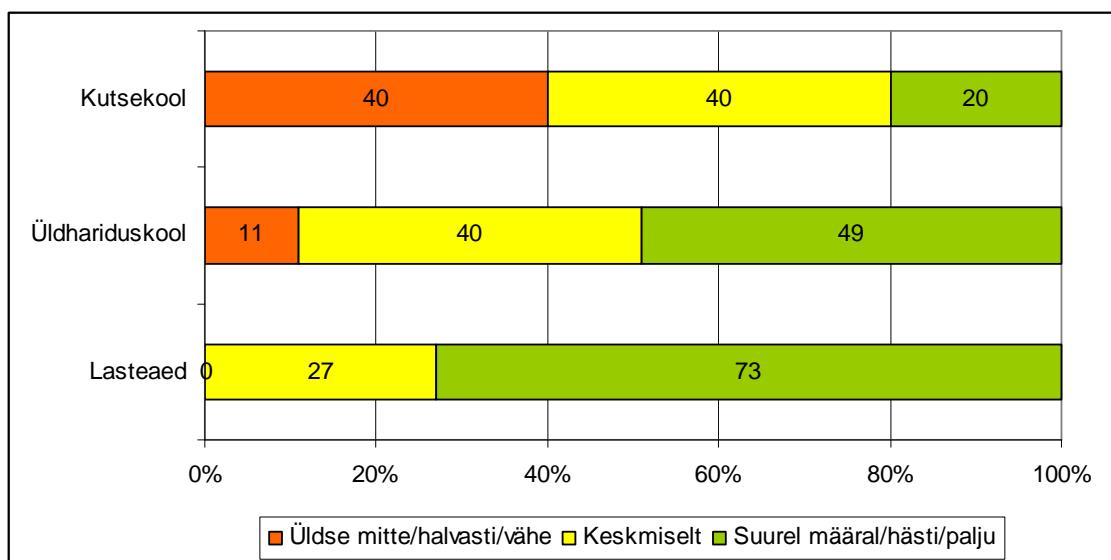
Vaid veidi üle poolte vastajatest leiab, et õpetajad organisatsioonis, kus nad töötavad, usuvad, et kõik õppijad võivad olla edukad. Võrreldes teiste kooli, lasteaeda või kutsekooli kui õpikeskkonda iseloomustavate väidetega on see väide üks neist, millega kõige vähem nõustuti. Samas jäi kolmandik kahtlevale seisukohale ning vaid kümnendik oli neid, kes olid kindlad, et see väide nende organisatsiooni kohta ei kehti (Joonis 85).

Kõigi õppijate võimesse uskumine on seotud kooli suurusega: väiksemates koolides (kuni 100 õppijaga; 101- 250 õppijaga) õpetavatest vastajatest uskusid kaks kolmandikku, et nende asutuses töötavad õpetajad usuvad, et kõik õppijad võivad olla edukad. Seevastu suuremates õppeasutustes (251- 500 õppijat ja 500 ja rohkem õppijat) olid sellel seisukohal koguni alla poolte vastajatest (vastavalt 44% ja 40%) (Joonis 87).

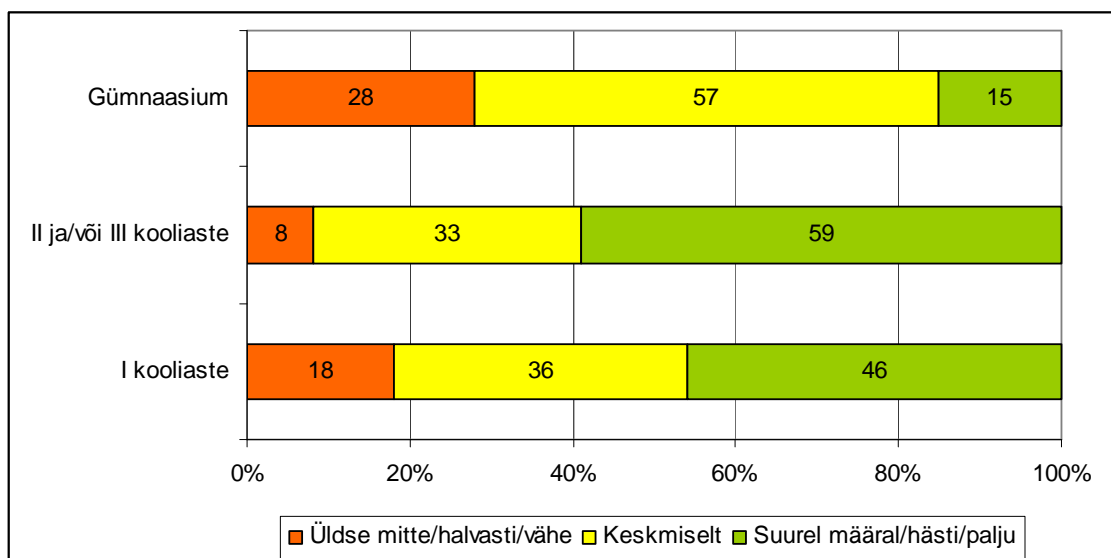
Joonis 87 Õpetajad meie organisatsioonis usuvad, et kõik õppijad võivad olla edukad õppeasutuse suuruse lõikes (%)

Samuti näib, et oluliseks teguriks õppijate võimesse uskumise juures on nende vanus. Ühelt poolt väljendub see selles, et võrreldes erinevates õppeasutustes õpetavaid vastajaid, on lasteaedades töötavad respondendid esitatud väitega kõige enam nõus. Seal töötavatest respondentidest leiab kolmveerand, et nende organisatsioonis usuvad õpetajad kõigi õppijate edukusse. Üldhariduskoolide puhul usuvad seda aga vaid pooled vastajatest, kusjuures kümnendik leiab, et see väide kindlasti nende õppeasutuse kohta ei käi. Minnes edasi kutsekoolides töötavate õpetajate hinnangute juurde võib öelda, et valdav enamus neist ei usu, et nende organisatsioonis õpetajad kõigi õppijate võimalikku edukusse usuvad: 40% ei ole selle väitega kindlasti nõus ja vaid 20% arvab, et see väide kehtib nende organisatsiooni kohta (Joonis 88).

Joonis 88 Õpetajad meie organisatsioonis usuvad, et kõik õppijad võivad olla edukad õppeasutuste lõikes (%)

Ka üldhariduskoolide sees kooliastmete lõikes esineb olulisi erinevusi. Huvitaval kombel on arvamus, et õpetajad usuvad, et kõik õppijad võivad olla edukad, kõige levinum II ja III kooliastmes õpetavate vastajate puhul (59% nõustub). I kooliastmes tunde andvatest õpetajatest usub sama veidi väiksem hulk (46%). Selgelt eristuvad aga gümnaasiumis õpetavad respondendid, kellest vaid 15% leiab, et nende organisatsioonis usutakse iga õppija edukusse. Koguni kolmandik on aga veendunud, et esitatud väide kindlasti nende õppeasutuses töötavaid õpetajaid ei iseloomusta (Joonis 89).

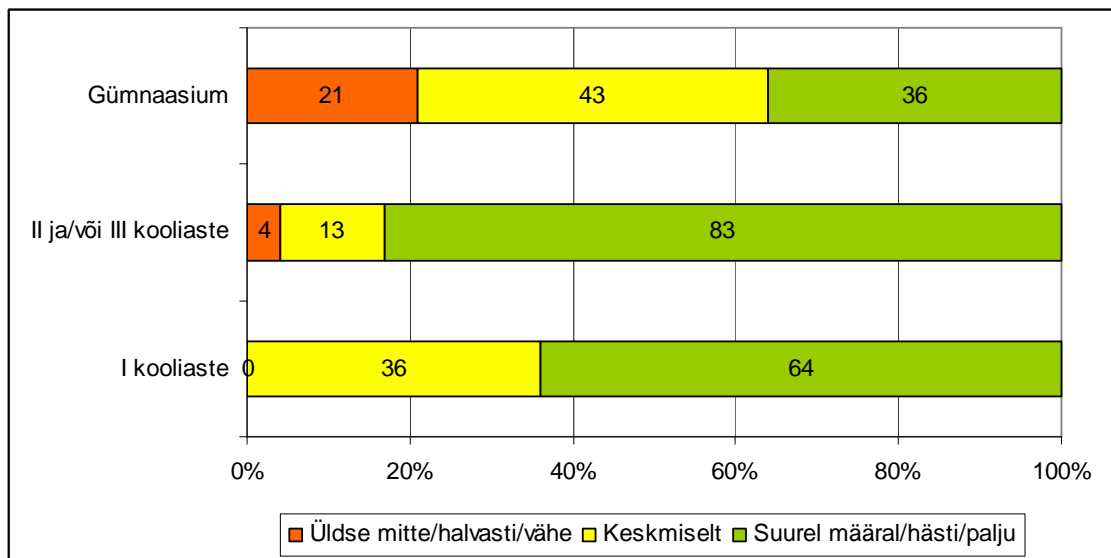

Joonis 89 Õpetajad meie organisatsioonis usuvad, et kõik õppijad võivad olla edukad kooliastmete lõikes (%)

Me saame organisatsioonis oma muresid jagada üksteisega avatult

58% vastajatest leiab, et saab töökohal jagada oma muresid avatult. Veerand on selle väite kehtivuse osas kahtleval seisukohal ning 17% arvab, et nende organisatsioonis pole võimalik oma muredest avatult rääkida. Võrreldes teiste organisatsiooni kui õpikeskkonda iseloomustavate väidetega on selle väite puhul nõustujate osakaal üks väiksemaid (Joonis 85).

Kõige toetavamaks peavad oma organisatsiooni peamiselt II ja/või III kooliastmes õpetavad vastajad, kellest 83% leiab, et seal on võimalik avatult oma muredest rääkida. I kooliastmes tunde andvatest respondentidest nõustus väitega täielikult 64%, samas polnud neid, kes oleksid arvanud, et nende töökohal kindlasti oma muredest avatult rääkida ei saa. Kõige negatiivsema hinnangu oma koolile andsid gümnaasiumis õpetavad vastajad, kellest vaid kolmandik leiab, et seal saab avatult muredest rääkida. Viiendik on seal juures kindel, et oma muredest avatult kõnelemine ei ole võimalik (Joonis 90).

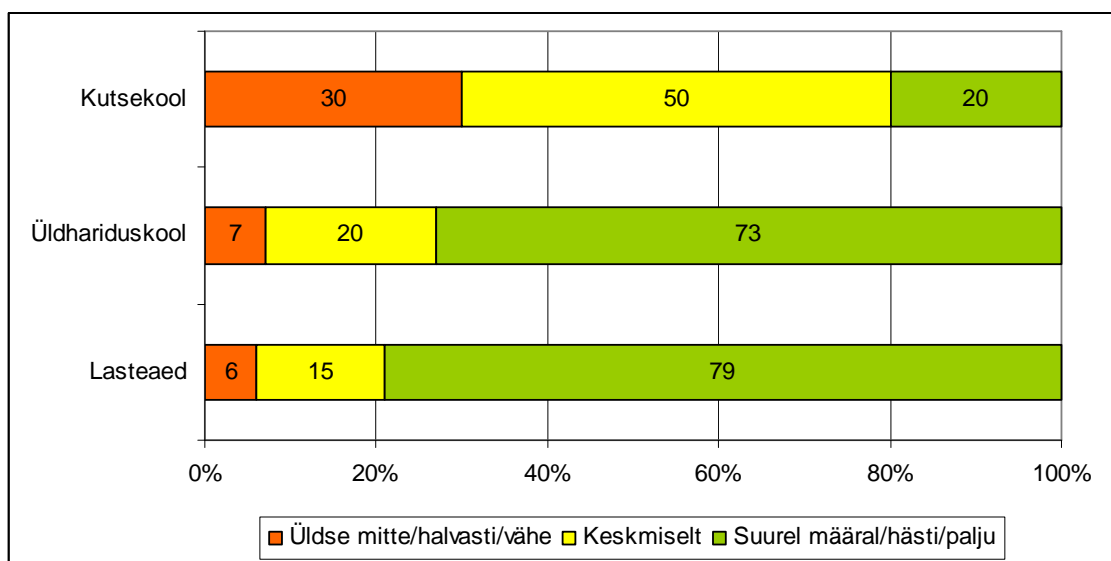

Joonis 90 Me saame organisatsioonis oma muresid jagada üksteisega avatult kooliastmete lõikes (%)

Õppijate vanemaid nähakse meie organisatsioonis oluliste koostööpartneritena

Ligi kolmveerand vastajatest arvab, et nende organisatsioonis nähakse õppijate vanemaid oluliste koostööpartneritena (Joonis 85).

Üpriski mõistetaval kombel esinevad selle väite hinnangute puhul olulised erinevused erinevates õppeasutustes töötavate nooremõpetajate vahel. Kutsekoolides tunde andvatest vastajatest peab õppijate vanemaid oluliseks koostööpartneriks vaid viiendik, mis aga on arusaadav, kuna sealsed õppijad on kui mitte täisealised, siis siiski piisavalt vanad, et ise enda eest vastutust kanda (Joonis 91).

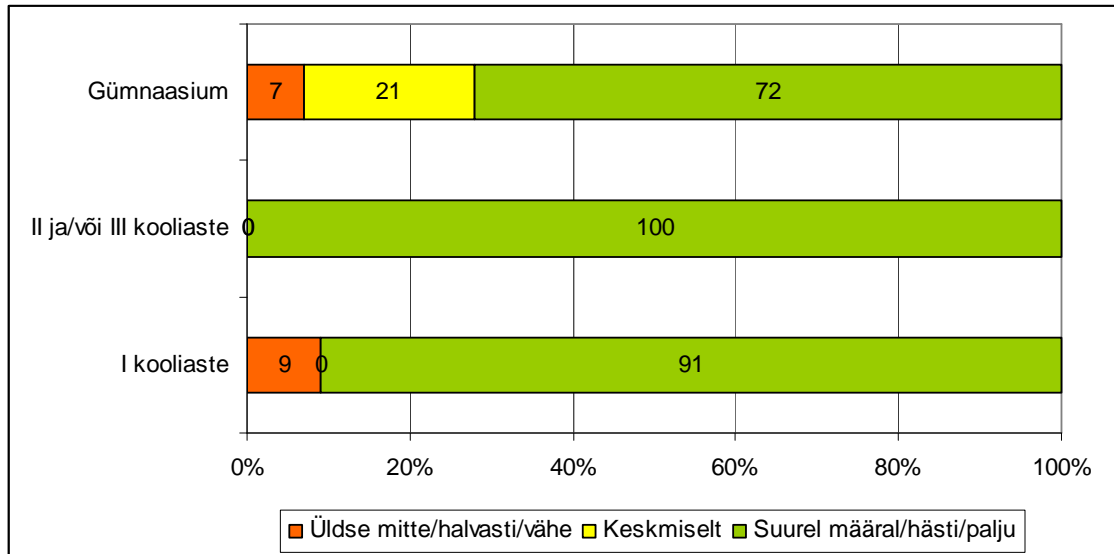

Joonis 91 Õppijate vanemaid nähakse meie organisatsioonis oluliste koostööpartneritena õppeasutuste lõikes (%)

Õpetajad on organisatsiooni arendusse kaasatud

Ligi 90% respondentidest on nõus väitega, et õpetajad on kaasatud organisatsiooni arendusse. Sellele väitele antud hinnangud võrreldes teiste organisatsiooni kui õpikeskkonda kirjeldavate väidetega olid ühed positiivseimad (Joonis 87).

Kõik II ja/või III kooliastmes tunde andvad nooremõpetajad olid selle väitega nõus. Ka I kooliastmes õpetavatest vastajatest leidis suur enamus, et õpetajad on organisatsiooni arendusse kaasatud. Gümnaasiumis tunde andvatest nooremõpetajatest leiab aga vaid 72%, et õpetajaid kaasatakse organisatsiooni arendusse (Joonis 92).

Joonis 92 Õpetajad on organisatsiooni arendusse kaasatud kooliastmete lõikes (%)

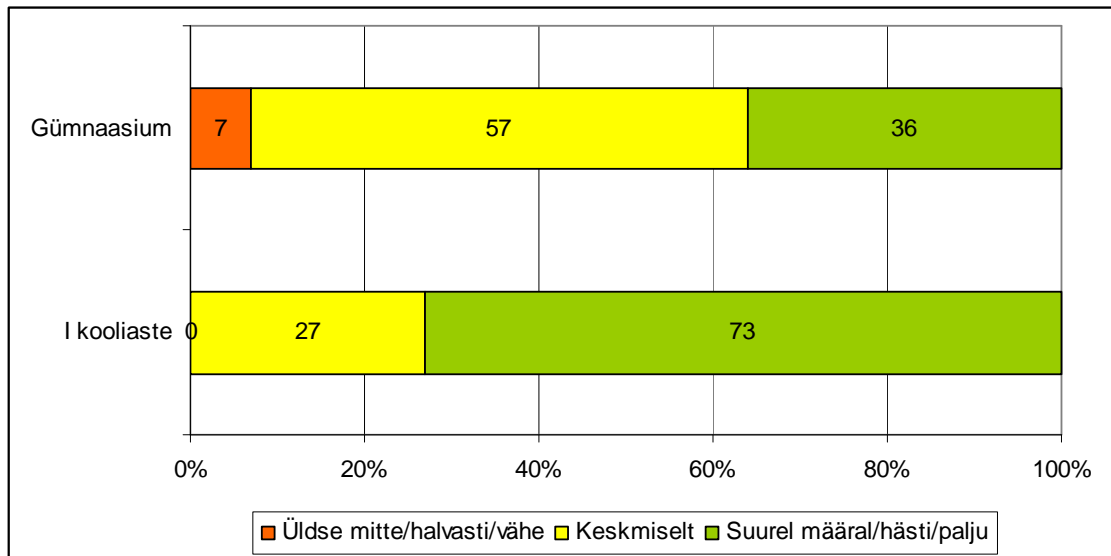
Õpetajad meie organisatsioonis on avatud muutustele

Kaks kolmandikku respondentidest leiab, et õpetajad nende organisatsioonis on muutustele avatud. 28% usub, et see on nii vahetevahel ning 6% väitega ei nõustu. Võrreldes teiste esitatud väidetega ei hinda nooremõpetajad oma kolleegide avatust uuendustele väga kõrgeks (Joonis 87). Olulisi erinevusi võrreldavate gruppide vahel ei esinenud.

Õpetajad arvestavad õppijate seisukohtadega ja on õiglased

73% respondentidest usub, et õpetajad nende organisatsioonis arvestavad õppijate seisukohtadega ja on õiglased. Samas on väga vähe neid, kes leiavad, et kindlasti õppijate seisukohtadega ei arvestata ning õiglased ei olda (Joonis 85).

I kooliastmes õpetavad nooremõpetajad on oma hinnangutes võrreldes gümnaasiumis õpetavate vastajatega tunduvalt positiivsemad. 73% neist leiab, et õpetajad on õiglased ja arvestavad õppijate seisukohtadega. Samas gümnaasiumis õpetavatest vastajatest usub vaid 36%, et õpetajad on õpilaste vastu õiglased ning arvestavad nende seisukohtadega, üle poolte leiab, et seda ei tehta alati ning 7% arvab, et pigem ei olda õiglased ega arvestata õpilaste arvamusega (Joonis 93).

Joonis 93 Õpetajad arvestavad õppijate seisukohtadega ja on õiglased kooliastmete lõikes (%)

Mulle meeldib töötada antud organisatsioonis

Ligi 90 protsendile vastajatest meeldib töötada asutuses, kus nad parajasti töötavad. Sellele väitele antud hinnang oli võrreldes kõigi teistega üks positiivseim. 9 protsenti vastajatest on ebaleval seisukohal ning vaid 2% ütleb, et neile ei meeldi töötada selles õppeasutuses, kus nad parajasti töötavad (Joonis 85).

Meie õpetajad tunnevad uhkust oma organisatsiooni ja õppijate üle

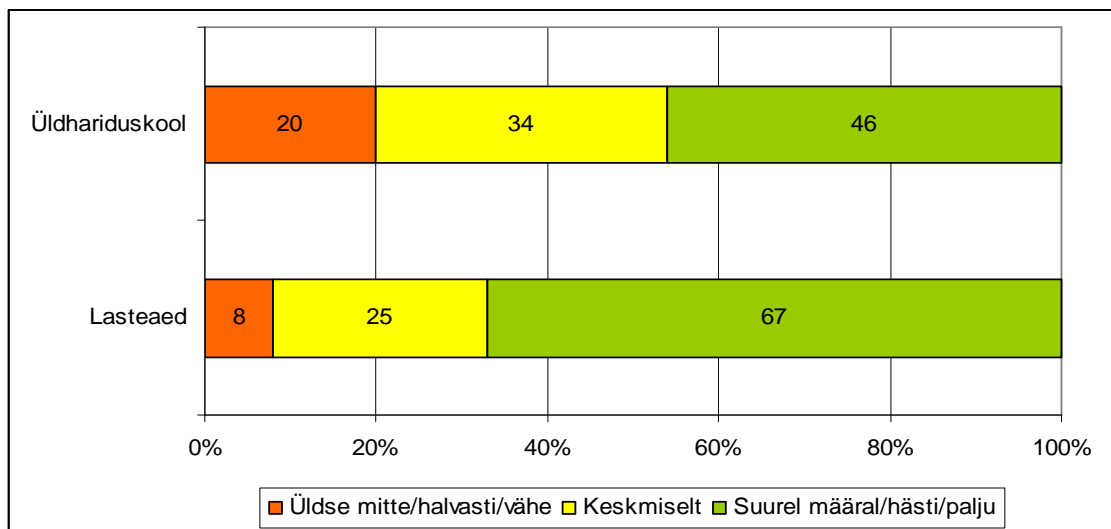
81% vastajatest nõustuvad väitega, et nende asutuses töötavad õpetajad tunnevad oma organisatsiooni ja õppijate üle uhkust. Kümnendik leiab, et täielikult ei saa selle väitega nõustuda ning 7%, et see väide nende organisatsiooni kohta ei kehti (Joonis 85).

Meie organisatsioon toetab lastevanemate arengut, pakkudes koolitusi ja kaasates neid organisatsiooni tegevustesse

Vaid 54% vastajatest nõustub väitega, et nende organisatsioon toetab lastevanemate arengut, pakkudes koolitusi ja kaasates neid organisatsiooni tegevusse (Joonis 85). Nõnda madal hinnang käesolevale küsimusele võib osalt olla tingitud vastajate erinevatest töökohtadest: näiteks kutsekoolide puhul ei ole lapsevanemate arendamine ilmselt enam asjakohane tegevus.

Teineteisest erinevad ka lasteaedade ja üldhariduskoolide õpetajate vastused. 67% lasteaedades töötavatest respondentidest nõustub väitega, et nende asutus panustab lastevanemate arengusse ning kaasab neid tegevustesse. Veerand lasteaedades töötavatest vastajatest on ebaleval seisukohal selles osas, kuid võrd nende asutus lastevanemate arengusse panustada üritab ning neid kaasab. On aga mõnevõrra ootamatu, et koguni 8% seal töötavatest õpetajatest ei leia, et lastevanematega sel viisil koostööd tehtaks. Üldhariduskoolide õpetajatest on 46% väitega täiesti nõus, kolmandik arvab, et lapsevanemaid üritatakse

arendada mõnel määral ning viiendik arvab, et sellisesse tegevusse nende asutuses ei panustata (Joonis 94).

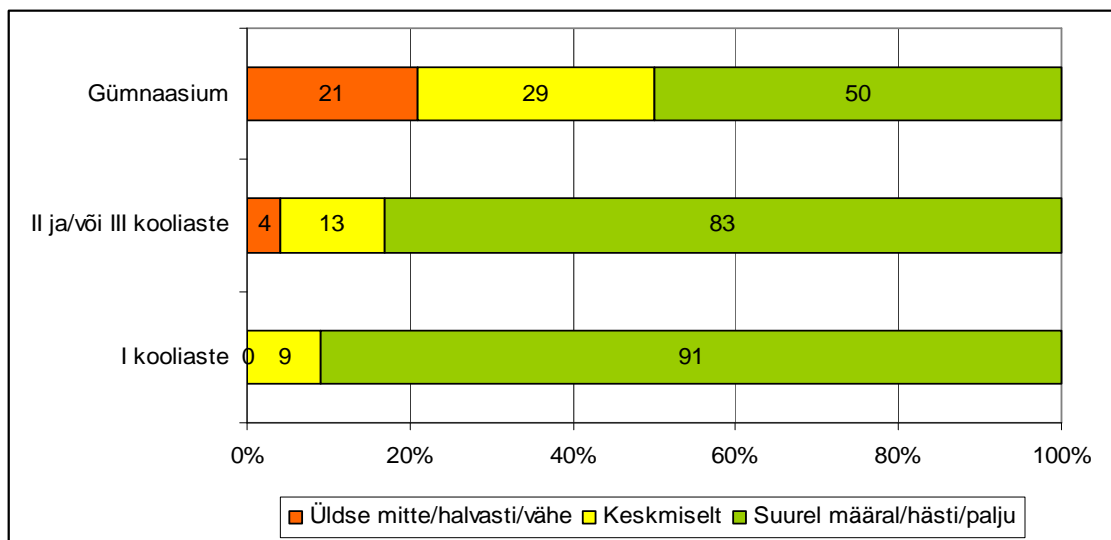

Joonis 94 Meie organisatsioon toetab lastevanemate arengut, pakkudes koolitusi ja kaasates neid organisatsiooni tegevustesse õppeasutuste lõikes (%)

Õpetajad meie organisatsioonis on uhked, et nad on õpetajad

82% respondentidest nõustuvad väitega, et nende organisatsioonis töötavad õpetajad on oma ameti üle uhked. Nõustumine selle väitega on üks kõrgemaid võrreldes teiste organisatsiooni kui õpikeskkonda kirjeldavate väidetega (Joonis 85).

Uhkust oma kutse üle tunnevad vastajate hinnangute põhjal kõige enam I ja II ja/või III kooliastmes tunde andvate õpetajate kolleegid. Esimeste puhul nõustus väitega 91%, teiste puhul 83%. Seevastu gümnaasiumis tunde andvatest õpetajatest leiavad vaid pooled, et nende organisatsioonis tunnevad õpetajad oma ameti üle uhkust. Koguni viiendik neist leiab, et nende asutuses oma kutse üle uhkust ei tunta (Joonis 95).

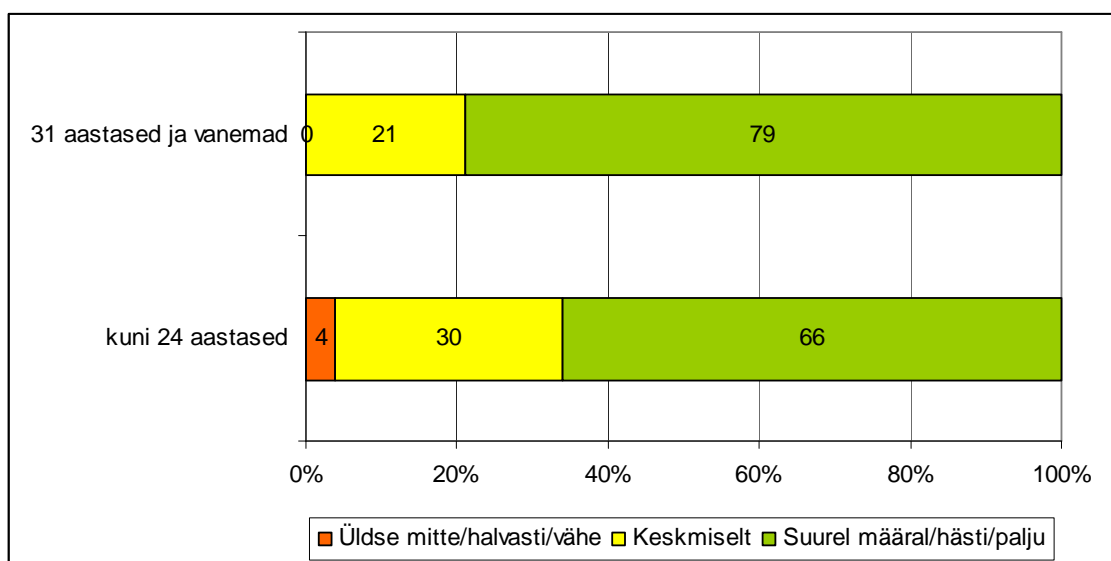

Joonis 95 Õpetajad meie organisatsioonis on uhked, et nad on õpetajad kooliastmete lõikes (%)

Ma tunnen, et minu ideid kuulatakse ja väärtustatakse antud organisatsioonis

Kolmveerand vastajatest usub, et nende ideid kuulatakse ja väärtustatakse asutuses, kus nad töötavad. Viiesik ei ole selles eriti kindel ning 3% respondentidest leiab, et nende ideid enamasti ei kuulata ega väärtustata (Joonis 85).

Teineteisest erinevad sellele väitele antud hinnangute lõikes noorimasse ja vanimasse vanusegruppi kuuluvad vastajad. Üpriski ootuspäraselt on vanemad vastajad võrreldes noorematega kindlamad, et nende ideid kuulatakse ja väärtustatakse (Nõus- 79%). Kuigi ka noorimasse vanusegruppi kuulujate hulgas on päris palju- kaks kolmandikku- neid, kes usuvad, et nende mõtteid kuulatakse ja väärtustatakse. Vaid 4% noorimatest vastajatest arvab, et nende sõna organisatsioonis ei maksa (Joonis 96).

Joonis 96 Ma tunnen, et minu ideid kuulatakse ja väärtustatakse antud organisatsioonides vanusegruppide lõikes (%)

Tähtsad otsused meie organisatsioonis langetatakse kõigi osapooltega läbi rääkides/nende osalusel

60% nooremõpetajatest nõustub väitega, et tähtsaid otsuseid nende organisatsioonis tehakse kõigi osapooltega läbi rääkides/nende osalusel. Võrreldes teiste organisatsiooni iseloomustavate väidetega pole see nõustujate osakaal eriti kõrge. Kümnendik vastajatest leiab aga, et olulisi otsuseid tehakse pigem kitsas ringis kaasamata neid, keda küsimus puudutab (Joonis 85).

Meie organisatsiooni juht on avatud õppimisele ja arengule

Organisatsiooni juhti peavad avatuks õppimisele ja arengule 80% respondentidest. See organisatsiooni juhile antud hinnang on küllaltki kõrge võrreldes teistele esitatud väidetele antud hinnangutega. 13% peab juhi avatust keskmiseks ning 7% leiab, et juht pole enamasti valmis õppima ja arenema (Joonis 85).

Meie organisatsioonis on olemas "meie" tunne

Kaks kolmandikku vastajatest tunneb oma organisatsioonis „meie“ tunnet. Viiesik respondentidest leiab, et see on olemas, aga mitte eriti tugev. 13% nooremõpetajatest aga arvab, et nende organisatsioonis ühtekuuluvustunnet tekkinud ei ole (Joonis 85).

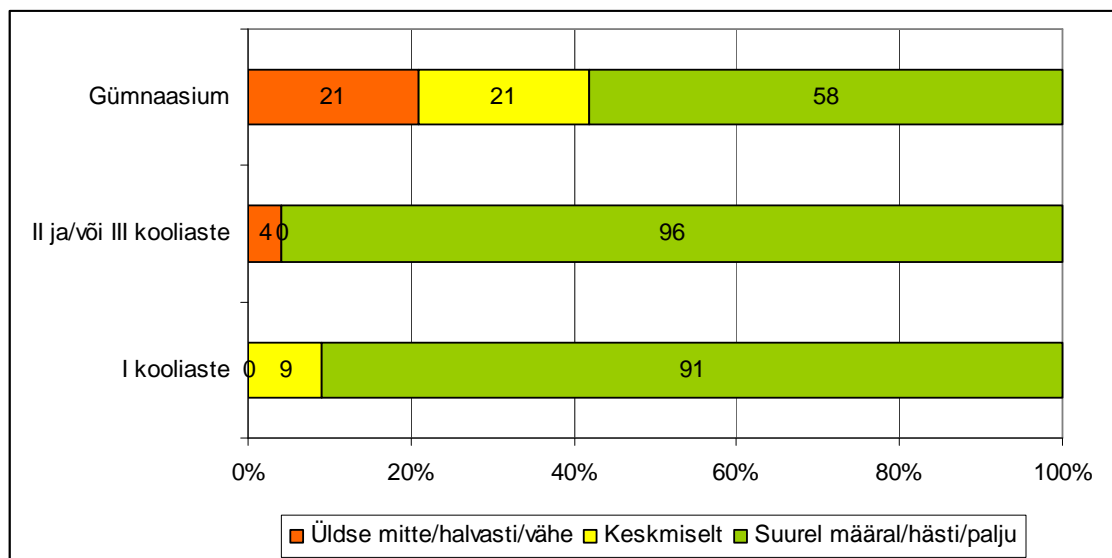
Juhtkond teeb koostööd õpetajatega, et muuta antud organisatsiooni töö tõhusamaks

71% vastajatest ütleb, et nende asutuses teeb juhtkond töötajatega koostööd, et organisatsiooni tööd tõhustada. 22% meelest tehakse koostööd mõningal määral. 7% vastajatest aga arvab, et juhtkond pigem ei tee õpetajatega koostööd (Joonis 85).

Uusi organisatsiooni liikmeid toetatakse ja aidatakse kohaneda

Toetust uutele organisatsiooni liikmetele peavad nooremõpetajad suhteliselt tugevaks: 79% neist leiab, et uusi tulijaid toetatakse alati ning aidatakse neil kohaneda. 14% leiab, et toetus on keskmine ning vaid 7% arvavad, et uusi organisatsiooni liikmeid pigem ei toetata ega aidata (Joonis 85).

Võrreldes gümnaasiumis õpetavate nooremõpetajatega hindavad toetust tugevamaks I ja II ja/või III kooliastmes töötavad vastajad. Viimastest usub üle 90%, et uusi tulijaid toetatakse ja aidatakse palju. Gümnaasiumis tunde andvatest õpetajatest usub seda aga vaid 58%. Võrdsest viiesik neist leiab, et seda tehakse mõningal määral või et seda ei tehta peaaegu üldse (Joonis 97).

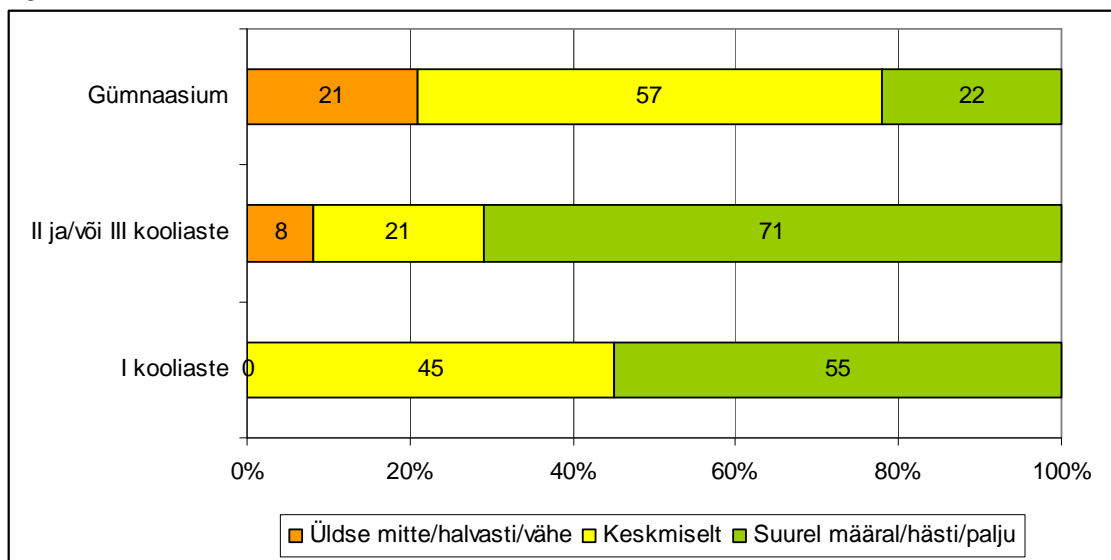

Joonis 97 Uusi organisatsiooni liikmeid toetatakse ja aidatakse kohaneda kooliastmete lõikes (%)

Probleeme käsitletakse meie organisatsioonis kui võimalusi õppimiseks

Vaid 55% respondentidest nõustub väitega, et probleeme käsitletakse nende organisatsioonis kui võimalusi õppimiseks. 35% leiab, et see on mõningal määral nii ning kümnendik usub, et probleeme nende organisatsioonis võimalustena ei käsitleta (Joonis 85).

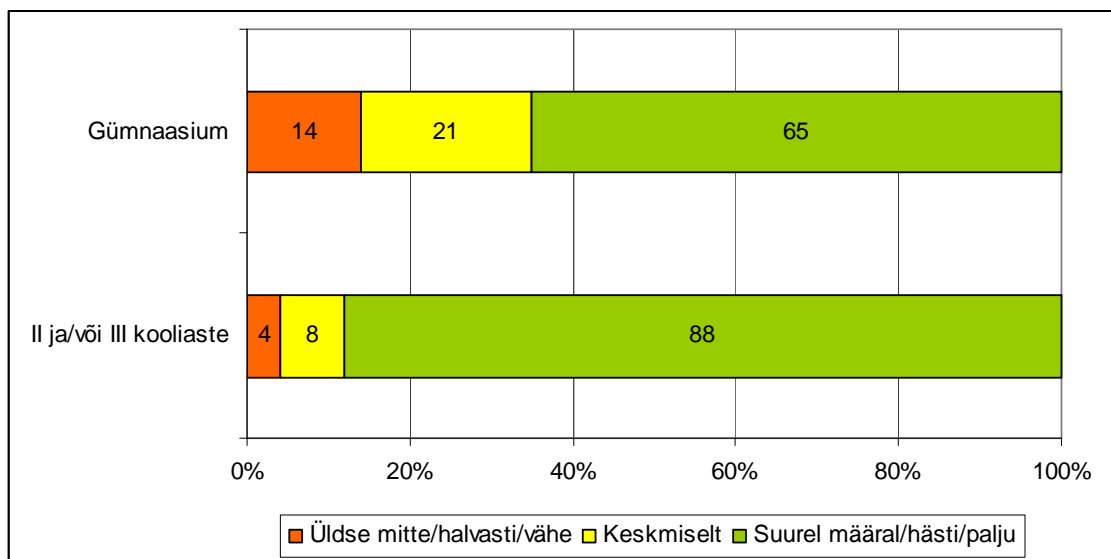
Teistest vastajate gruppidest erinevad oluliselt gümnaasiumites tunde andvad respondendid, kellest vaid viiendik leiab, et nende organisatsioonis probleeme õppimisvõimalustena käsitletakse. Üle poolte ütleb, et mõningal määral võidakse probleeme nende asutuses nii käsitleda. Viiendik neist aga arvab, et selline viis probleeme käsitleda on nende organisatsioonile võõras (Joonis 98).

Joonis 98 Probleeme käsitletakse meie organisatsioonis kui võimalusi õppimiseks kooliastmete lõikes (%)

Õpetajaid julgustatakse uuendustele

80% vastajatest leiab, et nende organisatsioonis julgustatakse õpetajaid uuendusi tegema. 14% arvab, et alati õpetajaid ei julgustata, samas vahetevahel võib see siiski nii olla. 6 protsendile aga tundub, et uuenduste tegemine ei ole nende organisatsioonis teretulnud (Joonis 85).

Joonis 99 Õpetajaid julgustatakse uuendustele kooliastmete lõikes (%)

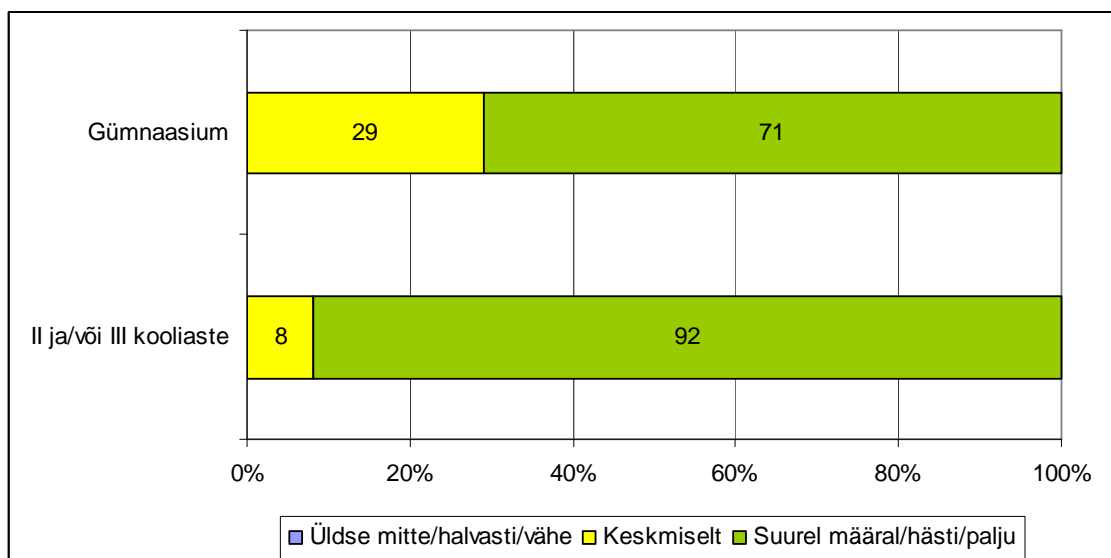
Taaskord erinevad teistest gümnaasiumis tunde andvad õpetajad: võrreldes II ja/või III kooliastmes õpetavate vastajatega ei tunne nad niivõrd oma organisatsiooni sees toetust

uuenduste läbiviimiseks. 65% gümnaasiumis tunde andvatest noortest ütleb, et õpetajaid julgustatakse uuendusi tegema, viiendik leiab, et seda tehakse mõningal määral ning 14%, et uuenduste tegemist pigem ei toetata. Teises võrdluses esitatud grupis aga tunneb toetust 88% vastajatest, 8% hindab toetust keskmiseks ning vaid 4% arvab, et uuenduste tegemist ei toetata (Joonis 99).

Õpetajad teevad koostööd, et lahendada õppijatega seotud probleeme

Suur enamus respondente (85%) vastajaid kinnitab, et õpetajad teevad koostööd, et lahendada õppijatega seotud probleeme. Mitte alati ei tehta koostööd 13% vastajate meelest. Vaid 2% ütleb, et õpetajad nende asutuses reeglina ei tee koostööd õppijatega seotud probleemide lahendamiseks (Joonis 85).

Õppijatega seotud probleemide lahendamiseks koostöö tegemine on levinum II ja/või III kooliastmes õpetavate vastajate meelest, kelledest 92% ütleb, et seda alati tehakse. Gümnaasiumis tunde andvatest respondentidest ütleb mõnevõrra väiksem osa, 71 protsenti, et koostööd tehakse alati (Joonis 100).

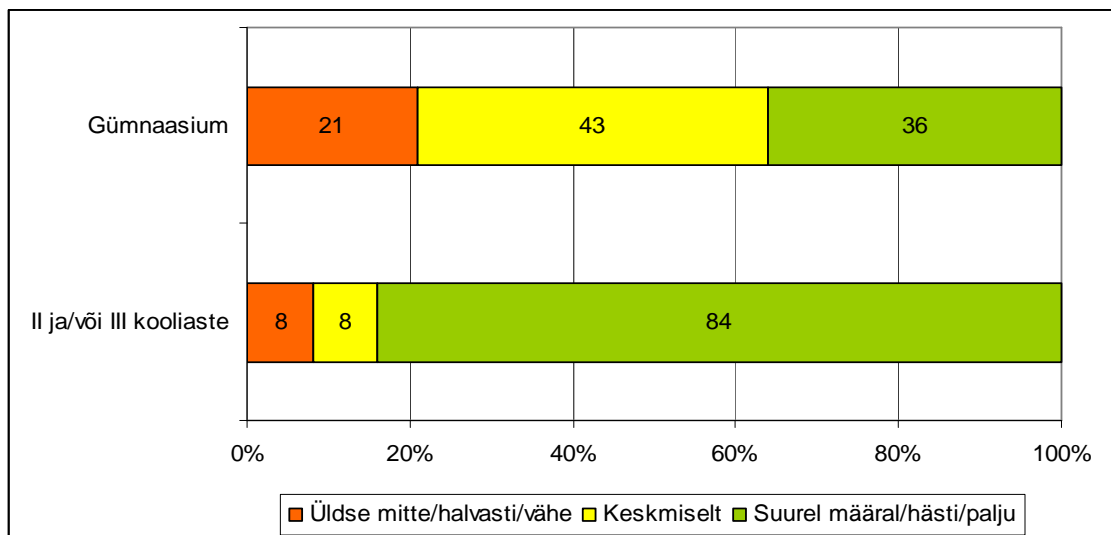
Joonis 100 Õpetajad teevad koostööd, et lahendada õppijatega seotud probleeme kooliastmete lõikes (%)

Juhtkond hoolib oma alluvatest ja seisab nende vajaduste eest

61% vastajatest usub, et juhtkond hoolib oma alluvatest ja seisab nende vajaduste eest, mis võrreldes teistele organisatsioonile antud hinnangutega on keskmisest väiksem positiivse hinnangu andnute hulk. Viiendik leiab, et juhtkond on oma alluvate suhtes hooliv vaid mõningal määral. 17% noortest õpetajatest pole oma esimese tööaasta jooksul tundnud juhtkonna poolset hoolivust ega seda, et õpetajaskonna vajaduste eest väljas oldaks (Joonis 85).

Juhtkonda peavad toetavamaks II ja/või III kooliastmes õpetavad vastajad, kelledest 84% arvab, et juhtkond on hooliv ja seisab õpetajate vajaduste eest. Gümnaasiumis tunde andvad noored on oluliselt pessimistlikumal seisukohal. Vaid kolmandik neist tunneb, et juhtkond

hoolib töötajatest. 43% tunneb mõningast toetust. Viiendik sellesse gruppi kuulujatest on aga kindlad, et juhtkond oma alluvatest ei hooli ega nende vajaduste eest ei seisa (Joonis 101).

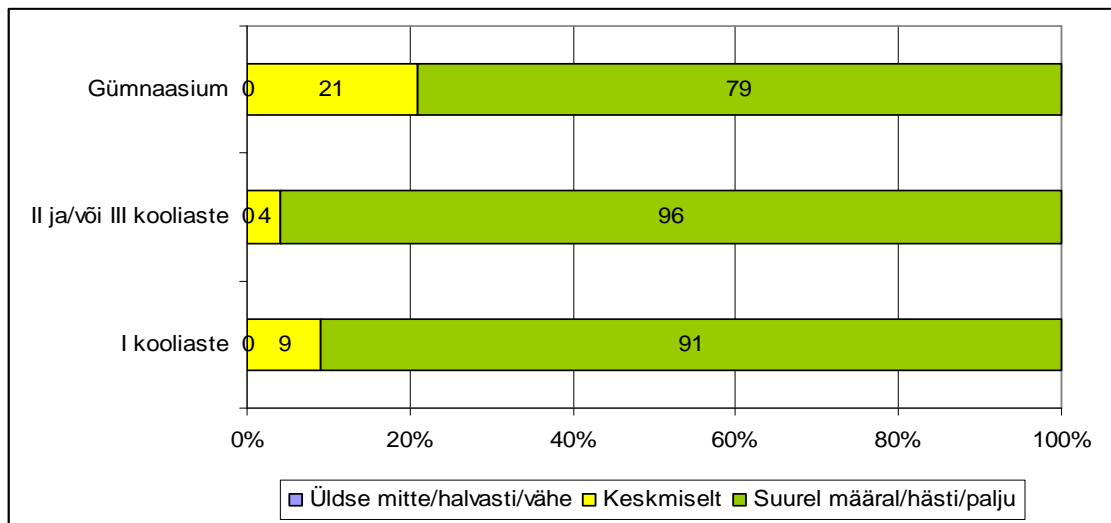

Joonis 101 Juhtkond hoolib oma alluvatest ja seisab nende vajaduste eest kooliastmete lõikes (%)

Meie organisatsioonis on kolleeg, kellele võin alati loota

89% respondentidest tunnistab, et nende organisatsioonis on kolleeg, kellele nad alati loota võivad. Tegemist on väitega, millele anti kõige positiivsemaid hinnanguid. Kümnendik vastajatest olid esitatud lausega mõnel määral nõus. Neid, kes väitega ei nõustunud, peaaegu polnudki (Joonis 85).

Taaskord esinesid olulised erinevused erinevates kooliastmetes tunde andvate õpetajate vastuste vahel. Gümnaasiumis õpetavate vastajate hulgas on mõnevõrra rohkem neid, kes ei tunne, et saaksid igas olukorras mõne kolleegi abile loota. Seevastu ütlesid üle 90% I ja II ja/või III kooliastmes õpetavatest respondentidest, et nende organisatsioonis on olemas kolleeg, kelle abile saab alati loota (Joonis 102).

Joonis 102 Meie organisatsioonis on kolleeg, kellele võin alati loota kooliastmete lõikes (%)

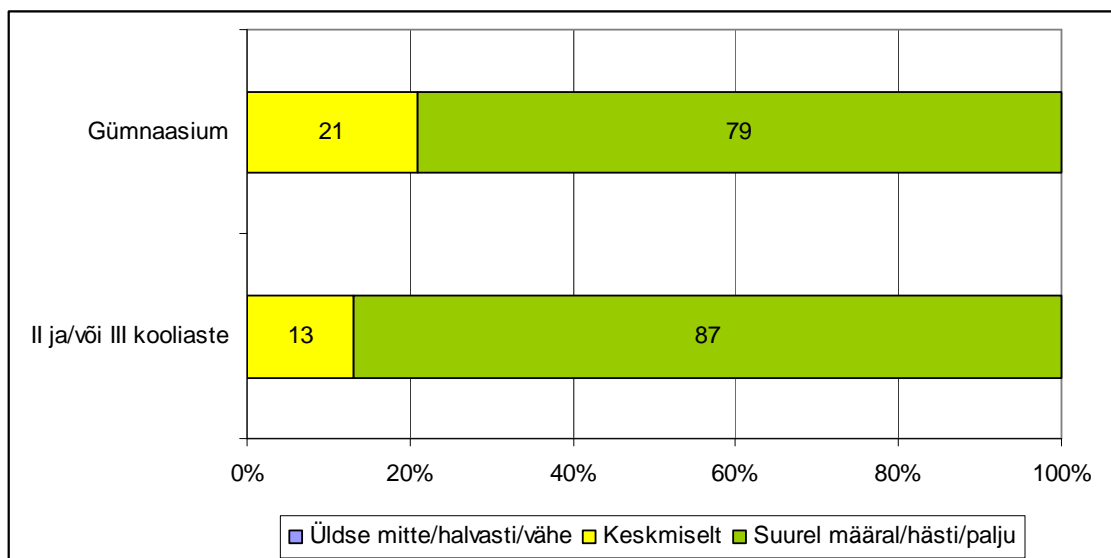
Inimesed meie organisatsioonis hoolivad üksteisest

68% vastajatest leiab, et inimesed nende organisatsioonis hoolivad üksteisest. Antud hinnangud on küll positiivsemad juhtkonna hoolivusele antud vastustest, aga võrreldes teistele väidetele antud hinnangutega jäävad need siiski alla keskmise. 28% respondentidest tunnetab mõningast hoolivust ning 4% väidab, et nende organisatsioonis inimesed teineteisest ei hooli (Joonis 85).

Oma organisatsioonis tunnen, et ma olen vajalik

80% respondentidest tunneb end oma organisatsioonis vajalikuna ning viiendik leiab, et on seal mõnevõrra vajalikud (Joonis 85).

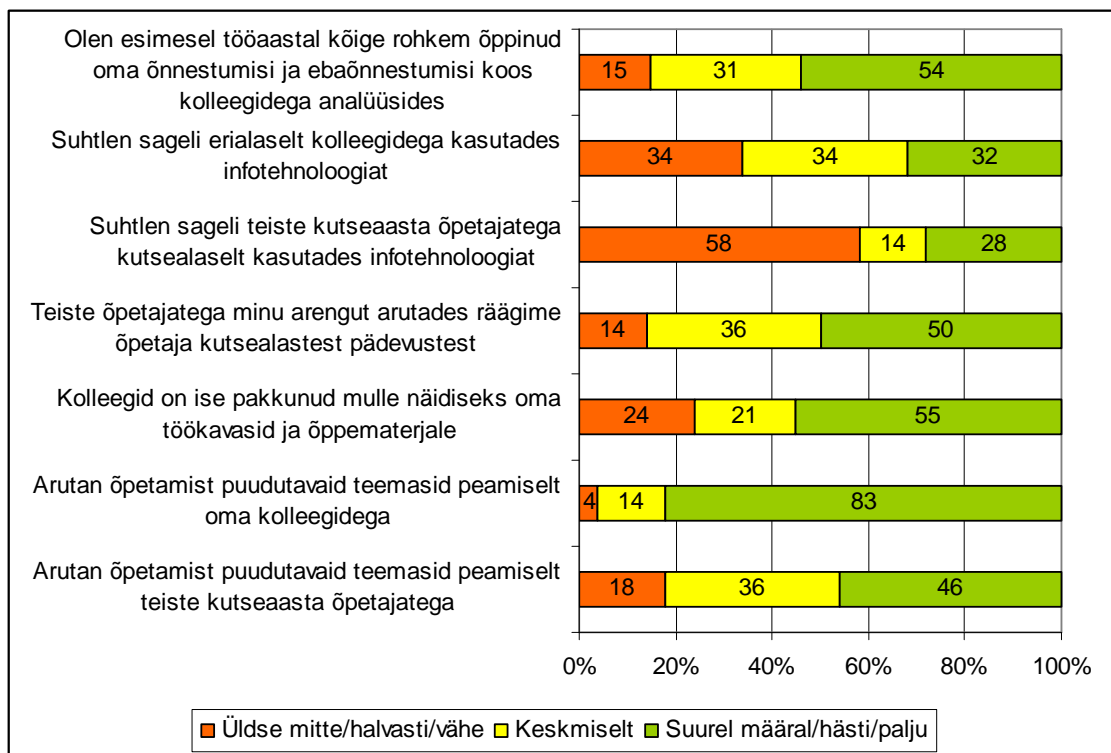
Ennast tunnevad vajalikumana II ja/või III kooliastmes õpetavad vastajad võrreldes gümnaasiumis tunde andvate vastajatega (Joonis 103).

Joonis 103 Oma organisatsioonis tunnen, et ma olen vajalik kooliastmete lõikes (%)

Mina õppijana

Sotsialiseerumine

Joonis 104 Mina õppijana- Sotsialiseerumine (%) ¹²

Arutan õpetamist puudutavaid teemasid peamiselt teiste kutseaasta õpetajatega

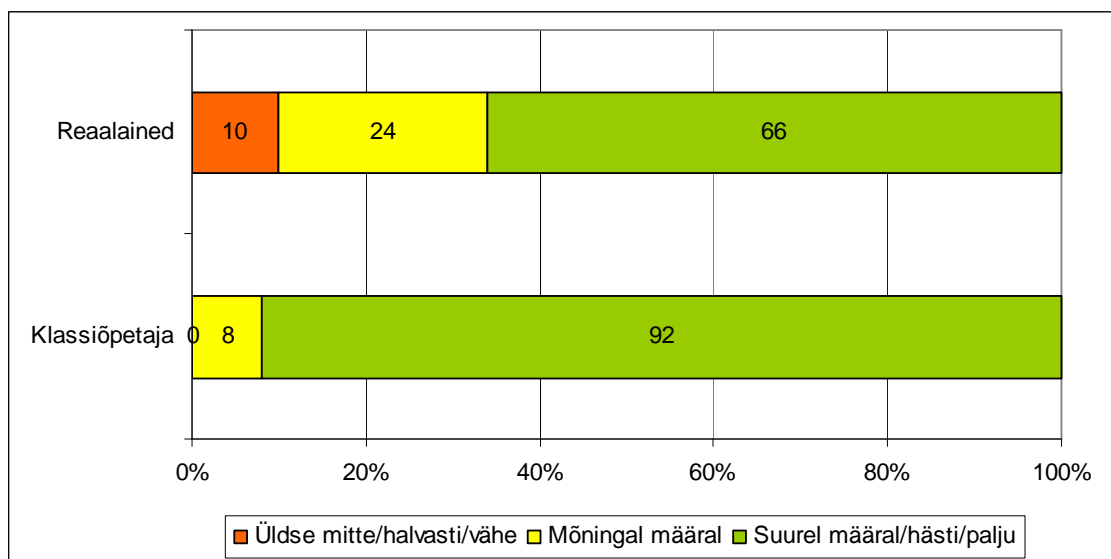
Peamiselt teiste kutseaasta õpetajaga kõnelevad õpetamist puudutavatest teemadest umbes pooled vastajad. Kolmandik teeb seda mõningal määral ning 18% pigem ei aruta õpetamist puudutavaid teemasid teiste kutseaastat läbivate noorte õpetajatega (Joonis 104). Kuna gruppide lõikes üheski jaotuses olulisi erinevusi ei esinenud võib öelda, et kutseaasta programm toetab nooremõpetajate vahelist suhtlust sarnasel viisil olenemata selle läbimise kohast või läbijaid iseloomustavatest joontest.

Arutan õpetamist puudutavaid teemasid peamiselt oma kolleegidega

Võrreldes eelnevalt kirjeldatud väitele ning käesolevale väitele antud vastuseid võib öelda, et nooremõpetajad eelistavad õpetamist puudutavatest teemadest kõneleda pigem kolleegide kui teiste kutseaastat läbivate õpetajatega. 83% olid esitatud väitega nõus, 14% konsulteerib kolleegidega vahetevahel ning vaid 4% oli neid, kes kolleegidega õpetamist puudutavaid teemasid ei aruta (Joonis 104).

¹² Mõeldes oma esimesele tööaastale ja koostööle teiste õpetajate, mentoritega hinnake oma arenguvõimalusi. 1-üldse mitte 5- väga suurel määral/väga hästi/väga palju

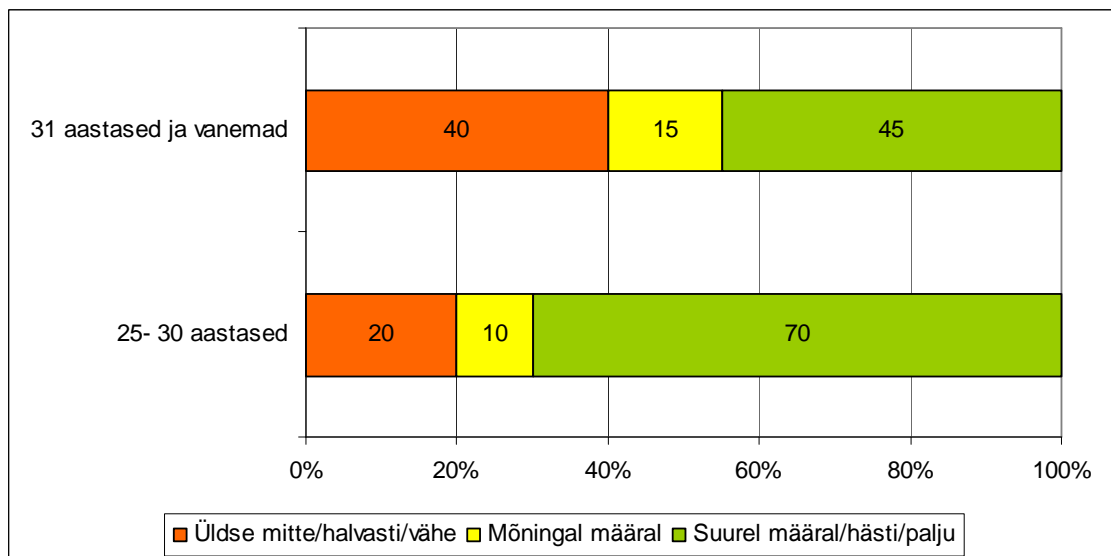
Selle väite puhul esines ka olulisi erinevusi gruppide vahel. Klassiõpetajatest pea kõik (92%) arutavad õpetamist puudutavaid küsimusi kolleegidega ning neid, kes kolleegidega sel teemal ei arutleks, ei ole. Reaalainete õpetajatest arutleb õpetamist puudutavatel teemadel peamiselt kolleegidega kaks kolmandikku. Veerand peab kolleegidega nõu vahetevahel ning kümnendik on neid, kes õpetamist puudutavatest teemadest kolleegidega ei räägi (Joonis 105).

Joonis 105 Arutan õpetamist puudutavaid teemasid peamiselt oma kolleegidega ainevaldkondade lõikes (%)

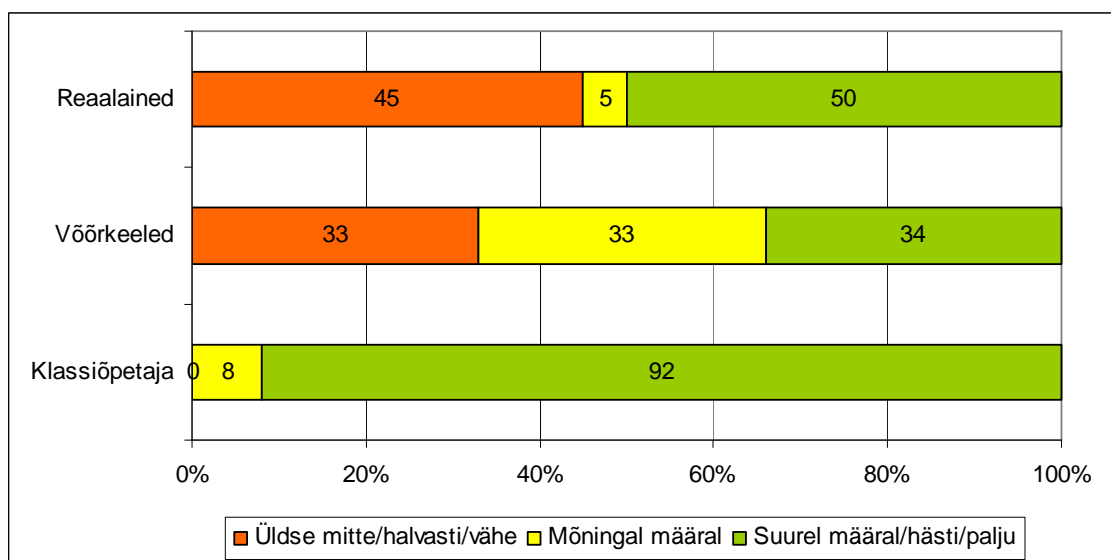
Kolleegid on ise pakkunud mulle näidiseks oma töökavasid ja õppematerjale

Veidi üle pooltele (55%) vastajatest on kolleegid ise pakkunud näidiseks töökavasid ja õppematerjale. Veerandile vastajatest polnud töökaaslased töökavasid ja õppematerjale pakkunud (Joonis 104).

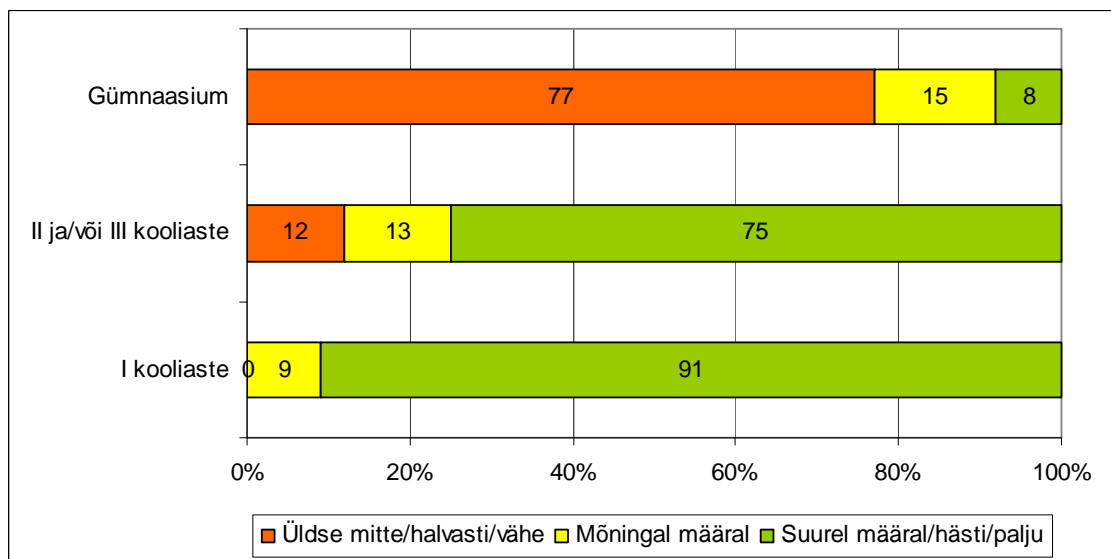

Joonis 106 Kolleegid on ise pakkunud mulle näidiseks oma töökavasid ja õppematerjale vanusegruppide lõikes (%)

Töökavasid ja õppematerjale oli rohkem pakutud keskmisele vanusegrupile (25- 30 aastased) võrreldes vanima vanusegrupiga (31 aastased ja vanemad). Keskmises vanusegrupis olid kolleegid oma materjale pakkunud 70 protsendile. Töökavasid ja õppematerjale polnud pakutud viiendikule. Vanemas vanusegrupis seevastu oli neid, kellele kolleegid oma materjale olid pakkunud, ja neid, kellele neid pakutud polnud, umbes võrdselt 40%. Võimalik, et nooremad õpetajad tunduvad kollektiivis rohkem abi vajavat ning seetõttu aidatakse neid rohkem, vanemate puhul aga oletatakse, et need saavad ise hakkama (Joonis 106).

Joonis 107 Kolleegid on ise pakkunud mulle näidiseks oma töökavasid ja õppematerjale ainevaldkondade lõikes (%)

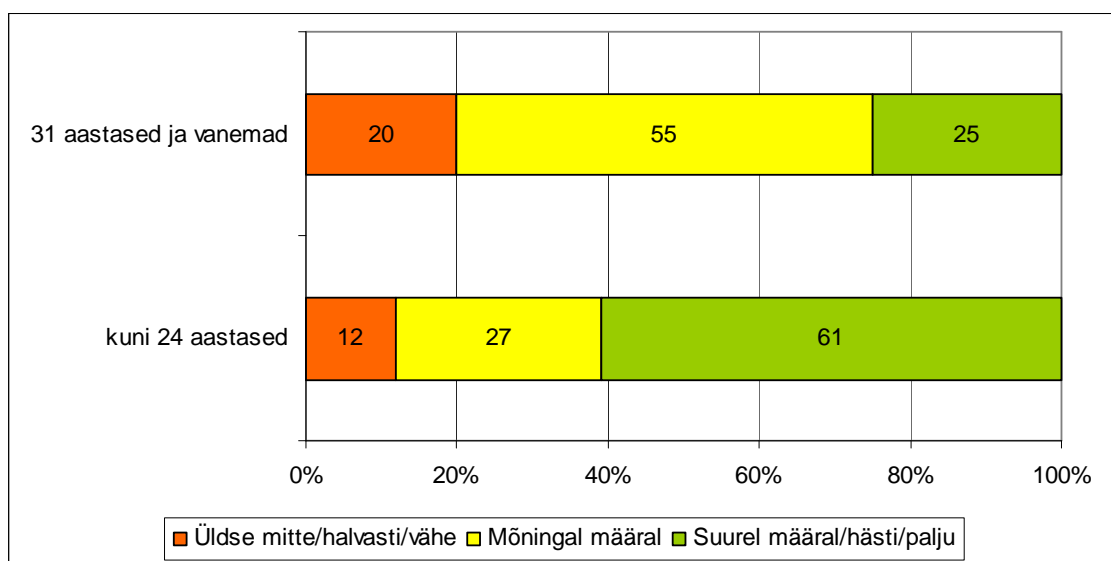
Joonis 108 Kolleegid on ise pakkunud mulle näidiseks oma töökavasid ja õppematerjale õppeastmete lõikes (%)

Oletatavasti peegeldavad joonised 107 ja 108 samade vastajate gruppide vahel esinevaid erinevusi. Klassiõpetajate hulgas, kes moodustavad valdava osa I kooliastmes tunde andvatest õpetajatest on töökavade ja õppematerjalide jagamine väga levinud: koguni 91%-le vastajatest

on kolleegid vastavaid materjale pakkunud. Kolmveerandile II ja/või III kooliastmes õpetavatele vastajatest on kolleegid töökavasid ja õppematerjale pakutud. Gümnaasiumiastmes õpetavate õpetajate seas pole materjalide jagamine aga peaaegu üldse levinud: kolleegid on pakkunud töökavasid ja õppematerjale vaid kaheksale protsendile ning 77% ütlevad, et neile õppematerjale pakutud ei ole. Reaalainete ja võõrkeelte õpetajate antud vastused, mis on esitatud joonisel 107 esindavad ilmselt segu nooremõpetajate gruppidest, kes joonisel 108 on eristatud kui II ja/või III kooliastmes ning gümnaasiumis õpetavad vastajad. Võõrkeelte õpetajatest on materjale pakutud kolmandikule ning reaalainete õpetajatest pooltele (Joonis 107; Joonis 108).

Teiste õpetajatega minu arengut arutades räägime õpetaja kutsealastest pädevustest

Arutledes kolleegidega oma arengu üle räägivad poole nooremõpetajad ka õpetaja kutsealastest pädevustest. Pädevustest kõnelevad kolleegidega vahetevahel 36% respondentidest. 14% respondentidest pole kolleegidega oma arengust kõneledes õpetaja kutsealaseid pädevusi puudutanud (Joonis 104).

Joonis 109 Teiste õpetajatega minu arengut arutades räägime õpetaja kutsealastest pädevustest vanusegruppide lõikes (%)

Kutsealastest pädevustest kõnelevad sagedamini noorimasse vanusegruppi kuuluvad vastajad võrreldes vanimasse vanusegruppi kuuluvate vastajatega. Esimeses nimetatud grupis räägib 61% oma arengut kolleegidega arutades ka kutsealastest pädevustest. Veerand teeb seda vahetevahel ning 12% ei ole õpetaja kutsealaseid pädevusi vestlustes kolleegidega puudutanud. Vanimasse vanusegruppi kuulujatest puudutab kutsealaseid pädevusi kolleegidega oma arengust rääkides sageli vaid veerand. Mõnikord on kutsealastest pädevustest rääkinud 55% ja mitte kunagi pole seda teinud viiendik (Joonis 109).

Suhtlen sageli teiste kutseaasta õpetajatega kutsealaselt kasutades infotehnoloogiat

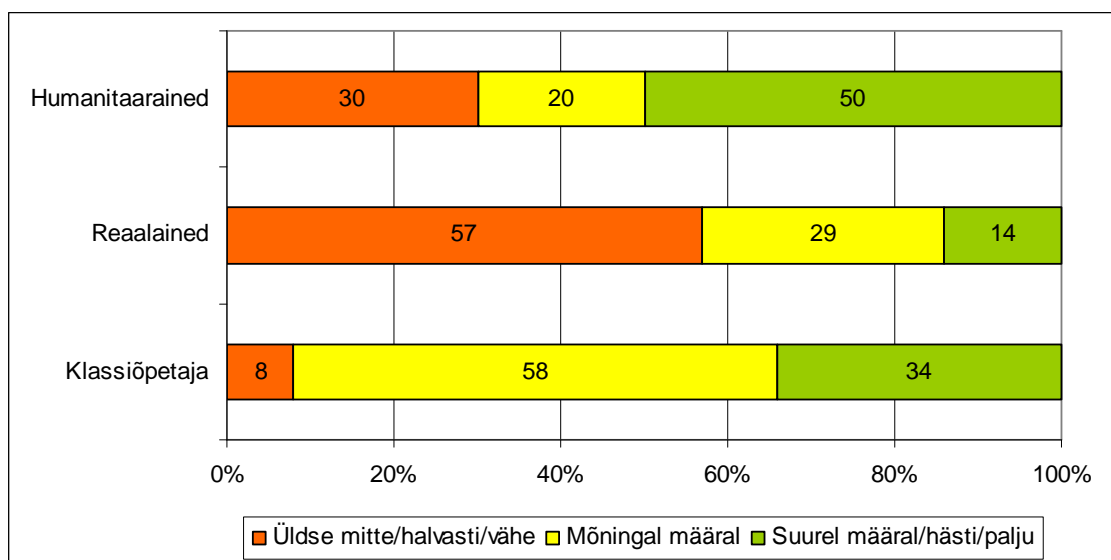
Kutsealaseks vestluseks teiste kutseaasta õpetajatega kasutab sageli infotehnoloogia võimalusi alla kolmandiku vastajatest. Mõnel korral oli neid võimalusi kasutanud 14% ning 58% vastajatest polnud kunagi teiste kutseaasta õpetajatega infotehnoloogia võimalusi kasutades

suhelnud (Joonis 104). Saadud tulemused võivad kutsealase suhtluse vähesuse kõrval vihjata ka sellele, et väljaspool kutse aasta programmi raames toimuvaid kohtumisi seal osalevad nooremõpetajad teineteisega ei suhtlegi.

Suhtlen sageli erialaselt kolleegidega kasutades infotehnoloogiat

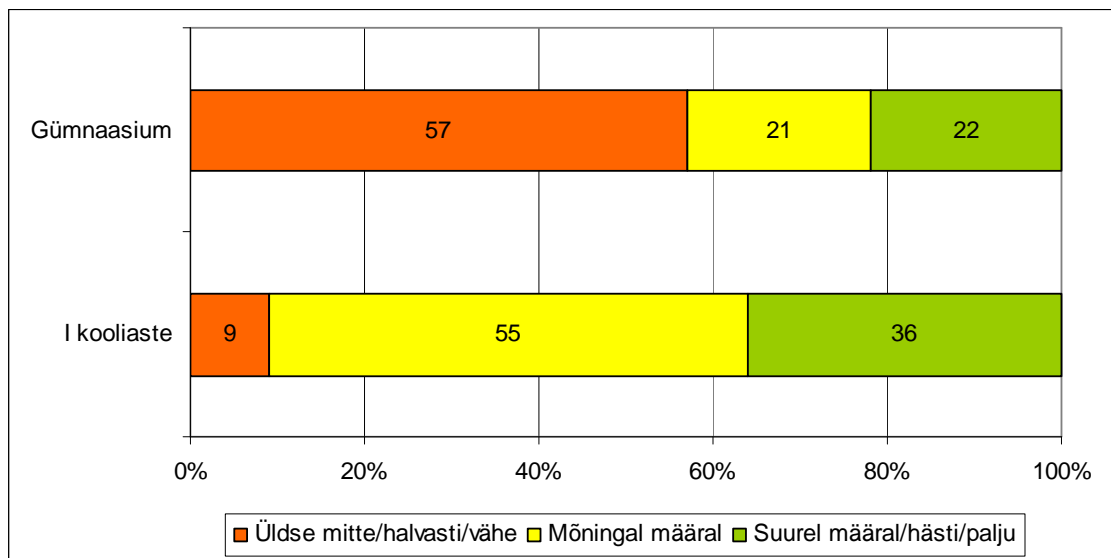
Kolleegide kasutab erialaseks suhtluseks infotehnoloogia võimalusi veidi enam vastajaid: 32%. Mõnikord on kolleegidega erialaselt infotehnoloogia võimalusi kaustades suhelnud 34% ja sama paljud vastajad pole seda kunagi teinud (Joonis 104).

Võrreldes erinevaid vastajate grupe ilmnesid mitmed olulised erinevused. Reaalaineid õpetavad vastajad kasutavad infotehnoloogia võimalusi kolleegidega suhtlemiseks kõige vähem: vaid 14% neist tegi seda sageli ning 57% polnud kunagi kolleegidega sel viisil suhelnud. Humanitaarainete õpetajatest seevastu kasutasid koguni pooled kolleegidega suhtlemiseks infotehnoloogiat sageli, samas oli ka 30% neid, kes kunagi neid võimalusi kasutanud polnud. Klassiõpetajate hulgas oli kolmandik neid, kes kolleegidega sageli infotehnoloogiat kasutades suhtlesid, 58% tegid seda mõni kord ning vaid 8% polnud kunagi kolleegidega erialaselt infotehnoloogia võimalusi kasutades suhelnud (Joonis 110).

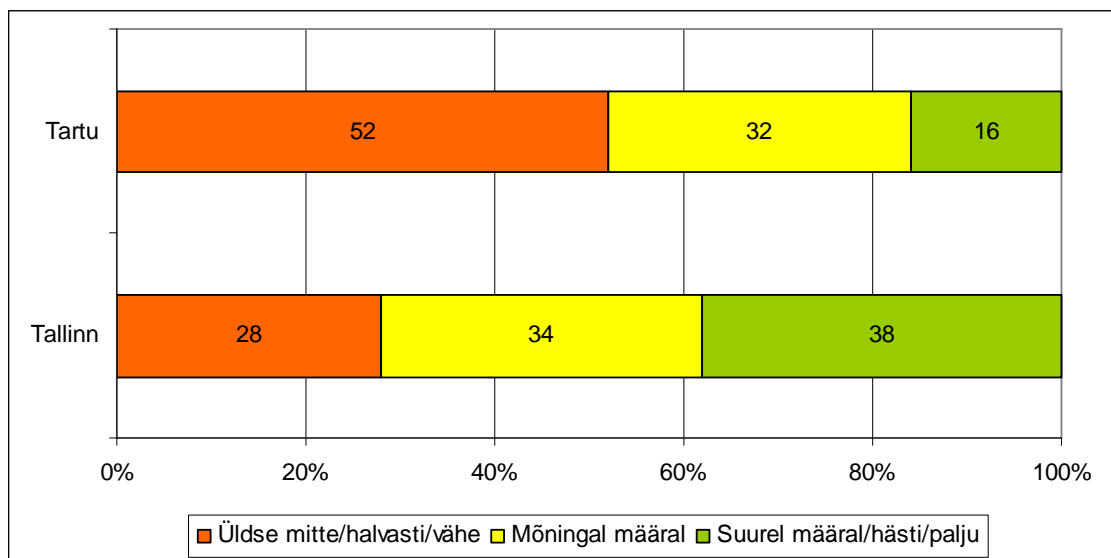
Joonis 110 Suhtlen sageli erialaselt kolleegidega kasutades infotehnoloogiat ainevaldkondade lõikes (%)

Osalt juba eelmise joonise juures kirjeldatud muster ilmneb ka erinevates õppeastmetes õpetavate vastajate võrdlusest. 36% I kooliastmes õpetavatest vastajatest kasutab infotehnoloogia võimalusi kolleegidega suhtlemiseks sageli, 55% mõni kord ning 9% mitte kunagi. See jaotus on peaaegu identne joonisel 110 esitatud klassiõpetajate vastuste jaotusega. Gümnaasiumis tunde andvatest vastajatest kasutab erialases suhtluses kolleegidega infotehnoloogia vahendeid sageli viiendik, ning sama paljud teevad seda mõnikord. Koguni 57% on neid, kes selliseid suhtluskanaleid kolleegidega läbi käimiseks ei kasuta (Joonis 111).

Joonis 111 Suhtlen sageli erialaselt kolleegidega kasutades infotehnoloogiat kooliastmete lõikes (%)

Samuti esinesid olulised erinevused Tallinna Ülikooli ning Tartu Ülikooli juures kutse aasta programmi läbinud vastajate vahel. Tallinnas programmi läbinutest kasutas sageli infotehnoloogia võimalusi 38%, mõnikord 34% ja mitte kunagi 28%. Tartu Ülikooli juures kutse aastat läbivatest respondentidest kasutas infotehnoloogia võimalusi kolleegidega suhtlemiseks oluliselt väiksem hulk. Vaid 16% neist suhtles kolleegidega sel viisil sageli ning 52% ei kasutanud sellist suhtlusviisi üldse (Joonis 112). Võimalik, et kirjeldatud erinevused tulenevad sellest, et Tallinnas programmi läbinutele soovitati kohtumiste käigus sellist suhtlusviisi kasutada ning noored õpetajad rakendasid soovitusi praktikasse.

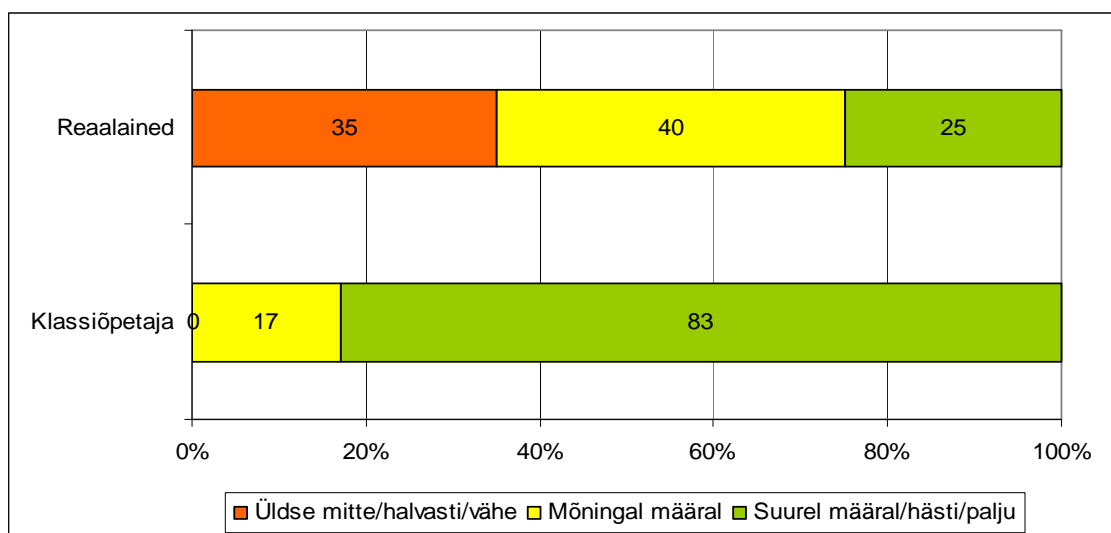

Joonis 112 Suhtlen sageli erialaselt kolleegidega kasutades infotehnoloogiat tugiprogrammi läbimise koha lõikes (%)

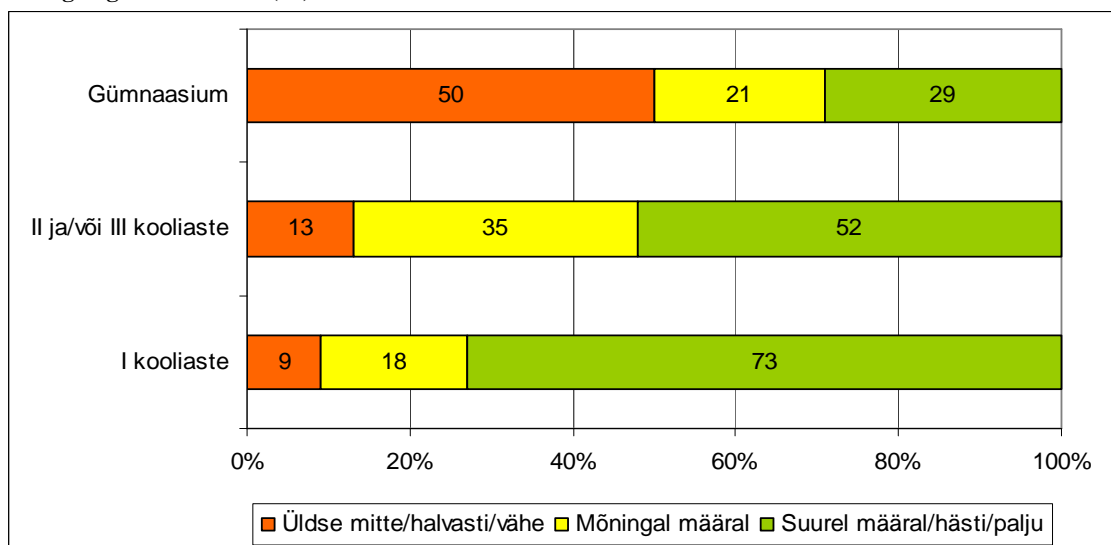
Olen esimesel tööaastal kõige rohkem õppinud oma õnnestumisi ja ebaõnnestumisi koos kolleegidega analüüsis

Üle poolte respondentidest leiab, et on kõige rohkem õppinud oma õnnestumiste ja ebaõnnestumiste analüüsimisest kolleegidega. Kolmandik on sellistest aruteludest mõningal määral õppinud. Üksnes 15% pole kolleegidega oma õnnestumiste ja ebaõnnestumiste analüüsimisest õppinud (võimalik, et nad pole sellesisulisi vestlusi kolleegidega pidanud) (Joonis 104).

Vestlusi kolleegidega pidasid võrreldes reaalainete õpetajatega tunduvalt arendavamaks klassiõpetajad. Klassiõpetajatest 83% nõustus väitega, et õppisid esimesel tööaastal kõige rohkem oma õnnestumiste ja ebaõnnestumiste analüüsimisest kolleegidega. Reaalainete õpetajate seas nõustus väitega aga vaid veerand ning kolmandik oli neid, kes ei pidanud vestlusi kolleegidega väga arendavateks (Joonis 113).

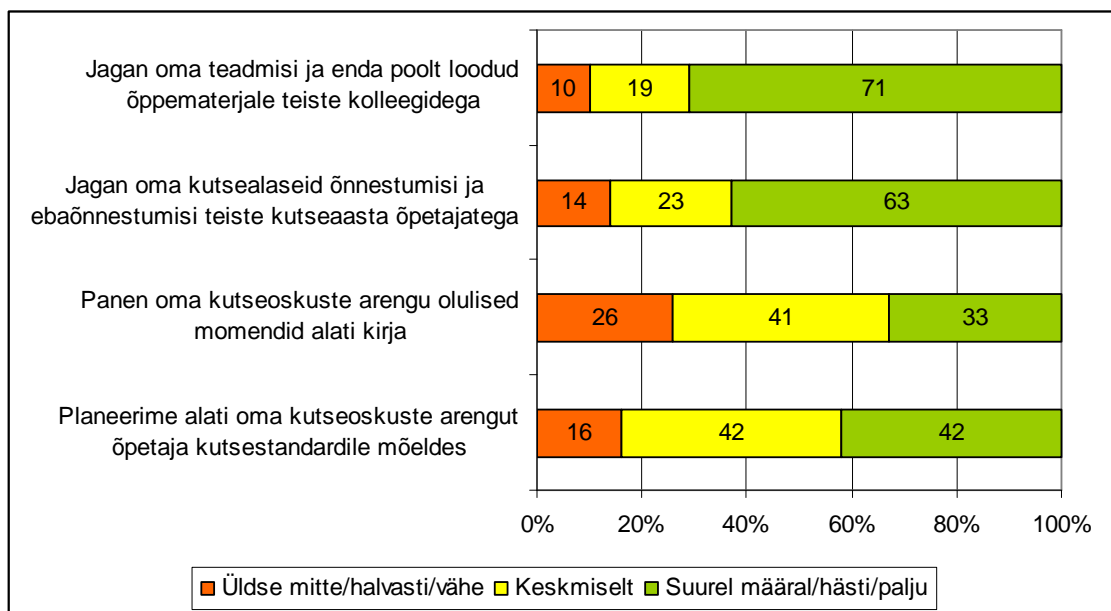
Joonis 113 Olen esimesel tööaastal kõige rohkem õppinud oma õnnestumisi ja ebaõnnestumisi koos kolleegidega analüüsis (%)

Joonis 114 Olen esimesel tööaastal kõige rohkem õppinud oma õnnestumisi ja ebaõnnestumisi koos kolleegidega analüüsis õpetastmete lõikes (%)

Olulisi erinevusi oli ka erinevates kooliastmetes õpetavate vastajate hinnangute vahel. Gümnaasiumis tunde andvatest respondentidest leiab kolmandik, et vestlused kolleegidega nende õnnestumiste ja ebaõnnestumiste teemal õpetasid neile väga palju. Koguni pooled respondentid selles grupis aga leidsid, et ei õppinud sellistest vestlustest eriti midagi. II ja/või III kooliastmes ning I kooliastmes õpetavad vastajad peavad vestlusi kolleegidega tunduvalt arendavamateks (Joonis 114). Võimalik, et sellised hinnangud vestluste kasutegurile on tingitud ka sellest, et näib, et nooremas kooliastmes õpetavad õpetajad (kelledest suur osa on klassiõpetajad) suhtlevad ka üleüldiselt kolleegidega rohkem. Seda võib oletada, kuna nad arutasid õpetamist puudutavaid teemasid sagedamini kolleegidega, kasutavad nendega suhtluses infotehnoloogia võimalusi ning samuti pakuvad kolleegid neile sagedamini oma õppematerjale.

Eksternaliseerimine

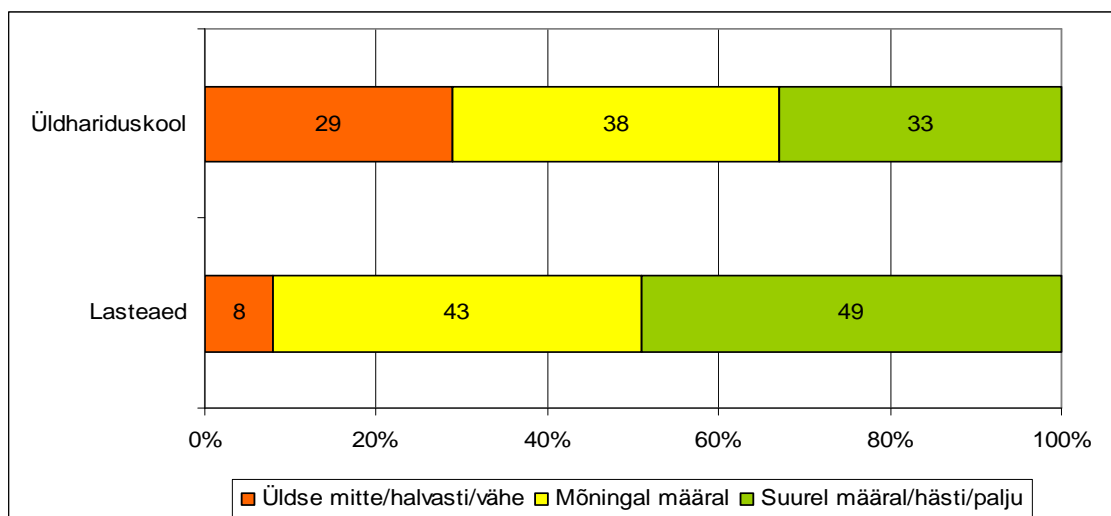

Joonis 115 Mina õpetajana- Eksternaliseerimine (%)

Planeerin alati oma kutseoskuste arengut õpetaja kutsestandardile mõeldes

Suurel määral planeerib oma kutseoskuste arengut kutsestandardile mõeldes 42% vastajatest. Sama palju on neid, kes mõtlevad sellele vahetevahel. 16% respondentidest aga reeglina oma arengut planeerides õpetaja kutsestandardi peale ei mõtle (Joonis 115).

Rohkem mõtlevad oma arengut planeerides kutsestandardi peale lasteaedades töötavad vastajad. Neist tegid seda alati pooled ning veel 43% kasutas kutsestandardit oma arengu planeerimisel vahetevahel. Üldhariduskoolides töötavatest respondentidest mõtleb arengut planeerides kutsestandardile enamikel juhtudel kolmandik. Vahest kasutab oma arengu planeerimisele õpetaja kutsestandardit 38% ning 29% ei tee seda kunagi (Joonis 116).

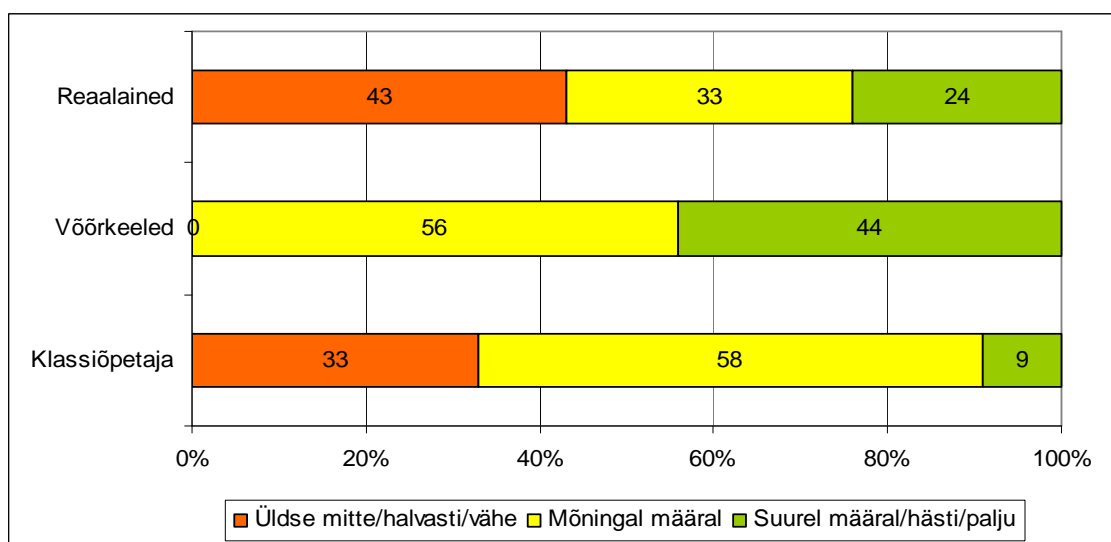

Joonis 116 Planeerin alati oma kutseoskuste arengut õpetaja kutsestandardile mõeldes õppeasutuste lõikes (%)

Panen oma kutseoskuste arengu olulised momendid alati kirja

Oma kutseoskuste arengu paneb alati kirja kolmandik vastajatest. 41% respondentidest kirjutab olulisi momente üles mõnikord ning veerand vastajatest ei tee seda kunagi (Joonis 115).

Olulised erinevused sellele väitele antud hinnangutes esinesid ainevaldkondade lõikes. Kõige agaramad olid oma kutseoskuste arengu olulisi momente üles kirjutama võõrkeeli õpetavad vastajad: 44% neist teevad seda enamikul juhtudel ning 56% mõnikord. Reaalaineid andvatest respondentidest kirjutab enamasti oma arengu olulisi momente üles veerand ning mõnikord kolmandik. 43% neist aga oma kutseoskuste arengu olulisi momente üles ei kirjuta. Klassiõpetajate hulgas on väga vähe, 9%, neid, kes sageli olulisi momente kutseoskuste arengus üles märgivad. 58% teevad sellesisulisi märkmeid siiski mõnikord. Kolmandik klassiõpetajatest aga oma kutseoskuste olulisi momente reeglina üles ei kirjuta (Joonis 117).

Joonis 117 Panen oma kutseoskuste arengu olulised momendid alati kirja ainevaldkondade lõikes (%)

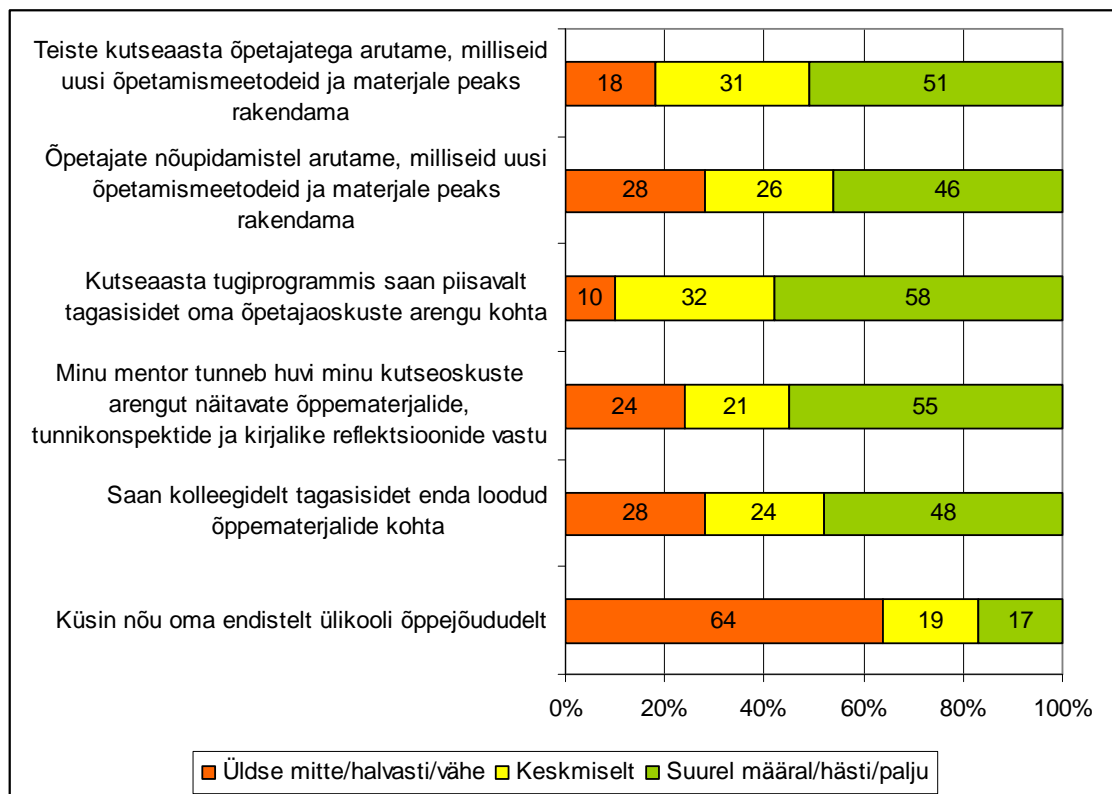
Jagan oma kutsealaseid õnnestumisi ja ebaõnnestumisi teiste kutse aasta õpetajatega

Oma õnnestumistest ja ebaõnnestumistest kõneleb teiste kutse aasta õpetajatega sageli 63% respondentidest. Veerand teeb seda mõnikord ning 14% ütleb, et ei jaga oma tööalaseid õnnestumisi ja ebaõnnestumisi teiste kutse aasta õpetajatega (Joonis 115).

Jagan oma teadmisi ja enda poolt loodud õppematerjale teiste kolleegidega

Oma teadmisi ja enda poolt loodud õppematerjale jagab kolleegidega sageli 71% vastajatest. Viiendik respondentidest on kolleegidega mõnikord oma teadmisi ja õppematerjale jaganud. 10% aga reeglina oma kolleegidega oma teadmisi ja enda loodud õppematerjale ei jaga (Joonis 115). Võrreldes väitele „Kolleegid on ise pakkunud mulle näidiseks oma töökavasid ja õppematerjale“ antud hinnangutega, mida on kirjeldatud eespool, võib öelda, et nooremõpetajad on ise mõnevõrra agaramad oma teadmisi ja materjale jagama, kui seda on nende kolleegid (Joonis 104).

Kombineerimine

Joonis 118 Mina õpetajana- Kombineerimine (%)

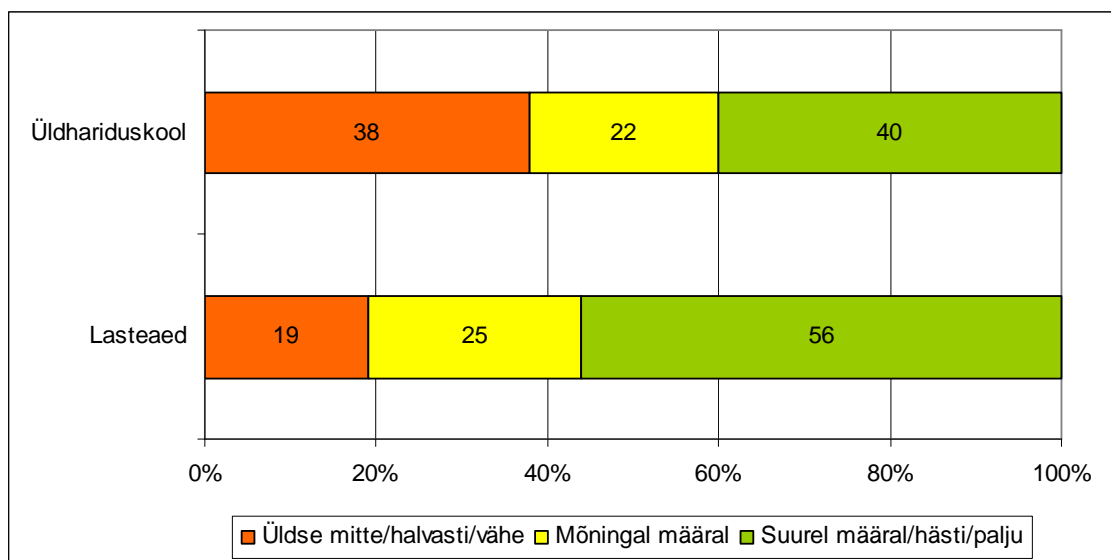
Küsin nõu oma endistelt ülikooli õppejõududelt

Valdav osa (64%) vastajatest ei pöördu abi saamiseks enam oma endiste õppejõudude poole ülikoolis. 19% respondentidest on seda siiski mõnikord teinud ning 17% pöördub õppejõudude poole ülikoolis isegi sageli (Joonis 118).

Saan kolleegidelt tagasisidet enda loodud õppematerjalide kohta

Umbes pooled vastajatest saavad kolleegidelt sageli tagasisidet oma õppematerjalide kohta. 24% saab tagasisidet vahetevahel ning 28% pigem ei saa kolleegidelt oma õppematerjalide kohta tagasisidet (Joonis 118). Ilmselt on tagasiside saamine oma õppematerjalide kohta otseselt seotud sellega, kui võrd nooremõpetajad kolleegidega oma õppematerjale jagavad. Seda puudutas väide „Jagan oma teadmisi ja enda poolt loodud õppematerjale teiste kolleegidega“, millele antud hinnanguid on kirjeldatud eelmises osas. Sellele andis hinnanguks sageli 71% respondentidest ning vaid 10% ütles, et nad oma teadmisi ega õppematerjale ei jaga. Nendele väidetele antud hinnanguid võrreldes võib öelda, et teatud hulk nooremõpetajaid, kes oma materjale jagavad ei saa kolleegidelt nende kohta tagasisidet. Samas ei saa teha järeldusi nende nooremõpetajate hulga kohta, kuna üks väidetest hõlmas lisaks õppematerjalide kõrval ka teadmisi, mistõttu pole antud hinnangud otseselt võrreldavad.

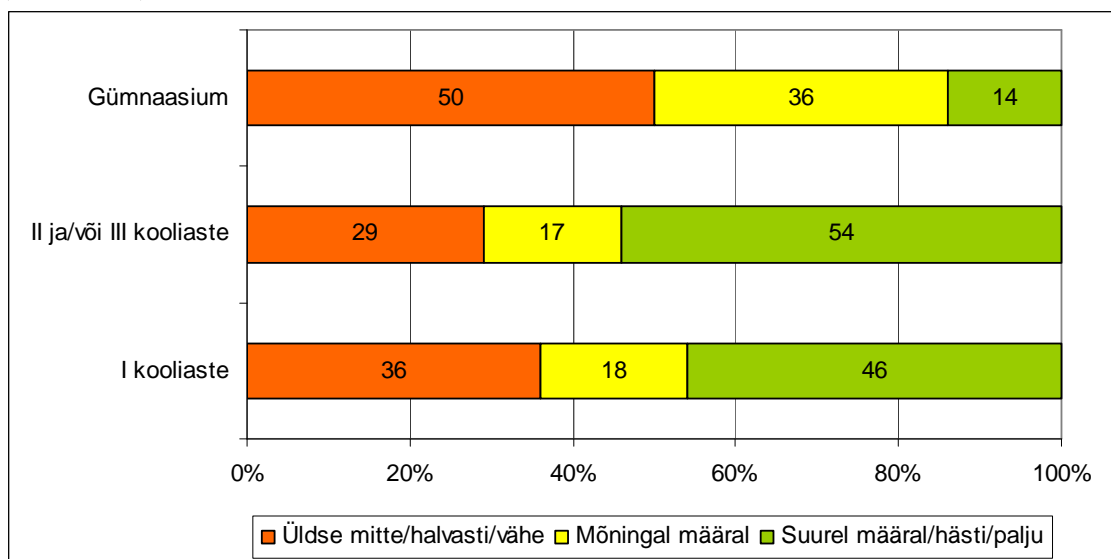
Enda loodud õppematerjalide kohta saavad rohkem tagasisidet lasteaedades töötavad nooremõpetajad, kellest 56% ütles, et kolleegid kommenteerivad nende tehtut sageli. Koolides töötavatest vastajatest leidis sama 40%. Üldhariduskoolides töötavate respondentide hulgas oli ka suhteliselt suur osakaal (38%) neid, kes enda tehtud õppematerjalidele kolleegidelt tagasisidet ei saa (Joonis 119).

Joonis 119 Saan kolleegidelt tagasisidet enda loodud õppematerjalide kohta õppeasutuste lõikes (%)

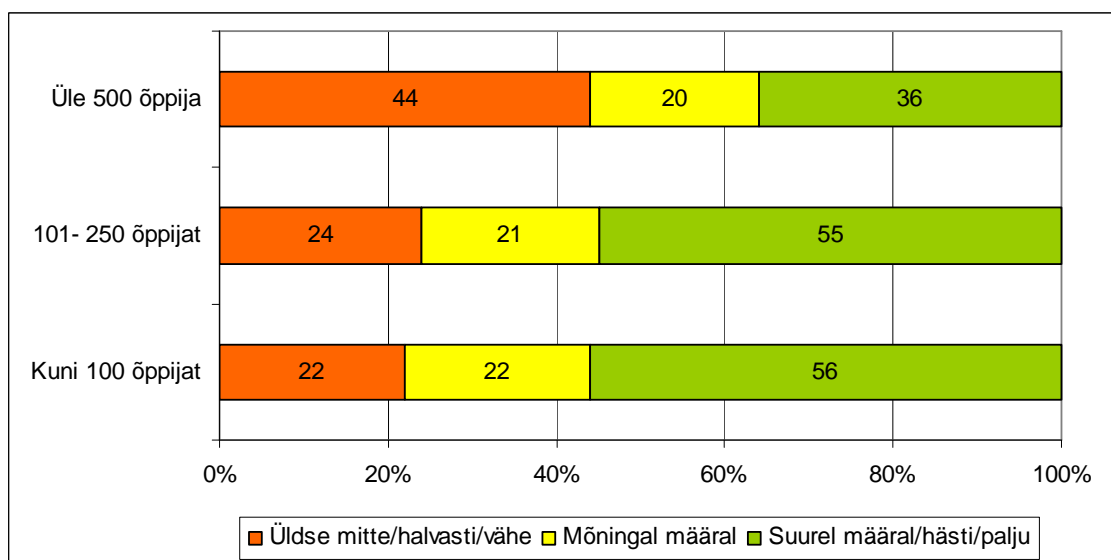
Üldhariduskoolide sees erinevate õppeastmete lõikes esinesid samuti olulised erinevused. Kõige vähem saavad oma loodud õppematerjalidele tagasisidet gümnaasiumiastmes tunde andvad vastajad, kellest koguni pooled ütlesid, et nad enamasti kolleegidelt sellist tagasisidet ei saa ning vaid 14% ütles, et saavad kolleegidelt tagasisidet sageli. I kooliastmes ning II ja/või III kooliastmest töötavate respondentide hulgas said kolleegidelt sageli

õppematerjalide kohta tagasisidet tunduvalt suurem hulk- mõlemas umbes pooled vastajad (Joonis 120).

Joonis 120 Saan kolleegidelt tagasisidet enda loodud õppematerjalide kohta kooliastmete lõikes (%)

Vähim tagasisidet kolleegidelt oma õppematerjalide kohta said üle 500 õppijaga koolides töötavad vastajad. Vaid 36% neist ütles, et suhtleb sel teemal kolleegidega sageli. Viies ütleb, et saavad sellesisulist tagasisidet vahetevahel ning 44% ütles, et on kolleegidelt oma õppematerjalidele vähe tagasisidet saanud. Kuni 250 õppijaga koolides seevastu olid oma õppematerjalide kohta sageli tagasisidet saanud üle poolte respondentidest. Mõnikord sai tagasisidet viies ja mitte kunagi umbes veerand. Selle põhjal võib oletada, et väiksemates koolides, kus on ilmselt ka väiksem õpetajate kollektiiv, leiavad õpetajad rohkem aega üksteise töö kommenteerimiseks (Joonis 121).

Joonis 121 Saan kolleegidelt tagasisidet enda loodud õppematerjalide kohta õppeasutuse suuruse lõikes (%)

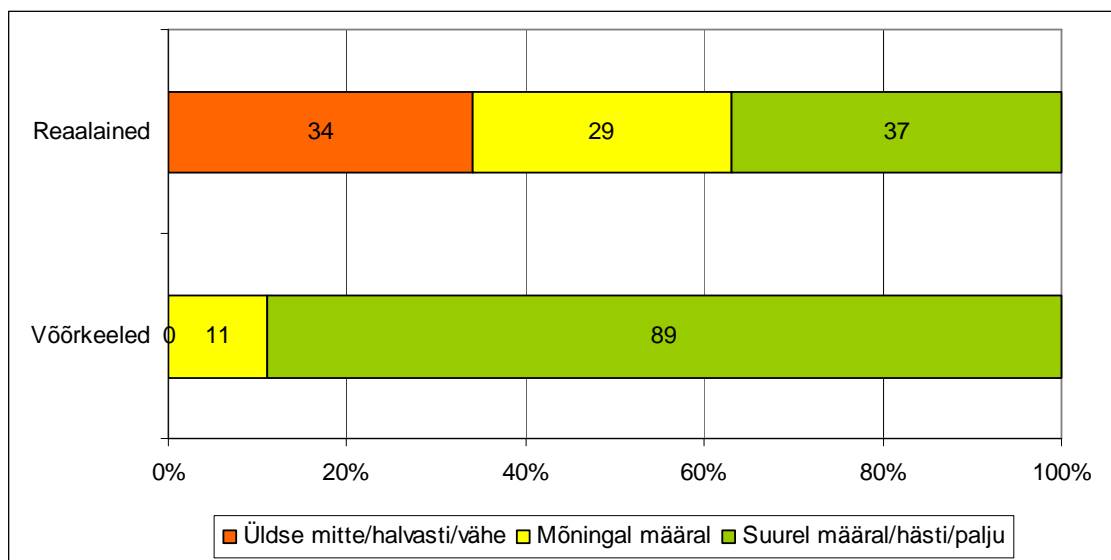
Minu mentor tunneb huvi minu kutseoskuste arengut näitavate õppematerjalide, tunnikonspektide ja kirjalike refleksioonide vastu

Üllataval kombel tunneb nooremõpetajate sõnul nende kutseoskuste arengut näitavate õppematerjalide, tunnikonspektide ja kirjalike refleksioonide vastu huvi vaid 55% mentoritest. Mõningast huvi on vastajate sõnul üles näidanud 21% mentoritest. Veerand nooremõpetajatest aga ütleb, et nende mentor pigem ei tunne huvi õppematerjalide, tunnikonspektide ja kirjalike refleksioonide vastu (Joonis 118). Arvestades asjaolu, et see ilmselt kuulub mentori tööülesannet hulka, on see küllaltki suur osakaal.

Kutse aasta tugiprogrammis saan piisavalt tagasisidet oma õpetajaoskuste arengu kohta

58% respondentidest nõustus väitega, et on saanud kutse aasta tugiprogrammis piisavalt tagasisidet oma õpetajaoskuste arengu kohta. 32% hindas tagasiside piisavust keskmiseks ning kümnendik polnud üldse rahul saadud tagasiside hulga või sisukusega (Joonis 118). Sellest võib järeldada, et on siiski suhteliselt suur osa programmist osavõtnuid, kes tahaksid saada rohkem teavet oma õpetajaoskuste arengu kohta.

Kutse aasta tugiprogrammi raames saadud tagasisidega olid võrreldes reaalinete õpetajatega tunduvalt rohkem rahul võõrkeelte õpetajad. Viimastest oli 89% täiesti rahul. Reaalinete õpetajatest oli samal seisukohal vaid 37% ning kolmandik oli neid, kes polnud saadud tagasiside hulgaga üldse rahul (võõrkeelte õpetajate seas ei andnud sellist vastust keegi) (Joonis 122).

Joonis 122 Kutse aasta tugiprogrammis saan piisavalt tagasisidet oma õpetajaoskuste arengu kohta ainevaldkondade lõikes (%)

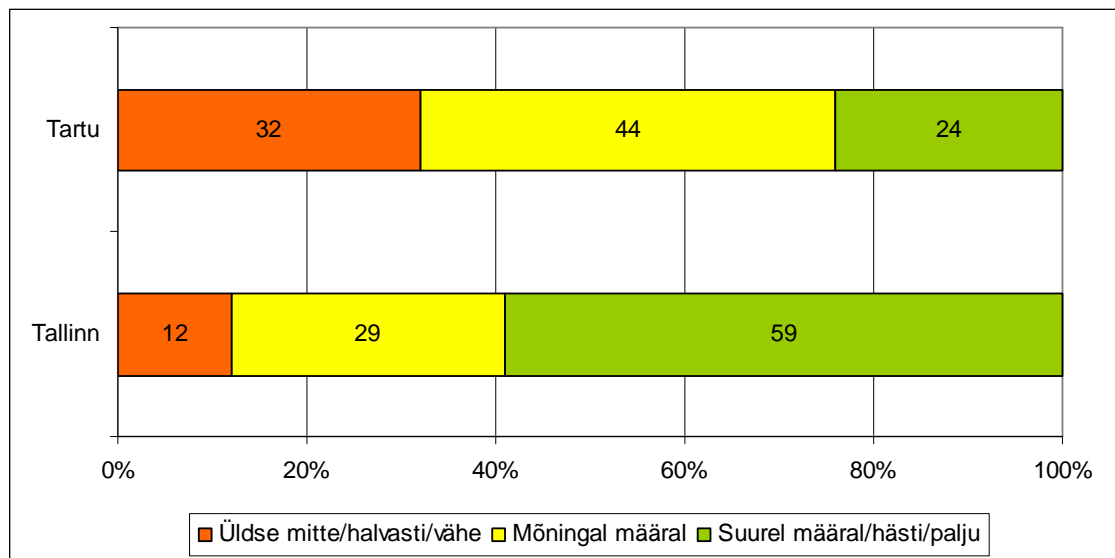
Õpetajate nõupidamistel arutame, milliseid uusi õpetamismeetodeid ja materjale peaks rakendama

Alla poolte respondentidest ütleb, et õpetajate nõupidamistel arutatakse nende koolis sageli seda, milliseid uusi õpetamismeetodeid ja materjale rakendada. 26% ütleb, et sellised teemad on jutuks mõnikord ning koguni 28% teatab, et selliseid teemasid nende koolis õpetajate nõupidamistel reeglina üldse ei arutata (Joonis 118).

Teiste kutseasta õpetajatega arutame, milliseid uusi õpetamismeetodeid ja materjale peaks rakendama

Teiste kutseasta õpetajatega arutatakse seda, milliseid uusi õpetamismeetodeid ja materjale rakendada võiks veidi rohkem kui koolis õpetajate nõupidamistel. Siiski ütles vaid 51%, et seda tehakse sageli. 31% leidis, et neid küsimusi arutatakse vahetevahel ning 18% ütles, et pole teiste kutseasta õpetajatega kunagi arutanud, milliseid õpetamismeetodeid ja materjale rakendada peaks (Joonis 118).

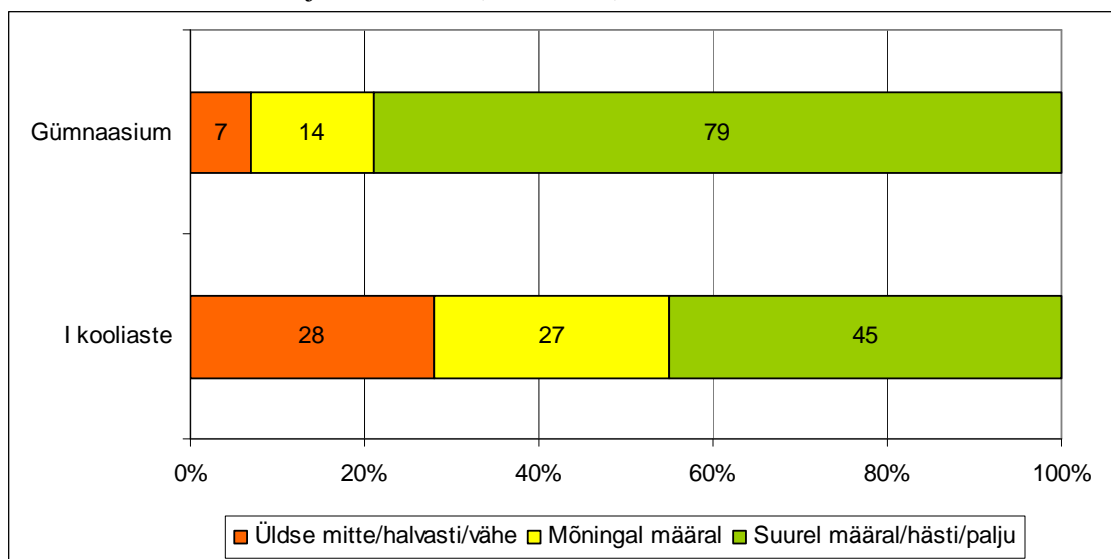
Oluliselt rohkem arutasid uute meetodite ja materjalide rakendamise küsimusi Tallinna Ülikooli juures kutseasta programmi läbinud vastajad. Neist ütles 59%, et selliseid teemasid käsitletakse sageli, 29%, et mõnikord ning vaid 12% arvas, et uute meetodite ja materjalide rakendamist arutatakse harva. Tartus programmi läbinutest seevastu vaid veerand leidis, et arutab teiste kutseasta õpetajatega sageli seda, milliseid meetodeid või materjale rakendada. 44% ütles, et teeb seda mõnikord ning koguni kolmandik leidis, et neid küsimusi arutatakse harva (Joonis 123).

Joonis 123 Teiste kutseasta õpetajatega arutame, milliseid uusi õpetamismeetodeid ja materjale peaks rakendama tugiprogrammi läbimise koha lõikes (%)

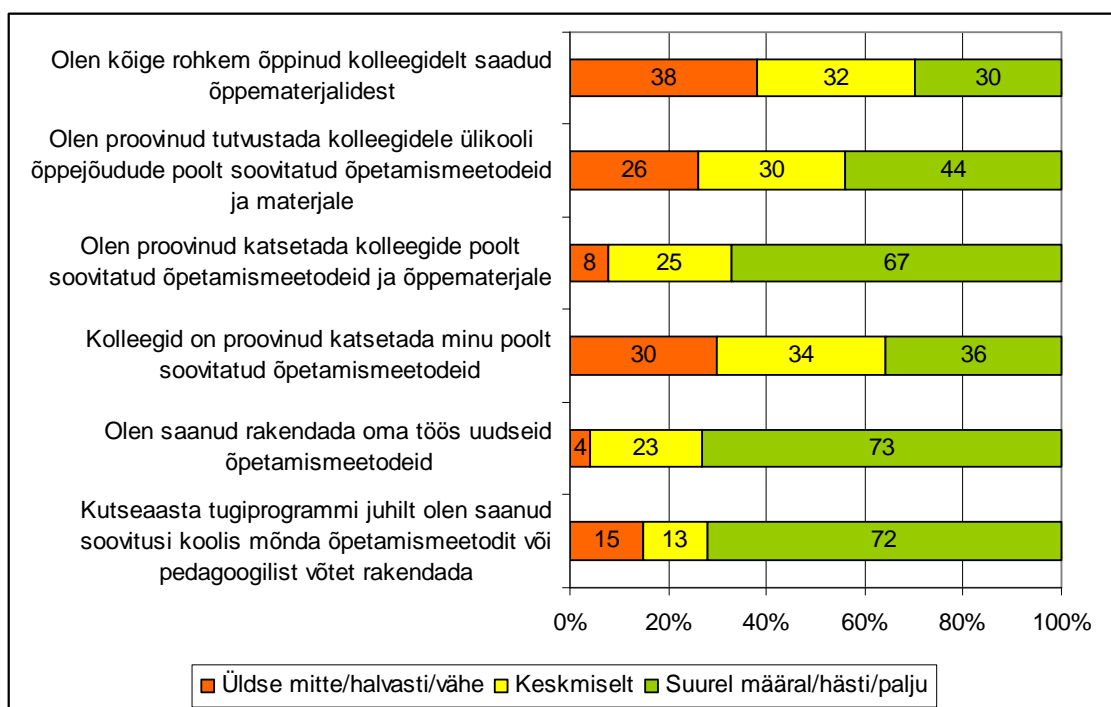
Uute õppematerjalide ja –meetodite rakendamist arutavasid teiste kutseasta õpetajatega võrreldes rohkem gümnaasiumiastmes tunde andvad vastajad võrreldes I kooliastmes õpetavate respondentidega. Esimeses nimetatud grupis ütles koguni 79%, et arutavad neid küsimusi sageli, 14% leidis, et neil teemadel arutletakse mõnikord ning 7%, et harva. I kooliastmes tunde andvate respondentide puhul oli vaid 45% neid, kes ütlesid, et arutavad

teiste kutseasta õpetajatega sageli uute õppemeetodite või –materjalide rakendamist. Mõni kord teeb seda neist 27% ja harva 28% (Joonis 124).

Joonis 124 Teiste kutseasta õpetajatega arutame, milliseid uusi õpetamismeetodeid ja materjale peaks rakendama kooliastmete lõikes (%)

Internaliseerimine

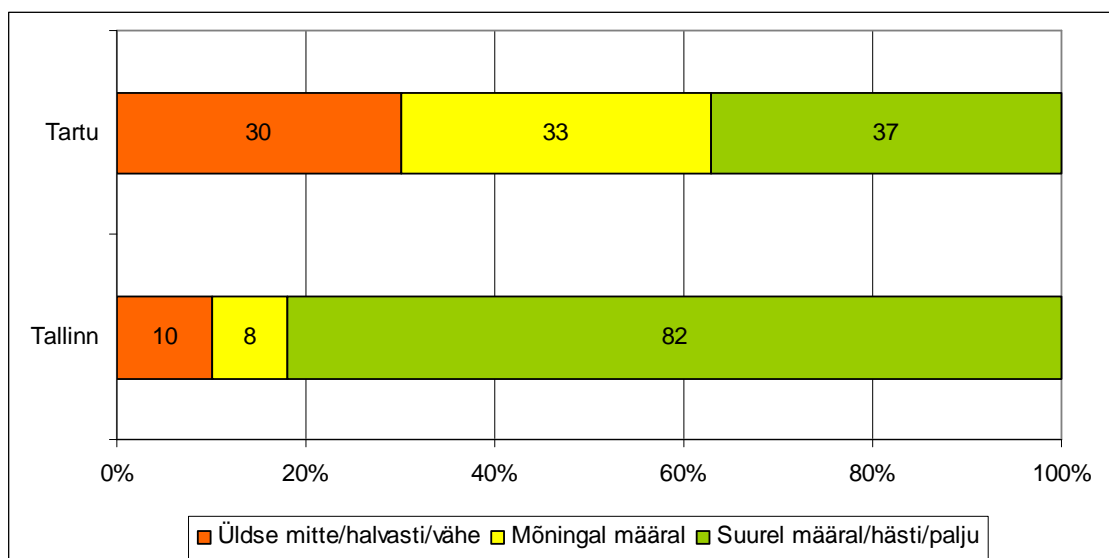

Joonis 125 Mina õpetajana- Internaliseerimine (%)

Kutseaasta tugiprogrammi juhilt olen saanud soovitusi koolis mõnda õpetamismeetodit või pedagoogilist võtet rakendada

Kutseaasta tugiprogrammi juhilt on palju soovitusi koolis õpetamismeetodite või pedagoogiliste võtete rakendamiseks saanud 72% vastajatest. Mõningaid soovitusi on saanud 13% ning 15% on neid nooremõpetajaid, kes enda sõnul pole saanud kutseaasta tugiprogrammi juhilt soovitusi koolis mõne õpetamismeetodi või pedagoogilise võtte rakendamiseks (Joonis 125).

Olulised erinevused sellele väitele antud hinnangute lõikes esinesid tugiprogrammi läbimise koha lõikes. Tallinnas programmi läbinud nooremõpetajad said enda sõnul tunduvalt rohkem soovitusi õpetamismeetodite ja pedagoogiliste võtete osas. 82% neist ütles, et on saanud kutseaasta tugiprogrammi juhilt mitmeid soovitusi. 8% ütles, et on saanud mõningaid soovitusi ja vaid 10% oli neid, kes sellesisulisi soovitusi saanud polnud. Tartu Ülikooli juures tugiprogrammi läbinutest oli seevastu mitmeid soovitusi õpetamismeetodite või pedagoogiliste võtete rakendamiseks vaid kolmandik vastajatest. Umbes sama palju oli ka neid, kes olid saanud soovitusi mõnel määral või polnud neid üldse saanud (Joonis 126).

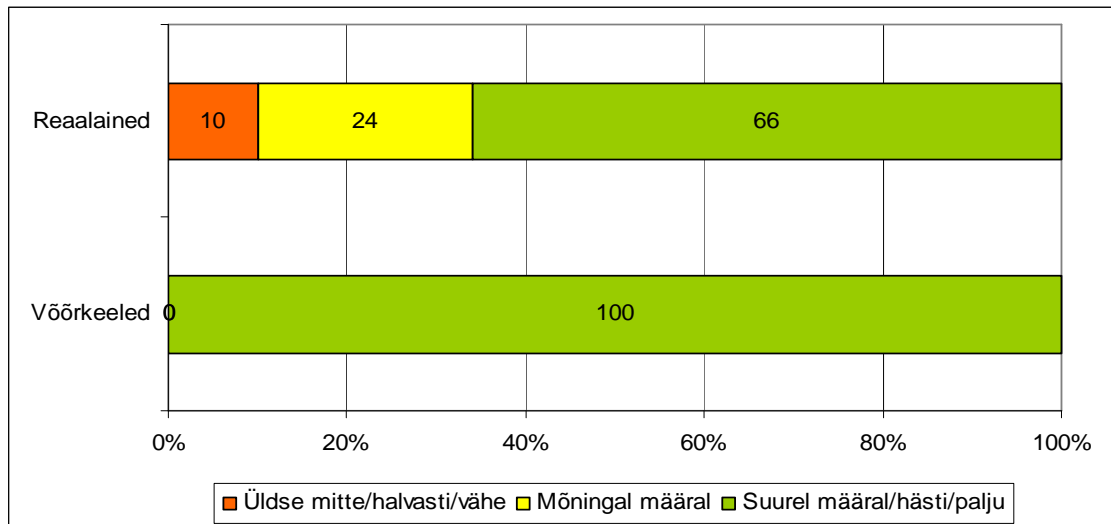

Joonis 126 Kutseaasta tugiprogrammi juhilt olen saanud soovitusi koolis mõnda õpetamismeetodit või pedagoogilist võtet rakendada programmi läbimise kohtade võrdluses (%)

Olen saanud rakendada oma töös uudseid õpetamismeetodeid

Suur osa vastajatest (73%) on saanud oma töös palju rakendada uudseid õpetamismeetodeid. Mõningal määral oli uudseid meetodeid saanud rakendada 23% ning üldse polnud uusi õpetamismeetodeid rakendanud 4% respondentidest (Joonis 125).

Uudsete õpetamismeetodite rakendamisel olid eriti agarad võõrkeeli õpetavad vastajad, kelles olid seda teinud kõik. Reaalainete õpetajate hulgas oli uudsete õpetamismeetodite rakendamise määr oluliselt väiksem: vaid kaks kolmandikku olid seda teinud palju. Veerand oli saanud rakendada mõnd uutset õpetamismeetodit ning kümnendik oli neid, kes uudseid õpetamismeetodeid rakendanud polnud (Joonis 127).

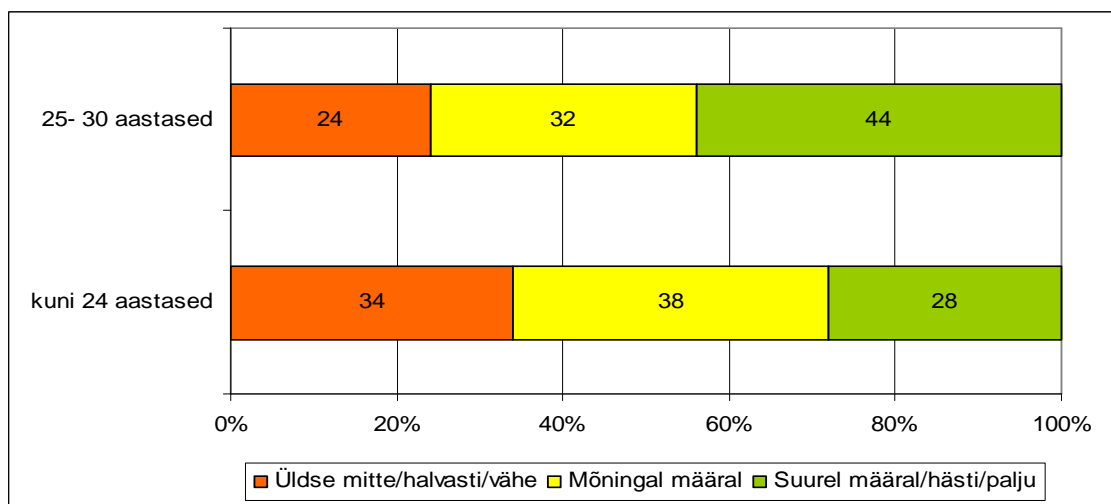

Joonis 127 Olen saanud rakendada oma töös uudeid õpetamismeetodeid ainevaldkondade lõikes (%)

Kolleegid on proovinud katsetada minu poolt soovitatud õpetamismeetodeid

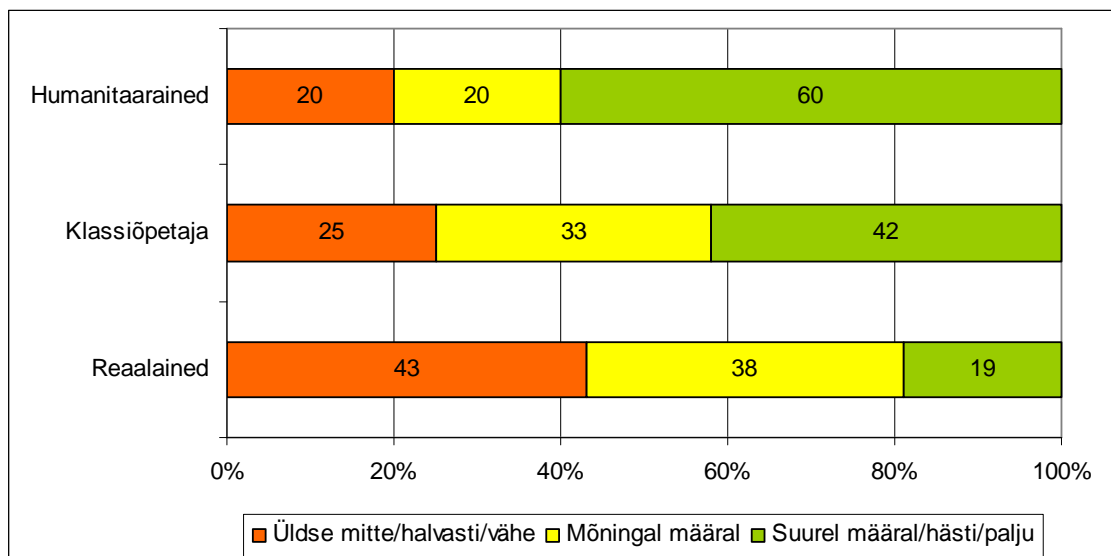
36% respondentide kolleegid on mitmetel puhkudel proovinud rakendada nende poolt soovitatud õpetamismeetodeid. Kolmandiku vastajate kolleegid on teinud seda mõnel korral ning 30% nooremõpetajate kolleegid pole proovinud nende poolt soovitatud õpetamismeetodeid rakendada (Joonis 125).

Enam on kolleegid rakendanud vanemate vastajate soovitatud meetodeid, kes võib-olla tunduvad veidi suurema kogemuse tõttu usaldusväärsemad. 25- 30 aastaste vastajate kolleegidest on soovitatud õpetamismeetodeid rakendanud mitmetel kordadel 44%. Mõnel korral on rakendatud 32% vastajate soovitusi ning veerand sellesse vanusegruppi kuulunud nooremõpetajatest ütles, et nende soovitatud õpetamismeetodeid ei ole rakendatud. Noorimas vanusegrupis jagunevad vastused järgmiselt: 28% vastajate soovitusi on rakendatud mitmel korral, 38% soovitusi mõnel korral ning 34% soovitusi pole nende kolleegid rakendanud (Joonis 128).

Joonis 128 Kolleegid on proovinud katsetada minu poolt soovitatud õpetamismeetodeid vanusegruppide lõikes (%)

Kolleegide seas on rohkem rakendamist leidnud humanitaaraineid õpetavate nooremõpetajate soovitusel: 60% neist oli esitatud väitega nõus. Klassiõpetajatest 42% ütles, et nende soovitusi on kolleegid olulisel määral arvesse võtnud. Neist kahest grupist erinesid olulisel reaallaineid õpetavad vastajad, kellest vaid viiendik teatas, et kolleegid on mitmetel kordadel nende soovitatud meetodeid kasutama hakanud. 38% ütles, et seda on juhtunud mõnel korral ning 43% väitis, et nende soovitusi õpetamismeetodite osas pole kolleegid arvesse võtnud (Joonis 129).

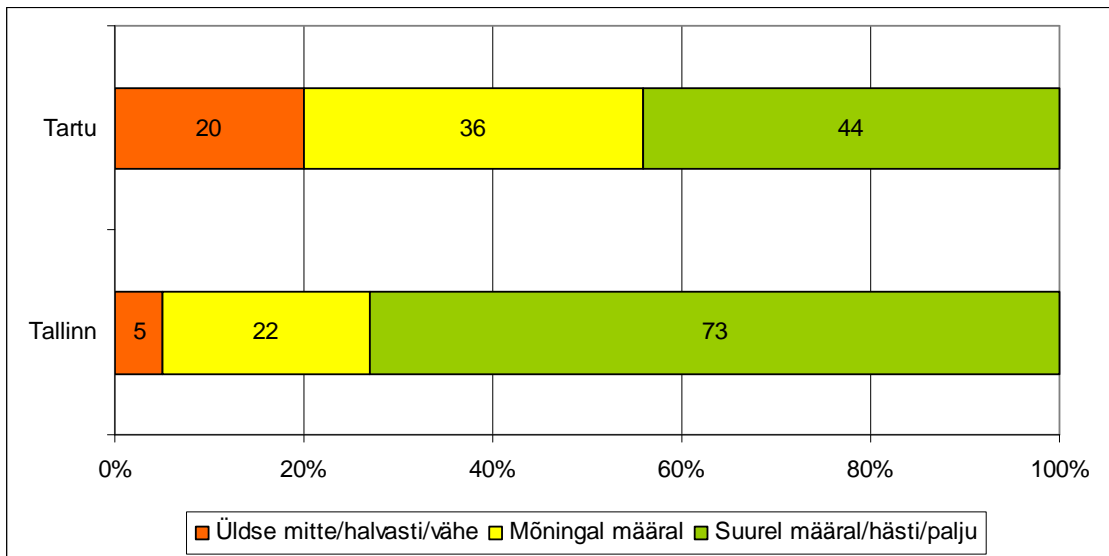

Joonis 129 Kolleegid on proovinud katsetada minu poolt soovitatud õpetamismeetodeid ainevaldkondade lõikes (%)

Olen proovinud katsetada kolleegide poolt soovitatud õpetamismeetodeid ja õppematerjale

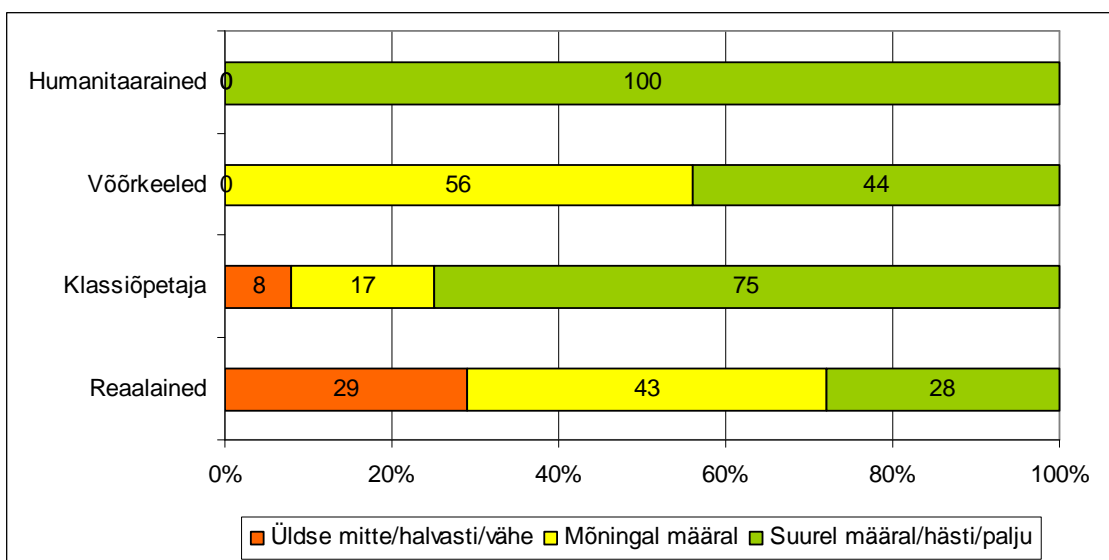
Kolleegide poolt soovitatud õpetamismeetodeid ja materjale on suurel määral proovinud rakendada kaks kolmandikku respondentidest. Mõned soovitatud meetodit või materjali on katsetanud 25% ning 8% pole kasutanud ühtegi soovitatud meetodit ega materjali (Joonis 125). Võrreldes sellega, kui palju olid kolleegid katsetanud nooremõpetajate poolt soovitatud meetodeid või materjale (kirjeldatud eelnevas lõigus), võib öelda, et nooremõpetajad on soovitustele tunduvalt vastuvõtlikumad.

Kolleegide poolt soovitatud meetodeid rakendama olid altimad Tallinna Ülikooli juures kutseaasta programmi läbinud. Neist kolmveerand olid esitatud väitega täiesti nõus, 22% oli rakendanud mõningaid meetodeid ning 5% polnud proovinud ühtegi kolleegide poolt soovitatud materjali või meetodit rakendada. Tartu Ülikooli juures programmi läbinutest olid kolleegide poolt soovitatud materjale või meetodeid palju rakendanud 44%, mõnel määral 36% ja mitte üldse 20% (Joonis 130).

Joonis 130 Olen proovinud katsetada kolleegide poolt soovitatud õpetamismeetodeid ja õppematerjale kutse aasta programmi läbimise koha lõikes (%)

Humanitaarainete õpetajad olid agaramad kolleegide poolt soovitatud meetodeid ja materjale rakendama: neist olid teinud seda kõik. Samuti rakendasid soovitatud meetodeid ja materjale suhteliselt usinalt klassiõpetajad, kelledest kolmveerand olid seda teinud sageli ning 17% mõnel määral. Võõrkeelte õpetajate hulgas polnud küll neid, kes kunagi poleks soovitatud meetodeid või materjale rakendanud, samas oli ka nende osakaal, kes seda sageli tegid tunduvalt väiksem kui klassiõpetajate või humanitaarainete õpetajate hulgas. Reaalainete õpetajad olid kõige tõrksamad rakendama kolleegide poolt soovitatud meetodeid ja materjale: vaid 28% neist oli teinud seda sageli ja 43% mõni kord. Kolmandik sellesse gruppi kuulujatest polnud kunagi kolleegide poolt soovitatud meetodeid või materjale rakendanud (Joonis 131).

Joonis 131 Olen proovinud katsetada kolleegide poolt soovitatud õpetamismeetodeid ja õppematerjale ainevaldkondade lõikes (%)

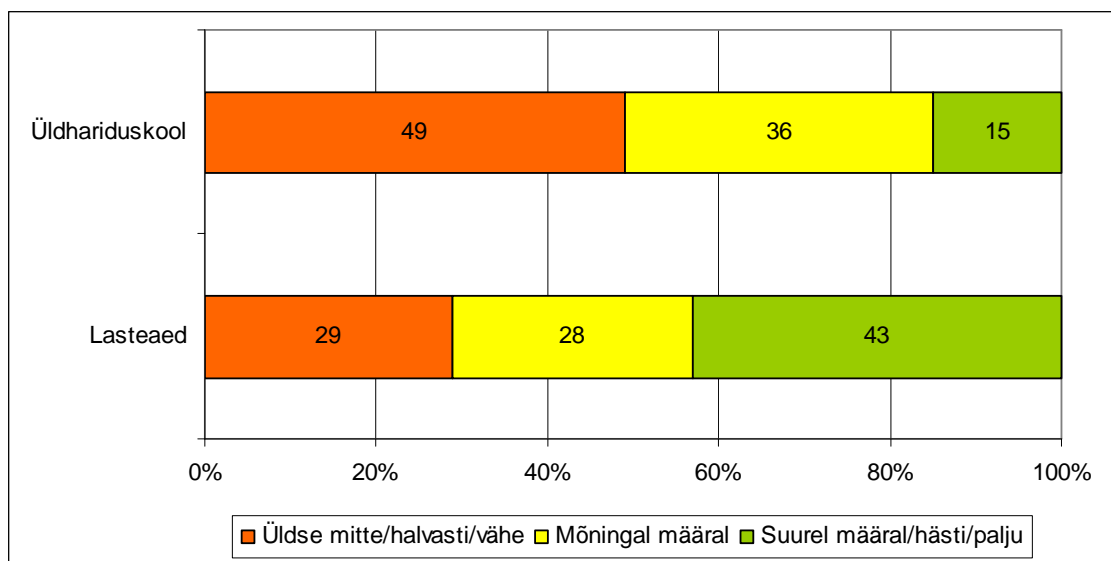
Olen proovinud tutvustada kolleegidele ülikooli õppejõudude poolt soovitatud õpetamismeetodeid ja materjale

44% on mitmeid kordi proovinud ülikooli õppejõudude poolt soovitatud õpetamismeetodeid ja materjale kolleegidele tutvustada. Mõni kord on teinud seda kolmandik respondentidest. Mitte kunagi pole ülikoolis soovitatud meetodeid ja materjale kolleegidele tutvustanud 26% vastajatest (Joonis 125).

Olen kõige rohkem õppinud kolleegidelt saadud õppematerjalidest

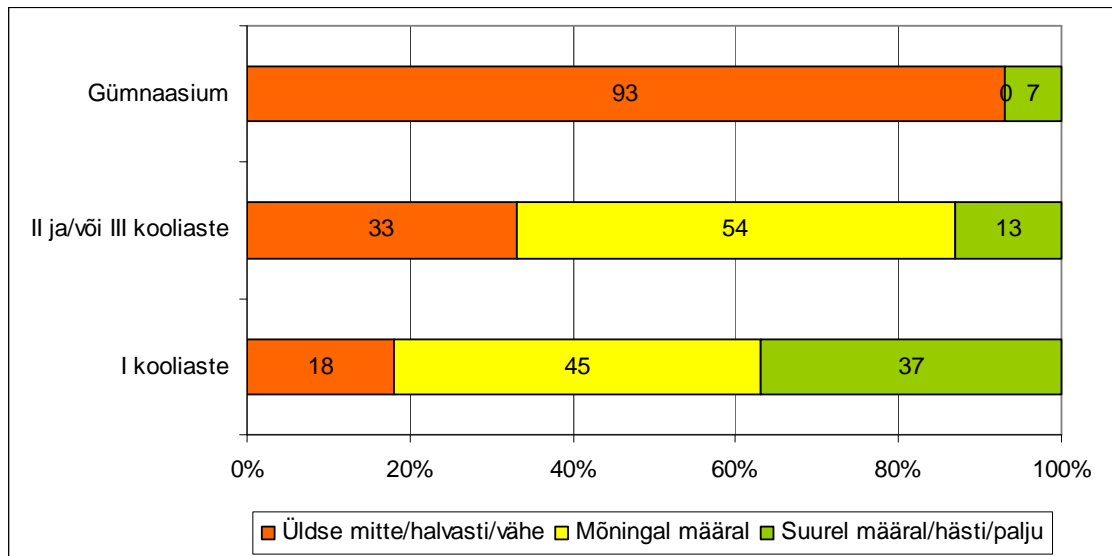
30% vastajatest on nõus väitega, et on kõige rohkem õppinud kolleegidelt saadud õppematerjalidest. Umbes sama paljud nooremõpetajad on sellega mõnel määral nõus. 38% respondentidest selle väitega ei nõustunud (Joonis 125).

Kolleegidelt saadud õppematerjale peavad väärtuslikumaks lasteaedades töötavad nooremõpetajad, kellest 43% olid esitatud väitega täiesti nõus ning 28% pigem nõus. Üldhariduskoolides töötavatest vastajatest pidas neid materjale kõige väärtuslikumaks õppematerjaliks vaid 15% ning pooled respondentidest ei nõustunud väitega, et kolleegidelt saadud õppematerjalid on neile kõige rohkem õpetanud (Joonis 132). Ilmselt on sellised vastused seotud ka asjaoluga, mis eespool selgus ja mille kohaselt üldhariduskoolides õpetajad üldse vähem jagavad oma õppematerjale.

Joonis 132 Olen kõige rohkem õppinud kolleegidelt saadud õppematerjalidest õppeasutuste lõikes (%)

Üldhariduskoolide piires peavad teistelt õpetajatelt saadud materjale väärtuslikumaks I kooliastmes tunde andvad vastajad, kellest 37% pidas neid materjale oma arengu seisukohalt väga oluliseks. II ja/ või III astmes õpetavatest vastajatest olid samal seisukohal vaid 13% ning gümnaasiumiastmes tunde andvatest noortest oli väitega nõus veel väiksem osa- 7%. Valdav osa (93%) selles kooliastmes tunde andvatest nooremõpetajatest polnud väitega üldse nõus (Joonis 133). Ka siinkohal võib olla tegu asjaoluga, millele eespool viidati, et nooremates kooliastmetes jagavad õpetajad rohkem omavahel õppematerjale ning seetõttu on seal õpetavatel noortel ka rohkem võimalust neist õppida.

Joonis 133 Olen kõige rohkem õppinud kolleegidelt saadud õppematerjalidest kooliastmete lõikes (%)

Kokkuvõte

Kutseaasta seire tulemuste kasutamine esmaõppe ja kutseaasta tegevuste arendamisel peaks olema järjepidev protsess. 2008. aasta seires rõhutati jätkutegevuste vajalikkust algajatele õpetajatele 2.- 3. tööaastal. Täna on toimunud mitmed algajate õpetajate mõttetalgud ja suvapäevad. Mentoritele pakutakse jätkukoolitust ning koolijuhtidele tutvustatakse mentorlust kui kõigi õpetajate arengu toetamise meetodit. Vähem on märke, kuidas kutseaasta seire tulemusi on arvesse võetud esmaõppe õppekavade arendustegevuses.

Tugiprogrammi juhtide kokkusaamisel juunikuus 2009 otsustati välja töötada algaja õpetaja esimese tööaasta analüüsimiseks küsimustik, mis annaks rohkem tagasisidet esmaõppe kvaliteedi kohta, et selle põhjal kavandada muudatusi õpetajate ettevalmistuses. Antud seire andmetest on võimalik saada tagasisidet erinevate õppeasutuste ja õppekavade kohta. Alljärgnevalt tuuakse välja kõige silmatorkavamad tulemused.

Hinnang läbitud õpetajakoolitusele

Hinnangud ettevalmistusele õppija arengut ja õpiprotsessi analüüsida olid madalaimad kõigist kaheksast kutsepädevusest. Mõned vastajad ütlesid, et pole midagi selles vallas õppinud ning et analüüsimist õpetati liiga vähe. Koostööoskustega seoses ei osatud mainida ühtegi konkreetset ainet, ettevalmistuses nähti probleemina, et koostööst lapsevanematega räägiti liiga vähe. Ühe probleemina toodi välja vähene ettevalmistus pikaajaliseks planeerimiseks. Tagasi vaadates väärtustatakse kõige enam didaktikaõpinguid ja praktikat. Oma ettevalmistust pidasid nõrgemaks reaalinete õpetajad ja oluliselt paremaks klassiõpetajad. Toodi välja, et puudu jääb oskusest seostada erinevaid ainevaldkondi.

Ettepanekuna tuuakse välja praktilise õppe osakaalu suurendamist esmaõppe raames.

Mina õpetajana

Selle ploki küsimustele vastamisel olid õpetajad oma oskuste suhtes märksa kriitilisemad. Kõige madalamalt hinnati klassi juhtimist puudutavate küsimuste plokki.

Õpilaste juhendamise ploki hinnati madalalt alternatiivsete õpetamisstrateegiade rakendamise oskusi, tunni tegevuste kohandamist õppijate vajadustest lähtuvalt. Alternatiivsete õpetamisstrateegiade rakendamise oskusi hindasid märksa madalamalt reaalinete õpetajad. Tunni tegevuste kohandamist õppijate vajadustest lähtuvalt hindasid madalamalt humanitaarainete õpetajad. Õppijate õpetatust arusaamise oskust hindasid madalamalt gümnaasiumis töötavad õpetajad. Reaalinete õpetajad hindasid madalalt andekate õpilastega töötamise oskust.

Aineõpetajad hindasid väga madalalt oskust toime tulla õpilaste segava käitumisega. Oskust rahustada lärmakat õpilast hindasid madalamalt gümnaasiumi õpetajad. Suutlikkust juhtida õppijate erinevaid õppijate gruppe peeti klassi juhtimise valdkonnas kõige madalamaks ja seda pidasid kõige madalamaks reaalinete õpetajad. Samuti on algajate õpetajate jaoks suureks väljakutseks probleemse õpilase ohjamine.

Õppijate kaasamise ploki oskusi hindasid õpetajad suhteliselt kõrgelt. Võimet motiveerida madala huviga õppijaid hindasid madalamalt kutsekoolide õpetajad ja reaalinete õpetajad. Väga vähe usuvad õpetajad, et saavad toetada peresid, aitamaks nende lastel hästi edasi jõuda, seda nii lasteaias kui kõikides kooliastmetes. Siin erituvad oluliselt Tartu ja Tallinna

Ülikoolide lõpetajad oma madala hinnanguga Tallinna Pedagoogilise Seminari ja TLÜ Rakvere Kolledži lõpetajatest. Oluliselt eristuvad ka III kooliastme ja gümnaasiumi õpetajad, kes arvavad, et neil on märksa vähem võimalusi mõjutada peresid kui klassiõpetajatel. Oskust arendada õpilaste loovust hindasid kõige madalamalt gümnaasiumiõpetajad ja reaalinete õpetajad.

Ametist lahkumise põhjused

Enimmainitud põhjused, miks õpetajaametis jätkata olid üldisemat laadi: meeldivad õpetajatöö ning lapsed/õpilased. Väga oluliseks peeti samuti võimalust olla osaline lapse/õpilase arengu kujundamisel. Samuti peeti tööd huvitavaks ning arenemisvõimalusi pakkuvaks.

Põhjusi, miks mitte õpetajana jätkata on mitut laadi. Ühelt poolt mõjutab algajaid õpetajaid tööga seotu: stress, vähene tunnustus, laste karistamatus ja distsipliiniprobleemid. Teisalt ei olda rahul pakutava palgaga. Samuti mainiti mitmel juhul, et õpetajaamet on küll huvitav, samas tahetakse end arendada ka mõnes teises valdkonnas või erialal, mille tõttu tuleks õpetamisest loobuda.

Õnneks on siiski neid põhjusi ja neid õpetajaid, kes soovivad jätkata oluliselt rohkem kui neid, kes on mõelnud ametist lahkumise peale.

Hinnang töökohale kui õpikeskkonnale

Õpetajatel paluti hinnata organisatsioone, kus nad töötavad. Gümnaasiumi õpetajad hindasid oma koolide kliimat õpetajate õppimise toetamisel teistest märgatavalt madalamalt, näiteks õpetajate võimalusi avatult oma muredest rääkida, kaasatust kooliarendusse, õpetajad arvestavad õpilaste seisukohtadega ning uute liikmete toetamist. Tervikuna hinnatakse madalalt lastevanemate kaasamist ja koolituse pakkumist.

Mina õppijana

Üldiselt arutavad algajad õpetajad oma probleeme teiste õpetajatega, vähem infotehnoloogilisi võimalusi kasutades. Klassiõpetajad hindavad teiste õpetajate abi, õppematerjalide ja tunnikavade pakkumist, märksa kõrgemalt kui aineõpetajad. Eriti madalalt hindavad kolleegide poolt õppematerjalide saamist gümnaasiumi õpetajad. Kõige vähem analüüsisid oma tööalaseid probleeme teiste õpetajatega reaalinete õpetajad.

Endiste ülikooli õppejõududega on kontakt vähestel. Oma kolleegidelt saavad koostatud õppematerjalide kohta tagasisidet vähem gümnaasiumiõpetajad. Üllataval kombel tunneb nooremõpetajate sõnul nende kutseoskuste arengut näitavate õppematerjalide, tunnikonspektide ja kirjalike refleksioonide vastu huvi vaid pooled mentoritest. Reaalinete õpetajad hindavad ka kutse aasta tugiprogrammi tagasisidet nende õpetajaoskuste arengu kohta väheseks.

Reaalinete õpetajad hindavad väheseks võimalust rakendada uudseid õpetamismeetodeid ja kolleegide poolt soovitatud meetodeid on rakendanud ka vähesed.

Seire tulemused osutuvad kasulikuks, kui selle töötavad läbi nii esmaõppe õppejõud, ülikoolide kutse aasta keskusega seotud spetsialistid ja mentorid ning kavandavad arendustegevusi oma vastutusvaldkonnas.

Kasutatud allikad

- Bandura, A. 1997. *Self-efficacy: the exercise of control*. New York: W. H. Freeman and Company.
- Eisenschmidt, E. 2006. *Kutseaasta kui algaja õpetaja toetusprogrammi rakendamise Eestis. [Implementation of induction year for novice teachers in Estonia]*. Dissertations on Social Sciences, 25. Tallinn: Tallinn University Press (in Estonian).
- Freiberg, H. J. (1998). Measuring school climate: Let me count the ways. *Educational Leadership*, 56(1), 22-26.
- Kuperminc, G. P., Leadbeater, B. J., & Blatt, S. J. (2001). School social climate and individual differences in vulnerability to psychopathology among middle school students. *Journal of School Psychology*, 39(2), 141-159.
- McEvoy, A., & Welker, R. (2000). Antisocial behavior, academic failure, and school climate: A critical review. *Journal of Emotional and Behavioral Disorders*, 8(3), 130- 140.
- Nonaka, I., & Takeuchi, H. (1995). *The knowledge-creating company: How Japanese companies create the dynamics of innovation*. New York: Oxford University Press.
- Poom-Valickis, K. 2007. *Novice Teachers' Professional Development across their Induction Year*. Tallinn University, Dissertations on Social Sciences, 33.
- Taylor, D. L., & Tashakkori, A. (1995). Decision participation and school climate as predictors of job satisfaction and teacher's sense of efficacy. *Journal of Experimental Education*, 63(3), 217-227.
- Tchannen-Moran, M., Woolfolk Hoy, K.H. 2001. Teacher efficacy: Capturing and elusive construct. *Teaching and Teacher Education* 17 (7), 783-805.
- Tchannen-Moran, M., Woolfolk Hoy, Hoy, K.H. 1998. Teacher efficacy: Its Meaning and measure. *Review of Educational Research*, 68 (2), 202-248.
- Vonk, J. H. C. 1983. Problems of the Beginning Teacher. *European Journal of Teacher Education*, Vol. 6, 2, 133-178.
- Wheatly, K.F. 2002. The potential benefits of teacher efficacy doubts for educational reform. *Teaching and Teacher Education* 18 (1), 5-22.
- <http://www.leadingtoday.org/weleadinlearning/rboct03.htm>
- <http://www.tlinc.com/articl151.htm>
- <http://www.emeraldinsight.com/Insight/ViewContentServlet?Filename=Published/EmeraldFullTextArticle/Articles/0030290203.html>

Lisa 1

Tabel 5 Lõpetatud erialade loetelu¹³

Aiandus
Ajalugu
Bioloogia
Eesti keel ja kirjandus
Elektriamid
Eripedagoogika
Füüsika
Geograafia
Infoteadus
Inglise keel
Keemia
Kehakultuur
Keskkonnatehnoloogia
Klassiõpetaja
Klaveriõpetaja
Koolieelse lasteasutuse õpetaja
Koorijuhtimine/koorimuusika
Kunstiõpetaja
Kutsepedagoogika
Laevamehhaanik
Loodusainete õpetaja
Majandus/rahvamajandus
Matemaatika
Muusikateadus
Referent-toimetaja
Saksa keel
Sobitusrühma õpetaja
Sotsiaaltöö
Sotsioloogia
Tootearendus
Vene keel ja kirjandus
Üldehitus/ hoonete ehitus

Tabel 6 Õpetatavate ainete loetelu ja kodeerimine¹⁴

Klassiõpetajad	Klassiõpetaja
Võõrkeeled	Inglise keel
	Vene keel
	Saksa keel
Reaalained	Matemaatika
	Loodusõpetus
	Bioloogia
	Füüsika
	Keemia
	Geograafia
Humanitaarained	Ajalugu

¹³ Õppekava nimi, mille te lõpetasite....

¹⁴ Juhul, kui töötate õpetajana üldhariduskoolis või kutsekoolis, siis millist ainet/aineid te hetkel õpetate?

	Eesti keel ja kirjandus
	Kunsti ajalugu
	Muusikaõpetus
	Kunstiõpetus
Kehaline kasvatus	Kehaline kasvatus
Kutseained	Diiselmehaanika
	Ehitus
	Toiduvalmistamise alused
	Toiduainete õpetus
	Majanduse, ettevõtluse ja turunduse alused

Lisa 2

Tabel 7 Õppimise planeerimine ja juhtimine(Arv)¹⁵

Mis oli õpetajakoolituses hästi?		Millest jäi õpetajakoolituses puudu?	
Erinevad didaktikad	21	Loengute raames väga vähe praktikat	10
Erinevad koolipraktikad	9	Planeerimine/pikalt ette planeerimine	9
Organisatsiooni alused	6	Reaalseid näiteid liiga vähe	6
Pedagoogiline psühholoogia	5	Eesmärkide seadmisest räägiti vähe	3
Eelkoolipedagoogika	4	Tegevuste väljamõtlemine	1
Sissejuhatus kasvatusedustesse	2	Klassijuhatamise teema käsitletus	1
Õpetaja koolis ja ühiskonnas	2	Aine- põhine juhendamine töökohal	1
Metoodika	2	Dokumentatsioonist rääkimine	1
Õpetaja kui juht ja nõustaja	1	Info individuaalse õppekava koostamise kohta	1
Lasteaia asutuse juhtimine	1	Vähe tunni ülesehituse planeerimisest	1
Klassijuhataja töö koolis	1	Töökavade koostamine	1
Õppekeskkond ja selle kujundamine	1	Mida teha kui tunnis aega üle jääb	1
Kvaliteet ja sisehindamine	1		
Haridusteaduskonna alusmoodul	1		
Sissejuhatus õpetajakoolitusse	1		
Pedagoogika alused	1		
Sissejuhatus kasvatusedustesse	1		
Tunnetuspsühholoogia ja käitumise regulatsioon	1		
Seadusandlusega tutvustamine			
Rõhutati eesmärkide püstitamise olulisust	3		
Õppekavast rääkimine	1		
Planeerimises põhjalik ettevalmistus	1		
Kõik ained aitasid kaasa	4		
Pädevad õppejõud	1		

¹⁵ Mis oli läbitud õpetajakoolituses hästi ja millest jäi puudu?

Tabel 8 Õpikeskkonna kujundamine (Arv)¹⁶

Mis oli õpetajakoolituses hästi?		Millest jäi õpetajakoolituses puudu?	
Erinevad didaktikad	15	Praktiline pool	10
Eelkoolipedagoogika	5	Külastused lasteaedadesse	3
Laps ja tema arengukeskkond	4	Probleemsete õpilaste motiveerimine	2
Koostöö lapsevanematega ja nõustamine	3	Turvalise keskkonna loomine	2
Hea Alguse meetodika	3	Juhtumine arutamine	2
Sissejuhatus kasvatusteadustesse	3	Lastekirjandus	1
Kunstiõpetus	2	Distsipliiniprobleemide lahendamine	1
Keskkonnaõpetus	2	Õuesõpe	1
Õppekeskkond ja selle kujundamine	2		
Vaba aeg ja rekreatsioon	2		
Seminaritöö	1		
Õuesõpe	1		
Praktika	1		
Draamaõpetus	1		
Pedagoogiline psühholoogia	1		
Tunnetuspsühholoogia ja käitumise regulatsioon	1		
Eripedagoogika	1		
Viljar Aro loengud	1		
Kunstikasvatuse alusharidus	1		
Pedagoogika alused	1		
Loengud keskkonnast	5		
Kogu õpetajakoolitus	3		
Sotsiaalne, füüsiline ja psüühiline õpikeskkond	1		
Lasteaedade külastused	1		
Kolleegide nõuanded	1		
Pädevad õppejõud	1		

¹⁶ Mis oli läbitud õpetajakoolituses hästi ja millest jäi puudu?

Tabel 9 Õppimise juhendamine (Arv)¹⁷

Mis oli õpetajakoolituses hästi?		Millest jäi õpetajakoolituses puudu?	
Erinevad didaktikad	24	Seoste loomine ainevaldkondade vahel	2
Praktika	17	Rühmapõhised õppemeetodid matemaatikas	1
Pedagoogiline psühholoogia	3	Praktilisi näpunäited õppimise huvitavamaks tegemiseks	1
Sissejuhatus kasvatusteadustesse	3	Nõrk ettevalmistus tööks tunnis lastega	1
Eelkoolipedagoogika	3	Mäng lasteaias	1
Psühholoogia ained	2	LÕK- õpilaste õpetamise meetodid	1
Pedagoogiline psühholoogia	2		
Pedagoogiline suhtlemine	2		
Erialaained	1		
Õpetaja kui juht ja nõustaja	1		
Filosoofia	1		
Arengupsühholoogia	1		
Pedagoogika alused	1		
Tunnetuspsühholoogia ja käitumise regulatsioon	1		
Õpetati tähelepanu pöörama töökäskudele	4		
Põhjalik, ülevaatlik, praktilised näited	3		
Pea kõik ained	1		

Tabel 10 Õppija arengu ja õppeprotsessi analüüsimine ja hindamine (Arv)¹⁸

Mis oli õpetajakoolituses hästi?		Millest jäi õpetajakoolituses puudu?	
Praktikad	12	Ei õpetatud	4
Laste arengu jälgimine	6	Õpetati vähe analüüsimist	3
Arengupsühholoogia	6	Kriteeriumid /meetodid, millest lähtuda	2
Lasteaia kvaliteet ja hindamine	6	Väikse ajakuluga efektiivne tagasiside andmine	1
Didaktika	4	Koostöö lapsevanemaga ja nõustamine	1
Andragoogika	4		
Pedagoogiline psühholoogia	4		

¹⁷ Mis oli läbitud õpetajakoolituses hästi ja millest jäi puudu?¹⁸ Mis oli läbitud õpetajakoolituses hästi ja millest jäi puudu?

Koostöö lapsevanematega ja nõustamine	3
Eelkoolipedagoogika	3
Erialaseminar	2
Erivajadustega õppija	2
Areng ja õppimine	2
Pedagoogika alused	2
Organisatsiooniteooria	2
Lapse vaatlemine ja analüüs	1
Sissejuhatus kasvatusteadustesse	1
Ülevaade psühholoogiast	1
Sissejuhatus õpetajakutsesse	1
Sissejuhatus kasvatusteadustesse	1
Mäng ja lapse areng	1
Haridusteaduskonna alusmoodul	1
Koolivalmidus	1
Tunnetuspsühholoogia ja käitumise regulatsioon	1
Kogu õpetajakoolitus	1
Arenguestluste käsitlemine	1
Hea ülevaade laste arengust ja psühholoogiast	1
Toetavad kolleegid	1

Tabel 11 Koostöö (Arv) ¹⁹

Mis oli hästi?		Millest jäi puudu?	
Teoreetiline materjal suhtlemisest lapsevanematega	2	Vanematega koostööst räägiti vähe	3
Rühmatööd	2	Liiga teoreetiline/elukauge	1
Head näpunäited suhtluseks kolleegidega	1	Ei räägitud ülikoolis	1
Nõuanded juhendajalt	1		
Praktika	1		
Eeskujuks koostöine keskkond ülikoolis	1		

¹⁹ Mis oli läbitud õpetajakoolituses hästi ja millest jäi puudu?

Tabel 12 Motiveerimine (Arv) ²⁰

Mis oli hästi?		Millest jäi puudu?	
Didaktikad	1	Praktilistest näpunäidetest	2
		Õpetaja enda motiveerituse tähtsustamisest	1
Sai aluspõhja	2	Nõrgemate ja tugevamate õpilaste motiveerimine	1
Õppejõudude soe ja mõistev suhtumine	1	Kuidas suunata lapsi end analüüsima	1
Tagasiside andmise tähtsustamine	1		

Tabel 13 Suhtlemine (Arv) ²¹

Mis oli hästi?		Millest jäi puudu?	
Eriala loengud	1	Rohkem lapsevanematega suhtlemisest	1
Eesti suhtluskeel	1	Vähe praktilist infot	1
Piisav teave	2		
Suhtlemistasandid	1		
Suhtlemine kolleegidega	1		

Tabel 14 Eneseanalüüs ja kutsealane areng (Arv) ²²

Mis oli hästi?		Millest jäi puudu?	
Kogemused	2	Ei õpetatud üldse	4
		Oleks võinud olla rohkem, põhjalikumalt	1

²⁰ Mis oli läbitud õpetajakoolituses hästi ja millest jäi puudu?

²¹ Mis oli läbitud õpetajakoolituses hästi ja millest jäi puudu?

²² Mis oli läbitud õpetajakoolituses hästi ja millest jäi puudu?

